13 — 19. 6. 72.

SUMMA
EXHIBENS
OECUMENICAM CATHEDRAE APOSTOLICAE AUTHORITATEM
EX
OCCASIONE QUATUOR CLERI Gallicani propositionum Anno 1682. in Parisiensi Ecclesiastico Conventu editarum
ADVERSUS
LUDOVICUM ELLIES DU PIN
SACRÆ FACULTATIS THEOLOGICAE Parisiensis Doctorem
VINDICATA
AB
Authore Inextinctæ sacrosancti
CONCILIJ TRIDENTINI VERITATIS
Cum facultate Superiorum.

ANNO CHRISTI 1688.

SIcuti varia sunt hominum ingenia; sic non una methodus in expendendâ rerum Divinarum, seu Ecclesiasticarum disciplinâ placet universis: Quemadmodùm enim inter illos, qui alchimisticis student mineralium sublimationibus, sunt nonnulli, qui ejusmodi extractionum quintis quasi essentijs, earumque virtutibus unicè oblectantur: alij verò sunt, quibus non satis est; tales quintas quasi mineralium essentias jam extractas possidere, sed ipsas cum earundem virtutibus ad sua principia reducere contendunt; curiosè indagando, ex quibus materijs, & per quas methodos fiant hujusmodi alchimistici extractus. Sic reperiuntur aliqui sublimioribus destinati functionibus Ecclesiasticis; quibus minimè vacat, ut accuratiùs intendere valeant principijs Theologicis, per quæ pro instituto præsenti, novissimas Cleri Gallicani propositiones contingente, ex sacræ Scripturæ textibus, sacrorumque Canonum, atque Conciliorum Oecumenicorum sanctionibus, fusiori metho-

do ſcholaſticâ eruitur veritas illis Cleri Gallicani aſſertionibus oppoſita. Quorum adeò ſublimiori conditioni meritò ſufficiet Summaria extractio argumentorum, quibus ſtabilitur Oecumenica Cathedræ Apoſtolicæ poteſtas ſuper Reges etiam, quoad moralitates in regnum cælorum ordinabiles protenſa. Quia verò multi haud contenti erunt, talem Fundamentorum, quibus ea nititur, quintam quaſi eſſentiam cernere; niſi eam conferre poſſint cum ipſiſſimis illis locis, ex quibus Summarius ejuſmodi extractus educitur. Idcircò pro utroque illo ingeniorum genere eum tenebo ordinem, ut prioribus ſeorſim brevi aliquo Opuſculo cogitem tradere ſuccinctiorem quandam methodum Summarij circa Gallicani Cleri propoſitiones ex principijs ſacris eruendi extractûs, in quo fuſioris hâc de re Operis quinta quaſi eſſentia exhibeatur: pro illis verò, qui ſacræ Theologiæ methodo Scholaſticæ ad ſua principia veritates inde erutas reducere aſſuetæ, ſunt addicti, Summarium circa Cleri Gallicani de Romani Pontificis authoritate propoſitiones extractum ſub fine cujuſque Articuli exponam, unà cum ſingulorum, ex quibus deducitur, locorum allegatione in margine deſignandâ.

Summæ hujusmodi subnectetur confutatio Dissertationum Historicarum, quas Ludovicus Ellies Du Pin sacræ facultatis Theologicæ Parisiensis Doctor in suo Opere *de antiquâ Ecclesiæ disciplinâ* nuperrimè digessit. Quam Summam pariter in quatuor dividemus articulos, quorum Primus *de Cathedræ Apostolicæ supra Reges potestate* constabit sex Capitibus, quibus videbantur consultò præmittenda, quæ Author *Inextinctæ sacri Concily Tridentini veritatis, hujus Operis sui Tomo tertio* per modum Præfationis disseruit.

ARTICULUS I.

Declarationis Gallicanæ circa Oecumenicam Romani Pontificis Authoritatem.

1. ARticulus iste ita se habet: *Primùm Beato Petro, ejúsque successoribus, Christi Vicarijs, ipsiúsque Ecclesiæ rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium: non autem civilium, aut temporalium à Deo tradita est potestas, dicente Domino,* Regnum meum non est de hoc mundo: *Et iterum*: Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. *Ac proinde stat illud Apostolicum dictum*: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt: Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. *Reges ergo & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subijciuntur, neque authoritate clavium Ecclesiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum subditi eximi à fide, atque obedientiâ, ac præstito fidelitatis sacramento solvi possunt. Eáque sententia publicæ tranquillitati necessaria, nec minùs Ecclesiæ, quàm Imperio utilis, & Verbo Dei, Patrum Traditioni, & Sanctorum exemplis consona, omninò retinenda est.*

Reflexio,

Verum ac legitimum hujus articuli ſenſum diſquirere ſatagens.

EX hujus articuli fine dilucidum redditur, 1.
Gallicani Cleri in præaddućto Articulo ſenſum eſſe prorſus conformandum cum Verbo Dei, Patrum Traditione, & Sanćtorum exemplis. Ex quo proinde ſolidiſſimo veritatis fundamento firma ſtat duplicis, Eccleſiaſticæ ſcilicet, ac Politicæ poteſtatis ſuprema authoritas; cui utrique Divinitus eſt conſtituta ſua ſphæra, ita ut illius limites circumſcribantur cauſis ſpiritualibus, & ad animarum ſalutem pertinentibus, hujus verò limites contineantur cauſis civilibus ac temporalibus. At quemadmodùm in homine ſunt quidem duæ res diſparatæ, corpus ſcilicet & anima, ab uno eodemque Creatore, abſque ullâ quoad primam ſui produćtionem, *in principij effećtivi genere*, inter ſe dependentiâ, primitus prodeuntes, ita tamen inter ſe combinatæ, ut anima regimen teneat ſuper corporis affećtiones: ſic ſupremo magiſtratui Politico ita ineſt authoritas Divinitus conſtituta, ut hujus tamen exercitium in homine Chriſtiano capax ſit ordinis etiam ſupernaturalis, æternam ſalutem reſpicientis; ſub quâ adeò formalitate reſpećtum habet ad Eccleſiaſticam

Divinitus constitutam authoritatem. An non igitur secundùm talem ordinabilitatem, suprema Politica potestas *saltem materialiter indirectè* subjacebit supremæ Ecclesiasticæ authoritati, modo statim exponendo?

CONCLUSIO.

3. *IN præsenti puncto concernente supremam Ecclesiasticam, in Romano Pontifice, vel in Concilio Oecumenico subsistentis, super Regiam supremam temporalem potestatem supereminentiæ authoritatem, circumspectè distinguenda est tum Regiæ potestatis ratio* Formalis, *tum ejusdem ad hoc individuum suppositum applicationis. nec non ejusdem Exercitij* Materialiter *spectati conditio.*

Explicatur status Quæstionis. Ejusmodi namque supremæ Regiæ potestatis ad supremam Ecclesiasticam authoritatem comparatio eo modo se se habere videtur, quo modo rationis lumen naturale comparatur ad Divinum supernaturale fidei lumen. Sicuti namque utrumque hoc lumen est *immediatè* à Deo, quà authore partim naturali, partim supernaturali; & ideo utrumque est supremum in suo genere; sic res se habet circa Politicam & Ecclesiasticam authoritatem supremam. Unde u-
4. triquæ huic supremæ potestati eatenus compe-

tit

tit legislativa authoritas, ut legum à potestate Politica latarum obligatio *formaliter* spectata, non subsit authoritati Ecclesiasticæ potestatis, sed sit per se subsistens in suâ lineâ. Et quemadmodùm verum non repugnat vero, nec adeò potest ulla esse contrarietas inter luminis naturalis ac fidei Divinæ veritatem: sic lex Politica & Ecclesiastica, in quantum unaquæque legitimè procedit ex authoritate sibi commensuratâ, nequeunt inter se repugnare.
Tametsi verò in hoc rursus sit paritas intre Ecclesiasticam & Politicam supremam potestatem, ut leges utrinque, *practicam* lumini seu supernaturali, seu naturali commensuratam veritatem obtinentes, id est, ab honestate seu fidei, seu rationis non declinantes, ita sint *per se* in genere suo subsistentes, ut Ecclesiastica suprema potestas legitimis, (id est à ratione naturali non deviantibus) legibus politicis, minimè se possit ingerere, eas vel abolendo, vel immutando. 5.
Nihilominùs quia suprema Ecclesiastica authoritas, in legibus pro universa Ecclesia ferendis, est infallibilis, tali verò in ordine ad statum politicum infallibilitate caret suprema Civilis potestas: idcircò fieri potest, leges à Politico Magistratu latas ita dissonare cum fidei lumine, ut consequenter à naturalis quoque *practicâ* veritate sint alienæ: cùm econtra leges pro universâ Ecclesiâ, à supremâ potestate Ecclesiasticâ promanantes, neque à fidei, neque consequenter 6.

à rationis naturalis, utpote cum illâ pugnare haud potentis, veritate *practicâ* aberrare valeant.
7. Ex quo rursus fit consequens; supremam Ecclesiasticam authoritatem posse ex fidei principijs, supra legibus civilibus à rectâ ratione dissonantibus ferre judicium, easque *Directè*, quà cum fide pugnantes; *Indirectè* verò, quà cum ratione naturali, utpote cum fidei lumine nullam contrarietatem habente, dissonantes abolere, atque re ipsâ nullas & invalidas pronunciare: cùm econtra suprema Politica authoritas in nullo prorsus casu quidquam valeat adversùs Ecclesiasticæ potestatis leges, siquidem istæ supremâ Ecclesiæ authoritate munitæ, eam sub infallibtlitate obtineant cum fidei principijs conformitatem ac honestatem *moralem*, ut impossibile sit, ipsas unquam contrariari *practicæ* luminis naturalis veritati, atque adeò Politicæ cum hac commensuratæ authoritati.

8. Inter utramque porrò seu Ecclesiasticam, seu Politicam authoritatem supremam, in hoc stat æqualitas, ut ambæ quidem sint *immediatè* Juris Divini, utriusque tamen ad certam individuam personam applicatio *materialis*, pendeat ex hominum constitutione. Nam ipsomet Imperatore *in Instit.* fatente, suprema Politica potestas erat primitùs in populo, atque ab hoc primùm translata est in unam certam personam: cujusmodi etiam personæ designatio est vel per successionem hæreditari-

am

am, vel per diversimodi generis electionem: qui uterque adeò succedendi modus est pendens ab humanâ constitutione. In supremæ equidem Ecclesiasticæ authoritatis ad certam personam applicatione *materiali*, intervenit *pari modo* electio hominum, ex humanâ constitutione dependens, ita tamen, ut successio ipso Jure Divino sancita, eatenus conferat Electo Oecumenicam ejusmodi potestatem, quatenus hujus collatio est *immediatè* Juris Divini, secùs, quàm sit in collatione Regiæ ac Imperatoriæ authoritatis, in qua non Electio duntaxat, seu successio hæreditaria, tanquam personæ ad supremam Politicam authoritatem designatio, ac deputatio *materialis* (quod supremæ Oecumenicæ quoque Ecclesiasticæ potestati commune est) sed ipsa etiam collatio dignitatis hujusmodi est Juris humani, tametsi authoritas *in se formaliter* spectata, sit *immediatè* Iuris Divini. Sub cujusmodi adeò & Divini & humani Iuris distinctione, immobiliter est servanda æqualitas inter authoritatem utramque, ut, quod *immediatè* spectat ad Ius Divinum, non subsit alterutri illi authoritati, quatenus homini cupiam inexistenti. Id verò, quod Humani Iuris est, eatenus pendet ex hominum dispositione, ut Summi Pontificis non nisi per homines electione factâ, ex Ecclesiæ adhuc judicio, seu fidelium unanimi consensu pendeat certitudo *moralis*, per quam stet evidentia credibilitatis, sub quâ credere 9.
fas

fas sit, hunc hominem esse illum, quem contingit verbum Christi, Petro sub perpetuo successionis Iure, ejusque adeò successori legitimo, conferentis Oecumenicam Ecclesiæ authoritatem, Evangelio sacro definitam. Quandoquidem ergo non designatio duntaxat *Materialis* personæ ad Regiam seu Imperatoriam authoritatem vocatæ, sed hujus potestatis collatio sit Iuris humani, superest hîc decidendum, an circa hanc saltem *Indirectè* possit aliquid disponere suprema Ecclesiastica potestas?

10. In quo equidem videtur partem *Negativam* sanxisse præadducta Cleri Gallicani propositio, *Christi Vicarijs, ipsique Ecclesiæ taliter adimentis rerum temporalium ac civilium potestatem*, ut dilucidis verbis concludat, *Reges & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati, Dei ordinatione subjici, neque authoritate clavium Ecclesiæ*, Directè, *vel* Indirectè *deponi, aut illorum subditos eximi à fide, atque obedientiâ ac præstito fidelitatis sacramento solvi posse.* Num igitur Clero seu Catholico, seu Christianissimo istud edicere fas sit? Minimè: nisi ea conclusio redigatur ad limites *superiùs* positos, quòd scilicet in hoc puncto *circumspectè distinguenda sit tum Regiæ potestatis ratio formalis, tum ejusdem ad hoc individuum suppositum applicationis, nec non ejusdem exercitij materialiter spectati conditio.* Etenim quis neget, Magistratûs Politici authoritatem Verbo Divino sancitam, esse de fide? Ergo super hac ejus est authoritatis judi-

cium,

cium, cujus eſt, fidei decreta ex Verbo Dei ſancire adversùs ingruentes hæreſes. Quandoquidem igitur ſuprema Eccleſiæ poteſtas Oecumenica adversùs hæreticos, Magiſtratum Politicum exauthorare contendentes, ejuſque poteſtatem *perfidè* negantes, noſcatur tuliſſe judicium, talis authoritatis definitivum, quis jam neget, Eccleſiæ authoritatem ſe extendere ad ejuſdem Politicæ poteſtatis, quà Verbo Divino aſſertæ, manutentionem?
Libenter equidem damus, talem Eccleſiæ definitionem haud niti præcisâ luminis naturalis ratione, ſed *formaliter* fundari ſuper Verbi Divini authoritate; eo ipſo tamen, quòd tangat punctum Iuris Divini, per quod habetur Divinitus conſtituta Politica poteſtas, conſequens eſt; ipſiſſimam hanc authoritatem ſubeſſe Eccleſiæ judicio, non ut eam vel immutet, vel quoad *formalem* ejuſdem, Verbo Divino definitam, rationem, de ipſa diſponat, ſed ut ex Dei Verbo eam firmet, & adversùs hæreticos defendat, atque communiat. Quod Clerus quoque Gallicanus ita præſtitit, ut eam Dei Verbo conſtitutam, ac Iure Divino ſancitam oſtendat. Quæ proinde ſuprema Politica authoritas non quidem *Formaliter* vel *Directè*, vel *Indirectè* ſubeſt Iuriſdictioni Eccleſiaſticæ, ſiquidem iſta non extendat ſe ſuper Iure Divino *Formaliter* ſpectato, neque Eccleſia pro arbitrio, ſed pro Iure Divino, cui ſubeſt, ferre debeat judicium de illâ, per expreſſum Dei Verbum 11.

bum

bum constitutâ potestate: nihilominus hæretica pravitas, quatenus conatur eam eliminare, omni modo subjicitur jurisdictioni ac judicio Ecclesiæ; sicque adeò huic *Indirectè* subditur ipsissima illa Politica authoritas, quatenus est materia vindicationis, quæ justo Ecclesiæ judicio exercenda est, pro manutenendo Iure Divino, per quod habetur sancita ea potestas. Quare Ius hoc Divinum in se ipso *Formaliter* spectatum, eatenus est regula judicij, quod Ecclesia exercere debet adversùs ejusdem temeratores, ut sub *concretione quasi materiali*, quatenus nimirum subest hæreticæ sui temerationi, *per Indirectum* & *Materialiter* subjaceat etiam judicio Ecclesiæ. Quemadmodùm igitur suprema Politica authoritas Divino Jure sancita, *objectivè* se habens ad hæreticam sui temerationem, *Indirectè materialiter* subditur Ecclesiæ judicio: sic pro *secundo* dicendum est,
12. eandem potestatem, quatenus *subjectivè* est in homine Ecclesiæ subjecto, *Indirectè materialiter* subjacere ejusdem S. Ecclesiæ judicio, modo statim explicando. Nunquid enim quodlibet hominis baptizati peccatum subest Ecclesiæ sanctæ foro non tantùm *interno*, sed etiam *externo*? Christus namque *Matth. 18.* disertis verbis pronunciavit, de quocunque peccatorum genere, ubi correctio fraterna non profecerit, denuntiandum esse Ecclesiæ, cui ad rescissionis usque sententiam, fas esset, adversùs inobedientem procedere. Quamdiu igitur

su-

suprema Politica potestas stat intrà sphæram suæ authoritatis in ferendis legibus justis ac æquis, dici equidem potest, nihil contra talem potestatem habere, quod agat Ecclesiastica suprema authoritas, tametsi curæ ipsius incumbat providere, ut, sicuti homo ad statum supernaturalem est evectus in suis actionibus, eò etiam tendat dicta Politica authoritas, sicque ejus exercitium non tam *Formaliter*, quàm *Materialiter* spectatum, ratione scilicet cujuspiam extra rationis legitimæ sphæram exercitæ applicationis quasi *materialis*, *Indirectè* subest Ecclesiasticæ authoriati.

Dices. An igitur prætacta Cleri Gallicani Declaratio in eo sensu accipi ac tolerari potest, quòd nempe suprema Regia authoritas, ne quidem *Indirectè formaliter*, bene tamen *materialiter Indirectè* sit subjecta Ecclesiæ supremæ jurisdictioni ac judicio? At dictæ Declarationis verborum generalitas non videtur admittere talem distinctionem. 13.

Contra. Nam istius Declarationis propositio stat sub hisce verbis: quòd nempe *Beato Petro, ejúsque successoribus Christi Vicarijs, ipsique Ecclesiæ sit à Deo tradita potestas rerum spiritualium, & ad æternam salutem petinentium; non autem civilium ac temporalium.* 14.

At verò Politicæ potestatis ad salutis æternæ finem reductio, & à peccato cohibitio ita est pertinens ad salutem æternam, ut hâc ratione sit in censu rerum spiritualium: quippe

cùm

cùm ex eo, quod est *formale*, non ex eo, quod est *materiale*, fiat denominatio: sic enim cuncta Sacramenta, ritusque Ecclesiastici *Materialiter* quidem sunt quid corporale, & tamen *ex formali suâ ratione* computantur inter res spirituales.

15. Deinde dictæ Declarationis principium nititur sacræ Scripturæ verbis, quorum clarus extat sensus de authoritate Politicâ *formaliter* spectatâ, quâ spectante Imperiũ Civile, & quâ secundùm hanc suam sphæram Divinitus constitutâ, & ut sic differente ab authoritate, *Regnum non de hoc mundo*, *sed quæ Dei sunt*, respiciente. Quæ universa ostendunt, ibi esse sermonem de duplicis *Politicæ* nempe, ac *Ecclesiasticæ* potestatis *formali* discrimine ac ratione.

16. Quandoquidem igitur conclusio ita debeat commensurari cum principijs sui illativis, ut termini non aliter sint accipiendi in conclusione, quàm in præmissis, juxta conditionem adeò Medij in hisce propositi: consequens est; in *sensu* quoque *formali* esse duntaxat accipienda verba illationis, sub sequenti tenore factæ: *quòd nempe Reges & Principes* (id est, quoad supremam suam potestatem *formaliter* spectatam, & ut sic Jure Divino constitutam) *in temporalibus* (quâ Divinæ hujus constitutionis sphæram non prætergredientibus) *nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subijciantur*: cum quo tamen optimè cohæret, quod de *indirectâ* ejusdem potestatis, *secundùm materialem quampiam*

bon-

concretionem spectatæ subjectione, priùs dictum fuit.

Replicabis. Hanc benigniorem Cleri Gallicani Declarationis interpretationem vix concordare cum ejusdem proprijs verbis, quibus disertè dicitur, *Reges & Principes neque authoritate Clavium Ecclesiæ* Directè, *vel* Indirectè *deponi, neque illorum subditos eximi à fide, atque obedientia ac præstito fidelitatis Sacramento solvi posse.* 17.

Contra. Disquiramus enim pro rei hujus explicatione, ex ipso Clero Gallicano, quando Christianissimus Rex jure Belli (per supremam Regiam suam authoritatem ex Juris ac Facti fundamentis, virorum prudentiorum, æquè ac piorum judicio solidis, ac in rei veritate subsistentibus) justi declarati, sibi vendicat jus cujuspiam Principatûs, an non Principem seu Regem talis Principatûs ex legitimo Iuris titulo possessorem, spoliando Dominij, seu Principatûs sui possessione; sibique tale Dominium plenè addicendo; Principem hâc de causâ sibi infensum *indirectè saltem* deponat, & re ipsâ cum effectu subditos ipsius eximat à fide atque obedientiâ, ac præstito fidelitatis juramento? Si neget Clerus Gallicanus, hoc ex æquitatis ac Iustitiæ jure fieri à suo Rege, ipse viderit, ne insimulandus sit læsæ Regiæ majestatis. Si ergo idem Clerus affirmet, id justè fieri à suo Rege: mox reincidit quæstio; quandoquidem Regum, & Principum suprema authoritas Politica sit *immediatè* à Deo, quo- 18.

cùm ex eo, quod est *formale*, non ex eo, quod est *materiale*, fiat denominatio: sic enim cuncta Sacramenta, ritusque Ecclesiastici *Materialiter* quidem sunt quid corporale, & tamen *ex formali suâ ratione* computantur inter res spirituales.

15. Deinde dictæ Declarationis principium nititur sacræ Scripturæ verbis, quorum clarus extat sensus de authoritate Politicâ *formaliter* spectatâ, quà spectante Imperiũ Civile, & quà secundùm hanc suam sphæram Divinitus constitutâ, & ut sic differente ab authoritate, *Regnum non de hoc mundo, sed quæ Dei sunt*, respiciente. Quæ universa ostendunt, ibi esse sermonem de duplicis *Politicæ* nempe, ac *Ecclesiasticæ* potestatis *formali* discrimine ac ratione.

16. Quandoquidem igitur conclusio ita debeat commensurari cum principijs sui illativis, ut termini non aliter sint accipiendi in conclusione, quàm in præmissis, juxta conditionem adeò Medij in hisce propositi: consequens est; in *sensu* quoque *formali* esse duntaxat accipienda verba illationis, sub sequenti tenore factæ: *quòd nempe Reges & Principes* (id est, quoad supremam suam potestatem *formaliter* spectatam, & ut sic Jure Divino constitutam) *in temporalibus* (quà Divinæ hujus constitutionis sphæram non prætergredientibus) *nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subijciantur*: cum quo tamen optimè cohæret, quod de *indirectâ* ejusdem potestatis, *secundùm materialem quampiam*

bon-

concretionem spectatæ subjectione, priùs dictum fuit.

Replicabis. Hanc benigniorem Cleri Gallicani Declarationis interpretationem vix concordare cum ejusdem proprijs verbis, quibus disertè dicitur, *Reges & Principes neque authoritate Clavium Ecclesiæ* Directè, *vel* Indirectè *deponi, neque illorum subditos eximi à fide, atque obedientia ac præstito fidelitatis Sacramento solvi posse.* 17.

Contra. Disquiramus enim pro rei hujus explicatione, ex ipso Clero Gallicano, quando Christianissimus Rex jure Belli (per supremam Regiam suam authoritatem ex Juris ac Facti fundamentis, virorum prudentiorum, æque ac piorum judicio solidis, ac in rei veritate subsistentibus) justi declarati, sibi vendicat jus cujuspiam Principatûs, an non Principem seu Regem talis Principatûs ex legitimo Iuris titulo possessorem, spoliando Dominij, seu Principatûs sui possessione, sibique tale Dominium plenè addicendo; Principem hâc de causâ sibi infensum *indirectè saltem* deponat, & re ipsâ cum effectu subditos ipsius eximat à fide atque obedientiâ, ac præstito fidelitatis juramento? Si neget Clerus Gallicanus, hoc ex æquitatis ac Iustitiæ jure fieri à suo Rege, ipse viderit, ne insimulandus sit læsæ Regiæ majestatis. Si ergo idem Clerus affirmet, id justè fieri à suo Rege: mox reincidit quæstio; quandoquidem Regum, & Principum suprema authoritas Politica sit *immediatè* à Deo, quo- 18.

 modò

modò Christianissimus Rex possit super isto Divinitus constituto Iure habere aliquid Iuris: mò cùm ex eo, quòd suprema Politica potestas ex ordinatione Dei subsistat, Ecclesiæ, nulla sit super illam jurisdictio, atque adeò in Regibus ac Principibus *etiam indirectè* deponendis, ac subditis ab homagio solvendis authoritas, quomodò id facere licebit invictissimo Galliarum Regi?

19. Ad quam proinde interrogationem meam, indubiè respondebit Gallicanus Clerus, hoc justissimè fieri à Christianissimo suo Rege ex sequenti fundamento. Nempe Regem non extendere se super Principum authoritate Politicâ *formaliter* spectatâ, quatenus est Iuris Divini, sed super *materiali* ejus *exercitio*, extra hujus Iuris Divini sphæram exorbitante, dum scilicet ex supremæ suæ potestatis judicio, secundùm Iuris & Iustitiæ rationem fert inprimis, ac deinde contra reluctantes exequitur sententiam, de tali Principatu seu Dominio justissimè sibi vendicando. In quo adeò rerum statu, consequens est, ut, quando Rex Dominium Principatûs, unà cum subditis sibi vendicat, hi censeantur soluti sacramento fidelitatis, quo alteri Principi erant obstricti, atque tunc iste *indirectè* quidem deponitur, non tamen *formali*, sed *materiali* duntaxat depositione.

20. Explicatur hoc assertum. Etenim *formalis depositio* est Iuris legitimi per superiorem authori-

thoritatem facta à principatu abdicatio. Quomodò autem Galliarum Rex prætendere potest authoritatem superioritatis super altero supremo Principe, si hujus dignitas ita subsistat ex Iure Divino, ut nulla sit in humanis authoritas, cui talis Princeps subijciatur, & per quem etiam *Indirectè* deponi valeat? En igitur Clerum Gallicanum ex Christianissimi sui Regis exemplo compelli ad fatendum, aliam adhuc inesse viam, per quam supremus Princeps possit destitui jure sui Principatûs. Edisserat igitur Clerus ille, quænam sit ista via, atque hanc inire licebit Ecclesiasticæ quoque authoritati supremæ. An fortè ex eo, quòd talis Princeps se opponat justis Christianissimi Regis armis, contrahitur aliquod delictum, super quo extendat se Regis ejusdem judicium? Quidni ergo id ipsum dicere fas sit pro Ecclesiæ authoritate erga Reges, potestate suâ Politicâ abutentes, ad Ecclesiæ, fideique Orthodoxæ in suis subditis subversionem, ita ut pro isto saltem casu, ex causâ talis contra Ecclesiam delicti, fas sit procedere ad Principis alicujus supremi depositionem? Sed dum Princeps, adversùs quem Christianissimus Rex bellum movet, pro se habet fundamenta Iuris æquè probabilis, unà cum possessione legitimâ Principatûs, quid ex Principatûs sibi competentis defensione, facinoris intervenire potest, supra quod Galliarum Regis suprema majestas jus habeat, alterum supremum Prin-

cipem acriùs infestandi, & suo Principatu exspoliandi? Quamcumque ergo Clerus Gallicanus hâc super re amplectetur viam, hæc æquè patebit pro Ecclesiâ adversùs Principes, Fidei
21. Orthodoxæ, ac Ecclesiæ infensos hostes. Fas igitur esto mihi, ominari, quid Clerus Gallicanus tandem respondeat: nempe in dicto casu Christianissimum Regem legitimè uti jure defensionis naturalis adversùs illum, qui ex fundamentis tam *Iuris*, quàm *Facti*, publico judicio inventus est Coronæ suæ Regiæ Iurium usurpator, & ex probabili equidem Iuris principio, Coronæ tamen suæ Regiæ prætensionibus præjudicare haud potente, bonæ fidei possessor. Quia proinde ista jurium ad Coronam Regiam spectantium, defensio subsistere haud potest sinè eorundem armatâ vindicatione, atque adeò alterius Principis supremi (jura ejusmodi ex probabili, Coronæ tamen Regiæ haud præjudicante, Iuris principio possidentis) ejectione, ideo talis Princeps tunc non equidem *formaliter*, sed *materialiter indirectè*, justo titulo non tam deponitur, quàm *vi vim repellente* deijcitur de suo Principatu.
22. Quid ergo? An non simile, quid dicere licet de Ecclesiâ, dum nempe Rex non tantùm ex delicto hæreseos, est obnoxius reatui per sanctæ Ecclesiæ judicium vindicando, ex quo fortassis præciso respectu, Clerus Gallicanus putabit, vindictam in modum pœnæ indicendam, debere esse in materiâ Ecclesiæ sub-

ſubjectâ, in materiâ nempe ſpirituali, non in privatione Regni temporarij: ſed dum inſu- 23.
per ſupremus quiſpiam Princeps in hæreſin prolapſus, progreditur ad infeſtandam Eccleſiam, & ſubditos ſuos à fide Orthodoxâ *violenter*, ſeu *aliàs injuſtè* abalienandos, an non fas erit Eccleſiaſticæ ſupremæ authoritati, tunc uti gladio ſpirituali, non ad præciſam vindictam, ſed ad naturalē Eccleſiæ ſanctæ, ejuſque jurium defenſionem, cui tunc non ſolùm commenſuratus & conducibilis, ſed etiam neceſſarius erit talis procedendi modus, ut Princeps hujuſmodi non tam *Formaliter* etiam *Indirectè* deponatur, quàm *ſolùm materialiter*, utpote non in vi præciſæ Iuſtitiæ vindicativæ, ſed in vi naturalis defenſionis, deijciatur à ſuo Principatu, ſubditique adeò ſolvantur ſuæ fidelitatis erga ipſum ſacramento? Hoc proinde eſt, quod ominor, reſponſurum Clerum Gallicanum, attentis ipſorumet fundamentis Iuri Divino ſeu ſcripto, ſeu tradito conſonis, & antecedenter diſcuſſis.

24. Ex quibus univerſis elucet, totam præſentis Articuli ſummam reduci ad duas aſſertiones, quarum *prima* eſt, quòd Regia poteſtas *in ſe formaliter & ſignatè* ſpectata, ſit Juris *Divini*, ut ſic minimè ſubjecta Pontificiæ authoritati. *Altera* aſſertio eſt, quòd Regiæ poteſtatis ad certum Chriſtianitatis charactere inſignitum ſubjectum applicabilitas, unà cum publicis ejuſdem functionibus, ſuperinduat quandam mora-

ralitatem, quæ ſupernaturalis elevationis lineam reſpiciat, ſubordinatam adeò, ac ſubjectam clavibus Regni cælorum, Petro, ejuſque ſucceſſoribus per Chriſtum commiſſis.

Singulas haſce aſſertiones duobus ſigillatim capitibus expendemus, quibus alia quatuor capita ſubjungentur, ad confutandam præallegati Authoris Du Pin Diſſertationem *ſeptimam*.

Caput I.

In quo aſſeritur Regia poteſtas eſſe Juris *Divini*, fitque retorſio argumentorum ex ſacris Litteris à parte adverſa productorum.

§. I.

1. CIrca *primam* igitur *ſuperiùs* poſitam aſſertionem, haud diſcordo à Clero Gallicano: in vi enim luminis naturalis, quod in ſtatu puræ etiam naturæ, eſſet inſitum humano intellectui, cognoſcitur neceſſitas regiminis Politici, ad homines in unam ſocietatem civilem coadunatos, benè ordinandos, non ad privatam duntaxat virtutum *Moralium* honeſtatem, ſed ad communis quoque Boni, vitæ politicæ Finis, proſecutionem. Et hinc in ſtatu etiam puræ naturæ ſubſiſteret illud Apoſtolicum dictum: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ*

autem

autem sunt à Deo, ordinata sunt: itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. In vi cujus proinde ordinationis Divinæ, Christus jussit *reddere Cæsari, quæ Cæsaris sunt.* At quia ipsissima hæc ex Dei ordinatione consistens potestas *Politica,* mensuranda est ex sphæra luminis naturalis, publicum *Politici* statûs regimen inter homines exigentis, quò in unam *civilem* communitatem coordinati, ad hujus Bonum Commune legibus & statutis, nec non pœnarum comminationibus, ac præmiorum pollicitationibus dirigi valerent; quæstio hinc oritur; *An sicuti lumen naturale in homine jam subsistit sub elevationis supernaturalis sublimiori perfectione, regiminis Politici ratio perinde substernatur supernaturali Fidei infusæ lumini, atque virtutibus eidem proportionatis, ac virtutes* Morales naturales *lumini naturali commensuratæ subordinantur altiori Fidei Divinæ, virtutúmque supernaturaliū directioni?* Ipsemet Clerus Gallicanus in suæ Declarationis *primo* articulo Christi Domini doctrinæ conformiter profitetur, quòd *Christi regnum* subsistat in hoc mundo, & tamen *non sit de hoc mundo:* atque hoc ipsum regnum haud obscurè concedit Christi Vicarijs, Beato Petro, ejusque successoribus. Et ideo, quæ in vi hujus, Vicarium Christi characterem præferentis potestatis ordinantur, ita Dei sunt ordinationes, ut juxta ipsius etiam Cleri Gallicani sensum, obedientia eisdem debita, Deo reddatur. Meritò igitur statuere, oportet, inter homines non

in puræ naturæ, sed elevationis supernaturalis statu positos, duplicem potestatem à Deo constitutam, Regiam scilicet seu *Politicam*, & *Ecclesiasticam* Christi vicariam. Quæ utraque potestas, cùm sit Iuris *Divini*, in se ipsâ nequit ullius hominis ordinationi esse subjecta.

2. Tametsi verò cujuscumque *Politicæ* æquè, ac *Ecclesiasticæ* ordinationis principium, sit Ius *Divinum*, seu potestas à Deo *immediatè* constituta, utraque tamen ordinatio hujusmodi, ex hominis alterutrâ illarum potestatum prærogativâ præeminentis, judicio & arbitrio promanans, *in se formaliter ac immediatè* spectata, est actus humanus. De cujusmodi adeò actu, *Politici* licèt regiminis sphærâ circumscripto, quæstio est; *An perinde ac ejusdem subjectum Christianitatis charactere insignitum, subordinetur potestati Ecclesiasticæ Summi in terris Christi Vicarij Romani Pontificis?*

§. II.

3. PRimò igitur Regi Christiano indecorum esset, negare, Regiam potestatem ex Christianitatis charactere, nihil de altiori perfectionis *supernaturalis* gradu participare, perinde ac si in eo collocaretur loco, quo esset in statu puræ naturæ, ac etiamnum reperitur in Regibus Ethnicis. Totius autem lineæ *supernaturalis* fundamentum est lumen fidei, cui superstruitur *supernaturale* prudentiæ sublimioris lumen, Quis ergo neget, sicuti lumen naturale indi-

ex pag. 7. n. 37. & pag. 8. eod. n.

ta habet virtutum ſemina, quibus non *privatæ* duntaxat honeſtatis, ſed *Politici* etiam publicum Bonum reſpicientis Boni fit moderatio, ſic *ſupernaturale* in fide Divinâ radicatum lumen *objectivum* eſt ordinis *ſupernaturalis*, non in ſingulari duntaxat, cujuſque honeſtatem *moralem* in Regnum Cælorum ordinabilem ſpectantis: ſed, quia ex ipſo Fidei lumine profitemur unam viſibilem Eccleſiam, ſub Chriſti Vicario coadunatam in aliquod publicum, & myſticum, & ſub altiori ratione quaſi *Politicum* Regnum, ipſo Eccleſiæ nomine à Patribus Orthodoxis inſignitum, oportet, in vi hujus *ſupernaturalis* luminis agnoſcere cunctarum poteſtatum etiam *naturalium*, ſeu *phyſicarum*, ſeu *politicarum*, quà *moralis* Regnum Cælorum ordinabilitatis capacium, coordinationem ad Regnum Cælorum, non privatim ſolummodò à fidelibus particulariter participandum in cælis, ſed quà in terris ex hierarchico ſanctæ Eccleſiæ regimine conſiſtens, cunctos complectitur fideles, ceu domeſticos Dei, & cives Sanctorum. De quâ proinde *morali* etiam publicâ, & quaſi *politicâ* in Regnum Cælorum ordinabilitate communicat etiam Regia poteſtas, non equidem ſecundùm ſuam præcisè naturam ſpectata, ſed quà ſublimata ex characteris Chriſtiani elevatione, in vi cujus Rex eſt conſtitutus vicariæ Chriſti authoritatis inſtrumentum, ad publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, in ſuo præcipuè Regno, æternæque ſalutis in

pag. 8 n. 38.

ſuis

suis charactere Christiano æquè insignitis subditis commodum, pro viribus promovendum. Quidni ergo Regia potestas ex charactere Christianitatis, participans de *activa* in Regnum cælorum in terris Ecclesiæ nomine insignitum subditorum coordinativâ authoritate, in suâ etiam personâ, quâ publicâ & Regiâ, communicet de *passivâ* in Regnum cælorum ordinabilitate per eum dirigendâ, cui Regni cælorum claves sunt à Christo commissæ?

4. Hinc *pro secundo* dicere fas est, Regnum quoque *Politicum* charactere Christianitatis
pag.10. n. 47. condecoratum, participare de Regno Christi, quod asseritur *non esse de hoc mundo*. Hoc namque Christi in terris Regnum, obtinet normam publici etiam regiminis, fidelium sub uno Pastore Oecumenico in unitatem Fidei coadunatorum, sicque unam Rempublicam Christianam constituentium, in salutem æternam ordinantis. Num verò hujus ad Regnum cælorum, atque salutem æternam ordinis tum privati, tum publici capacia negaveris Regiæ potestatis in Christiano Principe residentis exercitia, & actus *Morales* etiam publicos?

5. Quare *pro tertio* nefas est, duas supremas in terris gubernandi *Ecclesiasticam* & *Politicam* potestates ita statuere, ac si essent prorsùs disparatæ, nullam habentes inter se subordinationem, eò quòd utraque sit *immediatè* à Deo. Numquid enim lumen naturale cum suis homini *naturaliter* inditis *Moralibus* principijs, est

est *immediatè* à Deo? Num verò propterià si lumen naturale non tam in suis principijs, quàm in horum contra Fidei supernaturalis dictamen applicatione deprehendatur aberrare, Fidei lumini, ejusque directioni, imò & correctioni subjacere debet? Sic profectò, dum ubi homo est elevatus ad statum supernaturalem, nulla jam dari potest iniquitas, seu falsitas cum fidei supernaturali lumine, ejusque *Moralibus* principijs pugnans, quin ipsi etiam naturæ lumini, & cum hoc commensuratæ naturali æquitati repugnet, nefàsne erit potestatiEcclesiasticæ, super iniquitate hujusmodi se reflectendo, quòd eam corrigat, & ad supernaturalis luminis *Moralia* principia, atque horum dictamina, suâ Divinitus sibi concessâ authoritate reducat? Sic enim multimodè olim fuisse practicatum, constat varijs argumentis *alibi* deductis. Quantumvis ergo utraque illa potestas habeat respectu Dei parem immediationem, quoad sui nihilominùs usum, vel etiam ad certum seu objectum, seu subjectum applicationem, evincitur potestas *Politica* in certis casibus *indirectè* subordinata & subjecta potestati Ecclesiasticæ. *pag. 6. à n. 27. & pag. 8. n. 40. & seq.*

Quæ proinde subordinatio pro *quarto* continetur ipsissimet etiam verbis Apostolicis, ex parte adversâ ad suum intentum suprà allegatis, quibus cavetur 13. *ad Roman. capite*, ut *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Quantumvis enim Angelici spiritus sint æquè

im-

immediatè à Deo, eum tamen inter se tenent ordinem, ut unus sit altero sublimior; unde fit consequens, quòd inferior in sui intellectûs usu
pag. 5. subordinetur superioris illustrationi ac mode-
à n. 39. rationi: sic proinde utriusque illius potestatis respectu Dei par immediatio non impedit, quò minùs potestas *Politica* quoad sui usum sit subordinata potestati Ecclesiasticæ. Quam subordinationem haud obscurè insinuavit Christus Dominus *Matthæi 22.* præcipiens, ita reddenda esseCæsari, quæ Cæsaris sunt, servando ejus imperia & mandata *Politica*, ut in his major habeRetur ratio eorum, *quæ Dei sunt*, potestatis scilicet Ecclesiasticæ, ad ea, quæ Dei sunt, fidei lumini, ejusque *Moralibus* principijs conformiter curanda, unicè intentæ, jussiones præferendò.

7. Verùm pro *quinto*, posito etiam, sed minimè concesso illo principio, quo *Politica* potestas negatur subordinari potestati Ecclesiasticæ, asseriturque, ad istam prorsus *disparatè* se habere: ne tunc quidem obtineretur adversæ partis intentio, ac si potestas Ecclesiastica non possit super potestatem *Politicam*, cum manifesto sanctæ Ecclesiæ, fideliumque detrimento vel malè collocatam, vel perversè impensam protendi.

8. Numquid enim, si Rex quispiam æquè supremus, Gallicæ Coronæ Jura Regia invadat, Rex Christianissimus justo adversùs ipsum indicto bello, victor evadens, non suæ Majestatis duntaxat Jura vindicat, sed Regni sui

æque

æquo prælio occupatas, juribus ſpoliandum decernit? aggreſſorem ſuis quoque Regijs erga urbes cernit? Quidni ergo pro eo caſu, quo Rex terrenus invadit jura Majeſtatis Pontificiæ, Eccleſiæque ſanctæ Bonum Publicum perturbat, & legitimè admonitus, contumaci nequitiâ peſſumdare contendit, jus erit Summo Pontifici, authoritatem ſuam eoúſque protendere adversùs talem Eccleſiæ ſanctæ hoſtem publicum, quoúſque Chriſtianiſſimus Galliæ Rex prætendit, ſupremæ Majeſtatis ſuæ poteſtatem prævalere, ad ſuæ Coronæ Regiæ jurium aggreſſorem, æquè licèt ſupremum Principem, ſuis juribus exuendum? *pag. 9 à n. 4 5*

9. Pro *ſexto* quiſpiam fortaſſis hoc argumentum retorquere nitetur, ſciſcitando, ſi jus naturæ cuique ſupremo Regi talem concedat *judicialiter* & *militaliter* procedendi authoritatem contra quemcunque, ſupremũ licèt Principem Coronæ ſuæ Regiæ invaſorem iniquum, an igitur Rex illâ ſuâ ſupremâ authoritate æquè uti poſſet adversùs Summum Pontificem, Jurium ſuorum Regiorum fortè perturbatorem? Verùm præterquàm ſucceſſio in Papatu ſit Juris *Divini*, adversùs quod nulla humana poteſtas quidquam facere poteſt; ſucceſſio autem in Corona Regia ſit dependens ex conſtitutionibus humanis, quoad *moralitatem*, quà in Regnum cælorum, adeóque Eccleſiæ ſanctæ Publicum Bonum ordinabilem, Pontificiæ authoritati *univerſim* ac *indefinitè* ſubjectas;

ex pag. ... *n.* 32. ctis: altera adhuc ex ipsissimo hoc principio responsio in promptu est; quòd, sicut lumen naturale cum totâ *Moralitatis* sibi proportionatæ sphærâ est elevatum ad statum supernaturalem, sic Regia suprema Majestas quoad omnimodam lumini naturali commensuratæ sphæram, sit in vi supernaturalis totam *Moralitatis* naturalis *lineam* complectentis elevationis, jam subordinata supremæ Ecclesiasticæ potestati. Quemadmodùm igitur cum hac ad statum supernaturalem universæ *moralitatis* naturalis elevatione haud subsistit, quòd lumen naturale possit sibi arrogare officium quasi Iudicis super fidei lumine supernaturali, sed potiùs oportet econtra, ut lumen naturale se captivet in Fidei obsequium: sic neque *Politica* Regia Majestas, naturalis luminis sphærâ circumscripta, superextendere se unquam potest super Ecclesiasticam potestatem, præcipuè supremam, altiori Fidei lumini superstructam: nec adeò Rex, seu Imperator sibi arrogare unquam potest vel judicium, vel bellum adversùs Summum Pontificem, ex vicariâ Christi authoritate, supremâque adeò Ecclesiasticâ potestate procedentem, ad Regis, Pontificiæ Majestatis hostis, depositionem.

10. Hinc principia illa ex lumine tum *naturali*, tum Fidei *supernaturali* petita inter se combinando, pro *septimo* sequens efformari potest argumentum Theologicum. Nempe luminis naturalis certum & indubitatum est *Morale* prin-

principium, quòd supremæ Majestati jus sit, se ipsam, & jura sua propria eousque vindicare, ut sub prævio injustæ aggressionis judicio etiam publico, possit injustum suæ Majestatis aggressorem, Regem æquè licèt supremum, armis suis subigere, eumque sic devictum, ex parte saltem, vel si causæ æquitas, seu necessitas exigat, ex toto deturbare Regno suo, exuereque Regiâ suâ supremâ authoritate. At Fidei lumine certum est hoc alterum principium, quòd vicaria in Ecclesia Christi potestas, saltem unà cum Concilio Oecumenico (de quo *infrà* ex instituto agetur, hoc puncto intereà reservato in suspenso) sit suprema quædam authoritas à Christo Domino instituta, obtinens summæ intrà Ecclesiam Majestatis jura, nulli alteri in terris subjecta & subordinata, sed soli Christi judiciariæ potestati subdita. Hisce igitur duobus prorsus certis, altero *naturalis luminis*, altero *Fidei* principijs præsuppositis, quæ inde per legitimam consequentiam Theologicam inferenda erit conclusio, nisi quòd Oecumenica suprema Ecclesiæ potestas, æquè ac Regia supremi Principis authoritas possit quemcunque etiam Regem, sanctæ Ecclesiæ, ejusque supremæ Majestatis aggressorem, tum judiciariâ potestate, tum spiritualis armaturæ potentiâ suâ persequi usque ad ipsius exauthorationem.

Concludendo igitur ex ipsomet Christi Domini pronunciato, & per Clerum Gallica-

num ad intentum suum producto principio, quod *Ioannis* 18. exaratum habetur, pro *octavo* ita licet argumentari. Num Catholico Theologo digna vox esset, asseverare, quòd ulla ex humano arbitrio sit dependens *Moralitas*, cui non superstruatur ordo ad salutem æternam, in tantum, ut quævis deordinatio à luminis naturalis *morali honestate*, ex statu supernaturalis elevationis, inseperabiliter importet deficientiam à *supernaturali* quoque *moralitate*, ejusque *specificativo Fine æternæ salutis?* Num Ecclesiæ porrò regimen dicere fas est, consistere
pag. 10. *n.* 47. in præcisa privatorum, & cujusvis Christiani propriorum actuum ad salutem æternam ordinatione, non verò obtinere normam publici quoque regiminis fidelium, sub uno Capite & PastoreOecumenico in unitate Fidei coadunatorum, sicque unam Rempublicam Christianam constituentium, moderantis, atque universale sacræ Religionis Bonum sub publico etiam Dei cultu, *authoritativè* ordinantis ad æternæ salutis Finem Ultimum? Num verò ab hoc publico sanctæ Ecclesiæ regimine sub fidei unitate omnimodam honestatem supernaturalem, cum æternæ salutis Fine Ultimo, ac publico Religionis cultu Mysterioso proportionabilem convenienter ordinante ac dirigente, excludere fas est, qualecunque Principis sæcularis, maximè Christiani Regnum Politicum? Num autem hujus ad æternam salutem ordinis tum privati, tum publici, capacia nega-

veris

veris Regiæ potestatis in Christiano Principe residentis exercitia; & actus *Morales* etiam publicos? Quandoquidem ergo Regni Christi, nempe Ecclesiæ, sphæra sit quorumcunque Christianorum, *Moraliúmque* in his actuum, in salutem æternam, publicumque Dei cultum, communeque Ecclesiæ sanctæ Bonum ordinabilitas, sub hâc autem sphærâ contineantur etiam Regna, Regiæ potestates, nec non quicũque Christianorũ, ipsorum adeò Regum, actus *Morales*, in salutem æternam, publicæque Religonis Bonum ordinabiles, consequens est, secundùm hanc ordinabilitatem, Regno Christi, nempe sanctæ Ecclesiæ, ejusque Oecumenicæ potestati subesse quoque Regna, Regumque actus *morales*, circa temporalium etiam rerum dispositionem versantes, secundùm dictam ordinabilitatem spectatos, atque ad hanc, ceu *specificativum* Ecclesiasticæ potestatis objectum *Formale*, se habentes tanquam objectum *Materiale*.

Exinde denique pro *nono* hunc in modum reassumere licet partis adversæ primum *ex Roman.* 13. *capite* desumptum principium, quo jubetur, ut *omnis anima potestatibus sublimioribus sit subdita*, quippe *cùm non sit potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt: itaque qui potestati resistit, Deo resistit.* Ex prætactis nempe principijs evincitur, potestatem Pontificiam super omnes Christianos protensam, ita esse à Deo, ut eidem, totam *Moralitatis* line- 12.

am complectenti, subordinata sit Christiani Regis *Politica* quoque potestas quoad actuum suorum etiam publicorum, Regiæque dignitatis ad hoc subjectum applicabilitatis *moralitatem* spectata. Si ergo Rex potestati Pontificiæ resistat, an non Dei ordinationi eatenus resistit, ut Deo resistere ex illo Apostolico pronunciato convincatur? Quòd si proinde Rex, quantumvis in linea *Politici* regiminis supremus, attamen in linea Regni Christi subordinatus supremo Ecclesiæ sanctæ Pastori Oecumenico, moliatur aliquid adversùs Publicum Ecclesiæ Bonum, ac regimen, suæ Regiæ potestatis actibus non tantùm desciscendo à sphæra supernaturalitatis in sanctæ Religionis etiam publicæ, atque salutis æternæ finem ordinabilis, sed istud Ecclesiæ sanctæ publicum Bonum evertere conando, atque per schisma, seu perversa, adversùs Oecumenicum sanctæ Ecclesiæ Pastorem, ejusque regimen conamina, turbando pacem & tranquillitatem, unitatemque Fidei, ac Religionis etiam publicæ, an non ex tunc speciali etiam publici Ecclesiæ sanctæ Boni protervè violati titulo, incipit esse subjectus Ecclesiasticæ potestatis judicio, ejusque authoritati judiciariæ?

ex pag. 10. cit. n. 47.

13. Ex quibus universis jam patet, quos Clerus Gallicanus pro suo intento producebat sacros textus, juxta certa Fidei principia ritè expositos, prævalidè retorqueri ad Pontificiæ potestatis supra Reges extensionem, deinceps

dire-

directè & *positivè* comprobandam ex sacræ Scripturæ Divinis Oraculis.

CAPUT II.

In quo *secunda* assertionis fit demonstratio.

Hujus assertionis summa est, quòd Regiæ potestatis ad certum Christianitatis charactere insignitum subjectum applicabilitas, unà cum publicis ejusdem functionibus, superinduat quandam *Moralitatem*, quæ supernaturalis elevationis lineam respiciat, subordinatam adeò, ac subjectam clavibus Regni cælorum à Petro, ejusque successori per Christum commissis. 1.

§. I.

Cujus proinde assertionis probatio *prima* desumitur ex præinsinuato *Matthæi 16. cap. v. 18. & 19.* Ubi Christus isthæc ad Petrum verba proferebat: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. Et quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis.* Nam 1. ex his Christi Domini verbis evincitur, quòd isthæc clavium potestas non fuerit alligata ad Petri personam, sed connexa sit cum perpetuo sanctæ Ecclesiæ, à portis 2.

ex pag. 20. n. 101.

inferi nunquam superandæ statu. Ex vi cujus proinde connexionis, potestas illa determinabatur propaganda per successionem. Quisquis ergo legitimè designatur Petri successor, ex ipsa Christi institutione, *immediatè*, adeóque ex *Iure Divino* accipit *indefinitam* potestatem ligandi & solvendi, *quodcumque est super terram.*

Sed quid sub ista voce *Quodcumque* comprehenditur? Non utique id, quod est *physicum* quidpiam, consistens super terram, sed quod *Morale* est in hominibus. Hoc namque apertè demonstrat sacer contextus, vi cujus illa ad quodcumque solvendum, seu ligandum super terram protensa potestas combinatur cum clavibus Regni cælorum. Quidquid ergo humani operis ac rei habet respectum ad Regnum cælorum, continetur sub illo *Tò Quodcumque.* Hæc verò humanorum actuum ac functionum in Regnum cælorum ordinabilitas, est ipsissima *moralitatis* ratio, in homine, Christianitatis charactere præcipuè insignito, obtinens ordinem ad Ecclesiam tum Militantem, tum Triumphantem: ex ordine namque ad hoc utrumque Regnum cælorum, sunt definitæ claves, Petro, ejusque successori commissæ, cum potestate solvendi & ligandi *quodcumq; super terram.* Quãdoquidem igitur Christus nihil de eo genere, quod *super terram Morale est*, aliquo ad Regnum cælorum respectu vestitum, ab illa potestate exceperit, num dicere fas est, *de tali*

Regnum

Regnum cælorum respicientium rerum genere, non esse Reges, seu potestatem Regiam, non tam *in se Formaliter* spectatam, quoad præcisam naturam suam, quomodò se habuisset in statu etiam puræ naturæ, sed quà applicatam subjecto insignito Christianitatis charactere, unà cum Regis hujusmodi universis *Moralibus* actibus, ipsoque adeò Regiæ potestatis exercitio?

Quis namque pro *secundo* ausit Christiano Regi eam inurere ignominiam, ac si ex charactere Christianitatis, quo in sacro Baptismate est insignitus, non æquè ac cæteri homines Christiani, haberet signum Divinitus impressum, coordinativum animæ ad regnum cælorum, subjectæ adeò clavibus Apostolicis, Petro, ejusque successori commissis? Harum verò clavium sphæra à Christo Domino describitur ex *indefinitâ* ligandi & solvendi potestate, supra omne *Morale* protensâ, quod ita est super terram, ut tamen respectum habeat ad regnum cælorum. Numquid autem, si actus quicumque *Moralis* in Rege, publici quoque regiminis, deficiat ab honestate *morali* etiam *naturali*; eo ipso, quòd homo sit elevatus ad statum supernaturalem, & dum Christianus est, talis suæ elevationis signum præferat ex charactere per sacrosanctum Baptisma sibi indito, prorsus hinc redditur consequens, talis actûs à naturali honestate deficientis *moralitatem*, contrahere reatum peccati, cum fine quoque supernaturali cælestis beati- 4. *ex pag. 21. n. 102.*

tudinis pugnantem? Quomodò igitur fas foret, actus *morales* Regiæ potestatis, ut sic regimen *Politicum* respicientes, excipere à *moralitate*, ex Christi institutione, sanctæ Ecclesiæ clavibus subjectâ.

5. *Ibi n.* 103. Sed numquid pro *tertio* excipere licebit, peccati reatum ex Regiæ potestatis perverso usu resultantem, respicere duntaxat *conscientiæ* forum, subjacereque Sacramentali solummodò absolutioni? At Christus illis verbis suis commisit Petro, ejusque successori Oecumenicam solvendi & ligandi potestatem, quæ complectitur Fori quoque *Externi* judicium, protenditurque ad quodcumque hominis Christiani *Morale*, sub præinsinuato ad regnum cælorum ordine consistens, vinculum. Nefas igitur foret, negare, potestatis Regiæ homini ad statum supernaturalem elevato, & charactereChristianitatis insignito inexistentis, qualiacunque exercitia subesse Oecumenicæ, Summi Pontificis Petro succedentis authoritati, Forum quoque *Externum* respicienti: sive hujusmodi Regiæ potestatis actus proprij se habeant per modum legis, sive per modum sententiæ judiciariæ, respiciantque non privatum duntaxat subditorum, sed etiam publicum Politici Regiminis Bonum, cùm sic etiam obtineant talem super terra *moralitatem*, quæ ipsum regnum cælorum respicere debeat.

6. *Ibid. n.* 104. An verò pro *quarto* claves regni cælorum cum *indefinitâ* suâ ad *omne Morale*, *quod est su-*

per

per terram, protensâ ligandi & solvendi authoritate, Petro, ejusque successori per Christum commissas fas est, ita coarctare, quasi instar œconomicæ potestatis privatum, duntaxat salutis æternæ commodum in sibi subjectis ovibus, solùm *sigillatim* ac *divisim* spectatis, attendere debeant? Verùm eo ipso, quòd claves illæ, secundùm Christi Domini sacrorum verborum contextum, habeant respectum ad Ecclesiam, quæ est regnum quoddam ex cunctis Christi fidelibus coadunatum, oportet, illam *indefinitam* ligandi & solvendi potestatem, protendi etiam super publico Ecclesiæ, fideliumque in unum Christi corpus Mysticum coadunatorum Bono, quà in Regnum cælorum, tum æternæ fidelium salutis, tum Divini honoris etiam publici finem, respiciens ordinabili. Hæc autem publici intrà Ecclesiam regiminis ratio consistere haud potest, absque Oecumenicâ authoritate condendi leges publico Ecclesiæ Bono convenientes, & absque judiciariæ potestatis in Foro etiam *Externo* exercendæ usu, ubi Ecclesiæ sanctæ necessitas tale quid exigit. Cui proinde publico Ecclesiæ regimini subesse debet, quidquid in Regibus charactere Christianitatis insignitis, est *moralitatis*, in regnum cælorum ordinabilis. Quia igitur ipsius etiam Regiæ potestatis ad certum subjectum applicabilitas, atque authoritatis ejusmodi in tali subjecto consistentia cum omnimodis, publicis etiam judi-

ciarijs actibus, utique *Morale* quid est, in regnum cælorum ordinabile, quomodò à clavibus, publicum sanctæ Ecclesiæ regimen importantibus, & *ad quodcumque super terram Morale*, quà in regnum cælorum scilicet ordinabile, protensis, excludere liceret Regiam potestatem, non tam *in se formaliter*, secundùm quod est *Iuris Divini*, quàm *subjectivè* spectatam, quoad sui ad certum subjectum applicabilitatem, ex *morali* hominum dispositione pendentem, nec non quoad publicos seu Judiciariæ, seu Legislativæ potestatis actus, quà *moralitatis* etiam supernaturalis, in cælorum tam Militans, quàm Triumphans regnum ordinabilis participes?

7. Ex hac proinde *super quodcumque in terris*
e x pag. *Morale* protensâ authoritate Pontificiâ, pro *quin-*
414. n. *to* profluxit, quòd Gregorius II. ob publicas
9 12. Ecclesiæ necessitates, Caroli Martelli Francorum Regis subsidium implorans, eidem detulerit Romanum Consulatum: quòd idem Papa Leoni Isaurico in Catholicos sævienti tributum à Romanis pendi solitum abrogârit:
f pag. 26. quòd Zacharias Papa Regnum Franciæ Chil-
n. 11. derico inter otia & voluptates marcenti ademptum, transtulerit in Pipinum, ut scilicet subsidiũ ferret Ecclesiæ, adversùs iteratas Longobardorum molestationes, Copronymo Imperatore nullũ aliud bellum, quàm cum sanctis Imaginibus gerente: quòd Stephanus Papa III, Ius Regiæ Coronæ ad Pipini quoque successores

porro

prorogârit, faciens, ut Franciæ Proceres jura- *ex cit.*
mento se obstrinxerint, nunquã ex aliâ, quàm *pag.*
Pipini stirpe, Reges à se admissum iri: quòd de- *44. n.*
nique Leo III. Occidentis Imperium à Græcis *92.*
ademptum, Ecclesiæ sanctæ publicis necessita-
tibus ita exigentibus, transtulerit in Carolum *Ibi n.*
Pipini filium, ejusque stirpem masculinam. *94.*

8. Horum universorum pro *quinto* ratio accersiri potest ab Extravagante unicâ. *Si fratrum. Ne sede vacante.* quòd nempe *Romano Pontifici in personâ Petri, terreni simul & cælestis Imperij jura Deus ipse commiserit.* Sed quomodò, inquies, terreni Imperij jura dici possunt à Deo fuisse Papæ commissa? Non aliâ utique ex ratione, quàm prout terrenum Imperium inter Christianos supervestitur ordinabilitate in regnum cælorum tam Militans, quam Triumphans, atque sub hac formalitate *Moralitatis* etiam supernaturalis, subordinatur authoritati Divinitus constitutæ ad *quodcunque super terram Morale solvendum, seu ligandum*, in regnum scilicet cælorum, atque adeò ad publicum quoque Ecclesiæ sanctæ regimen, ordinabile. Ab hoc namque ordine Divinitus constituto excludere terrenum inter Christianos regnum, perinde foret, atque hoc redigere ad statum seu puræ naturæ, seu Ethnicismi, qui, uti destitutus erat lumine supernaturali, sic eidem haud lucebat ille in Ecclesia Christi Divinitus constitus ordo ad regnum cælorum, cui *omne super terram Morale*, adeóque ipsum etiam regnum

ter-

terrenum, quà *Moralitate* ejusmodi inter Christianos supervestitum, subordinari debet.

§. II.

In quo prætactæ assertionis secundæ *fit confirmatio* ex Deut. 17. capite v. 8.

9. *ex pag. 14. n. 64.* EX hoc namque sacro textu constat, si difficile & ambiguum inter lepram & lepram, inter causam & causam, inter sanguinem & sanguinem perspiceretur judicium, oportuisse, ut judiciaria potestas sæcularis ad summi sacerdotij judicium deferreretur, requirendo inde judicij veritatem. Quæ potestatis sæcularis ad sacerdotij Veteris authoritatem subordinatio, tanta erat, ut omninò fuerit faciendum, quodcunque ex illius judicio fuerat sancitum, Deo statuente mortis pœnam adversùs illum, qui nollet obedire sacerdotis imperio, Judicisque decreto. Quæ proinde sæcularis judiciariæ potestatis ad sacerdotium subordinatio complectebatur causas tam Civiles, quàm Criminales, ubi de judicij ex Divina lege definiendi veritate, in *Politico* Tribunali ambigebatur. Quidni ergo Novi quoque Fœderis summus Pontificatus, cui commissæ sunt claves regni cælorum, *ad quodcumque super terram Morale*, quà in regnum cælorum ordinabile, per Christi Domini verba protensæ, dicendus sit habere sibi subordinatum quodcunque inter Christianos *Politi-*

cum

cum regimen, & judicium, quà *moralitate* hujusmodi supervestitum, nisi regnum ejusmodi *politicum* excludere malis ab ordine regnum cælorum respiciente?

Si pro *secundo* quispiam contendat, id discriminis esse inter Novum & Antiquum Testamentum, quòd in hoc leges *Iudiciales* fuerint *Divinæ*, quarum adeò interpretatio meritò petenda erat à sacerdotali authoritate: at in Novo Testamento leges Fori *Civilis* sint Juris *humani*, ab ipsis Regibus & Imperatoribus latæ, ut secundùm eorum normam perageretur judicium. Quî ergo dicere fas sit, super eas extendi supremam Christiani sacerdotij authoritatem? 10.

Verùm hac Novi & Antiqui Fœderis discrepantiâ spontè admissâ, considerandum adhuc superest ex præadducto sacro textu, quòd sacerdotale judicium in Veteri Testamento, *directè* ferebatur super legis judiciariæ Divinitus constitutæ interpretatione, ut tamen *indirectè per modum objecti materialis* attingeret ipsas quoque *Civiles* causas, præviæ de legitimo legis sensu, sacerdotalis sententiæ conformiter dijudicandas: eodem sacro textu dilucidè sanciente: Si *difficile & ambiguum* apud *sæcularis* Fori judices *perspectum fuerit judicium inter sanguinem & sanguinem, causam & causam* verè *Civilem*, (utpote *super quâ* intrà laicæ potestatis *portas*, seu tribunalia *existebat judicum variatio*) eatenus debuisse *judicij veritatem* 11. *Ibid. n. 66.*

in-

indagari ex judicio sacerdotis , ut in ejusmodi *specificâ* causâ oportuerit, judices laicos, sequi sententiam sacerdotum.

12. Etsi verò leges, secundùm quas intrà statum Novi Fœderis fit judicij *Civilis* ac *Criminalis* in
Ibid. n. 67. foro *sæculari* moderatio, non jam sint *specificè* Divinæ, sed ab ipsissmet Regibus seu Imperatoribus, pro suo Regno seu Imperio latæ fuerint: attamen cujuscumque legis ratio exigit ad essentialem sui valorem, ne sit difformis, sed *positivè* conformis juri Divino, *vel naturali*, vel *positivo*. Hæc autem cum jure *Divino* etiam *naturali* conformitas, ex statu supernaturalis hominum elevationis, subsistere nequit, si qualemcunque habeat cum lege Divinâ sacris Litteris nobis patefactâ dissonantiam. Sub quâ proinde cujuscumque cum honestate sacris Litteris sancitâ, difformitatis *formalitate*, ad Ecclesiasticæ potestatis sphæram spectante, lex à Rege, vel Imperatore lata, *per modum objecti materialis indirectè* saltem subijcitur sanctæ Ecclesiæ judicio, & authoritati; siquidem hujus sphæra, secundùm dilucida Christi verba, complectatur *Quodcumque in terris Morale*, quà in regnum cælorum ordinabile, sive quà supervestitum *moralitate* seu conformitatis, seu difformitatis cum regno cælorum.

13. Huc pro *tertio* reduci potest praxis, intrà Ecclesiam quoad leges Imperatorias reformandas, multimodè frequentata. Leges namque
ex pag. 6. n. 27. Imperatoriæ olim firmabant validam, etiam

malâ

malâ fide peractam præscriptionem. Quod, ubi Summi Pontifices agnoscebant, non cum *naturali* duntaxat *honestate*, sed *cum supernaturalis quoque Moralitatis rectitudine* pugnare, ex authoritate Christi vicariâ improbabant tanquam iniquum. Et quia nulla est excogitabilis iniquitas juri *naturali* repugnans, quin *supernaturalis* quoque *honestatis rectitudini* adversetur, ideo malæ fidei præscriptio, non poterat damnari, quà æquitati *supernaturalis moralitatis* contraria, quin abolenda decerneretur sub *moralitate*, quà præcisò etiam lumini *naturali adversante*. An non igitur sub hoc *supernaturalis moralitatis* respectu in lege *Civili Præscriptionis* reformandâ, judicij veritas ita procedere debebat ex Summi Sacerdotij authoritate, ut hæc *Quodcumque in terris Morale*, quà *ad regnum cælorum ordinabile* ambiens, solvere valuerit iniquitatem Juris, à *Politicâ* authoritate contra æquitatem tam *naturalem*, quàm *supernaturalem* perperàm constituti. 14.

Sic pro *quarto* Jura *Civilia* olim decreverunt, jusjurandum ex metu initum, esse invalidum, sacri autem Canones è contrario vinculum Religionis inde obortum sanxerunt validum, sed authoritate Ecclesiæ rescindendum. An igitur dicere fas est, *non attentâ ejusmodi Canonicâ sanctione, posse intrà lineam moralitatis naturalis defendi illius jurisjurandi invaliditatem, utpote stabilitam ab Imperatoriâ supremâ politicâ authoritate*? Hoc si quispiam tueri vellet, pro-

ex cit pag. 6. n. 28.

fectò fateri deberet, dari honestatem quampiam *naturalis* ordinis, quæ *supernaturali* moralitati esset contraria, quod tam impossibile est, quàm indubitanter verum est, verum *naturalis* ordinis pugnare haud posse cum vero *supernaturalis* ordinis: neque tamen veritas *supernaturalis* ex *naturalis* ordinis veritate, sed hæc econtra ex illâ est dijudicanda.

35. *Quintò*. Hoc proinde argumentandi genus (quo *versus decimus octavus* ex Matthæi *16. capite in præcedenti §. nostro* adductus, confertur cum præsenti *versu octavo præallegati 17. capitis Deuteronomij*) etiam complexus est Innocentius III. *in Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi.* Ubi Pontifex iste dans rationem, quo jure & authoritate etiam quoad temporalitatem dispensârit in illegitimitate filij Regis Franciæ, hunc in modum argumentatur. *Rationibus inducti, Regi gratiam fecimus requisiti, causam tam ex Veteri, quàm Novo Testamento trahentes, quòd non solùm in Ecclesiæ patrimonio, verùm etiam in alijs regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem* casualiter *exercemus; non quòd alieno juri præjudicare velimus, sed quia; sicut in Deuteronomio continetur*: Si difficile & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram &c. venies ad sacerdotes Levitici generis &c. & facies, quæcumque dixerint, qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, sequerisque eorum sententiam &c.

ex pag. 60. n. 171.

Sanè cùm Deuteronomium Lex secunda *interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut, quod ibi decernitur, debere in Novo Testamento servari: locus enim, quem elegit Dominus, Apostolica Sedes esse cognoscitur &c. Is verò super sacerdotalis Officij coadjutores,* judex *existit, cui Dominus inquit in Petro:* Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis &c. *Ejus vicarius, qui est, sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, judex vivorum & mortuorum. Tria quippe distinguit judicia,* primum *inter sanguinem & sanguinem, per quod* Criminale *intelligitur &* Civile. Ultimum *inter lepram & lepram. per quod* Ecclesiasticum *denotatur &* Criminale. Medium *inter causam & causam, quod ad utrum, que refertur, tam* Ecclesiasticum, *quàm* Civile, *in quibus, cùm aliquid fuerit difficile & ambiguum, ad judicium est Sedis Apostolicæ recurrendum, cujus sententiam, qui superbiens contempserit observare, mori præcipitur, id est, per excommunicationis sententiam velut mortuus à communione fidelium separari.* Quæ igitur in Antiquo Fœdere erat sacerdotij summi prærogativa *Deuteron. 17. v. 8.* sancita, ad judicij veritatem in causis ambiguis tam *Criminalibus*, quàm *Civilibus* pro foro etiam *sæculari* decernendam, par, imò major in Novo Fœdere est Summi Pontificatûs seu vicariatûs, ipsummet Christum repræsentantis, præeminentia, vi illius Canonis definita, ad hoc, ut, dum dubitatio, seu quæstio oritur *de moralitate in regnum cælorum ordina-* 16.

bili,

bili, vi constitutionis per Christum *Matthæi* 16. *capite* latæ, judicij, seu legis veritas pro causis seu *Civilibus*, seu *Criminalibus* in Foro quoque *Politico* determinandis, referenda sit ad Christi vicariatum, seu Summum Pontificatum.

17. Pro *sexto* igitur concludere tandem licet per hanc sequentem argumentationē. Quemadmodùm scilicet *Deuteron.* 21. *cap.* 5. Deus imperavit, ut *ad verbum sacerdotum omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum est, finiatur.* Sic quid *moralitati* honestatis *supernaturalis* vel difforme, adeoque *immundum*, vel conforme, ac proinde *mundum* sit in omni etiam *sæculari* negotio, quæstionis hujusmodi definitio spectat ad Romani Pontificis authoritatem super *quocunque in regnum cælorum in terris ordinabili* à Christo protensam. Quare Sacerdotij Regalis, seu vicariatûs Christi judicium super Regijs quoque & Imperatorijs, lineæ *supernaturalis moralitate* necessariò supervestiendis legibus, & consequenter super *Civilibus* ex harum normâ decidendis causis quibuscumque, superextenditur, non quidem *directè* ac *per se*, sed *indirectè* & *materialiter*, quatenus scilicet Summi Oecumenici Pastoris officium requirit, providere, ne quid à jure *Divino* seu *naturali*, seu *positivo* distortum irrepat, siquidem deviatio à naturali æquitate, subsistere nequeat, quin habeat repugnantiam cum fine salutis æternæ, honestatéque etiam supernaturali, ipsiusque Religionis

ex pag. 14. n. 68.

gionis

gionis sanctæ decore. Sub quâ adeò repugnantiæ *formalitate*, si quando in legibus *Civilibus* interveniat, illæ ceu *objectum materiale*, necessariò subesse debent judicio Pontificiæ authoritatis, ad *Quodcumque in terris Morale*, ceu ordinabile in regnum cælorum protensæ.

§. III.

In quo præfatæ assertionis secundæ *Probatio fit ex Christi Domini verbis* Ioannis ultimo *prolatis ad Petrum:* Pasce oves meas: Pasce agnos meos.

NAm *primò*, quam Christus Dominus *cit. Matth. 16. cap.* clavium potestatem promiserat Petro, intrà Ecclesiam ad finem mundi usque duraturam, successionis ordine, eam post gloriosam resurrectionem sub praeadditis verbis *actualiter* contulit eidem Apostolorum Principi. Hæc namque pascendi potestas ita habet respectum ad singulos Christi fideles, verbo Dei, & correctione salutiferâ pascendos, ut simul habeat ordinem ad publicũ Ecclesiæ regimen, Ecclesiamque sanctam, ceu Mysticum Christi Corpus, ac Regnum, publicâ adeò authoritate pascendum, sicque gubernandum ad communem sacræ Religionis utilitatem. Cui proinde publici quoque regiminis, seu Christiani regni ordini subduntur, quotquot sunt Christi oves seu agni. 18. *ex pag. 22. n. 105.*

Quis ergo Reges Christianos ab hoc Christi ovium ordine, ac regimine etiam publico, exclusos velit, dum tamen Christus nullam suarum ovium, charactere nempe Christianitatis in Baptismate insignitarum, ab illo Pastorali munere, publici Ecclesiæ sanctæ regiminis normam præferente, exclusam voluerit?

19. Neque pro *secundo* tricas movere, fas est, ex verbo *Pascendi*, quasi hæc vox mitior videretur, quam ut regiminis publici coercitivam etiam potestatem denotaret. Etenim Psalmi *vigesimi secundi versus primus*, qui in Vulgatâ ita legitur, *Dominus regit me*, in alia versione hisce constat verbis, *Dominus pascit me*, claro adeò argumento, verbum *pascendi* esse aptum, significare publici quoque regiminis authoritatem. Hanc verò significationem habere locum in illis Christi ad Petrum prolatis verbis, evincitur ex hoc, quòd sub illis collata fuerit ipsissima illa authoritas, quæ *Matthæi 16.* fuerat à Christo promissa Petro sub clavibus regni cælorum, cum *indefinitâ* potestate ligandi ac solvendi *Quodcumque in terris Morale.* At hujusmodi solenis solvendi & ligandi authoritas, obtinens ordinem ad regnum cælorum Militantis etiam Ecclesiæ, Hierarchicam publici quoque regiminis normam, uti sacra Fides docet, præferentis, non potest non esse jurisdictionis, cujus sphæra complectatur universam *Moralitatis* lineam *indefinitè*, absque ullâ proinde exceptione spectatam, atque adeò quid-

quidquid in Regiæ poteſtatis vel ad certum ſubjectum applicabilitate, vel publici regiminis eſt *moralitatis*, ſinu ſuo ambientem.

Neque pro *tertio* juvat, quod ſub Concilio Tridentino aliqui Galli obijciebant, verba illa, *Paſce oves meas*, complecti ſingulas duntaxat Chriſti oves, *Diviſim*, non verò *Collectim ſpectatas, quà conſtituentes unam Chriſti Eccleſiam.* Hoc namque obijciebatur, ne inde probari poſſit Papæ ſuper Concilio univerſam Eccleſiam repræſentante, ſicque oves Chriſti *collectim* in Epiſcopis complectente ſuperioritas; de quo puncto agemus *ſequenti articulo.* Intereà ſermo hîc eſt de Regibus *ſigillatim* ſpectatis, qui ſi oves Chriſti audire velint, utique comprehenduntur etiam ſub illis verbis, Petro, ejuſque ſucceſſoribus diſertè concedentibus poteſtatem paſcendi, ſive regendi univerſas Chriſti oves, ex authoritate protensâ ſuper *Quocumque in terris Morali*, in Eccleſiæ tam Militantis, quàm Triumphantis cælorum regnum ordinabili, à quo *Moralitatis* ordine turpe eſſet, Chriſtianorum Regum quamcumque, publici quoque Regiminis functionem, ipſiuſque etiam Regiæ ad hoc ſubjectum applicabilitatem excipere. 20. *pag.* 17. *n.* 83.

Quòd ſi igitur pro *quarto* Rex Chriſtianus non in ſuâ duntaxat perſonâ extra ſacroſancti regiminis Eccleſiaſtici, ceu univerſalis Chriſti ovium paſcui, limites aberret, ſed alios inſuper Chriſti fideles ab hoc Chriſti ovium gre- 21. *ex pag.* 22. *n.* 105.

ge abducat, imò ipsam Christi Ecclesiam quoad publicum sacræ Religioni propagandæ, atque conservandæ conformeDivinitus constitutum regimen infestet, ejus jura invertat, unitatem Fidei conturbare nitatur, seu ejus perturbatores tueatur, atque defendat, sanctamque Religionis publicæ pacem evertere moliatur, quomodò talis Rex, Christianitatis charectere insignitus, quoad omne id, *quod in se super terram Morale est*, respiciens Regnum cælorum, ejusque claves, non subjacebit, haud privatæ duntaxat correctioni, sed publicæ etiam Oecumenici supremi Pastoris correptioni?

22. Id pro *quinto* confimatur ex Bonifacij VIII. Constitutione *Extravagante. Vnam sanctam. De majoritat. & obedientia.* Cujus summa in hanc argumentationem reduci potest. Quando Christus Petro, ejusque successori dixit? *Pasce oves meas*; intelliguntur eidem commissæ universæ Christi oves, estque adeò de necessitate salutis, credere, quòd Romano Pontifici, ceu Petri successori, subsit omnis humana creatura in Ecclesiæ unitatem congregata sub uno Capite Christo, ejusque Vicario. Sub eâ autem Pastoralis muneris potestate continentur duo gladij, *spiritualis* videlicet ac *temporalis* authoritas: Christo Domino, ubi Apostoli dixerant: *Ecce duo gladij* hîc (id est in Ecclesia): respondente: *Satis esse*. Inter quos adeò binos gladios *temporalis* potestas fuit à Christo designa-

Refertur per extensum pag. 35. n. 40.

ſignata *Allegoricè*, quando dixit ad Petrum: *Converte gladium tuum in vaginam.* Ex hoc namque evincitur, non *ſpiritualem* duntaxat, ſed etiam *temporalem* gladio illo Petri deſignatam poteſtatem, ſubeſſe authoritati Eccleſiæ, ſub eâ quidem differentiâ, ut ille poteſtatis *ſpiritualis* gladius manu ſacerdotis, hic verò *temporalis* poteſtatis gladius manu Regum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis, ſit exerendus. 23.

Pro *ſexto* firmatur idipſum prætactæ *Extravagantis* argumento in hanc formam redacto. Etenim *gladium eſſe ſub gladio, & temporalem authoritatem quoad ſui exercitium, ſubijci ſpirituali poteſtati*, evincitur etiam ex illa Apoſtoli ſententiâ, quâ dicitur *non eſſe poteſtas, niſi à Deo, quæ autem à Deo ſunt, ordinata eſſe.* In vi cujus proinde ordinationis Divinæ, oportet, ut eatenus gladius ſit ſub gladio, quatenus poteſtas *temporalis*, utpote inferior, per *ſpiritualem*, ceu ſuperiorem poteſtatem reduci debet in ſuprema: ſicque adeò poteſtas terrena, ſi deviet, judicanda eſt à poteſtate ſpirituali. 24

Pro *ſeptimo* igitur ex dictâ *Extravagante* in hunc modum concludere tandem licet. Quandoquidem inter univerſas Chriſti oves Romano Pontifici, ceu Petri ſucceſſori commiſſas, reputentur etiam Reges Chriſti charactere inſigniti, ſub poteſtate autem paſtorali per Chriſtum ſuo Vicario Petri ſucceſſori conceſſâ, contineantur duo gladij, authoritatis *ſpiritualis* &

temporalis, eâ tamen cum subordinatione, ut potestas terrena tanquam inferior, per spiritualem, ceu superiorem, reducenda sit in suprema. Icircò manifestum jam extat ex sacræ Scripturæ textibus, in prætactâ *Extravagante* deductis, Reges cum suæ potestatis gladio, *quoad hujus exercitium*, subesse Romani Pontificis *spirituali* authoritati.

25. Nec obstat pro *octavo*, quòd in Clementina *Meruit. De privilegijs.* caveatur, *per illam Bonifacij VIII. Extravagantem, nullum generari præjudicium Galliarum Regi ac Regno, seu Regnicolis Galliarum, ita ut in vi hujus Bonifacianæ Extravagantis ampliùs subijciantur Ecclesiæ Romanæ, quàm anteà existebant, sed in eodem intelligantur esse statu, quo erant ante præfatam definitionem.*

26. Nam totum hoc concedendo, ita licet argumentari. Nempe dici nullatenus potest, quòd præjudicium aliquod sit à Bonifacio VIII. illatum, dum Rex Franciæ cum universis Regnicolis suis computatur inter oves Christi. At potestas pastoralis super universas Christi oves protensa, ex Christi instituto, continet duos gladios, potestatis scilicet *spirtualis* & *temporalis*, ita ut hæc sit quidem in manu Regum, ad nutum tamen, & patientiam sacerdotis exerenda. Nequit verò, quod ex Christi instituto est sancitum, non esse antiquius illâ Bonifacianâ constitutione, Nihil ergo istorum à Clemente V *in Clementina Meruit.* est correctum: quippe cùm ista præcisè statuat, quòd per Bonifacij

ex pag. 34. n. 43.

nifacij VIII. Extravagantem *Vnam sanctam.* nullum Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ debeat generari præjudicium, *ut isti amplius exinde sint subjecti Romanæ Ecclesiæ, quàm anteà existebant, sed intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante definitionem præfatam.*

Quo sic constituto, pro *nono* licet taliter argumentari. Nempe illa definitio Bonifacij VIII. in eo se tenebat, quòd ex ipso jure *Divino* sanxerit subordinationem gladij *temporalis* erga gladium potestatis *spiritualis*, ita ut, si illa deviet à rectâ ratione, sit judicanda à potestate *spirituali.* At istud *spirituale* judicium Oecumenici Ecclesiæ Pastoris potestati concessum, subsistit ex vi clavium Ecclesiæ, Petro, ejusque successori commissarum in tantum, ut, *quodcumque ligaverit, vel solverit super terram, sit vel ligatum, vel solutum in cælo.* Eo ipso autem, quòd Regiæ potestatis exercitium ita sit super terram, ut in Christiano Rege dicat ordinem ad regnum cælorum, oportet, ut sub respectu suæ ad æternam salutem, seu sacræ Religionis utilitatem publicam ordinabilitatis, sit inter illa *Quæcunque*, quæ super terram continentur sub Oecumenicâ clavium potestate seu solvendi, seu ligandi. Quoad hanc igitur potestatis Regiæ erga authoritatem Oecumenicam Summi Pontificis, subordinationem, illa Bonifacij VIII. *Extravagans* nullum præjudicium generavit Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ, sed hos relinquens in statu, in quo 27.

vi Juris *Divini*, ante eam definitionem fuerant, non potest quoad debitam illam respectu Romanæ Ecclesiæ subordinationem ac subjectionem, per dictam *Clementinam Meruit* esse correcta.

38. Hinc pro *decimo* istam Regum Christianorum erga Romanos Pontifices subjectionem isto adhuc sæculo, nempe Anno 1615. adversus Oratores Ordinis Popularis in Comitijs generalibus Franciæ, strenuè asseruerunt Cleri & Nobilitatis Ordines, Cardinale Perronio horum nomine firmante eandem subordinationem quam plurimis exemplis; prout videre licet apud Gabrielem Bartholomæum Gramondum sacri Regij Consistorij Senatorem, & Parlamenti Tolosani Præsidem sub actis dicti anni 1615.

39. Sic ergo inducitur ibidem ex Cleri, & Nobilitatis Franciçæ manda to disseruisse præfatus Cardinalis. *Constat, exemplis plena esse*

ex pag. 31. n. 88. *historiarum volumina, quibus confirmatur Summæ Sedis in Reges potestas à fide degeneres. Ita Euphemium Patriarcham Constantinopolitanum Anastasio Imperatori negâsse obsequium, & fidem, donec Concilio Chalcedonensi subscripsisset. Ita eidem Imperatori in Eutychis hæresim relapso, restitisse acriter Symmachum summum Pontificem. Ita Clotarium Regem Gallorum, ob scelus immane in Ecclesia Dei, nece Iuetoti patratum, post mundatum sanguine innocenti altare, luisse pœnas arbitrio Summi Pontificis condignas culpæ. Ita Iustinianum secun-*

cundum; ita Philippicum Imperatores à Sergio & Constantino Summis Pontificibus mulctatos. Ita Leonem Isauricum Imperio dejectum Gregorij II. decreto, quia Iconoclastarum hæresi infectus, dogma propugnabat exemplo, & vi. Ita Carolum Magnum evectum ad Imperium Occidentis ope Romanæ Sedis. Ita Childericum Regno dejectum: ita substitutum homini per otium enervi, fastigióque Regiæ dignitatis impari Pipinum, assensu Sedis Apostolicæ, quam à Gallis consultam, tradunt historiarum monimenta. Ita Fulconem Archiepiscopum Rhemensem intentâsse Carolo Simplici minas, velut clienti suo. Ita Philippum primum Gallorum Regem, semotum ab Ecclesia Dei, adulterij manifestum palam commissi, post repudiatam sinè causâ uxorem, evectamque in solium pellicem, quâ utebatur ut suâ, marito superstite. Ita Gregorium septimum sacris interdixisse Henrico IV. Imperatori, subditósque solvisse obsequij nexu. Ita excommunicatos Philippum Augustum Gallorum: Ioannem Anglorum Reges. Ita Othonem Imperatorem: ita Raymundum Comitem Tolosanum, quorum hic per socordiam in Albigensium hæresim lapsus, succubuit Pontificiæ potestati, in augmentum Gallici Regni, cui Comitatus Tolosanus adjunctus est dono Provincialium. Ita fidei sacramento solutos olim ab Innocentio IV. Friderici Imperatoris subditos, debitum Lugdunensi tunc Concilio fulmen. Ita dejectum Petrum Aragoniæ Regem, Martino Pontifice procurante, ob infamiam horrendæ laniena, cui à Vesperis Sicilianis nomen. Ita ab Vrbano V. contra Petrum Crudelem, (id illi nominis à sævi-

tiâ

tiâ datum) *Castellæ Regem, indictam, promulgatámque excommunicationem, quia hæreticus, Ecclesiæque Orthodoxæ hostis erat.*

30. Ex isthac proinde Perronij, seu Cleri potiùs & Nobilitatis Francicæ peroratione fas est, pro *undecimo* ita concludere. Cùm manifestum jam liqueat, *Primam*, de quâ hîc agitur, moderni Gallicani propositionem à tertio Populari Ordine in Generalibus hujus sæculi anno scilicet 1615. celebratis Comitijs assertam, constanter rejectam ac refutatam fuisse tam à Cleri, quàm Nobilitatis Ordinibus, mirum profectò est, Galliæ Episcopos in suo Parisiensi sub annum 1682. habito Conventu, à pristino Gallicano Clero desciviSSe in apertam Statûs Ecclesiastici perniciem, dum, si quæ deinceps Ecclesijs intentarentur præjudicia, nulla jam authoritas Regem, ejúsve ministros in Jura Ecclesiastica involantes, cohibere posset.

ex pag. 32. n. 33.

§. IV.

In quo Ecclesiasticæ supra Reges authoritatis fit probatio ex 2. Paralip. 26. capite.

31. HOc in loco legitur Ozias *sanctuarium ingressus adolevisse incensum super altare thymiamatis, Azariâ summo Pontifice, & sacerdotibus octoginta resistentibus, eumque leprâ percussum festinatò expellentibus, exindeque loco ipsius à regimine dejecti,*

ex pag. 25. n. 69.

esti, populum gubernante Ioathan ipsius filio, qui successit in regnum. Hunc igitur sacrum locum cum *Deuteronomij* sacris textibus *supra §. 2.* expressis conferendo, hunc in modum licet argumentari. Quia nempe Veteris Testamenti sacerdotibus potestas erat, per Verbi Divini interpretationem formandi ac ferendi sententiam *super veritate judicij*, causam etiam *Civilem*, imò & *Criminalem* concernentis. Ex præallegatis *Deuteronomij* sacris textibus: à fortiori dicendum est, iacd serdotium habuisse talem authoritatem super causis spiritualibus Veteris Testamenti, qualis erat Oziæ arrogata præsumptio, *ut templum Domini ingressus, adoleret incensum super altare Thymiamatis.* Super hac igitur Divini ordinis transgressione, non ex *privato* duntaxat, sed sacerdotalis authoritatis *publico* judicio, Azarias sacerdos, unà cum reliquis octoginta sacerdotibus, ferebat sententiam, *positivè* resistendo, sicque *authoritativè* dicendo: *Non est tui officij Ozia, ut adoleas incensum, sed sacerdotum, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministeriū.* Quòd si ergo in Nova Lege contingeret, Regē quempiam Christianum involare in jura sacerdotij supremi, Ecclesiæque sanctæ pacem, ejusque supremam authoritatē iniquis machinationibus perturbare, ac pessumdare, imò sibimet arrogare & usurpare; an minus dixeris esse in Novæ Legis, ac in Antiqui Fœderis summo Sacerdote authoritatis, ad pronunciandum *judicialiter* super talis Regis quantumvis supremi arrogantiâ?

32. Pro *secundo* lubens equidem dabo, Azariam summum sacerdotem non exauthorâsse Regem Oziam in tantum, ut ipsi adimeretur Regiæ potestatis jus quasi *radicale*, exutus tamen fuit ejus exercitio. Nec porrò dicere fas est, regiminis publici administrationem Regi Oziæ ademptam fuisse, non tam ex sententiâ summi sacerdotis, *quàm per consequentiam duntaxat, quòd à Domino percussus leprâ, exinde à consortio hominum separatus degeret.* Nam sacer textus expressis verbis ait: Azariam cum sacerdotibus, ubi vidisset, lepram ex Oziæ Regis fronte apparere, festinatò eum expulisse, non aliâ utique, quàm authoritatis publicæ sacerdotio annexæ potestate: ex quâ nempe authotitate juxta *Levitici 13. caput* penes sacerdotem stabat arbitrium separandi leprosum. Quod adeò Azariæ summi sacerdotis arbitrium erga Regem Oziam, non operabatur *localem* duntaxat ab hominum consortio separationem, sed *formalissimam* à regimine avulsionem, ita ut jure Regio penes ipsum *habitualiter* adhuc subsistente, ejus tamen exercitium ipsi abrogaretur in tantum, ut Ioathan filius ipsius judicaret ex tunc populum non patris nomine, cùm de hoc nihil dicat sacra Scriptura, sed *absolutè* absque illius erga Oziam in gubernando Regno dependentiæ mentione, asseveret; *Ioathan ex tunc rexisse domum Regis, & populum terræ.*

ex cit. pag. 15. n. 20.

33. Hinc pro *tertio* concludere licet. Sicuti ergo quisque privatus leprosus arbitrio sacer-

dotis erat à consortio hominum separandus, *Ibi n. 71.*
veluti *Civiliter* mortuus, adeoque jure *Civilis*
societatis spoliatus; sic Oziæ Regis per sacerdotis summi arbitrium, ab humano consortio separatio, facta erat etiam *quoad Politicæ cùm subditis communionis avulsionem, Regiæque adeò potestatis vel per se, vel per alium, seu vicarium suum exercendæ spoliationem*: cùm cæteroqui nõ tam Ioatham, quàm Ozias pater dicendus esset illo adhuc tempore regnâsse. Quia proinde summi in Antiquo Fœdere sacerdotis judiciaria potestas se protendebat super Regis Oziæ, sacerdotale munus sibi arrogantis, scelere, ejusque leprâ à Deo percussi, quoad Civilem quoque & Politicam gubernationem separatione, atque adeò Regiæ administrationis exercitio adimendo: quid ni dixeris, Oecumenicam Summi in Novo Fœdere Pontificis authoritatem protendi super Regum temporalium in jura sanctæ Ecclesiæ involantium, seu hæreseos spirituali leprâ infectorum præsumptuosam arrogationem, sanctæque Ecclesiæ publicam infestationem, eorumque hinc à fidelium publicâ communione separationem, imò & Regiæ administrationis, quinimò juris quoque Regij, si publicæ necessitatis ratio expostulare videbitur, privationem; prout ex Novi Testamenti Tabulis probatum extat *in præcedentibus*, ulteriúsque ostendetur *in subsequentibus paragraphis*.

Hujus generis insigne exemplum pro *quarto* hîc adferri potest ex Imperij Occiden- 34.
talis *ex pag. 63. n. 154*

talis à Græcis Imperatoribus hæresi infectis, in Francos, Caroliqúe Magni personam ac stirpem translatione: cujus historiam succinctâ methodo sic describit Hermannus Hermes *in suo iure publico cap.3. à n.3.* Cùm nempe Romani Pontifices ab Orientalibus Imperatoribus contra Longobardorum sævitiam, opem implorâssent, frustra autem, tum quòd vix vires suppeterent ijs, propter vicina loca à Saracenis, Avaribus, Bulgaris, & Hunnis ac alijs tuenda; tum quòd Constantinopolitani Imperatores in Iconomachiæ hæresin lapsi, cum Pontificibus ipsorum hæresi adversantibus, simultates haberent, utpote qui non tantùm sacras imagines Constantinopoli, & in Oriente impiè abradi jusserant, sed idem Romano Pontifici sub pœnâ mortis persuadere volebant; quorum amentiam Gregorius II. Pontifex non solùm contempsit, sed etiam in Missarum Solemnijs Orientalis Imperatoris nomen reticeri voluit, ejusque imaginem Romæ in nummis cudi, & Leoni Isaurico tributa, & vectigalia tam Italiæ, quàm Urbis Romæ, sub anathemate solvi vetuit; unde quidquid in Occidente Imperatoribus Constantinopolitanis supererat, amiserunt. Hinc Pontifex Gregorius II. ad Francorum Regum opes longe latéque per Occidentem florentes confugit, eos contra Longobardos evocando; cúmque Carolus Martellus Francorum Dux pro Papa Gregorio apud Luitprandum Regem precibus egisset, ejus-

ejusque filius Pipinus vel hortatu, vel rogatu Stephani Papæ contra Aistulphum armis usus esset, *cap. Hortatu.* 10. 23. *q.* 8. tandem paternæ & avitæ pietatis hæres Carolus Magnus Romanam Sedem, & urbem pro Hadriano Papa contra Desiderium Longobardum tutatus est. *Ex dicto cap.* 10. juncto *cap. Hadrianus.* 22. *dist.* 63. Qui Carolus, cùm Sedem Romanam opibus, & temporali ditione extolleret, à Papa Francorũ primò, mox Longobardorum Rex inunctus, & Patricius Romanorum creatus est, quæ tunc suprema in Urbe erat dignitas. Cùm insuper in Oriente Constantinopoli Eirene mulier, filio Constantino oculis privato, Imperij habenas sola tractaret, hâc occasione Leo III. Papa populi scitu, & Cleri rogatu, Carolum Magnum ob egregia in Christianum nomen, & Romanam Sedem merita, Romanorum Imperatorem Occidentis primò, & inunctum, & diademate aureo redimitum, Augustum appellavit 8. Calendas Januarij, ipso die Natalis Christi, Anno octingentesimo primo. Coring. *de Rom. Imp. n* 24. Sicque adeò Imperium Occidentis authoritate Summi Pontificis è Græcis in personam, & stirpem Caroli Magni Francorum Regis translatum fuit.

35. Neque pro *quinto* hujus Historiæ veritatem elidere valet Ludovici Maymbourgi exceptio *in hist. Iconoclast. lib.* 4. *ad annum* 800. opponentis, *quòd Carolus Magnus Imperium Occidentis jure belli occupâsset*, *Romam verò Populi Romani* *dota-*

ex pag. 61. n. 148.

dotatione: nec aliud à Leone III. Papa, quàm coronam, non ipsum Imperium, sed insignia tantùm, seu nudam Cæremoniam acceperit. Nam contrarium evincitur sequenti argumentorum à Bellarmino *de translat. Romani Imperij lib. cap. 4 usque ad caput 7.* accuratissimè deductorum serie. Ubi triginta adferuntur historici concorditer asserentes, Imperium Romanum Summi Pontificis authoritate à Græcis ad Francos esse translatum. Hi autem Historiographi (quorum verba in ipso Bellarmino revideri possunt) sunt sequentes: nempe Ioannes Zonara Author Græcus, Georgius Cedrenus, Paulus Diaconus vivens tempore Caroli Magni, Eginarthus Carolo Magno familiaris, Annales Francorum tempore ejusdem Caroli cœpti exarari, Aimonius, seu Ammonius degens tempore Ludovici Pij, Addo Episcopus Viennensis, Regino Abbas Prumiensis, Vothingus Corbejensis, Luitprandus, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Dodechinus Mariani continuator, Lambertus Schafnaburgensis, Otto Episcopus Frisingensis, Godefridus Viterbiensis, Conradus Abbas Urspergensis, Lupoldus Bambergensis, Matthæus Palmerius, Blondus Flaccius, Aeneas Sylvius, Ioannes Trithemius, Antoninus, Ioannes Nauclerus, Robertus Gaguinus, Philippus Bergomensis, Ioannes Cuspinianus, Iacobus Wympfelingius, Polydorus Virgilius, Raphael Volaterranus, Donatus Acciaiolus, Albertus Kranzius.

Acce-

Accedunt hisce testimonia Imperarorum ac Principum, translationem Imperij à Græcis ad Francos, & à Francis ad Germanos Romani Pontificis authoritate factam disertis verbis contestantium; prout à dicto Bellarmino *præs. cap. 5.* docetur. Inter istos primus est ipse Carolus Magnus, cujus in hoc vestigia sunt secuti Ludovici Pii filius, Carolus Calvus, Albertus Imperator, Henricus VII. Ludovicus IV. Carolus IV. Fridericus I. Michael Imperator Constantinopolitanus, Emanuel Comnenus Orientali Imperio præfectus, Philippus Rex Francorum, ac Principes Electores. Septem insuper Summorum Pontificum testimonijs id ipsum firmat prætactus Bellarminus *cap. 6.* nempe Gregorij IV. Adriani II. Adriani IV. Alexandri III. Innocentij III. Clementis V. & Pij II. 36. *ex pag. 62. n. 149.*

Hinc pro *sexto* facilè constat, fictitiam esse illam Maymbourgi vocem *superiùs* allegatam, *ac si Carolus Magnus Imperium Occidentis jure Belli occupâsset, neque Imperium, sed hujus duntaxat insignia, sive Coronam, seu nudam cæremoniam à Leone III. accepisset.* Nam eodem Bellarmino *cit. lib. cap.* 7. fusissimè probante, Carolus Magnus Regnum Francorum hæreditate quidem obtinuit, ac expugnatâ Longobardiâ, Romanâ olim provinciâ, hujus Rex jure Belli appellari cœpit, Romam verò vi & armis nunquam occupavit; uti historici passim clamant. Quòd si ergo ex eo titulo dicendus esset Imperator, pari prærogativâ jam poti- 37. *ex cit. pag. 62. n. 150.*

rentur & Galliæ, & Hispaniæ, & Angliæ Regna, cùm & ipsa fuerint priùs Romanæ Provinciæ, quàm cederent in propriorum suorum Regum jus hæreditarium.

38. Sed *nunquid à Græcis seu armis, seu spontaneâ cessione Carolus accepit jus Occidentalis Imperij?*

ibid. n. 151. Ubi equidem Regnum Longobardorum à Carolo fuerat occupatum, Desiderio Rege in captivitatem misso, Aldagisus ejus filius sub annum septingentesimum septuagesimum quartum, classe à Græco Imperatore acceptâ, in Italiam pervolans, Longobardorum reliquias ad arma capessenda, permovit. At Carolus in Italiam properans, cùm victor evasisset, Aldagisus, desperatis jam rebus, Regnique recipiendi spe frustratus, Græciam versùs terga vertere compulsus fuit. Anne igitur ex hoc subsidij Aldagiso ab Imperatore Græco pro recuperandâ Longobardiâ concessi titulo, jus Occidentalis Imperij Græcis ademptum fuisse, dicere fas sit? Profectò si ex belli ejusmodi titulo justè posset comprobari Ius ipsius etiam Imperatoriæ Majestatis victori obtentum, non unus, sed plures jam in Occidente essent jure appellandi Imperatores. Tantum porrò abest, Græcos spontaneâ cessione Ius Occidentalis Imperij cessisse Carolo, ut concordi Historicorum tam veterum, quàm recentiorum calamo, è contrario probet Bellarminus *cit. lib. 1. cap. 11.* Græcos Imperatores, cùm primùm ad eos fama perlata est coronationis Caroli,

vehe-

vehementer commotos ac indignatos fuisse.

Sed nunquid pro *septimo* dicere fas est, *Coronam Imperatoriam authoritate Senatûs, Populique Romani fuisse decretam Carolo?* Imperium equidem Romanum sub Ethnicis adhuc Imperatoribus erat Electivum, minimè tamen ex Senatûs, Populique Romani decreto, sed exercitûs placito conferri solebat, Constantino autem Magno Imperij dignitatem in Græciam transferente, factum fuerat hæreditarium. Quis ergo credat, Senatum, Populumque Romanum, quando nullius ferme authoritatis ac potentiæ erat, ausum fuisse in Carolo ad Imperium Occidentis promovendo, quod anteà, cùm floreret, minimè auderet. Et verò quâ justitiæ lege Imperij Occidentis jus potuisset transferri in Carolum, priusquàm fuisset de jure abdicatum à Græcis? Nunquid autem seu Populo, seu Senatui Romano erat authoritas super Græco Imperatore, legitimum Imperij non tantùm Orientalis, sed etiam Occidentalis jus obtinente; præcipuè dum tempore Caroli coronationem antecedente, Senatui, Populoque Romano nullum erat cum Græcis bellum, ut dici posset, justo belli titulo, Græcum Imperatorem spoliâsse Iure Occidentalis Imperij?

39. *ibid. n. 112.* *ibid. n. 113.*

40. Pro *octavo* igitur, *in quam, nisi Pontificiam authoritatem reduci potest Imperij Occidentalis à Græcis adempti justitia?* Etenim Græcorum Imperatorum eum tunc fuisse statum, ut meritò in

ipſos ſtringeretur Pontificiæ authoritatis virga correctoria, patet *ex antecedentibus* At Eccleſiæ virga correctoria *ſub indefinitâ, Quodcumque ſuper terram ligandi & ſolvendi poteſtate*, Petri ſucceſſori conceſſâ, ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum, eatenus poteſt progredi ad avulſionem à communione fidelium, ut prævaleat *ad quodcumque ſuper terram*, quà in regnum cælorum ordinabile, pro meritis cauſæ *vel ſolvendum, vel ligandum*; uti verba Chriſti ſonant, demonſtratumque eſt *in antecedentibus*.

41. Quis verò neget, Imperij jus, non *quaſi abſtractè* ſub ſignatâ *Formalis* Divinitus conſtitutæ Regiæ poteſtatis ratione, ſed *concretè* ſpectatum, quà Chriſtiani hominis ſubjecto appropriatum, reputari etiam debere inter illa *Quæcumque, ſuper terram in regnum cælorum ordinabilia*? Sub qua proinde *Moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis, ex publica Eccleſiæ ſeu utilitate, ſeu neceſſitate meritò ponderandæ ratione, quis Catholicorum jam dubitare auſit, Leonem III. ſui Oecumenici Paſtoralis muneris authoritate, Græcos hæreticos Imperatores, Eccleſiæ ſanctæ neceſſitate id exigente, juſtè ſpoliâſſe jure Occidentalis Imperij?

ex pag. 63. n. 154.

42. Quare pro *nono* concludere jam licet per ſequentem argumentationem. Nempe ex ipſo lumine naturæ conſpicuum eſt iſtud principium; quiſquis juſto publicæ authoritatis titulo Principem aliquem ſupremum ſpoliat

jure

jure sui Regni, posse hoc ex ipsissimo ejusmodi justo titulo, sibi vendicare: super hoc namque naturaliter noto principio *morali*, unicè fundatur æquitas possidendi, & in suum dominium redigendi provinciam alicujus Principis, bello justo occupatam. Quia igitur Summus Pontifex Leo III. justo titulo Græcis ademit Imperium Occidentale, iccircò secundùm istud naturalis luminis principium, quà cum præadducto Fidei luminis (Petro, ejusque successori *absolutam super quocumque Morali* in regnum cælorum ordinabili authoritatem decernentis) principio combinatum, ipsimet Pontificiæ suæ potestati acquisivit Occidentalis Imperij jus, ac proinde ob Caroli Magni in Ecclesiam merita, jure in hunc Franciæ Regem, ejusque stirpem, transtulit illud Imperium; sicque adeò Caroli Magni per Leonem III. peracta coronatio non fuit nuda cæremonia, sed stipata authoritativâ Imperatoriæ dignitatis collatione.

§. V.

In quo Pontificiæ super Reges potestatis fit demonstratio ex Matthæi 18. capite v. 15.

IBi namque quisquis peccaverit, si correptus à fratre Christiani nominis consorte, altero etiam, vel tertio ad iteratam ejusdem correctionem assumpto, se non emendaverit, à Christo Domino decernitur denunciandus

Ecclesiæ, coúsque processum suum protensuræ, ut, *ubi Ecclesiam non audierit, sit habendus instar Etnici & publicani.*

43. *Primò* igitur isthæc Ecclesiæ à Christo præcepta procedendi norma, non potest non esse
ex pag. n. 22. 106. judiciaria, cùm nefas esset, absque substantiali, lumini etiam naturæ consonâ processûs judiciarij solemnitate, quempiā spoliare Christianæ communionis jure, ita ut ex tunc sit habendus *instar Ethnici & publicani.* At verò ista correctoria & coercitiva, publicæ Christianæ communionis privationem inducens censura, Ecclesiasticæ authoritatis judicio inferenda, à Christo Domino protenditur erga omnes, qui sub Christiani nominis consortio dici possunt ac debent, esse fratres. *Ex aperto sacro textu.* Hàc autem Christiani nominis propriâ prærogativâ exuti esse utique nolent Reges Christiani. Quos proinde, oportet, omninò fateri, se subjectos illi correctoriæ & coercitivæ virgæ judiciariæ, Ecclesiasticæ authoritatis.

44. Etsi verò ex illis Christi Domini verbis *dicti 18. capitis Matthæi v. 17.* exaratis evinci videatur, istam judiciariæ potestatis virgam correctoriam & coercitivam, in hoc terminari & consummari, ut, postquàm Ecclesia processerit ad peccatorem, si contumax sit, à sui communione avellendum, ex tunc ulteriùs procedere haudquaquàm valeat, Christo dicente: *Si taliter correctus Ecclesiam non audierit, habendum esse instar Ethnici,* communionis

Tertiò

nempe Christianæ jure destituti, nullâ ulterioris ex tunc processûs faciendi, sub illis Christi verbis mentione ibi habitâ.

Nihilominùs combinando ea Christi Domini verba cum sacro contextu, nempe *ejusdem capitis versu decimo octavo*, ex hoc statim evincitur, potestas illa ad communionis Christianæ privationem indicendam à Christo constituta, esse connexa cum istis verbis: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis.* At isthæc Apostolis etiam *sigillatim* ac *distributivè* spectatis, per modum tamen legationis duntaxat concessa potestas (penes Petrum solummodò existente ordinariâ Oecumenicâ, in successores transferibili *Matthæi 16.* promissâ, & *Ioannis ultimo cap.* collatâ authoritate) ea, inquam, Apostolica potestas *indefinitè* complectitur authoritatem solvendi & ligandi, *Quodcumque super terram est morale.* Sub ejusmodi verò *Moralitatis* lineâ comprehenduntur quæcunque seu Regna, seu bona temporalia, quatenus *Moralibus* hominum actibus, & ordinationibus sunt subjecta. 45. *ibid. n. 107.*

46. Quemadmodùm ergo ista ligandi & solvendi potestas Apostolica protenditur super omni, *quod supra terram est Morale*, hominum arbitrio libero, ejusque ordinationi *Morali* subjacens, sic coercitiva illa, seu correctoria per Christum *cit. v. 17.* asserta, & concessa

 virga,

virga, cum illâ Apostolicâ æquè per Christum *proximè subsequente decimo octavo versu* traditâ potestate, æqualem sortitur mensuram, in vi cujus pariter protendatur super omne id, *quod supra terram est Morale*, quale est quodcumque Regiæ potestatis exercitium, atque illius ad certum subjectum applicabilitas, cum ejusdem in hoc individuo subjecto conservatione.

47. *Tertiò* proinde fundamento isthoc nititur Canon *Novit. De judicijs*, in quo decernitur, non esse equidem Summi Pontificis, *directè & immediatè* se immiscere causis feudalibus ac negotijs Regum, posse tamen, ac debere id fieri ab eo, cùm Ecclesiæ interest, sive dum agitur de peccato, perjurio, ac fœdere violato, conformiter Christi mandato *Matth*. 18. lato sub hisce verbis: *Si peccaverit in te frater tuus &c*. (si te, atque contestes non audierit) *dic Ecclesiæ &c*.

Refertur integrè pag. 38. n. 63. ac seq.

48. Ex hoc ipso igitur sacro Canone Clerus Gallicanus Anno 1329. coram Philippo IV. Rege congregatus, adversùs Ministrorum Regiorum querelas contendebat, Ecclesiasticam jurisdictionem sese ad temporalia extendere saltem *ratione peccati*. Neque ullus tunc oppositum asserere ausus fuit, sed Petrus de Cuguerijs acrior jurisdictionis Regiæ in illo Conventu patronus fateri debuit, Decretalem *Novit*. habere locum in Rege Franciæ, utpote superiorem non agnoscente, tanúmque

ex pag. 28. n. 32.

que id negabat de Judicibus Regijs, quippe qui à Rege corripi possent. Verùm quo jure Ministros Regios excludere fas est à consortio Christiani nominis fratrum, quos *indefinitè, si peccaverint*, complectitur illa *correctoria* & *coercitiva* per Christum constituta virga. Sufficiat tamen hîc nobis, universos tunc fassos fuisse, illum Canonem *Novit.* habere locum in Rege Franciæ, superiorem non agnoscente.

Præinsinuati sub Philippo IV. Parisijs Anno 1312. aggregati Archiepiscoporum, ac Episcoporum Conventûs acta, pro *quarto*, videre licet *in tomo 4. Edit. Parisiens. à pag. 1098.* inter quæ extat solidissima, instituto nostro deserviens Bertrandi Cardinalis Eduensis, Cleri Gallicani nomine exhibita dissertatio, in qua inter cætera ex prætacto Matthæi sacro textu (*Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Ecclesiæ, & si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*) infert is Cardinalis, hinc constare, quòd sermo sit de jurisdictione Ecclesiæ, cùm *ibidem* subdatur; *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo.* Unde sinè ulla dubitatione ad Ecclesiam pertinere, jure sibi à Deo collato, cognoscere, & judicare de quocunque peccato. Unde B. Paulum excommunicâsse fornicatorem notorium, uti legitur *in Epist. priore ad Corinth. & 24. q. 7. cap. Audivimus.* Cùm igitur peccata contingant circa actiones personales hominum, & circa contractus, de omnibus his per-

49. *Refertur ex integrè à pag. 35. n. 48., ex pag. 36. n. 05.*

pertinet ad Ecclesiam judicare: maximè si intentetur actio per modum injuriæ, vel alterius cujuscumque peccati, tam inter laicos, quàm inter Clericos, vel inter laicum & Clericum; quicunque eorum sit actor, vel reus.

40. Pergit pro *quinto* is Cardinalis Cleri Gallicani nomine sic argumentari. Nec dici potest, quòd reus hoc modo trahatur extra forum suum: quia omnes Christiani, in quantum Christiani sunt, pertinent ad forũ Ecclesiæ. Et hoc est, quod expressè dicitur in Canone *11. q. 1. Cap. Quæcunque.* ubi dicitur sic: *Quæcumque contentiones inter Christianos ortæ fuerint, ad Ecclesiam deferantur, & ab Ecclesiasticis viris terminentur: & si obedire noluerint, quousque obediant, limitibus Ecclesiæ excludantur.* Nec propter hoc enervatur jurisdictio Principum sæcularium, qui de actionibus & contractibus subditorum suorum, videlicet laicorum, habent cognoscere, & judicare: quæ jurisdictio non aufertur, nec impeditur. Si enim Actor voluerit, poterit reum trahere ad forum, sive judicium sæculare, & tunc Judex laicus cognoscet: si autem vult reum trahere ad judicium Ecclesiæ, potest: præcipuè intentando actionem injuriæ, vel peccati: quia quilibet laicus Christianus est utrique judicio subjectus, uni ut civis, alij ut Christianus.

veluti hujus probatio uberior adfertur pag. 35. n. 48. & 49. ex pag. 36. n. 51.

51. Addit *prætactus* Cardinalis. In Christianissimo præsertim Franciæ Regno, in quo Reges fuerunt Ecclesiæ devoti à principio, quo

ibid. n. 52. & 53.

quo fuerunt Christiani, Ecclesiam uberiùs usam fuisse illo jure suo. Neque usum hunc fuisse acquisitionem novi juris, sed executionem juris primi dati à Deo. Has igitur à Bertrando coram Philippo Rege Franciæ propositas rationes meritò expendat modernus Clerus Gallicanus, imitetúrque proinde antiquioris in Christianissimo Regno à suis prædecessoribus de jurisdictione Ecclesiasticâ doctrinæ tam viriliter propugnatæ exemplum.

Inter plura alia argumenta pro *sexto* idem Cardinalis, præsens institutum nostrum probat ex hoc, quòd à Christo judiciariæ potestatis suæ participatio quædam facta sit Petro, utpote constituto suo in terris vicario: qui proinde *Act. 5.* Ananiam & Saphiram pro crimine furti & mendacij *judicialiter* condemnavit; sicuti etiam Paulus *1. Corinth. 5.* convictum fornicatorem judicavit. Superadditur, videri evinci *ex Matthæi 18. capite*, quòd Christus voluerit, tale judicium esse penes Ecclesiam, ita sanciendo: *Si correptus à fratre*, alijs quoque duobus, vel tribus testibus in subsidium adhibitis, *se non emendaverit, denunciandum esse Ecclesiæ, & si hanc non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis*, adijciens, *quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque solveritis super terram, erit solutum & in cælis.* Ecce igitur (concludit idem Cardinalis) quàm expresse vult Christus, quòd in omni

52

ex pag. 39. n. 70.

omni re, in qua est peccatum unius adversus alterum, si ille, qui deliquerit, monitus charitativè, se non emendaverit, debeat negotium ad judicium Ecclesiæ deferri.

53. Ex illa porrò universalitate potestatis solvendi & ligandi, ad quæcumque super terram se extendentis, pergit Bertrandus pro *septimo* inferre, nihil esse, in quo Ecclesia non possit ligare & solvere. Et ideo, quando Petrus de Cuguerijs in prætacto Conventu Parisiensi contendebat, sub duobus gladijs, quos sufficere, ajebat Christus *Luc.* 22. intelligi duas jurisdictiones, spiritualem scilicet ac temporalem, consultò monet prætactus Cardinalis, oportere, ut animadvertatur, Christum voluisse, quòd illi duo gladij essent penes Petrum, & Apostolos. Quia proinde illi duo gladij significabant duplicem potestatem, nempe *spiritualem* ac *temporalem*, consequenter voluisse Christum, ut utraque illa potestas sit penes Ecclesiam.

ibid. ex n. 71.

54 Quibus taliter constitutis, pro *octavo* hunc in modum licet argumentari. Inter *Moralia* jure naturali conspicua axiomata numeratur istud quoque principium, ubique receptum: nempe *cuivis Magistratui fas esse, potestatem suam judiciariam extendere super omni causâ, fori sui limitibus concessâ.* Ex fide autem Divinâ liquet, virgam correctoriam *Matthæi* 18. decretam Ecclesiæ, extendi *indefinitè* super peccato, atque adeò super omni peccati genere. At

ex pag. 42. n. 87. & 88.

verò

verò ex sacro contextu rursus manifestum est, illam super omni Christianorum peccato protensam virgam correctoriam, reduci in potestatem ligandi & solvendi *indefinitam*, protensam *ad quodcunque super terram*, velut ipsemet Christus *hanc potestatem ligandi & solvendi* in subsequenti *mox versu contexuit cum illâ virgâ correctoria*. Hæc verò *potestas ligandi & solvendi* ex *Matthæi 18. capite* ita referebatur ad Apostolos universos, ut *Matthæi 16.* sub pari *ad quodcumque super terram* extensione, fuerit soli Petro, cum ordine ad perpetuũ Ecclesiæ statum, adeoque ejus successori promissa, & postmodùm *Ioan. 21.* cum Pastorali Oecumenico munere *actualiter* collata. Ex hisce igitur fidei principijs, cum illo *Morali* naturaliter conspicuo principio collatis, certò infertur, illam Ecclesiæ decretam virgam *correctoriam*, *super omni peccato* protensam, subsistere penes Petri successorem, Romanum Pontificem.

55. Ipsissima hæc conclusio pro *nona* firmatur sequenti Theologico discursu. Ea namque virgæ correctoriæ super omni peccato extensio, in regni cælorum clavibus, Petro, ejusque successori demandatis, comprehensa, juxta sacrum *Matthæi 16.* exaratum Evangelium, fundatur in debitâ omnimodi actûs *Moralis* ad regnum cælorum ordinabilitate, cujus deviationem, ex quo *Moralitatis* in homine linea ad supernaturalem statum est elevata, involvit jam omne, præcipuè mortale pecca-

ex cit. pag. 42. n. 89.

peccatum. Hæc verò *Moralitatis* ad statum supernaturalem elevatæ, in regnum cælorum ac salutem æternam ordinabilitas, in *vi indefinitæ* clavium authoritatis observanda, incumbit Oecumenico Ecclesiæ Pastori, non eo duntaxat casu, quo ejus deviatio per peccatum *actualiter* commissum jam est facta, sed vel maximè obstringit ad prospiciendum, ne tales à supernaturalis status fine committantur deviationes, veluti hoc evincunt Christi verba *Joan.* 21. pascendi munus erga cunctas oves suas, Petro, ejusque successori committentis; hoc enim seu pascendi, seu gubernandi officium malè administraretur, si pastor ovibus primùm post patrata peccata, non verò antecedenter, ubi peccati imminet periculum, providere vellet. At verò in plerisque causis etiam *Civilibus*, quando duo inter se altercantur, præcipuè dum nullum (veluti Reges) supra se *in foro Politico* agnoscunt superiorem, & hinc *per viam facti, &* ex proprio arbitrio perperam procedere affectant, non potest non evidendenter imminere periculum peccati, quamvis evidens non sit, ex quâ parte stet injustitia, quamdiu hoc ex publicâ authoritate non fuerit decisum. Ex debito igitur, peccati imminentis periculum manifestum avertendi, secundùm fidei, de Ecclesiæ clavibus Petro, ejusque successori commissis nos edocentis, certissimum principium, ea solicitudo incumbit illi ipsi, qui ex muneris Pastoralis Oecume-

nici

nici super omnes Christi oves, ipsósque adeò Reges Christianos protensi officio, prospicere debet adversùs quodcumque non patratum duntaxat, sed de futuro *Moraliter certò* patrandum peccatum.

Decimò proinde præadducta fidei principia combinando cum præinsinuatis *naturali* lumine indubitatis principijs, ita concludere licet. Quandoquidem evidenter conspicuum sit, in prætacto gravissimæ Regum Christianorum altercationis casu, adversùs *peccati* manifestum periculum, provideri haud posse ab Oecumenico Christi Pastore, nisi huic sit authoritas decisoria altercationis ejusmodi, involventis certum, ac evidens discrimen peccati, ex alterutra parte seu jam incursi, seu incurrendi. Idcircò sub illâ fidei, & luminis *naturalis* principiorum combinatione, redditur, omninò consequens, Oecumenico Christi ovium Pastori esse potestatem etiam *judicialiter &, authoritativè* decisoriam causarum *Civilium*, inter ipsos quoque Reges controversarum, ubi intervenit vel peccatum, vel manifestum saltem ac *moraliter* certum peccati periculum. Quæ adeò judiciaria in tali casu, Oecumenici Pastoralis à Christo instituti muneris potestas, continetur clavibus regni cælorum, *indefinitâque quodcumque super terram solvendi, & ligandi* authoritate. 56. *ex pag. 45. n. 89.*

Quam igitur judiciariam super causis etiam *Civilibus* authoritatem pro *undecimo* fuisse in Pe- 57. *ibid. n. 90.*

tri successore agnitam etiam à Theodosio, & Carolo Magno Imperatoribus, *in præcitato Canone Novit. De judiciis.* asseruit Innocentius III. *Nec sic*, inquiens, *illud humillimum omittamus, quod Theodosius statuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipse* (Franciæ) *noscitur descendisse. Quicumque videlicet litem habens, sive petitor fuerit, sive reus, sive initio litis, vel decursis temporum curriculis, sive cùm negotium peroratur, sive cùm jam cœperit promi sententia, si judicium elegerit sacrosanctæ Sedis Antistitis, illicò sine aliqua dubitatione (etiamsi pars alia refragetur) ad Episcoporum judicium, cum sermone litigantium dirigatur.* Hinc ergo Gallicanus Clerus meritò studeat, supparem Carolo Magno, Oecumenicæ super causas quoque *Civiles* sub *peccati*, quà cum supernaturalis statûs fine saltem pugnantis, formalitate protensæ, Pontificiæ authoritatis observantiam religiosam, non tantùm non extinguere, sed fovere, & conservare.

§. VI.

Prætacta Summi Pontificis supra Reges authoritas firmatur ex 2. Paralip 23. & 4. Reg. II. item Ecclesiastici 48. capite.

58. **Ex prioribus nempe duobus sacris capitibus constat, Ioadæ in Ritu Mosaico tunc Pontificis Maximi authoritate, Athaliam Regio solio,**

lio, quod injustè occupaverat, dejectam, Ioadæque Regis filium Regali diademati restitutum esse. Circa quod exemplum instituto nostro accommodandum, *primò* animadvertere oportet; Athaliam fuisse equidem de genere illorum, qui non tantùm *in viâ Facti*, sed etiam *in viâ Iuris* sunt Tyranni, quorum ea est conditio, ut à quovis Regni concive, non quidem *jure vindictæ*, sed *jure defensionis* occidi possint; uti Theologi communiter tradunt cum Doctore Angelico. Num verò dicere fas est, Ioadam Pontificem, ex hoc *privato* duntaxat *defensionis naturalis* jure egisse adversùs Athaliam Regni Iudaici tyrannicam dominatricem? In hoc Summo Pontifice, ex constitutione Divinâ *sexti capitis Deuteronomij*, erat authoritas *Iudicij veritatem* definiendi ex sacrosanctis statûs illius Mosaici legibus. Hæc verò authoritas, Pontifici Maximo Divinitus attributa, extendebat se ad omne negotium, omnemque caussam *Civilis* quoque *statûs* propriam. Uti apertè liquet *ex 17. & 21. Deuteron. capite.* Hoc igitur authoritatis Divinitus constitutæ jure, quis negare ausit, usum fuisse Ioadam Summum Sacerdotem, adversùs Athaliæ tyrannidem, eoúsque procedendo, ut & ipsam Regni possessione spoliandam decerneret, & ad eam ab usurpatâ regiminis administratione detrudendam, milites conscriberet, legitimumque Regem solio imponeret, fœdere inter Deum & Regem, nec non inter Regem ac populum sancito, non ex

ex pag. 12 n. 54.

ex pag. 13. n. 56.

ex pag. 15. n. 72.

ex *privato* arbitrio suo, sed ex *publica* authoritate sacerdotij, jus Divinitus sancitum habentis *super Iudicij veritate & justitiâ*? Juxta hoc igitur Ioadæ Summi Sacerdotis exemplum, quis Sumo Pontifici Novi Testamenti, negare ausit potestatem adversùs tyrannos, absque legitimo Iuris titulo Regni cujuspiam invasores, procedendi ex publicâ etiam judiciariâ authoritate?

59. Pro *secundo*. Illorum equidem tyrannorum, qui legitimum Regni jus obtinent, sed *in via Facti* tyrannicam obeunt gubernationem, nullâ erga subditos justitiæ ac æquitatis attentâ ratione, alia sors & ratio est, ita ut secundùm Concilij Constantiensis decretum, nefas sit, à privatis quibuscumque ipsos interfici. Cujusmodi gubernatio tyrannica, si intrà puros naturæ lumini commensuratos limites subsistere posset, super eâ dijudicandâ, fortassis extendere haudquaquàm se posset Oecumenici Pastoris authoritas, eo ipso tamen, quòd *Moralitatis* naturali quoque lumini proportionatæ transgressio, propter ejusdem ad supernaturalem statum elevationem, nullatenus subsistere valeat, quin *Moralitatis* quoque *supernaturalis* violatio, Pontificiæ Christi vicariæ potestati indubiè subjecta, interveniat; *An non ex hoc saltem titulo super illam extendere se meritò potest ac debet supremi Pontificis authoritas, maximè, si emergat publicum etiam Ecclesiæ damnum?*

ex pag. 13. n. 57.

ibid. n. 59.

60. Pro *tertio* igitur hujus quæsiti resolutio, ex hacte-

hactenus deductis sacri Evangelij textibus facilè patet, quibus conformia sunt varia insuper Summorum Pontificum ab Authore *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 15.* producta exempla, non alio, quam Oecumenici Pastoralis ad publicum sanctæ Ecclesiæ Bonum jugiter intenti officij fundamento innitentia, quibus pro exigentiâ temporum, noscuntur quàm plurimæ authoritate Apostolicâ sancitæ, Regum Ecclesiæ sanctæ rebellium exauthorationes. Etenim *ex pag. 95. n. 50. & 51.*
Anno 1076. Gregorius VII. Henricum IV. Germaniæ Regem in Synodo Romana, quòd sacerdotia, & Ecclesiasticas dignitates mercatui exponeret, quòd subditorum facultates prædaretur, quòd appellationes ad Sedem Apostolicam impediret, quòd habito Wormatiæ Conventu, ausus esset, in Gregorium sententiam dicere, eúmque Papatu exuere, & denique ob multa alia flagitia excommunicat, Regnóque indignum pronunciat, & subditos juramento liberat; unde multis hinc malè actitatis, Germaniæ Principes Henricum in ordinem redigunt, & Rudolphum Sueviæ Ducem appellant Regem. *Ex Actis relatis to. 3. Concilior. ante Concilium Romanum 1.*

Anno 1079. idem Gregorius VII. Boleslaum Poloniæ Regem, eò quòd B. Stanislaum Cracoviensem Episcopum ad aras occidisset, diris perculit, Regno, omniqúe dignitate privatum. Ex Longino *in Polonica historia.* Baronio, & alijs. Eodem anno dictus Pontifex 61.

adversùs Philippum Francorum Regem, cùm sacerdotia pretio venderet, proptereáque Episcopū Matisconensem admittere nollet, rescribit ad Rodericum Cabilonensem Episcopum: *ut Regem moneret, quatenus à mercimonio tam turpi abstineret &c. alioquin censuris feriendus, Regnóque casurus. Ex lib. 1. hujus Pontificis epist. 35.* Ex cujus verbis etiam patet, Philippum Gregorio paruisse, missisque Legatis, in ejus se potestate futurum, respondisse.

2. Anno 1166. Cùm Fridericus Ænobarbus in Italiam cum exercitu movisset, incendijs & rapinis omnia vastaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, aderant Constantinopoli ab Emanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Ecclesiâ Romanâ, ingentemque vim auri, & auxiliorum spondentes, si Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco restitueret. Exinde Anno 1168. idem Alexander III. Fridericum Ænobarbum perniciosissimo schismate, belloque Italiæ, Ecclesiæ, & Pontifici infestum, sacris, & Imperio interdicit, qui tamen Pontifici posteà reconciliatus fuit. *Ex actis Alexandri III. apud Baronium ad dictos annos, alijsque authenticis monumentis.* E-

cit.pag. 95. n. 49. & 50. contra dicto anno 1076. præfatus Gregorius VII. Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem per suos Legatos coronari fecit Regem. Et Sylvester II. anno 1000. S. Stephano Hun-

ibid. n. gariæ Duci jus dignitatis Regiæ concessit. Ex Cartuitio *in vita S. Stephani.* Anno insuper

1179. Alphonsus I. Dux Portugalliæ ab Alexandro III. ob res adversùs Arabes præclarè gestas, jus, & titulum Regis accepit. Ex Spondano & Baronio *ad hunc annum.*

Annon igitur pro *quarto* dicendum videtur, Summum Novi Testamenti Pontificatum pari dotatum esse spiritu, qualis erat in Elia Propheta, de quo *Ecclesiastici 48. capite* habetur, ipsi Divinitus datum fuisse, *ut Reges inungeret ad pœnitentiam, & Reges deijceret, & confringeret ipsorum potentiam?* Hoc equidem Dei mandatum Eliæ quà Prophetæ factum, non erat cum successionis jure propagandum in posteros, hinc tamen elucet, quóusque spiritus Dei in Antiquo etiam Testamento fuerit operatus. Annon ergo fas est, asseverare talem Dei spiritum, gratiæ non gratum facientis, sed gratis datæ, habere etiamnum locum in statu Legis Evangelicæ? Hanc profectò Christus, ut Regni sui Mystici, Ecclesiæque suæ sanctæ statum sublimiùs adornaret, voluit condecoratam Regni cælorum clavibus; Petro, ejusque successori perpetuò destinatis, cum potestate ligandi & solvendi, quidquid super terram esset *Morale*. In qua porrò solvendi, & ligandi Oecumenicâ authoritate subsistere spiritum non *privati*, sed *publici* jam *regiminis*, pro Religionis sanctæ seu propagatione, seu conservatione perquàm necessarium, constat *ex antecedentibus sacri Evangelij textibus.* Ex quo proinde spiritu promanavit etiam Canon *Licèt. De*

63. *ex pag 16. n. 75.*

pag. 43. n. 91. votis. Ubi Innocentius III. Hungariæ Regis filio, qui patris de Hierosolymitanâ provinciâ manu forti visitandâ votum, assumpto Crucis signaculo, in se susceperat, hæreditatis paternæ, Regnique privationem indixit, nisi is voto satisfaceret.

64. Ex eodem Oecumenicæ Pastoralis præeminentiæ spiritu, pro *quinto*, profluxerunt sequentia ejusdem Innocentij III. Gregorij IX. Innocentij IV. Gregorij X. Clementis V. per Authorem *Regalis Sacerdotij* in ordinem redacta exempla, ut taceamus recentiora decreta Clementis VII. adversùs Henricum VIII. Angliæ Regem, Pij V. adversùs Elisabethā Angliæ Reginam, Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. adversùs Henricum Navarræ Regem, qui tamen hæresi postmodùm abjuratâ, Religionem avitam amplexus, tandem fuit promotus ad Regiam Galliæ Coronam. pag. 95. n. 54. Anno proinde 1210. Otto IV. Imperator, cùm Friderico juniori Regi Neapolitano, totique Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus, cœptis absisteret, ab Innocentio III. anathemate perstringitur, Imperio arcetur, permissuque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius, à Germaniæ Principibus throno imponitur. Urspergensis *in Chronico*. Spondanus, & Bzovius *ad hunc annum*. Anno 1239. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio, & sacris interdicit, idemque posteà solenni ritu in Concilio Generali Lugdunensi ab Innocentio

IV.

IV. anno 1245. est repetitum. Blondus, Platina, Spondanus *ad hunc annum.* Anno 1273. Gregorius X. mandavit Principibus Germaniæ, ut tandem Imperatorem creent, nisi velint, aliquem à se imponi: sicque Imperium devenit ad Rudolphum Habspurgensem. Spondanus *ad istum annum.* Anno 1307. interfecto Alberto Imperatore, Philippus IV. Galliæ Rex solenni ad Clementem V. legatione Imperium sibi, vel Carolo fratri petijt, ut sic Imperium rediret ad Francos. Conradus Vicerius *in lib. de gestis Henrici VII.* Bzovius *ad hunc annum.* Æmilius *in Philippum Pulchrum.*

ex. pag. 96. n. 55.

§. VII.

In quo Regum præeminentiæ etiam in temporalibus erga Sedem Apostolicam in casibus publicæ Ecclesiæ necessitatis, subordinatio demonstratur ex 1. Corinth. 6. capite.

IBi namque Apostolus ordinavit, ut Christiani provocantes ad sæcularia judicia, pro decidendis controversijs, quas haberent erga confratres, adirent tribunal vel Apostolicum, vel sacerdotale Apostolicâ authoritate constitutum. Cujus ordinationis suæ rationem dans Apostolus *ibidem, An nescitis*, ait, *quoniam Sancti de hoc modo judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis?* 65.

Textus Apostolicus refertur, & fusè discutitur pag. 18. à n. 92. & pag. 19. à n. 96.

Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?

66. Hunc igitur textum Apostolicum expensuris nobis, *primo* loco occurrit nonnemo prætendens, Apostolum ibi minimè loqui de legitimis judicijs, quæ à Magistratibus, publicisque Iudicibus authoritate publicâ exercentur, sed de arbitris, qui communi sensu designati essent Civilium controversiarum inter Christianos diremptores.

ex pag. 23. n. 109.

67. Verùm isthæc expositio non videtur adæquata, attento integro Apostoli sacro textu, sic argumentantis *versu 3. Nescitis, quoniam Angelos iudicabimus, quantò magis sæcularia?* Ex quo clarè apparet, quòd Apostolus sibi vendicarit jus & authoritatem in res humanas & politicas. Quo modo istum locũ intellexerunt B. Clemens S. Apostolorum Petri & Pauli auditor ita sanciens *in Constit. Apostol. lib. 2. cap. 51. Quòd* oporteat, *in secunda sabbathorum cognoscere causas. Adsint autem judicio Diaconi & Presbyteri, integrè judicaturi, velut Dei homines, cum justitia.* S. Anacletus *in Epist. ad omnes Episcopos, & Christi fideles* sic scribens: *Si fuerit sæculare negotium, apud eiusdem ordinis viros terminetur, judicia tamen Episcoporum &c.* Gregorius VII. *lib. 8. epist. 21. Cui*, inquiens, *aperiendi, claudendique cæli data est potestas, de terra judicare non liceat? Absit. Num retinetis, quod ait Beatissimus Paulus Apostolus, quia Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?* Divus Gregorius Magnus *2. par. Pastoralis cap. 7.* ex

ex pag. 29. n. 93.

n. ex allegato Apostoli textu agnoscit *pote-* *ibid. n. 94.*
statem in sæcularia Pastoribus datam, sed eâ uti non vult, ut tantò spiritualibus negotijs attentiùs operam navent.

68. Quibus insuper favent leges Theodosij, & Caroli Magni *in anterioribus* adductæ: favet etiam antiquus usus Ecclesiæ: Judices enim in causis etiam sæcularibus sederunt Gregorius Thaumaturgus, Ss. Ambrosius, Augustinus, Sinesius, alijque Episcopi, ut fert *Historia Ecclesiastica*: quamquam crescente numero Christianorum simul & litium, hoc onus rejectum fuerit in humeros sæcularium Judicum jam Christianorum, ne Episcopus præfocatus sæcularibus negotijs, minùs vacare posset verbo Dei.

69. Quòd si pro *secundo* quispiam inquirat; *unde Paulus talem potestatem sibi adsciverit?* In promptu est responsio, quòd cæteris, præter Petrum, Apostolis fuerit etiam à Christo *immediatè* concessa Apostolica authoritas, seu Generalis erga Christi fideles Iurisdictio, *extraordinaria* tamen, & *quasi delegata*: quam enim Christus Dominus *Matthæi 18.* universis Apostolis promisit *indefinitam* ligandi & solvendi potestatem, hanc ijsdem *actualiter* commisit *Ioan. 20.* dicens: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Sub hisce quippe verbis, secundùm Patres, significatur legatio Apostolis commissa, ipsorum singulorum personis annexa, nec adeò transferibilis in successores: de qua legatione etiam Paulus accipiendus est, *pro Christo,*

in-

inquiens, *legatione fungimur.* In vi cujus adeò legationis, Paulo erga totum orbem in unitate Ecclesiæ coadunatum, erat jurisdictio Apostolica, verè etiam legislativa, quam *ad Thessalonicenses 4.* à se exercitam, disertè profitetur. In vi cujus proinde potestatis Apostolicæ Paulus *præcitatus* dicebat: *Nescitis, quia & Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?* Quantò igitur magis talis super Christianorum *Civilibus* causis judiciaria potestas competit Petri, ejusque successorum ordinariæ authoritati Apostolicæ, eo ipso, quòd nulla *sub statu omnimodæ Moralitatis ad supernaturalem quampiam participationem elevatæ*, sit intelligibilis humana libera actio, quæ non involvat aliquam respectu salutis æternæ, ac publicæ etiam Religionis, sanctæque Ecclesiæ Boni communis vel ordinabilitatem, vel ab hac deficientiam *Moralem*, quam in hominibus Christi charactere insignitis subdi Ecclesiæ clavibus, *indefinitaque* ad solvendum & ligandum potestati Apostolicæ, multimodè patet *ex antecedentibus.*

ex pag. 24. n. 110.

70. Et hinc pro *tertio* solida & fundamentalis desumi potest præsentis instituti nostri ratio Theologica. Etenim in illis etiam causis, in quibus intervenit aliqua ratio, statum supernaturalem concernens, si concurrat simul ratio quæpiam, respiciens sphæram luminis naturalis, non immeritò prætendit Politicus Magistratus, sibi præveniendo saltem, esse jus,

ex pag. 20. n. 99.

causam

causam ejusmodi cognoscendi, judicandi, ac decidendi. Quidni ergo indubitatum teneat vicissim hoc Iuris principium, quotiescumque in causâ luminis naturalis sphæræ commensuratâ, sicque adeò ad Tribunal sæculare spectante, concurrit *Moralitas* ad supernaturalis statûs sphæram indubitanter pertinens, posse *consequenter* trahi ad tribunal Ecclesiæ clavium, ex *indefinita* ligandi & solvendi *Quodcumque super terram*, potestate consistentium, cum ordine ad salutem æternam, unicum supernaturalis statûs Finem, adeoque mensuram sphæræ causarum, ad Ecclesiasticum Tribunal spectantium? At indubitata Fidei veritas est, nullum esse actum, à luminis etiam naturalis *Moralitate* deficientem, quin eo ipso consistat simul sub sphærâ deordinationis à fine salutis æternæ, atque adeò *sub hac formalitate* spectet ad judicium Ecclesiasticum.

Unde pro *quarto* licet hunc in modum concludere. Quandoquidem in omnibus circa causas etiam Civiles controversijs, ex alterutra litigantium parte, interveniat aliquid à jure æquitatis saltem naturalis exorbitans: hæc verò exorbitantia inevitabiliter inferat deviationem à fine supernaturali, ut sic subjectam potestati, statui supernaturali proportionatæ, *indefinitæque supra omne id, quod est super terram Morale, ligandi, & solvendi authoritate* munitæ: hæc autem, cum æquitatis naturalis transgressione inevitabiliter connexa *Moralitatis* 71. *cit. pag 20. n. 100.*

super-

supernaturalis deordinatio, nequeat esse manifesta, usque dum facta fuerit hujusmodi *Civilis* controversiæ decisio. Ideo forum *Ecclesiasticum* causis *Civilibus* litigiosis non equidem tam facilè se immiscet, quoúsque accedente pertinaciâ, apertè agitur de reatu, salutis æternæ dispendium subinferente: attamen ex præadducto fundamento, Ecclesiastica authoritas se omninò posset ingerere, accedentibus præsertim causis specialibus, Christianorum salutis respectum habentibus, uti evenerat in Corinthijs, quorum occasione Paulus propterea Apostolicâ suâ, licèt non *ordinariâ*, sed *extraordinariâ*, & per Christum *quasi delegatâ* potestate condiderat præinsinuatum statutum.

72. *Quintò* igitur hoc ipsissimum fundamentum est, per quod Innocentius III. *in Cap. Per* pag. 67. n. 172. *venerabilem. Qui filij sint legitimi.* legem *Deuteronomij* Sacerdotio Summo decernentis potestatem super causis & *Civilibus* & *Criminalibus* ferendi *Iudicij veritatem & justitiam*, combinando cum mandato Christi Domini, demandantis Petro, ejusque successori *perpetuam, Quodcunque ligandi & solvendi authoritatem*, exinde conludit, *in causis etiam Civilibus, dum aliquid fuerit difficile & ambiguum*, esse recurrendum ad judicium Sedis Apostolicæ; inducto in hunc finem ipsissimo illo Pauli textu Apostolico, quo *ad Corinthios* effatus est: *Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?*

Quæ

Quæ proinde utriusque sacræ Paginæ principia in formam syllogisticam reducendo, pro *sexto* hunc in modum licet argumentari. Quæ potestas judiciaria discernendi *inter sanguinem & sanguinem, causam & causam*, jure *Deuteronomij* competebat Sacerdotio Veteris Testamenti, majori cum eminentiâ est per Christum in Novo Testamento concessa authoritati Apostolicæ, in Romano Pontifice jam subsistenti. At ipsissima hæc Apostolicæ authoritatis, Petri successori, Romano Pontifici competentis, potestas, continetur Christi Domini verbis: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis &c.* Hæc verò clavium Petro concessarum potestas non est minoris virtutis, ac fuerat Apostolica Paulo delegata authoritas, quam ad sæcularium causarum judicium protendi, apertè contestatus est is Apostolus, eò vel maximè, quòd Petro, ejusque successori per Christum destinata clavium potestas, clarè extendatur ad *Quodcumque super terram* pro causarum meritis seu *solvendum*, seu *ligandum*. Eo ipso autem, quòd ista clavium potestas ex Christi Domini instituto, habeat ordinem ad regnum cælorum, nequit ad usum reduci, nisi sub statu causæ, salutem æternam, Ecclesiæque sanctæ Bonum, seu fidei, ac Religionis veræ publicam utilitatem respicientis. Hoc igitur ad Regnum cælorum servato ordine, Summus Pontifex Innocentius III. *in citato sacro Canone Per venerabilem*, secundùm causarum differenti-

73.

ex cit. pag. 67. n. 178.

as, uni, nempe Regi Franciæ meritò concessit, alteri verò, nempe Comiti Pessulano, sibi in temporalibus etiam subjecto, jure negavit, Iuris tum *Canonici*, tum *Civilis* dispensationem, in ordine ad temporalis quoque hæreditatis, ex legum *Civilium* dispositione illegitimis denegatæ successione.

74. Ex ipsissimo hoc fundamento, pro *septimo* inducti sunt Theodosius Imperator, & ipsi conformiter Carolus Magnus, quòd, uti *supra* dicebatur, sanxerint legem præallegato Canoni *Novit*. 13. *De Iudicijs*. insertam, *in vi cujus Christianus quisque sive Reus, sive Actor possit, relicto Tribunali sæculari, etiam post litem contestatam, adire judicium Ecclesiasticum.*

pag. 20. n. 100.

75. Ex eodem fundamento Innocentius IV. intrà Concilium Generale Lugdunense *Cap. Grandi. De supplendâ negligentia.* rescripsit ad Barones & Comites Portugalliæ, ut *Regis fratrem de devotione ac circumspectione multipliciter commendatum, cùm ad defensionem Ecclesiarum, Monasteriorum, aliorúmque piorum locorum &c. sit assumptus*, in civitatibus & munitionibus Regni prædicti recipere, cum omnibus suis procurarent, fidelitate, homagio, juramento, seu pacto, quibus fortè tenerentur Regi, aut ipsius etiam Regis prohibitione, haudquaquàm obstantibus.

ex pag. 67. n. 176.

76. Ex illo ipsissimo fundamento Ioannes XXII. *in Extravagante unica. Si fratrum. Ne sede vacante*, rescripsit: *De jure liquidum esse, & ab*

ex pag. 68. n. 180.

ab olim inconcussè servatum, quòd vacante Imperio, cùm in illo ad sæcularem Iudicem nequeat haberi recursus; ad Summum Pontificem, cui in persona Petri, terreni simul & cælestis Imperij jura Deus ipse commisit, Imperij prædicti jurisdictio, regimen, & dispositio devolvantur. Et ideo sub excommunicationis pœnâ monuit, ut, qui post vacationem Imperij, absque Sedis Apostolicæ licentiâ Vicarij nomen assumpserunt, ab hujus usu, potestate & exercitio prorsus abstineant: omnibus & singulis, qui hujusmodi Vicariatûs nomen retinentibus juramento fidelitatis tenerentur obstricti, à juramento hujusmodi absolutis.

77. *Octavò.* Ex præadducto fundamento subsistit insuper Innocentij III. *Cap. Venerabilem. 34. De electione.* relatum rescriptum, quo disertissimis verbis asseverat, *jus & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodùm promovendum, ad Principes Germaniæ pervenisse à Sede Apostolicâ, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Græcis transtulit ad Germanos: quos proinde recognoscere debere, quòd jus & authoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, spectaret ad Romanum Pontificem, cujus est, eum inungere, consecrare, & coronare &c. Qua de causa, cùm in electione vota Principum dividuntur, posse eundem Pontificem post admonitionem & expectationem, alteri parti favere, maximè postquàm ab ipso unctio, consecratio, & coronatio fuerit postulata: velut pateat jure pariter & exemplo.*

ex pag. 51. n. 111.

Ejus-

78. Ejusdem tenoris, eodemque fundamento nixa est constitutio Clementis V. in Concilio *ex pag.* Viennensi edita, & relata *in Clementina unica. 54 n. De jurejurando.* quòd nempe Sedes Apostolica *113.* à Græcis Imperium transtulerit in Germanos, à quâ ad certos eorum Principes, jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postea promovendum, pervenerit. Imperatoresque sic electi Sedi Apostolicæ obstringere se debeant juramento.

79. Ex eodem fundamento novissimis sacri Concilij Tridentini temporibus Paulus IV. & Pius IV. improbabant, quòd Ferdinandus I. *ex pag.* ex placito quidem Pontificis, tituloRegis Ro- *52 n.* manorum jam potitus, attamen inconsulto *116.* Papa, fuerit ab Imperij Principibus cooptatus Imperator: cùm enim Imperatores Occidentis, eorumque Electores fuerint ab Apostolica Sede instituti, obtinuerintque Romani Pontifices antiquissimum jus, ne quis eâ potiretur coronâ, absque ipsorum Pontificum confirmatione, justè prætendebatur ex parte Romani Pontificis, neque Caroli abdicationem, adeóque neque Ferdinandi subrogationem esse tanquam legitimam comprobandam absque interventu Pontificiæ authoritatis: fuisse quidem Ferdinandum assensu Pontificio jam electum Romanorum Regem, sed per hujusmodi conditionem non effici, ut ille legitimus esset successor, nisi quando Sedes Impe-

rato-

fatoria morte Cæsaris vacâsset; in quovis alio vacationis genere novâ Pontificis comprobatione opus esse.

80. Quæ Apostolicæ Sedis justa prætensio in tantum evincebat, ut Ferdinandus postmodùm datis ad Pium IV. litteris, suam electionem à Pontifice ratam haberi postulârit. Quod etiam consecutus Ferdinandus grates agebat Pio, ipsismet quoque Heterodoxis ex ore Heideggeri *in Sess. 17. sacri Concilij Trident. argut. 6.* fatentibus, à Ferdinando Oratorem Germanum pro suâ confirmatione Romam missum fuisse: claro sanè argumento, hoc jus confirmandi Electum Imperatorem, ne hostes quidem fidei ac Religionis Pontificiæ adversarios, pernegare ausos fuisse.

ex pag. 54. n. 122.

81. Neque verò pro *nono, ex generalibus* duntaxat, Pontificiæ super Reges sacris Litteris probatæ authoritatis *principijs*, sed ex *speciali jure*, Summus Pontifex potuit, ac etiamnum pro semper potest sibi vendicare potestatem tum confirmandi Regem Romanorum electum, sub prævio de habilitate examine promovendum in Imperatorem, tum consequenter reprobandi, si repertus fuerit inhabilis. Eo ipso enim, quòd Pontificiâ authoritate ad Germanos sit translatum Occidentis Imperium, atque hinc *speciali jure* Sedes Apostolica habeat sibi obstrictum Imperatorem, ut teneatur esse Defensor & Advocatus Romanæ Ecclesiæ: efficitur hinc, omninò fas esse

ex pag 64. n 161.

RomanoPontifici, ut, si electus repertus sit inhabilis, ac propterà reprobatus fuerit, suæ sanctæ Sedi, Ecclesiæque prospiciat, ubi discors fuerit Electio, alterutri etiam Electorum parti accedendo, ne Sedes Apostolica carere debeat Advocato & Defensore, juxta id, quod habetur in præadducto Canone *Venerabilem*.

82. Ex quo ipsissimo principio *de Occidentis Imperio per authoritatem Pontificiam in Germanos translato*, fit insuper, *decimò* consequens, Summo Pontifici fuisse hinc jus quæsitum, tum statuendi de normâ Imperatoriæ electionis, tum consignandi certos Principes, quibus hoc eligendi jus appropriaretur. Ipsa namque ratio naturalis dictat, jus Imperij legitimâ authoritate Græcis ademptum, in hunc primitùs concessisse, qui hoc jus Græcis legitimè (uti *in præcedentibus* probatum est) ademerat. Ex Romano equidem Pontifice, Occidentis Imperium eatenus fuerat derivatum in Carolum Magnum, ut jure hæreditario subsisteret penes illius stirpem masculinam, quamdiu supererat, qui habilis esset gubernando Imperio, cujus habilitatis ratio ab Apostolica potestate, ex præinsinuati Iuris titulo, dijudicanda fuerat, ubi Carolo Simplici ultimo ex Carolina stirpe progenito repudiato, Magnates Germaniæ Ducem Saxoniæ Imperio præficiendum sanxerant. Ubi enim Jus hæreditariæ in Imperio Occidentali successionis, in Carolina stirpe exspiravit, penes Principes Germaniæ jus eli-

ex pag. 53. n. 161.

eligendi Imperatorem, nullo justo titulo sub sistere poterat, nisi dependenter à Sede Apostolicâ, per quam jus Imperij à Græcis justè ademptum, in ejusdem transierat potestatem, & hinc in Carolum Magnum, ejúsque masculinam duntaxat stirpem successionis hæreditariæ titulo translatum fuerat, penes Sedem Apostolicam residente *radicali* quasi primævi Juris, uti dictum, sibi quæsiti facultate. Ex cujus proinde dispositione necessariò pendere debuit ulterior intrà Germanos prorogatio; dum isti neque hæreditariæ respectu Caroli Magni successionis ratione, neque alio super Jus Imperij à Græcis adempti justo titulo, ex tunc potiebantur.

Sed pro *undecimo*, ad universale Pontificiæ super Reges & Imperatores potestatis fundamentum & principium regrediendo, opportunè expendenda venit constitutio, in Concilio Generali Lugdunensi ab Innocentio IV. edita, & relata *in Cap. Ad Apostolicæ. De sent. & re judicatâ.* Ubi Pontifex nefandis Friderici II. Imperatoris excessibus, cum sancto Concilio maturâ deliberatione præhabitâ perpensis, ita decernit: *Cùm Iesu Christi vices teneamus, Nobisque in persona B. Petri sit dictum*; Quodcumque ligaveris super terram, ligatum erit & in cælis, *idcircò memoratum Principem, qui se Imperio, & Regnis &c. reddit tam indignum, omni dignitate privatum à Domino denunciamus, & nihilominùs sententiando privamus*

83. *ex pag. 80. n. 44.*

omnes, qui ei jurejurando fidelitatis tenentur adstricti, à juramento ejusmodi perpetuò absolventes &c. Illi autem, ad quos electio spectat Imperatoris, liberè eligant.

84. Quæ proinde Canonica & Conciliaris sanctio pro *duodecimo* noscitur reduci in hoc fidei principium, quo credimus, *Summum Pontificem Christi in terris agere vices, ipsique in personâ Petri dictum esse*: Quodcumque ligaveris, seu solveris super terram, erit ligatum, seu solutum in cælis. Quis enim negare ausit, sub isto *Quocumque, quod est in terra Morale*, contineri & actus *Morales* publici quoque à Rege promanantis Regiminis, & *dignitatis Regiæ* ad hanc individuam personam, ex æquitatis publicæ etiam Religiosæ ratione, faciendam applicabilitatem, ejusque in Rege Ecclesiæ sanctæ clavibus subjecto perseverantiam *Moralem*? Sub illo adeò fidei principio, per eam sanctionem Synodalem, expendebatur Imperatoris prætacti ex facinoribus suis indignitas. Cujus judiciaria proinde discussio, licèt fuerit dependens à probationibus, quæ intrà præcisam prudentiæ *naturalis* sphæram, non supergrederentur *Moralem* certitudinem; attamen hoc Oecumenici Concilij judicium, per Spiritûs sancti gratiam ita depurabatur à *Materiali*, falsitatis periculo obnoxiâ *concretione*, ut altior prudentiæ infusæ commensurata certitudo *practica*, omnimodam falsitatem excludens, per Dei instinctum efformata, &

ex pag. 83. n. 62.

cum

cum illo fidei principio collata, ſub formâ *virtualiter* ſaltem ſyllogiſticâ progrederetur ad concludendam ſententiam, adversùs Imperatorem *judicialiter* ferendam. ſub verâ lumini ſupernaturali innixâ conſequentiâ Theologicâ; uti fuſiùs demonſtratur *ſuo loco*, ubi agitur *de Summi Pontificis in rebus Fidei ac Morum infallibilitate.*

Ex quibus univerſis pro *decimotertio* facilè intelligitur fundamentalis ratio, per quam aſſeverare liceat, *claves regni cælorum Petro, ejuſque ſucceſſori à Chriſto conceſſas, complecti quoque temporalia ipſorum etiam Regum jura.* Etenim cujuſcumque potentiæ, ſeu poteſtatis duplex noſcitur eſſe objectum, *Formale* ſcilicet ac *ſpecificativum*, & *Materiale* ſeu *Terminativum.* Oecumenicæ igitur Pontificiæ & Eccleſiaſticæ poteſtatis objectum *Formale* ac *ſpecificativum* importat quidem ordinem ad regnum cælorum, ſicque adeò ſpiritualia *per ſe* habentia talem reſpectu Regni cælorum ordinabilitatem, *per ſe primò* ſubduntur Eccleſiæ clavibus, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis regimini & authoritati; quidquid tamen participat de tali ordinabilitate, eſt hoc ipſo de ejuſdem Apoſtolicæ poteſtatis objecto *Materiali*, atque adeò non *per ſe primò*, ſed *per accidens*, vel *ſecundariò* ſub ejus formalitatis participatione, ſubjicitur ſanctæ Eccleſiæ judicio. At verò quidquid *Moralitatis* eſt in hominibus Chriſtianis, eorumque actibus & negotijs, ſeu cauſis qui-

85. *ex pag 24. n. 111.*

buscumque etiam Civilibus, est vel ordinabile in Regnum cælorum, vel ab hac ordinabilitate est deficiens. Sub tali erga *Moralitatis*, ipsiusmet etiam Regiæ potestatis exercitio convenientis, seu debitæ ad certum subjectum applicationi, ejúsque regimini de se licèt Politico inexistenis, *ad regnum cæleste seu spirituale*, tum Ecclesiæ Triumphantis salutem æternam, tum Militantis Ecclesiæ Bonum etiam Publicum *ordinabilitate*, quævis causæ *Civiles* & *temporales*, etiam publicæ ac Regales, subeunt rationem *objecti Materialis*, respectu Apostolicæ Oecumenicæ authoritatis.

86. Hinc denique pro *decimoquarto*, licet concludere per sequentem argumentationem Theologicam, ex duobus nempe omninò certis, partim *Fidei*, altero partim *naturæ lumine* notis principijs deductam. Etenim lumine naturæ notum est, cujusvis potentiæ, seu potestatis sphæram extendi super omne id, quod ita comparatur ad ipsius *Formale specificativum*, ut propterea, respectu illius, superinduat rationem *objecti materialis*. At ex fidei veritate compertum est, Oecumenicæ Petro, ejúsque successori commissæ, clavium potestatis *proprium*, & *Formale specificativum* esse ordinabilitatem ad Regnum cælorum; *juxta apertum Christi Domini verbum*. Quidquid ergo superinduit istam respectu Regni cælorum ordinabilitatem, ita supervestitur *Formali specificativo*

ex cit. pag. 14. n. 113.

Oecume-

Oecumenicæ Petro commissæ clavium potestatis, ut *consequenter* ad istam se habeat per modum *objecti materialis* & *terminativi*. At verò quidquid in homine Christiano est *Morale*, secundùm fidei principia, vel *positivè*, vel *privativè* participat de formalitate ordinabilitatis *ad regnum cælorum*. Ergo quidquid in homine Christiano est *Morale*, per modum vel *positivæ* participationis, vel *privativæ* oppositionis, ita superinduit *formalitatem* Oecumenicæ, Petro commissæ clavium potestatis *specificativam*, ut *consequenter* sit de ejus *objecto Materiali* ac *terminativo*. Atqui Regiæ quoque potestatis ad certum subjectum, æquitati etiam religiosæ consona applicabilitas, unà cum universo regimine ac exercitio libero ejusdem Regiæ authoritatis, secundùm fidei principia, superinduit de *Moralitate* vel ordinabilitatis ad Regnum cælorum, atque salutem æternam, sacræque Religionis universalem utilitatem, vel ab ista deficiendo, importat deordinationem saluti æternæ, atque Religionis Bono *Moraliter* oppositam. Ergo *lumine naturæ* conspicua principia combinando cum *fidei* principijs, *per consequentiam verè Theologicam* rectè infertur, Regiam quoque potestatem, cum sui ad certum subjectum applicabilitate, nec non publico etiam exercitio, superinduendo *Moralitatem* in Regnum cælorum ordinabilem, vel ab hoc ordine deficientem, ita supervestiri Oecumenicæ Petro commissæ cla-

vium poteſtatis *Formali ſpecificativo*, ut *conſequenter* ſit de iſtius *objecto Materiali*; ſicque adeò unam de ſe licèt ſimplicem, Oecumenicam Summi Pontificis authoritatem *virtualiter* continere duplicem gladium: *primariò* equidem ſpiritualis, *ſecundariò* autem temporalis, ſuper ipſos etiam Reges protenſæ poteſtatis. At concluſio partim ex *fidei*, partim ex *luminis naturalis* certis & indubitatis principijs, *per conſequentiam Theologicam* ritè illata, ita reducitur in fidei principium, ut *virtualiter* ſaltem ſit de fide. Viderint ergo, qui Reges Summi Pontificis Oecumenicæ poteſtati, etiam *per accidens indirectè materialiter* ac *conſecutivè* ſubjectos negare contenderent, quomodò ſecurè ambularent in Fide Orthodoxâ?

Caput III.

An ex hoc, quòd poteſtas Eccleſiæ tota ſpiritualis ſit, nullatenus extendi valeat erga temporalia?

1\. IN *hoc* & *ſequentibus capitibus* refutare conabimur, quæ Ludovicus Ellies Du Pin, ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor in *ſuis de antiqua Eccleſiæ diſciplina diſſertationibus hiſtoricis* anno 1686. editis, *diſſertatione ſeptimâ* adducit, ad probandum: *Pontificem, aut Eccleſiam habere nullam in Reges, eorúmque bona authoritatem* directam, *vel* indirectam, *nec poſſe Reges ab ipſis ullatenus deponi, aut eorum ſubditos*

ditos à fide, ac obedientiâ eximi. Hujus sui intenti *in Proloquio dictæ septimæ dissertationis* sequentia statuit principia, ceu evidentissima ac certissima. *Primum* est; *Quòd civilis, & Ecclesiasticæ societatum fines sint, omninò disparati, & neuter sit alteri subordinatus.* Secundum; *Quòd potestas societatis civilis in corpora duntaxat extendatur, societatis verò Ecclesiasticæ authoritas tota spectet ad animos.* Tertium; *Quòd potestas Ecclesiastica nihil possit, nisi ut agat exhortationibus, ac præceptis, excommunicationibúsque, non alijs pœnis adversùs inobedientes.* Quartum; *Quòd Ecclesiasticarum legum alius finis non sit, quàm doctrinæ & disciplinæ Christianæ sanctitatem & puritatem illibatam servare.* Unde oritur quæstio; *Quibus medijs hic finis valeat obtineri?*

Ex quibus principijs idem Elliesius infert, tum *quòd Ecclesiæ potestas ex toto eatenus sit spiritualis, ut in temporalia sive Regum, sive aliorum Bona minimè extendatur, nec adeò Reges deponi possint authoritate merè Ecclesiasticâ.* Tum *quòd idem homo possit quidem simul esse membrum societatis* civilis & Ecclesiasticæ, *attamen in* civilibus *subijciatur* civili *duntaxat potestati, in* spiritualibus *verò* Ecclesiasticæ, *ita, ut ambæ istæ potestates sint penitus disparatæ, & à Deo solo, à quo sunt institutæ, dependeant, ac proinde neutra in alteram quidquam possit, tametsi* spiritualis *sit* temporali *sublimior.* In hanc proinde summam redigitur prætactum Elliesij proloquium, cujus seu principia, seu consectaria, licèt in *anterioribus* jam 2.

discussa, elucescant, multis vel erroribus, vel periculosis scatere dogmatibus, cum sacræ Scripturæ, & antiquæ Orthodoxiæ sensu haud cohærentibus, nihilominùs operæpretium est visum, sub argumentis ab Authore illo propositis, accuratiùs ea expendere.

§. I.

An ex eo, quòd Christus ceu Ecclesiæ Caput, nullam in temporalia exercuerit potestatem, demonstrari valeat, potestatem Ecclesiæ nullatenus extendi ad temporalia?

1. Ludovic. Ellies *cit. dissert. 7. cap. 1. §. 1.* argumentatur 1. Christus non aliam Ecclesiæ contulit potestatem, præter eam, quam à Deo Patre, quatenus homo est, accepit; *sicut misit me* (inquiens *Ioannis 20. v. 21.*) *vivens Pater, & ego mitto vos.* Unde Ecclesiæ Ministri dicuntur à B. Paulo, Christi vices agere, & pro ipso legatione fungi. Unde ad ostendendum, Ecclesiam non habere ullam temporalem potestatem, demonstrare sufficiet, Christum, quatenus Ecclesiæ Caput fuit & fundator, nullam sibi arrogâsse in temporalia Regum authoritatem, nullamque exercuisse temporalem potestatem. At Christus ipse disertè dicit, se ad hoc non venisse, ut ullam temporalem à Patre acceptam haberet potestatem, cùm enim

enim Iudæi ipſum apud Pilatum accuſâſſent, quòd *ſe Regem Iudæorum eſſe*, dixiſſet, interroganti: *Num Rex eſſet Iudæorum?* reſpondit: *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Et urgenti eidem Pilato: *Ergo Rex es tu?* Reſpondit quidem: *Tu dicis, quia Rex ſum.* Attamen *ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati.* Quomodò igitur Chriſtus clariùs profiteri potuiſſet, ſe non veniſſe in mundum, ut temporalem exerceret poteſtatem? Et hinc S. Auguſtinus *in eum locum tract. 15. in Ioannem. Audite*, ait, *omnia regna terrena, non impedio dominationem veſtram in hoc: venite ad regnum, quod non eſt de hoc mundo, venite credendo, & nolite ſervire metuendo: dicit quidem propheta de Deo Patre*: Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum ejus, *ſed Sion illa, & mons ille non eſt de hoc mundo, quod eſt enim ejus regnum, niſi credentes in eum? quibus dicit*: De mundo non eſtis, ſicut & ego non ſum de mundo.

Reſponſio, & ac retorſio confutatoria hujus argumenti.

PRimò. Reflexione habitâ ad iſtius ratiocinationis majorem, plus concedam, quàm ipſemet Elliеſius deſideraverat, menſuram poteſtatis Eccleſiæ ſtatuendo ex menſura dominij, Chriſto quà homini competentis. Numquid verò Chriſtus *Apocal. 1.* diſertè dicitur 4.

Prin-

Princeps Regum terræ? Numquid *Act.* 10. asseritur *Iesus esse Dominus omnium?* Numquid 1. *Corinth.* 11. habetur: *Omnia esse ei subjecta*, scilicet Christo, *præter eum, qui subjecit ei omnia.*

5. Elliesius equidem *cit.* §. 1. *propè finem* excipit; *ejusmodi sacræ Scripturæ textus, quibus Christus Regnorum ac Regum omnium Dominus dicitur, convenire ipsi ratione Divinitatis, adaptari autem Christo homini per communicationem idiomatum.*

6. Verùm *Heb.* 1. habetur Christus *esse hæres universorum*. Numquid autẽ Christo secundùm Divinitatem convenire potest, esse hæredem? Insuper *Apocal.* 17. dicitur in femore ejus scriptum: *Rex Regum, & Dominus dominantium.* Numquid verò sub isto femore intelligitur humanitas? Et hinc *cit.* 1. *ad Corinth.* 11. *capite* fit distinctio inter eum, qui subjecit Christo omnia, & eam naturam, cui in Christo subjecta sunt omnia. Quia igitur non *secundùm hypostasin ut sic*, sed *secundùm Divinitatem* convenit Patri, quòd Christo subjecisset omnia: neque verò Christus *secundùm Divinitatem* est distinctus à Patre, idcircò manifestum hinc redditur, Christi humanitati, seu Christo quà homini esse omnia subjecta. Anne igitur hanc Christi dominij super omnia universalitatem dicere fas est, mensuram esse potestatis Ecclesiasticæ?

7. Arctiorem profectò hujus potestatis sphæram adstruo, coarctando eam ad lineam *moralitatis.* Numquid enim Christus *Ioannis* 20.

dicens

dicens Apoſtolis: *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos*: reſpexit ad illa ſua *Matthæi 18.* exarata verba: *Quodcunque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum in cælis?* Numquid verò iſta verba ſunt connexa cùm illo ſacro textu, quo peccantes *pro foro* etiam *externo* ſubjiciuntur Eccleſiaſticæ virgæ *correctoriæ*, & *coercitivæ*? Numquid Chriſtus etiam *Ioannis 21.* quando Petro dixit: *Paſce oves meas*, reſpexit ad verba ſua *Matthæi 16.* deſcripta: *Tibi dabo claves regni cælorum, quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutũ & in cælis?* Numquid verò iſta ſolvendi poteſtas ſub hiſce verbis regulanda eſt ex ordinabilitate ad regnum cælorum? Sicuti ergo tam peccati, quàm ordinabilitatis ad regnum cælorum ratio ſpectat ad lineam *moralitatis*, ſic hujus, non autem tota dominij, Chriſto quà homini competentis ſphæra, ſtatuenda eſt menſura poteſtatis Eccleſiaſticæ. Imò in ipsâ etiam *moralitatis* lineâ diſcernere adhuc oportet inter *moralitatem*, quà lumini naturali ſeu conſonam, ſeu diſſonam, & quà ſupernaturalis ſtatûs elevationi proportionatam, atque hanc duntaxat per modum objecti *formalis*, ac *ſpecificativi* ponimus menſuram poteſtatis Eccleſiaſticæ. Unde *conſequenter* ſolùm, quatenus ſcilicet *moralitas* naturalis ex Dei ordinatione inevitabilem cum ſupernaturalis lineæ ſeu *privativâ*, ſeu *poſitivâ moralitate* connexionem habet, per modum adeò objecti *terminativi*, & *materialis* dicimus, iſtam eſſe ſubjectam poteſtati Eccleſiaſticæ.

8. Quare pro *secundo.* Dum Christus Pilato interroganti: *Num esset Rex Iudæorum?* Respondit: *Regnum suum non esse de hoc mundo*: hoc verificatur etiam de universo Christi quà hominis dominio, quippe cùm istius, Christo, quà homini communicati dominij radix, & origo quasi *formalis*, sit Unio hypostatica, quæ sicuti non est de hoc mundo, sic neque dominium in illa quasi radicatum, est *originativè de hoc mundo*. Verùm hoc ipsissimum Christi hominis dominium, quà Ecclesiæ communicatum, quia complectitur lineam *moralitatis* ad statum supernaturalem elevatæ, ipsamque adeò *moralitatem* naturalem unà secum elevantis ad supernaturalitatem, idcircò etiam *objectivè non est de hoc mundo*, oportetque proinde, ut fateamur, potestatem Ecclesiasticam, unà cum sui mensurâ, neque *originativè*, neque *objectivè esse de hoc mundo*, quippe cùm ne naturalem quidem *moralitatem* complectatur, nisi quà supervestitam *moralitate* supernaturalis lineæ. Sub ipsissimo nihilominùs isthoc *moralitatis supernaturalis* regimine, Christus disertè dixit, contineri regnum suum, foreque adeò in Ecclesiâ per se constituendâ regnum, quod tamen *non esset de hoc mundo*, sive *quod non esset hinc*. Numquid autem correlativa inseparabiliter connexa, sunt Regnum & Regia potestas? Ex Christi igitur verbis illis, claré evincitur Regia quæpiam intrà Ecclesiam potestas, ex authoritate Apostolicâ consistens, unicè tamen complectens lineam

mora-

moralitatis, quà in regnum cælorum ordinabilis. Et ideo Pilato urgenti: *Ergo Rex es tu?* Christus iterum respondit: *Tu dicis, quia Rex sum ego*, mox subjiciens: *Ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* Sic ergo Christus, quà Rex, tum ex se ipso, *immediatè*, tum *consequenter* ex authoritate Apostolis communicatâ, erat veritati testimonium perhibiturus. Sed cui veritati? Cùm Christus *indefinitè* locutus fuerit, num exceptionem aliquam pateretur in aliqua veritatis specie, seu genere? Num igitur Christus venerat, ut veritati etiam Philosophicæ ex Regia sua authoritate testimonium perhiberet? Quandoquidem luminis naturalis veritas Philosophica, ubi cum Evangelica veritate minùs cohæret, redigenda sit in fidei ac Christi obsequium, nunquid Christus ad hoc etiam venisse dicendus est in mundum, ut testimonium perhiberet Philosophicæ veritati, hanc scilicet continendo intrà fidei sanctæ veritatem, ceu superiorem regulam, ac mensuram suam? Et quia veritas *practica* est mensura *moralitatis*, cujus linea etiam naturalis supervestitur seu *positivâ*, seu *privativâ*, aut *negativâ moralitate* supernaturali, numquid Regia Christi potestas Ecclesiæ sanctæ communicata, protenditur super *moralitate* etiam naturali, eatenus concordandâ cum supernaturali *moralitate*, ut, si ab hac deficiat, per authoritatem Apostolicâ sit in hujus ordinem redigenda? veluti sæpius factitatum est in legibus Imperatorijs

torijs ab æquitatis ratione, ipsi etiam supernaturali lumini repugnante desciscentibus. Et hinc in aperto jam est falsitas illius ab Elliesio *in Proloquio* positi *primi principij* sui, quòd civilis & Ecclesiasticæ societatum fines *sint omninò disparati, ita ut neuter sit alteri subordinatus.* Sed de hoc disserebamus *superiùs in hujus Summarij 1. cap. §. 2.*

9. Pro *tertio* Prophetia *Psal. 2.* exarata nos instruit de Regno Christi, quod est Ecclesia. Dum nempe Regius Propheta, in figura Christi *ibidem* disertè sic pronunciat: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus.* Numquid ergo, ubi Christus hanc suam Regiam potestatem commisit Vicario suo Petri successori, huic dicere fas est, ego vice Christi super Sion montem sanctæ Ecclesiæ constitutus sum Rex? Quódnam verò hujus Regis est regnum, quod non sit de hoc mundo, nisi (uti S. Augustinus respondet) *credentes in Christum?* Numquid autem inter hos credentes in Christum sunt quicunque Reges Christiani? Annon igitur isti dicendi sunt subjecti Apostolicæ authoritatis, Christi in terris Vicariæ regimini, quoad totam *moralitatis* lineam, sicque adeò *directè*, ac *per se* non, *quoad temporalitatem* ut sic, sed *quoad istam quà subordinatam lineæ moralitatis*, inexistentis libero cuique potestatis Regiæ exercitio, utpote inevitabiliter vel ordinabilitatem ad cælorum regnum, vel ab hoc deordinabilitatem obtinenti? Et hinc æternus Pater

ter

ter sub illâ Davidicâ prophetiâ, Regiæ illius, Christo *principaliter*, Petri autem successori *Vicariè* competentis potestatis sphæram circumscribens, ajebat: *Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatẽ tuam, & possessiones tuas terminos terræ.* Annon igitur possessiones etiam temporales, terræque termini, secundùm illam æterni Patris prophetiam, sunt intrà sphæram *Vicariæ* Christi authoritatis? Et, ne quis ausit, hanc potestatem Regiam destituere virgâ authoritativâ & coërcitivâ, superadditur *ibidem*: *Reges eos in virga ferrea.* Hanc proinde *virgam ferream* in foro etiam *externo* coercitivæ authoritatis esse in Sion sanctæ Ecclesiæ monte, seu Regno Christi, fateri compellitur ipsemet etiam Elliesius, asseverans, esse litteralem illam S. Augustini expositionem, quâ dixerat, eam Psalmidicam Prophetiam intelligendam esse de Christi Regno, *quod sunt in Christum credentes.*

ARGUMENTUM II.

Ludovic. Ellies *cit.* §. *1.* argumentatur tum ex S. Chrysostomo *in illum locum Ioannis hom. 18.* docente: *Quòd Christus in cælo habeat imperium non humanum, sed longè majus, atque præstantius*: tum ex S. Ambrosio *in Lucam lib. 3.* *Christum*, inquiunte, *profitentem, non esse de hoc mundo regnum suum, ostendisse, esse supra mundum, nec esse in sæculo, sed supra sæculum.* Unde redditur consequens, quòd Christus non habuerit 10.

potestatem Regiam, sed Regiâ superiorem, alteriúsque ordinis, ac dignitatis: tum ex Divo Cyrillo *in illum locum* docente: *Quòd Christus Pilato respondens, non negârit, Regem se esse &c. sed regni Cæsaris non esse hostem, ostendisse, quia principatus ejus mundanus non est, sed cæli, terræque, cæterarúmque rerum omnium.* Quare *Vicaria* quoque Christi potestas mundana non est, sed supra mundum, & supra sæculum.

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

11. PRimò. Lubens admitto, Christi *Vicariam* in mundo potestatem esse mundanam, perinde, ac Christi principatus, tametsi juxta S. Cyrilli sententiam, cælum, terrámque, cæterásque omnes res ambiat, *haud mundanus est, sed supra mundum, & supra sæculum.* Numquid autem *supra mundum, & supra sæculum* est principatus ille, cujus *formale specificativum* est ordinabilitas in regnum cælorum, adeoque *moralitas* lineæ etiam supernaturalis? Estne verò in usu etiam rerum temporalium, potestatisque Regiæ exercitio, excogitabilis status aliquis, quin superinduatur *moralitate* vel ordinabilitatis in regnum cælorum, vel ab hoc deordinationis seu *privativæ* ac *negativæ*, seu *positivæ*, quandoque ad *positivam* sacræ Religionis, & Ecclesiæ sanctæ, Christique adeò Regni devastationem intentæ? Talis proinde

inde principatus Ecclesiasticus, ordinabilitatem ad regnum cælorum *authoritativè* procurans, & ab hoc deordinabilitatem perversam, *virgâ* etiam *ferreâ* coercens, nullatenus præjudicat Cæsareæ, & Regiæ terrenæ potestati, sed hanc evehere satagit in sublimiorem supernaturalis *moralitatis* statum, sub quo intelligi possit esse *supra mundum*, *seu sæculum*.

Hujus ergo supramundani principatus, 12. Christi in terris *Vicarij* sphæram accuratius indagare cupiens, pro *secundo* sciscitor ex Elliesio, quandoquidem is principatus sit à Christo designatus ex clavibus Regni cælorum, munitis *authoritate ligandi & solvendi quodcunque super terram*: quidnam subintelligatur sub isto Tò *Quodcunque*, quod sacer contextus sub *morali* ad regnum cælorum ordine subjecit super terram ita vel solvendum, vel ligandum, ut ratum habendum sit etiam in cælis? Nonne ex proprietate verborum hujusmodi, sub illo Tò *Quodcunque*, accipi debet *quodvis morale*, in supernaturalem Ecclesiæ seu triumphantis, seu militantis, seu regni cælorum finem, vel ordinabile; vel ab ista *moralitatis* supernaturalis ordine defectibile? An verò dicere fas esset, Regem Christianissimum ab hoc erga regnum cælorum ordine esse exclusum, ne dicam, *quoad animam suam* duntaxat, seu *spiritualia*; sed *quoad moralitatem* suarum publici quoque ac politici regiminis actionum, in ô ipsiusmet etiam Regiæ ad suam Christi charactere insig-

nitam personam *subjectivæ* applicationis?

13. Huic proinde *moralitati* insistendo, pergo ulteriùs sciscitari: an non secundùm ejusdem *moralitatis* mensuram, extendenda sit etiam virga correctoria *Matth.* 18. Ecclesiæ commissa erga quoscunque, *si peccaverint*, Christianitatis consortes fratres? Num verò citra gravissimam injuriam dici posset Rex Christianissimus, inter hos Christianæ communionis fratres non esse comprehensus? Num igitur Regum à debita in regnum cælorum ordinatione, cum gravi quandoque, publicæ etiam sacræ Religionis discrimine, enormiter exorbitantia facinora fas esset, excipere ab illa correctoriâ seu coercitivâ Ecclesiæ virgâ? Quidni ergo potiùs dicendum videatur, quodcunque Regis facinus sub debitæ ad regnum cælorum ordinationis deficientiâ, seu *privativâ*, seu etiam *positivè* contrariâ, publicæ præsertim Religioni perquàm nocivum, contineri sub illo *Quocunque super terram Morali*, super quo per Christum noscitur esse constituta clavium regni cælorum, *ad quodcunque seu ligandum*, *seu solvendum* protensa authoritas Apostolica? Quidni proinde è contrario etiam videatur concludendum, sub illo *Quocunque moralitatem* vel ad regnum cælorum ordinabilem, vel ab isto ordine deficientem complectente, includi Regiæ quoque potestatis exercitia, ejusque ad hoc suppositum applicabilitatem, quà supervestitam *moralitate* in regnum cælorum,

rum, vi characteris per sacrum Baptismum suscepti, specialiter ordinabili? Quòd si ergo Pontifex Maximus, exigente Ecclesiæ necessitate, ob Regis cujuspiam adversùs sacram religionem molimina, suam Apostolicam solvendi authoritatem, seu correctoriam, coercitivamque virgam super jusRegiæ Majestatis, quâ huic individuæ personæ *subjectivè* inexistens,& quâ *moralitate* ad Ecclesiæ claves indubitanter spectante supervestitum extenderet, quomodò fieri posset, quòd non *indirectè* à tali Rege tolleretur jus Regium, utpote respectu ejus Regis ex tunc eatenus solutum, ut juxta Christi Domini verbum, solutio hujusmodi in cælo, in ipso proinde foro *conscientiæ*, comprobanda esset?

ARGUMENTUM III.

Ludovic. Ellies *præcitatus* pergit 3. argumentari. Duplex tantùm in Christo dominium reperiri potest. Unum *creationis*, quod Christus habet ex Divinitate, alterum *adoptionis*, *& familiaritatis*; ut Chrysostomus *hom. 30. in Epist. 1. ad Corinth.* loquitur, quod Christus habet ex humanitate. Neutrum verò istorum dominiorum idem est cum dominio Regum in temporalia. Nam quatenus Deus est, habet supremum in omnia imperium, quatenus autem homo est, regnum ejus totum est *spirituale*, nec enim homo factus est, ut totum or- 14.

bem more Regum terrenorum regeret, imò se minimè venisse ad hoc, ut rerum temporalium regimen susciperet, verbis & factis docuit: tum quando aufugit, ne à Judæis Rex eligeretur: tum quando roganti cuidam, ut fratri suo juberet, hæreditatem partiri, dixit: *Homo, quis me constituit judicem, aut divisorem super vos?* Cùm igitur certum sit, Christum Ecclesiæ communicâsse eam tantùm potestatem, quam habuit ut homo, & Caput Ecclesiæ, non autem illam, quam habuit ut Deus & Creator, pro certo tenere debemus, nullam potestatem temporalem à Christo Ecclesiæ collatam esse.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

35. PRimò certum est, ex Divinitate nullum in Christi humanam naturam esse derivatum dominium, quod non *realiter* præexisteret in dominio Divinitatis, quod Elliesius dicit dominium *creationis*. Hujus autem Divini dominij sphæra, præter lineam *naturæ universæ*, complectitur etiam lineam status supernaturalis, ad quem homo ad imaginem Dei factus, in *primo* creationis suæ instanti elevatus, & postquàm è gratia exciderat, per Christi redemptionem reparatus fuit. Numquid ergo Divinitas Christo quà homini fecit de utrâque illâ seu naturæ, seu supernaturalitatis

lineâ

lineâ, dominij sui participationem aliquam, dum constituit ipsum hæredem Universorum? Et licèt Christus quà homo noluerit sibi assumere exercitium, & munus regnandi in temporalibus; renuens propterea munus judicis in se suscipere circa duorum fratrum hæreditatem dividendam; attamen uno saltem, alteróve actu ostendere voluit suum seu proprietatis, seu jurisdictionis in res quoque temporales dominium, quando scilicet *Matth. 8.* & *Lucæ 8.* ejicens legionem dæmonum ab homine, concessit ipsis, ut intrarent in porcos, non absque magno Gerasenorum damno. Talis dominij argumentum exhibuit etiam, quando *12. Matth. cap.* arefecit ficulneam, quando insuper *eodem cap.* jubens ad se adduci cum pullo asinam, quam Apostoli reperirent alligatam, subjecit. *Si quis aliquid dixerit, dicite: quia Dominus his opus habet.* Jurisdictionis denique, Legis Mosaicæ sacerdotio superioris *altum* dominium ostendit, quando *Ioannis 18.* dum Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam ad eum adduxerant, & coram ipso accusaverant, ex vi ejusdem *alti* dominij eam absolvit, non à reatu duntaxat peccati, sed etiã à pœnâ lapidationis in Lege Mosaica indictâ. Quinimò cùm Christus etiam quà homo, & Caput Ecclesiæ ascendens in altum, daret hominibus dona curationum, & sanitatum, quæ licèt *quoad modum* participarent de supernaturalitate, *quoad substantiam* tamen verè continen-

tur intrà naturæ lineam, inde manifestum est, Divinitatem de suo creationis dominio etiam quà naturæ lineam contingente, fecisse Christo, quà homini, dominij sui aliquam communicationem.

16. Sed quid dicemus *de linea supernaturalitatis, quam Divinitas ita posuit in potestate Christi, quà Ecclesiæ Capitis, ut ejusdem participationem facere posset Novæ Legis sacerdotio?* In quâ proinde supernaturalitatis seu *positivâ*, seu *privativâ* lineâ, numquid continetur universa supernaturali statui commensurata *moralitas*? Et quia nihil *moralitatis* etiam naturalis ex hominis libero arbitrio contingit, quin vel deficiat ab ordine regni cælorum, vel per gratiam Christi sublimetur ad hunc regni cælorum ordinem, numquid *moralitatis* etiam naturalis linea ita suberat Christi dominio, ut eandem vellet tamen subordinatam lineæ *moralitatis* supernaturalis? Numquid ergo Christus quà homo, *Quodcunque in regnum cælorum ordinabile super terram*, subjiciens potestati Ecclesiasticæ, huic communicavit etiam de suo super omnimodâ *moralitatis*, politicum quoque regimen sinu suo complectentis, lineâ, jurisdictionis *altæ* dominio?

17. Pro *secundo* igitur, missâ jam universâ naturæ *physicâ* lineâ, faciendo reflexionem ad unicam *moralitatis*, *Quodcunque in regnum cælorum ordinabile complectentis*, lineam, placuit per modum progressionis ex Ellicsio hîc sciscitari,

ri. Num credat, potestatem Ecclesiæ super hac *moralitatis, quà in regnum cælorum ordinabilis* lineâ *indefinitè* protensam, æquè esse de gratijs Christi gratis datis, ac sit gratia Prophetiæ? Noscitur profectò *ex 1. Corinth. 12. cap. à v. 28.* Apostolus inter gratias gratis datas perinde recensuisse Apostolatum, in Petri successore unicè adhuc persistentem, ac donum Prophetiæ. Unde opportunum est nobis visum, nonnihil excurrendo, hîc facere Apostolicæ in Petri successore perdurantis authoritatis, ceu gratiæ Christi gratis datæ comparationem cum lumine Prophetiæ. Hoc equidem Divinitus concessum donum, minimè facit, ne homo Prophetiæ dono ditatus, sit obnoxius fallaci & fallibili, atque ad malum pronæ conditioni humanæ, maximè cùm lumen Propheticum recenseatur inter gratias gratis datas, quæ inexistere possunt homini peccatori infideli; uti constat de Sybillis veris Prophetissis, sed Ethnicis. Nihilominùs quando is, qui Prophetiæ gratiâ est ditatus, intendit in lumen Propheticum, ex hoc divinizando, ac revelando veritates absconditas, nequit ulla subesse falsitas ac deceptio, quippe cũ actus Propheticus, quà procedens ex lumine Prophetiæ, nequeat *in se intrinsecè* coinquinari specie mendacij, quin hæc impuritas reducenda foret in luminis Prophetici principium, Spirtum sanctum, quod ne cogitare quidem, minùs asseverare licet absq; horribili blasphe-

mia.

mia. Sic proinde Oecumenica Pastoralis muneris potestas Apostolica inter Christi gratias, Ecclesiæ gratis datas meritò annumeranda, quantumvis inexistat homini per naturam suam fallaci, attamen Christo repromittente Apostolis, Spiritum sanctum eos edocturum omnia, dicere oportet, eam Divinitus constitutam, ita esse super fidei petrâ fundatam, ut cunctæ actiones ex ea promanantes reducendæ sint in fidei principium, illius Oecumenicæ Apostolicæ potestatis *super quocunque in terris morali ad regnum cælorum ordinabili* protensæ, eatenus directivum, ut, si de particularibus, fallaciæ alioquin obnoxijs, casibus est sanciendum, decernat per prudentiale Divinitus infusæ prudentiæ lumen supernaturale, ab omni adeò seu *morali* defectibilitate, seu intellectuali fallibilitate, atque fallaciæ labe ut sic depuratum, licèt in Pontifice decernente possit *concomitanter*, quà homo est defectibilis, aliquid obrepere, quod humanam fragilitatem redolere videatur.

18. Hinc ergo regrediendo ad Elliesij argumentum, haud impertinenter ab eo requiritur, ut reflexionem faciendo ad Divini dominij, Humanitati Christi, & ab hac Apostolicæ authoritati donatam participationem, in Summi Pontificis potestate Oecumenicâ, ceu gratiâ gratis datâ agnoscat authoritatem, super quacunque Regum etiam, Regiæque Majestatis jurium *moralitate* eatenus protensam, ut in de-

decernendo, Divini quoque luminis sibi assistentis habeat certitudinem.

§. II.

In quo demonstratur, ex eo, quòd potestas à Christo Ecclesiæ collata tota sit spiritualis, haud evinci, Pontificiam authoritatem non protendi supra Reges etiam quoad temporalia.

ARGUMENTUM I.

19. LUdovic. Ellies *cit. cap. 1. §. 2.* argumentatur 1. in hunc modum. Ecclesia non aliam habet potestatem præter eam, quam Christus Apostolis tradidit, ut per eos ad eorum successores perveniret. At ex Scripturâ *inferiùs* adducendâ constat, nullam omninò potestatem, quæ spiritualis non sit, Apostolis esse collatam. Frustra igitur successores eorum aliam sibi arrogant.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

20. NUnquid enim pro *primo*, Sacramenta *simpliciter* sunt computanda inter *res spirituales*, quantumvis constent ex rebus & actionibus sensibilibus, seu corporeis, ceu materiâ? Num-

Numquid intellectiva potentia in homine & Angelo eſt purè ſpiritualis, cùm tamen ejus objectum *materiale* complectatur naturam quoque corpoream? Unde hoc? niſi quia denominationes fiunt ex eo, quod *formale eſt*, non autem ex eo, quod eſt *materiale.* Sic enim ratio Sacramenti *formaliter* conſtitutiva eſt ſignificatio purè ſpiritualis, ex Divina inſtitutione cauſatrix ſupernaturalis gratiæ. Sic intellectivæ potentiæ *formale ſpecificativum* eſt lumen objectivum à materialitate depuratum, tametſi ejus objectum *materiale* complectatur cunctas res etiam corporeas. Pari proinde modo tametſi authoritas Apoſtolica protendatur ad *quodcumque* in regnum cælorum ordinabile, in quo ordine continetur quodcunque liberum hominis ad ſtatum ſupernaturalem elevati, politici quoque regiminis, publicum exercitium, hoc nequit tamen reduci ad ſphæram Apoſtolicæ authoritatis, niſi *ſub moralitate in regnum cælorum ordinabili*, ut ſic verè ſpirituali: ex qua proinde, ceu *formali ſpecificativo* ſuo, Pontificia poteſtas meritò denominatur purè *ſpiritualis*, quantumvis *per accidens* extendatur ſuper rebus quoque temporalibus, quà libero, atque adeò *morali*, & *conſequenter* quà in regnum cælorum vel ordinabilitate, vel ab hoc deficientiâ ſupervestito ipſorum publici etiam politici regiminis exercitio, ſubjectis, ut ſic per modum objecti *materialis*, & *terminativi* ſe habentibus ad eam purè *ſpiritualem*, authoritatis Apoſtolicæ poteſtatem.

Hæc ratio nostra pro *secundo* firmatur ex ipso Elliesio, mox asseverante, potestatem annunciandi Evangelium, nec non baptizandi *Matth. 18.* Apostolis commissam, esse totam spiritualem. Numquid verò hujus potestatis exercitium *materiale* sunt actiones corporeæ? quæ tamen, dum earundem ratio *formalis* est merè spiritualis, haudquaquam officiunt puræ spiritualitati potestatis illius. 21.

Subdit idem Elliesius alteram Apostolis promissam potestatem *Matth. 16. & 18.* sub authoritate *ligandi & solvendi quodcunque super terram.* Quam equidem potestatem, ait, à nonnullis frustra protendi ad temporalia, eò quòd Christus mentem suam *Ioann. 20.* sub hisce verbis exposuerit: *Sicut misit me vivens Pater, & ego mitto vos: quæ cùm dixisset, insufflavit in eos, dicens, accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Numquid verò, mi Elliesi, hæc remittendorum peccatorum potestas merè *spiritualis* est, tametsi protendatur super peccatis homicidij, adulterij, ac perversi Regum regiminis, per actiones corporeas perficiendis? Eo ipso tamen, quia *moralitas* à regni cælorum ordine deficiens est *formale* in illis peccatis, quà illi sacerdotali potestati subjectis, inde haudquaquam efficitur, quòd potestas illa, licèt per actionem etiam sensibilem, quà Sacramenti materiam *intrinsecam* exercenda, non debeat purè *spiritualis* dici. Pari proinde ratione, illa *quodcunque in* 22.

terris

terris Morale ligandi, *seu solvendi* potestas Apostolica licet protendatur super quocunq;, publici etiam temporalis regiminis, *Morali*, atque adeò in regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili exercitio, quia tamen ipsissima hæc in regnum cælorum seu ordinabilis, seu deordinabilis *moralitas* est *formale specificativum* illius Apostolicæ authoritatis; idcircò illarum, eidem per modum objecti *materialis* & pure *terminativi* subjectarum actionum, *materialitas* nullatenus impedit, quò minùs ea potestas dicenda sit merè *spiritualis*.

ARGUMENTUM II.

23. LUdovic. Ellies *loco citato* sic argumentatur 2. Quarta potestas Ecclesiæ respicit pœnam delinquentium, juxta illud *Ioannis 18 Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*. Quibus verbis intelligitur, nullam aliam pœnam ab Ecclesia infligi posse in noxios, quàm ut ab ejus consortio removeantur; nec ampliùs in Christianorum habeantur numero. Itaque frustra quidam contendunt, potestatem esse Ecclesiæ, noxiorum vel pœnis temporalibus, vel Bonorum privatione puniendorum. Postrema denique potestas à Christo Apostolis collata est condendarum legum, quæ ad disciplinam Ecclesiasticam pertineant, & constituendorum sibi Successorum. At hæ leges bonum tantùm societatis Ecclesiasticæ respiciunt, non temporalem felicitatem: illi-

que

que ministri ad regendam Ecclesiam, non ad rem publicam administrandam constituuntur, nec aliam, quam animarum curam habent; juxta illud Pauli. *Obedite præpositis vestris, ipsi enim invigilant, quasi rationem de animabus vestris reddituri.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

PRimò. Potestatem Ecclesiæ correctoriam extendi super quocunque Christianorum, atque adeò Regum etiam, charactere Baptismatis insignitorum, Ecclesiæ sanctæ unitatem, religionemque sacram, ac fidem Orthodoxam in suis, vel aliorum quoque Regum subditis perturbantium, seu evertere molientium peccato, constat ex Christi verbis *cit. 18. Ioannis cap.* exaratis. Quam ipsissimam coercitionis etiam publicæ, à Christianorum nempe numero removendi authoritatem, prævalere in foro etiam *externo*, vel ex hoc patet, quòd publicè à consortio etiam publico Ecclesiæ removeat. 24.

Sed nunquid hæc à Christianorum Ecclesiæ consortio exclusio publica, non nisi ad spirituales effectus extendi valet? Ejus virgæ correctoriæ & coercitivæ à Christianorum consortio removere potentis sphæra, ab ipsomet Christo verbis proximè subsequentibus circumscribitur, dum *ibidem* mox subjicitur: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super* 25.

terram

terram, & quæcunque solveritis super terram, erunt vel soluta, vel ligata in cælo. Quandoquidem ergo Ecclesiæ virga coercitiva, à Christianorum consortio, delinquentes, Ecclesiæque inobedientes, & contumaces removere præpotens, connexa sit cum *indefinita quæcunque* ligandi, & solvendi potestate, numquid sub istâ voce Τὸ *Quæcunque*, consortium Christianorum etiam quoad communionem politicam intelligitur, non equidem *formaliter*, quà sistit intra limites communionis politicæ, sed quà noscitur supervestiri *moralitate* vel ordinabili in regnum cælorum, vel *moralem* ab hoc deficientiam importante? Sicuti ergo Ecclesia per virgam suæ coercitionis, solvendo peccatoris contumacis jus, quod cuique fidelium est ad Ecclesiæ communionem, perimere noscitur jus ejusmodi: sic quia Ecclesiæ potestas extenditur *ad quodcunque Morale in regnum cælorum ordinabile*, neque verò ab hoc *moralitatis* ordine excludi unquam valent communionis etiam politicæ, imò & publici regiminis jura & actus, nequit illa Ecclesiæ ad quodcunque in terris *Morale*, quà ab hominum arbitrio libero, sub inseparabili in regnum cælorum ordine promanare natum, sese extendens virga coercitiva, dici impotens, ad politicæ quoque communionis, regiminisque publici, quà perversâ, Ecclesiæ, Religionisque Orthodoxæ Bonum evertere conante, *moralitate* supervestiri, jura dissolvenda.

Secundò.

Secundò. Dum fatetur Elliesius, Apostolicam Ecclesiæ authoritatem posse condere leges ad Ecclesiasticam di ciplinam pertinentes, num dicere fas est, non posse Summum Pontificem facere ordinationes authoritativas adversùs Reges, sanctæ Ecclesiæ disciplinam evertere, fideique Orthodoxæ sanctiones è medio tollere conantes? Rectè equidem idem Author dicit, leges ex potestate à Christo Apostolis collatâ profluentes, non respicere *felicitatem temporalem*; sed *Bonum societatis Ecclesiasticæ*. Numquid verò hoc ipsum Ecclesiasticæ societatis in unitate fidei, & ergà sanctam Ecclesiam, ejusque Pastorem Oecumenicum religiosâ obedientiâ consistentis, Bonum exigit, ut, quicunque fidei O thodoxæ virtutem, disciplinamque Ecclesiasticam moliuntur evertere, compescantur coercitivâ Ecclesiæ virgâ ad *quodcunque solvendum*, atque adeò ad jus quoque Regium, quà in Ecclesiæ perniciem perversè usurpatum, è medio tollendum prævalente? Quod ubi faciunt Ecclesiæ sanctæ Præpositi, vel maximè intendunt curæ animarum, invigilantque, quasi rationem de animabus sibi subditis reddituri. 26.

§. III.

In quo enervatur tertia Elliesij *ratio, conantis ostendere, quòd Christus, & Apostoli omnem potestatem, & jurisdictionem temporalem ab Ecclesia amandent.*

ARGUMENTUM I.

27. LUdovic. Ellies *prætacto cap. 1. §. 2.* sic argumentatur 1. Ad demonstrandum, nullam esse in Ecclesia temporalem potestatem, sufficeret equidem ostendisse, omnem illam potestatem, quæ à Christo Apostolis est collata, *spiritualem* esse. At Christus præterea omnem omninò potestatem temporalem ab Ecclesia amandavit, dicendo *Marci 10. v. 42.* & *Lucæ 22. v. 25. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.* Quibus adeò Christi verbis docemur, tum quòd Apostoli, eorumque Successores omni temporali potestate, & jurisdictione careant: tum quòd potestas illa *spiritualis*, quam illi habent, non sit dominij & imperij, sed mansuetudinis, & charitatis; siquidem potestatis terrenæ sit, exteriora tantùm administrare, *spiritualis* verò proprium, interiorem cordis affectum; uti Origenes *in eum locum Matthæi, & alibi.* Hieronymus *Epist. 3. ad Nepotianum.* Chrysostomus *lib. de sacerdotio*, *alijsque locis* explicant.

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

28. INprimis demonstratum est *in anterioribus*, hæc duo inter se optimè cohærere, quòd

pote-

potestas Ecclesiastica sit *spiritualis*, nec adeò *temporalis*, & tamen sub altiori *moralitatis*, in regnum ordinabilis *formalitate*, extendatur etiam super temporalia. Nunquid enim, uti corpus inservire debet spiritui, ita etiam temporalia debent esse subordinata spiritualibus? Numquid homo non *quoad animam* duntaxat, sed etiam *quoad corpus* operari debet ad finem spiritualem salutis æternæ? Nunquid ex statu hominis ad finem supernaturalem elevati, stat obligatio, cunctas etiam corporales actiones reducendi ad Dei gloriam? Ita profectò pronunciavit Apostolus, ut omnia, quæcunque facerent homines Christiani, sive edendo, sive bibendo, sive quidvis aliud faciendo, in Dei gloriam facerent. Esto igitur, Ecclesiæ potestati merè *spirituali per se primò*, ac *directè* non subjacere temporalia, attamen ex temporalium ad supernaturalia ordinatione Divinitus constitutâ, fit consequens, ea *secundariò* ac *indirectè* esse subjecta potestati spirituali Ecclesiæ, quæ, dum *absolutum* habet regimen in ordine ad finem supernaturalem, *consequenter* habere debet authoritatem, temporalia etiam tanquam media in hunc finem ordinandi.

ex tract. 6. in Sess. 13. S. Concil. Trident. pag. 393.

29. Sed pro *secundo*, nonnemo fortassis excipiet, urgendo, ut ex sacro Evangelio ostendatur, hæc *indirecta* temporalium in finem supernaturalem ordinatio, subjecta esse clavibus Ecclesiæ. Numquid autem Christus Dominus *Matthæ. 16. & 18.* clavium Ecclesiæ potestatem

protendebat super *Quodcunque*, non equidem sub statu *Esse physici* spectatum, cùm cæteroqui Ecclesia *directam*, & *immediatam* super quæcumque jura terrena, corporalis etiam Christianorum vitæ, potestatem haberet, quod remotissimum est à sensu nostro. Sub altiori igitur *formalitate* ordinabilitatis scilicet ad regnum cælorũ potestas Ecclesiastica respicit illud *Quodcunque super terram*, quod Christus Dominus disertè, & clarè insinuavit, eam ad *quodcunque super terram* seu ligandum, seu solvendum, potestatem contexendo cum clavibus regni cælorum, quà scilicet respicientibus *quodcunque* non sub *Esse Physico*, sed sub *Esse Morali* in regnum cælorum ordinabili consideratum. Et hinc verissimum est, Apostolos, eorumque successores carere omni temporali potestate ac jurisdictione, potestatemque illam spiritualem non esse dominij, aut imperij, sed mansuetudinis & charitatis. Num verò ex hoc dicere fas est, Ecclesiasticam potestatem ita exerceri duntaxat posse in volentes, ut nullo severioris erga nolentes, seu contumaces districtionis gladio sit armata?

30. Pro *tertio* igitur distinguere oportet, inter *primarium* & *secundarium*, seu quasi *subsidiarium* potestatis Ecclesiasticæ munus. Illud prius equidem non nisi ex charitatis & mansuetudinis spiritu est exercendum, absque ullâ ergà proprium commodum reflexione, sed sub puro salutis animarum in unitate fidei & sacræ

religio-

religionis cultu etiam publico coadunatarum promovendæ studio. Et ideo Principum spiritualium principatus, in dilectione subditorum debet esse positus, uti Origenes *in Matth. 12. cap.* ait, observans, propterea *in Isa. hom. 6. Ministros Ecclesiæ non esse vocatos ad principatum, sed ad servitutem Ecclesiæ*, quamquam hanc ipsam servitutem Doctor ille vocet etiam *Principatum Principum spiritualium.* Num igitur hic Ecclesiæ principatus non nisi erga volentes habere potest locum; uti S. Hieronymus *Epist. 3. ad Nepot.* & Divus Chrysostomus *lib. 2. de sacerdot. aliisque* ab Elliesio *hic allegatis locis* tradunt? Ita profectò est, *primario* potestatis Ecclesiasticæ muneri locum non esse, nisi in volentibus, quippe cùm ejus muneris sit, non in exterioribus duntaxat actibus sistere, sed in his *moralem* bonitatem ad regnum cælorum ordinabilem, salutemque animarum curare, neque verò ista seu *moralis*, & supernaturalis actuum humanorum bonitas, neque salus æterna obtineri valeat, nisi à volentibus, & spontaneè cooperantibus Christi fidelibus.

Quia verò ipsissimus ille *Principum spiritualium principatus*, ipsomet Elliesio fatente, habet vim legislativam; *Num destituendus erit virgâ publicæ etiam coercitionis erga illos, qui sacris Ecclesiæ, vel ipsius etiam Christi legibus contumaciter contradicunt?* Hujus equidem quæsiti resolutio *in anterioribus* jam multimodè fa- 31.

cta est, attamen, quia Elliesius totam vim suorum ex opposito argumentorum, reducere contendebat in illud principium, quo Christus *Ioann. 20.* effatus est: *sicut misit me vivens Pater, ita ego mitto vos.*

32. Idcircò pro *quarto* visum est operæpretium, hîc repetere, quòd *Psal. 2.* in spiritu Prophetico inducatur æternus Pater locutus Christo: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessiones tuas terminos terræ, reges eos in virga ferrea.* Hanc namque virgam importare authoritatem directionis, quà ferream, atque dicere potestatem *coactionis* & *justitiæ*, explicat S. Augustinus *in dict. Psal. 2.* Hæc ipsa verò Christi potestas *gubernativa*, & *coercitiva Lucæ 1.* prædicta fuit sub illis verbis: *Dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus: & regnabit in æternum.* Eo ipso autem, quòd regnum istud Ecclesiæ dicatur æternum, oportet, in terris fuisse à Christo relictã eam gubernativam potestatem, per quam regimen hoc spirituale perpetuò duraret. Quamvis ergo Christi regnũ non sit temporale mundi regimen, respiciatque æternam hominum salutem: hoc ipsum tamen spirituale ac supernaturale Ecclesiæ regimen importat virgã ferream coercitivæ quoque authoritatis, à Christo Apostolis, eorumque successoribus cõmunicatæ, atq; sic intelliguntur Apostoli eo modo à Christo missi, quo modo ipse à Patre æterno missus fuit cum authoritate *gubernativâ*, & *coercitivâ*, in suos quoque in terris relictos, vicarios transfusâ.

De hac igitur *coercitionis* & *justitiæ* virga ferrea, in cujus usu consistit *secundarium*, & quasi *subsidiarium*, non nisi in statu inobedientiæ & contumaciæ exercendum munus, disquirere placeat ex Elliesio, *An hoc non nisi in volentes exhibere fas sit?* Ipsemet quæstionis hujus status pro *quinto* perimit seipsum, quomodò enim, quod non nisi in inobedienter reluctantes, & contumaciter nolentes exercetur officij pastoralis *subsidiarium* & *secundarium* munus coercitivum, absque manifesta contradictione dici posset, non nisi erga volentes habere locum? Quod ergo prææallegati Patres de *primario* Ecclesiasticæ potestatis munere, non nisi erga volentes se exerere potente, dixerant, perperam trahitur ad *secundarium* quoque, ac *subsidiarium*, adversùs inobedientes & contumaces exercendum, Pastoralis officij munus: quamquàm ne hoc quidem debeat aliter usurpari, quàm *ex spiritu charitatis & lenitatis.* 33.

Nam pro *sexto*, num dicere fas est, justitiam, quæ attenditur in Ecclesiasticæ potestatis virgâ *coercitivâ*, pugnare cum sancta charitate? Num Divinæ charitatis munus est in zelando Dei honore privatim duntaxat, non etiam in publico religioso cultu, quem contumax & inobediens Ecclesiæ, nititur evertere? Num charitatis est, illos, qui Ecclesiæ contumaciter resistunt, in sua malitia impunè relinquere, & non potiùs virgâ *ad quodcunque seu solvendum, seu ligandum in terris* protensâ co- 34.

ercere? Num quia sub isto *quocunque* probatum est, contineri *quæcunque*, *moralitatem* ad regnum cælorum ordinabilem superinduere nata, dum spirituales pœnæ non proficiunt, sanctæ charitatis & lenitatis spiritus prohibet Ecclesiam, ne suæ à Christo concessæ potestatis, manum extendat ad temporales pœnas, non sub *temporalitatis* equidem, sed *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis *formalitate* considerata, Bono Ecclesiæ publico, animarumque fidelium salute communi ita exigente, in contumacibus Unitatis fidei, & tranquilltiatis Religionis perturbatoribus.

35. Quare isthæc universa, uti optimè cohærere possunt cum sanctæ charitatis spiritu, sic pro *septimo* nequaquam sapiunt spiritum potestatis temporalis, quem Christus *cit. Marci 10.* & *Lucæ 22.* remotissi num cupit à potestate Apostolica: *Reges gentium*, inquiens, *dominantur eorum, & qui potestatem habent, benefici vocantur, vos autem non sic.* Hisce namque verbis Christus disertè professus est, se nolle in Ecclesia instituere principatum *dominativum*, cujus nempe finis esset propria utilitas, sed præcepit tanquam Pastor bonus, ut is, qui inter Apostolos esset major, se ipsum impenderet in spiritualem animarum sibi subjectarum utilitatem, neque arrogaret sibi dominandi libidinem, proprium ex grege commodum quærendo: quippe cùm dominium propriè consistat in facultate rebus, seu personis sibi subjectis

jectis in proprium utendi commodum. Eo ipso igitur, quòd principatus Ecclesiasticus ejus sit naturæ, ut importet obligationem, se totum impendendi in animarum salutem, præcisâ propriâ, maximè temporali, utilitate, ideo is principatus neque *dominativus*, neque *temporalis*, sed purè *spiritualis* est, non nisi ex charitatis Divinæ ad publicum Religionis sacræ Bonum vel præcipuè intentæ spiritu, etiam erga contumaces, Ecclesiæque rebelles exercendus.

ARGUMENTUM II.

LUdovic. Ellies *cit*. §. 3. argumentatur 2. *ex* 1. *Petri cap*. 2. *v*. 2. ubi Apostolorum Princeps ita scripserat: *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, non coactè, sed spontaneè secundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo*. Quî ergo clariùs, ait is Author, potuisset B. Petrus, illorum prædamnare sententiam, qui contendunt, Christum, cùm dixit *Pasce oves meas*, dedisse illi potestatem, Regum per depositionem, privationemque regni sui cogendorum? Ejusmodi *dominativam* potestatem longè majorem, ac sit in ipsis etiam Regibus, à Sumo Pontifice remotissimam, voluit S. quoque Bernardus, ad Eugenium Papam suum olim discipulum *lib*. 2. *considerat*. *cap*. 6. ita scribens: *Nec enim tibi Petrus, quod non habuit, dare potuit. Quod habuit* 36.

habuit, hoc dedit, sollicitudinem scilicet super Ecclesias: nunquid dominationem? Audi ipsum: Non dominantes, *ait*, in Clero, sed forma facti gregis ex animo.

Responsio, ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

37. Illis verbis suis Petrus ita descripsit *primarium* muneris Pastoralis officium, erga spontaneè ac voluntariè, non verò coactè obedientes exercendum, ut minimè tamen intermitteret edocere spiritum, ex quo munus etiam *secundarium*, seu quasi *subsidiarium* pastoralis officij, erga contumaces, Ecclesiæque rebelles, sub districtæ coercitionis virgâ oportet exhibere. Nempe hic Apostolorum Princeps universim cavit, ne Ecclesiastica authoritas sit *dominativa*, disertis adeò verbis ab Ecclesiæ Pastoribus exigendo, ut recogitent, quòd ipsorum potestas neque proprium imperantis commodum, sed spiritualem cujusque utilitatem spectet, sicque adeò ejus potestatis virga coercitiva ex illo sancto fine, non turpis lucri gratiâ, exerceri debeat, neque porrò cogere possit ad substantiam *sui fori* propriam, utpote non in exterioribus duntaxat actionibus sitam, sed respicientem bonitatem *moralem* actuum, nec non animarum salutem, quæ non nisi à volentibus obtineri potest. Atque hoc est, quod S. Bernardus inculcare intendebat, à Romani Pontificatûs principatu excludens dominationem,

nem, dum cæteroqui idem Doctor mellifluus *lib. 1. Considerat.* alloquendo Romanũ Pontificẽ: *Ergo*, inquit, *in criminibus, non in possessionibus est potestas vestra, quoniam propter illa, non propter has accipitis claves regni cælorum.* Quòd si igitur *indefinitè* propter crimina, atque adeò Regum quoque, sanctæ Ecclesiæ rebellium, religionisque sacræ temeratorum scelera, Petri Successores acceperunt claves regni cælorum *ad quodcunque super terrâ solvendum* institutas, quidni hæc potestas in Regiæ quoque potestatis, non quà terrestris, sed quà *moralitate* à regni cælorum fine deordinabili contaminatæ, solutionem, ebsque ullo tamen dominationis ambitu, sed ex sanctæ religionis, ac fidei Orthodoxæ, charitatisque adeò Divinæ zelo, Ecclesiæ sanctæ seu conculcatæ, seu conculdandæ necessitate notariâ ita exigente, protendi posse, dicenda sit?

§. IV.

In quo examinantur Romanorum Episcoporum, sanctorumque Patrum testimonia, quibus Adversario videtur effici, quòd Ecclesia in spiritualia tantùm habeat potestatem, non secùs, ac Reges in sola temporalia, ita ut neutra potestas à se invicem dependeat.

ARGUMENTUM I.

38. Udovicus Ellies *cit. cap. 1. §. 4.* argumentatur 1. ex testimonio Gelasij Papæ *epist. 8. Ad Anastasium* relatâ *to. Concil. 4. col. 1182.* ita scribentis: *Duo sunt, Imperator Auguste, quibus hic mundus principaliter regitur, authoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. Nôsti enim, fili clementissime, quòd, licèt præsideas humano generi dignitate, rerum tamen Præsulibus Divinarum, devotus colla submittis &c. atque ab ijs causas tuæ salutis expetis.* Et *in tomo de anathematis vinculo* sic habet; *Cùm ad verum ventum est* (Christum) *Regem, atque Pontificem, ultra sibi nec Imperator nomen imposuit, nec Pontifex regale fastigium vindicavit. Christus memor fragilitatis humanæ, quòd suorum saluti congrueret, dispensatione magnificâ temperans, sic actionibus proprijs dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit &c. ut & Christiani Imperatores pro æternâ vitâ Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium cursu rerum, Imperatoris dispositionibus uterentur, & ideo militans Deo, minimè se negotijs sæcularibus implicaret, ac vicissim non ille rebus Divinis præesse videretur, qui esset negotijs sæcularibus implicatus.* Ex quibus adeò Gelasij Papæ documentis, concludit is Author, utramque eam potestatem, & utriusque limites optimè distinctos esse, ita ut nihil liceat sæculari in Ecclesiastica, aut Ecclesiasticæ in sæcularia.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

INprimis ex præadductis Gelaſij verbis conſtat, Imperatorem colla ſubmittere rerum Divinarum Præſuli. Sed quibus in rebus? Hoc paucis exprimitur, quòd nempe à Divinarum rerum Præſulibus Imperator *cauſas ſuæ ſalutis expetat*, utpote pro vita æterna indigens Pontifice. At cujus eſt, ſalutis cauſas ſubminiſtrare, hujus eſt, amovere etiam vitæ æternæ impedimenta, non pro ipſius duntaxat perſonâ, ſed pro univerſo etiam cœtu fidelium. Si ergo Imperator, ſeu Rex quiſpiam ſalutis æternæ impedimenta ponat per fidei, Religioniſque publicam everſionem, neque Pontificis correctio Evangelica penſi habeatur, quò minùs in ſuâ perſiſtens contumaciâ, & ſuam, & ſubditorum animas in ſempiternum interitum detrudere pergat, unicumque tot ſcandalorum amovendorum remedium ſperari poſſit ex ipſius depoſitione, numquid hæc inter cauſas, ſi non Imperatoris, plurimorum ſaltem aliorum fidelium ſalutis meritò erit recenſenda? Quid ni ergo in ordine ad hanc ſalutis etiam publicæ cauſam procurandam, atque hujus, & Chriſtiano cuipiam Regno communem obicem tollendum; dum in deterius ſemper ruit ſeu Imperator, ſeu Rex hujuſmodi, Pontifex omnium ſalutis cu- 39.

ram

ram gerens, compellitur ad talem sive Regem, sive Imperatorem deponendum ex authoritate, *ad Quodcunque solvendum* sibi Divinitus impertitâ?

40. Hinc pro *secundo* facilè concedo, utramque potestatem, *Ecclesiasticam* scilicet atque *civilem*, & utriusque limites optimè distinctos esse, ita ut nihil liceat sæculari in Ecclesiastica, aut Ecclesiasticæ in sæcularia jura & bona, quatenus limitibus suis continentur: neque enim potestas Regia ad societatem politicam in finem publici boni ritè ordinandam, atque concives in hunc ordinem redigendos, per naturam suam, concreato naturali lumini hominibus congenitam, per se, ac ex se operari potest quidquam, quà exorbitans extra ordinem ac debitum publicæ Religionis, Orthodoxæque fidei, ac societatis Ecclesiasticæ: sed hæc exorbitantia procedit ex malitia hominis, cui inexistit, Regiâ potestate se habente ad eam solùm *per accidens*, & *concomitanter*, cui proinde minimè adscribenda est, sed perverso ejusdem abusui, utpote ex Regis nequam jure suo Regio abutentis pravâ voluntate proveniens; sicque adeò Rex Ecclesiasticæ disciplinæ perturbator, fideique Orthodoxæ, ac veræ Religionis inimicus, invadendo sanctæ Ecclesiæ jura, non persistit intra limites suæ Regiæ potestatis, sed ex nequitiâ suâ incidit in sphæram potestatis Ecclesiasticæ, à suis fidelibus, Ecclesiaque Orthodoxa removere obstrictæ,

quid-

quidquid animarum saluti, publicoque Ecclesiæ sanctæ Bono officit, imò extremum minatur interitum. In quo adeò statu potestas Ecclesiastica nihil equidem facere potest adversùs ipsam *in se* spectatam, ut sic cum limitibus suis, Divinitus constitutam Regiam potestatem: attamen, quia Rex in perniciem animarum, Ecclesiæque destructionem eâ abutitur, eandem, quà in hoc subjecto, in malitia sua penitus obstinato, ipsâque tam perversè abutente subsistentem, tollere potest ab ipsissimo hoc individuo, quippe cùm potestatis ejusmodi intrà hoc subjectum subsistentia noscatur, ex talis perversi hominis nequitiâ esse jam medium evertendi Ecclesiam, publicamque Religionem, sicque adeò intelligatur, incidisse in sphæram Ecclesiasticæ authoritatis, Divinitus constitutæ ad solvendum & tollendum, *Quodcunque super terram* est sanctæ Ecclesiæ destructivum, animarumque salutis impeditivum. Et sic verissimum est, quod Gregorius II. *Epist. 2. ad Leonem Isauricum* ait: *Quòd Pontifex introspiciendi in palatium, facultatem non habet*; quamdiu nimirum Imperator intrà fines palatij, non *materialiter*, sed *formaliter* sumpti, quà Regiæ scilicet potestatis juribus præcellentis, secundùm hujus limites operando persistit; at si Rex introspiciat in Ecclesiam, hujus jura violando, numquid Regiæ potestatis intrà ipsum subsistentia, ubi est medium evertendi ordinis Ecclesiastici, sic in

ſphæram Eccleſiaſticæ poteſtatis transferri dicenda eſt? An non igitur ex regni cæleſtis Beato Petro collatis clavibus,ad animas ligandas & ſolvendas prævalens Pontificium, eô caſu ſolvere compelletur,Imperatoriæ dignitatis in hoc ipſius abutente ſubjecto ſubſiſtentiam, quæ in medium pervertendæ Religionis perperam converſa, jam translata noſcitur intra ſphæram illius Pontificij, quod, ut Pontificum & Patrum ab Ellieſio allegatorum loquendi modo utamur, importat poteſtatem ſolvendi ac ligandi animas. Quemadmodum enim jus Regium non in corpore, ſed intrà animam conſiſtere noſcitur, ſic ubi intrà hujusRegis animam, tranſverſum eſt in medium publicæ animarum perverſionis, tunc ejuſdem ſolutio, ſive à Regis animâ peremptio utique incumbet Pontificatui, habenti principatum, ſolvendi animas.

ARGUMENTUM II.

41. LUdovicus Ellies *cit. §. 4.* argumentatur 2. Patres unanimi conſenſu verba hæc: *Quæcunque ligaveris, ſeu ſolveris ſuper terram*, interpretantur de poteſtate ligandi & ſolvendi peccata, nunquam de poteſtate privandi Reges imperio, aut privatis Bonis ſibi proprijs.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

Pu-

Lubens concesserim, illam *Quæcunque ligandi & solvendi super terram*, potestatem 42.
complecti peccata: sed quæstio est; *Utrùm tam in* externo, *quàm* conscientiæ foro *arctetur ad sola peccata?* Nunquid progredi potest ad excommunicationem, atque adeò ad privationem Communionis fidelium? An igitur hoc Communionis fidelium, cuique Christiano ex Christianitatis charactere competens jus, per authoritatem Ecclesiasticam solubile, est peccatum? Numquid eadem *solvendi & ligandi Quodcunque in terris* potestas, Elliesio ipso *superiùs* fatente, est legislativa? Num ergo legis ligamen, super quo protenditur ea potestas, est peccatum? Christus equidem *Ioann. 20.* eam potestatem, quæ in Apostolis est collata Novæ Legis sacerdotio, arctatur ad peccata duntaxat seu remittenda, seu retinenda. At quæ *Matthæi 18.* est constituta Ecclesiæ virga, in foro etiam *externo* correctoria, per Christum est concessa *cum potestate ligandi & solvendi quodcunque super terram*. Num igitur istud *Quodcunque*, *indefinitam* & *universalem* denotans ejus potestatis sphæram, arctare jam licet ad sola peccata? An non saltem extendenda censebitur ad *quidvis morale*, quod peccati vel nequitiam, vel periculum manifestum importat? Numquid autem, si Regiâ potestate quispiam Regum abutens, hanc extra sphæram suam exorbitare faciat, non equidem ejus Majestatis jura, sed horum abusus, unà cum subjecto

suo contaminatur peccati malitiâ, per quam indubiè tunc transfertur in sphæram illius, *Quodcunque super terram solvendi & ligandi* potestatis Apostolicæ? Numquid subsistentia Regiæ Majestatis intrà hanc individuam personã, eâ in perniciem Ecclesiæ abutentem, infert periculum evidens peccati non proprij duntaxat, sed universalis, in cunctos subditos, aliósve fortassis Christianos redundantis? An igitur à Patrum sensu alienum foret, hoc periculum, imò peccata tam enormia, Ecclesiæ publicam ruinam minitantia, avertere per solutionem Regiæ potestatis non in se ipsa, utpote ad rectitudinem *moralem*, societatis *civilis* moderatricem unicè intentæ, sed per solutionem subsistentiæ hujusmodi potestatis intrã subjectum adeò perversum, transferens jura Regiæ extra suos limites, sicque, quoad *moralem* eorundem in tali persona perseverantiam incidens in sphæram Ecclesiasticæ potestatis?

43. Quod eò clariùs evincitur *ex Matthæi 16. cap.* quò manifestioribus verbis Apostolica Petro, ejusque Successori concessa, *ad quodcunque super terrâ ligandum & solvendum* authoritas, noscitur connexa cum clavibus Regni cælorum. Quis enim non videt, illud *Quodcunque*, in vi ejusdem cum Regni cælorum clavibus connexionis, denotare sphæram, intra quam *Quodcunque morale* in regnum cælorum super terram seu *positivè*, seu *privativè*, vel etiam *contrariè* ordinabile, atque adeò ordinis hujus

de-

destructivum, subjiciatur illi *indefinitæ ad ligandum & solvendum super terram* authoritati? Quis dursus negare ausit, Regiæ potestatis intrà subjectum, hanc extra suos limites exorbitare, atque jura Ecclesiastica evertere enitens, *moralem* subsistentiam redigi ad statum perniciosissimi ad sanctam Ecclesiam turbandam, fidelesque pervertendos medij? An non igitur Regiæ Majestatis intrà hoc subjectum subsistentia, eatenus tunc incidit in sphæram clavium Regni cælestis, ut harum potestas solvendi prævalere jam possit ad ejusdem *moralem* in hoc Christianitatis charactere insignito subjecto solutionem, seu peremptionem, unà cum solutione juramenti fidelitatis & subjectionis per Regis nequitiam translatæ, ad perimendas animas, & evertendam sacram Religionem, Ecclesiæque unitatem.

§. V.

In quo examinatur, quomodò verum sit, Ecclesiam in temporalia nullam habere authoritatem, eò quòd per vim, gladiumque materialem, homines cogere minimè possit.

ARGUMENTUM I.

LUdovicus Ellies *præsenti* §. 5. argumentatur 1. Si quæ foret Ecclesiæ in tempora- 44.

lia potestas, dubium nullum est, quin posset temporalem aliquam pœnam, puta mortis supplicium, aut saltem Bonorum privationem infligere, quod ab Adversarijs supponitur, cùm inde probent, Reges in pœnam læsæ fidei ab Ecclesia regnis privari posse, illorumque subditos à fide & obedientia eximi. Verumenimverò nihil est certius, quàm Ecclesiam non habere ullum jus puniendorum noxiorum pœnis & supplicijs corporum, aut etiam bonorum privatione. *Primò.* Quia Christus nullam Ecclesiæ potestatem contulit, præterquàm *spiritualem*, nec aliter pertinaces, & Ecclesiæ rebelles ab Ecclesia puniri jussit, quàm ut habeantur tanquam Ethnici & publicani, hoc est, ut indigni Ecclesiæ communione declararentur. *Secundò.* Quia idem Christus docuit nos, nihil magis abhorrere ab Evangelij mente, quàm dominium & imperium terrorem incutiens. *Tertiò.* Quia Christus Apostolos uti *materiali* gladio prohibuit, etiam ad defendendam religionem, graviter increpans Petrum, qui gladio usus fuerat, *Matthæi 26. v. 25. Lucæ 22. v. 49. Ioannis 18. v. 10.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

45. INprimis sponte admitto, Ecclesiasticam potestatem per seipsam non habere usum gladij *materialis*. Cujus sequens accipe fundamentum.

tum. Nam poteſtatis Apoſtolicæ ſphæra protenditur equidem ſuper *Quodcunque in terris ſolvendum, aut ligandum*, ſed cum expreſſo ordine ad regnum cælorum, atque adeò ſub reſpectu *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis. Vnde fit conſequens, poteſtatis Apoſtolicæ ſphæram non extendi vel ſuper vitâ, vel ſuper Bonis temporalibus Chriſtianorum, in *Eſſe phyſico*, ſed ſub *moralitate* ordinabilitatis, vel deordinabilitatis in regnum cælorum ſpectatis, ſicque adeò redactis ad lineam & ſtatum ſupernaturalis *moralitatis*. Sub quo proinde reſpectu, Chriſtus *locis citatis* eatenus dixit, ſufficere Apoſtolatui duos gladios temporalis & ſpiritualis poteſtatis; uti Patres *in anterioribus* allegati tradunt, ut nihilominùs gladij *materialis* uſus per ſeipſum exercendus, fuerit Petro prohibitus à Chriſto jubente, ut gladium hunc mitteret in vaginam, manifeſto adeò argumento, iſthunc à Chriſto fuiſſe agnitum, quòd eſſet in jure & poteſtate Apoſtolicæ authoritatis, quippe cùm alioquin abijciendus, non in propriam Apoſtolicam vaginam recondendus fuiſſet, ſi voluiſſet Chriſtus eum prorſus alienum à jure & poteſtate Apoſtolicæ authoritatis. Quare in aperto jam eſt, ipſius gladij *materialis*, reſpectu humanæ quoque vitæ, non quidem ſub *Eſſe phyſico* ſpectatæ, ſed quà in *moralitatis* ad regnum cælorum ordinabilis lineam reductæ, uſum eſſe in jure & poteſtate Apoſtolicæ authoritatis,

tis, ita tamen, ut per manum Regis, seu Imperatoris, non autē Petri Successoris, Ecclesiæ necessitate publicâ exigente, exercendus sit.

46. Quoad reliqua verò temporalia bona, & jura ultra *Esse physicum*, vel etiam ultra potestatis politicæ, lumini naturali commensuratæ limites, ad supernaturalis in regnum cælorum ordinabilis *moralitatis* sphæram traducta, sicque temporalitatem transcendentia, ac spiritualitatis denominationem participantia, rursus dicendum est, ea contineri sub *Quocunque*, per claves regni cælorum ordinabili *super terram morali, indefinitæ* Apostolicæ ad ligandum & solvendum potestati per Christum subordinato, ut nullibi, perinde ac de gladio temporali, sit Apostolicæ authoritati interdictum, ne per se ipsam ejusmodi jurium, Ecclesiæ necessitate, & delictorum gravitate ita exigente, peremptoriam faciat solutionem. Et licèt pertinaces & rebelles ab Ecclesia puniri eatenus jubeantur, ut in Ethnicorum & publicanorum sorte habendi sint, hanc nihilominùs pœnam *Matth.* 18. contexuit Christus cum *indefinitâ* Apostolicâ, *Quæcunque* ligandi & solvendi potestate, ut proinde hujus authoritati sit à Christo concessa facultas ad jurium etiam Regiorum subsistentiam, in hoc subjecto Ecclesiæ extremè nocivam, atque ut sic intrà limites *moralitatis*, Ecclesiasticam potestatem circumscribentis, constitutam solvendam, seu *moraliter* perimendam. Et hinc licèt potestas Ecclesiastica

ad-

abhorreat dominium&imperium, terrorem ex affectu erga propriam imperantis utilitatem, incutere natum, attamen illi haudquaquam alienum est, a peccatis Orthodoxæ fidei, ac Religioni etiam publicæ nocivis, absterrere pœnis privationis bonorum, qua contentorum sphæra *moralitatis* in cælorum, Ecclesiæ nempe tam militantis, quàm triumphantis regnum, seu *positivè*, seu *privativè*, seu etiam *contrariè* ordinabilis.

Et hinc pro *secundo* facile est respondere ad ea, quæ Ellies ulteriùs obijcit: tum *quòd Ecclesia Imperatores, aut Magistratus civiles adire solita sit, ut ij, qui suis decretis adversabantur, in exilium ejicerentur: legatúrque multis annis nullâ civili authoritate adversùs hæreticos ac rebelles usa fuisse, quia nullum sperabat ab Imperatoribus, utpote adhuc Ethnicis, auxilium.* Tum quòd, ubi Imperatores cœperunt esse Christiani, *sollicitudo & cura proprij Imperij, cujus tranquillitas à Religionis conservatione plerumque pendebat, in causa fuerit, ut hæresiarchas & rebelles in exilium mitterent, aut mulctâ pecuniariâ plecterent.* Tum quòd *nonnisi posterioribus Ecclesiæ sæculis, concessa sit Ecclesiæ ab Imperatoribus potestas statuendarum in hæreticos, aut peccatores, pœnarum temporalium.* 47.

Ad hæc namque universa in promptu est responsio *ex anterioribus*. Tum quòd ijs temporibus, quibus Imperatores Ethnici fuerunt, publicum etiam Ecclesiæ, sub gentilismo adhuc ingemiscentis, Bonum haud permisisset, in 48.

quosque licet Christianos peccatores, maximè Principes, ac Reges temporales stringere gladium; potestatis autem Ecclesiasticæ mensura sit publicum Ecclesiæ sanctæ Bonum, animarumque fidelium solicitudo, temporum iniquitate tunc etiam cohibente districtioris coercitionis pœnas. Tum quòd, ubi Imperatores cœperunt esse Christiani, Romanoque Pontificatui adjecta est temporalis quoque principatûs dominatio, tunc ad hæreticos ac rebelles intrà Romanæ Ecclesiæ fines temporalibus vitæ ac corporis bonis mulctandos, non opus habebat alieno Imperatoris gladio, sed ex potestatis suæ Pontificiæ authoritate potuit Ministris suis facere mandatum Apostolicum, unà & Imperatorium, de gladio in Petri vaginam misso educendo, sicq; quibusvis seu vitæ, seu alijs corporalibus pœnis infligendis. At extra finiũ suorum limites eatenus potuit stringere gladium vaginâ suâ Apostolicâ reconditum, ut hic tamen in executione non per ipsum, sed per Imperatorem, aliúmve politicum Magistratum esset exercendus: quoad reliquas verò *materialiter* temporales, sed quà *moralitate* in Regnum cælorũ ordinabili supervestitas, atq; adeò ut sic *formaliter* spirituales pœnas, integra semper in Romano Pontifice erat potestas, super *quocunque* in terris *morali* seu solvendo, seu ligando protensa; uti *superiùs* explicatum fuit.

ARGUMENTUM II.

49. Ludovicus Ellies *cit.* §. 5. argumentatur 2. ex unanimi consensu Patrum docentium,

Ecclesiam carere omni gladio *materiali*, seu potestate *civili* ad homines cogendos, & puniendos, nec aliud quidquam posse, quàm hortari, monere, & excommunicare eos, qui qui sibi nolunt obedire.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

Videamus, quàm impertinenter Elliesius hîc adducat Patrum testimonia. *Primò* igitur Tertullianus, Lactantius, Athanasius, & Hilarius; prout cernere licet ex ipsorum verbis *ibidem* relatis, loquuntur de gladio per vim cogente ad Religionem, seu fidem Christianā amplectendam. Quia verò Ecclesia nullam prorsus habet jurisdictionem erga illos, qui Christianitatis charactere nondum insigniti, minimè subduntur Ecclesiasticæ jurisdictioni, idcircò impertinens est istorum Patrum ad præsens institutum nostrum allegatio. 50.

Secundò. Canon *Apostolicus* 26. statuit equidem *deponendum Episcopum, qui fideles delinquentes percutit.* Sed quid hoc ad rem præsentem? Siquidem percussio ejusmodi nullatenus conduceret ad *moralitatem* regni cælorum ordinatricem, in quibusvis pœnis Ecclesiasticis circa temporalia etiam infligendis, observatu prorsus necessariam. 51.

Tertiò. SS. Gregorius Nazianzenus *in carmine de vita sua, & orat. 1. de Theologia*, & Ambrosius 52.

brosius *lib. 7. in Lucam c. 22.* ab ipsomet Ellies inducuntur locuti sub hoc sensu, quòd nempe Evangelium non sit per vim promulgatum, nec missi sint Apostoli, ut gladio, aut imperio uterentur ad stabiliendam fidem, sed qui humilitate & patientiâ cunctos ad eam adducerent. Anne igitur hinc concludere fas est, Reges ex Christianitatis charactere jam subjectos Ecclesiæ, ubi huic rebelles evaserint, ac Religionis sacræ devastatores, non posse in ordinem redigi per Apostolicam, *Quodcunque in terris*, quà *moralitate* in regnum cælorum ordinabili supervestitum solvendi, adeóque *in foro* etiam *cæli moraliter* ligandi, seu puniendi potestate?

53. Sanctus equidem Augustinus *lib. de fide & operib. Cap. 2.* docuit, *Ecclesiam posse infligere pœnas degradationis & excommunicationis.* Num verò fas fuit Elliesio, ab ista *affirmativa* ad *negativam* universalem conclusionem progredi, quòd nullas alias pœnas, quàm degradationis & excommunicationis possit Ecclesia infligere?

54. Dum porrò S. Cyprianus *Epist. 11. lib. 1.* ait: *Nunc, quia circumcisio spiritualis esse ad fideles Dei cœpit, spirituali gladio superbos & contumaces necari, dum de Ecclesia ejiciuntur*: num ista extra Ecclesiam rebellium ejectio nequit ulteriùs erga Reges progredi, quin oporteat, ipsos in continua per authoritatem Regiam malè usurpatam Religionis publicæ infestatione relinquere?

Quia

Quia porrò S. Chrysostomus *hom. 4. in Isaiam* ait: *Postquam arguisset sacerdos, Rex autem non cessisset, sed arma moveret, clypeis & hastâ, suâque uteretur potentiâ*, congruere Sacerdoti, ut dicat: *Ego, quod mei erat officij, præstiti, nihil ampliùs possum, succurre sacerdotio, quod conculcatur, leges violantur, fas subvertitur.* Numquid ex hac S. Chrysostomi sententiâ evincitur quidem, dum vires adversùs Regiam potentiam non suppetunt, nihil ulteriùs esse tentandum: attamen, si spes sit perfringendi Regis adversùs Religionem sacram insurgentis impetus, num abstinere fas erit à sanctæ Ecclesiæ Clavium, ad *Cujuscunque* super terram solvendi, sicque sub *morali* in cælorum regnum ordine perimendi, sententiam progredi valentium, publico etiam, atque authoritativo usu? 55.

Quando Gregorius Magnus *lib. 2. Epist. indict. 11.* docet: Sacerdotum in peccantes officia his tribus comprehendi: *Argue, obsecra, increpa*, neque verberibus, aut supplicijs coercendos esse. Num si præter omnem spem neque arguitio, neque obsecratio, neque increpatio verbalis proficiat, dicere fas est, illum Romanum Pontificem suæ quoque Apostolicæ authoritatis virgam coercitivam exclusam voluisse, ne ad excommunicationis usque sententiam procedat, vel ad authoritativam cujuscunque super terram juris secundùm *moralitatem* in regnum cælorum ordinabilem, seu solvendi, seu ligandi executionem? 56.

Num

57. Num hæc authoritativa Pontificiæ præeminentiæ potestas, vel ex hoc arctanda videtur, quòd Petrus Damiani *lib. 4. epist. 9.* moneat: *Vt causas Ecclesiastici cujuscunque negotij leges diri-mant fori, vel sacerdotalis edicta Concilij, ne, quod gerendum est in tribunalibus, vel ex sententiâ debet provenire Pontificum, in nostrum vertatur opprobrium congressione bellorũ*? An non potiùs, quæ prudentiæ ratio ad motus bellorũ præcavendos, hîc insinuatur, eoúsque prævalere debebit, ut, dũ neque leges fori, neq; sacerdotalis edicta Concilij, neque Pontificum seu tribunalia, seu sententiæ adversùs proterviam Regis in Ecclesiam rebellis, proficere possunt, Apostolicam ad *quodcunque* solvendum & ligandum authoritatem, oporteat stare otiosam?

58. Hinc circa illa universa, uti etiam subsequentia seu Patrum, seu Theologorum testimonia, pro *quarto*, apprimè notandum venit, quòd ejusmodi sententiæ eatenus sint circa Ecclesiasticæ potestatis prudentialem procedendi modum instructoriæ, ut singulæ haudquaquam describant universam, authoritatis Apostolicæ sphæram & potestatem. Vnde Ludovici Ellies argumentationes inde productæ, ex unâ potestatis Ecclesiasticæ parte, per SS. Patres, Doctoresque Theologos affirmatâ procedendo, ad negandam potiorem, extremæ duntaxat necessitati deservientem, Pontificiæ authoritatis partem, meritò sunt coarguendæ vitij, quod adversùs Dialectices principia com-

mit-

mittitur, dum ab *affirmativa* particulari, fit illatio ad particularem, seu magis universalem, *negativam*.

Ad hoc magis ostendendum, discutere adhuc placeat, reliquorũ ab Elliesio allegatorum seu Patrum, seu Theologorum sententias. 59.
Dum enim S. Anselmus *in cap. 26. Matth.* dicit: *Materialem gladium carnalibus, spiritualem autem ministris spiritualibus dari*; num sub illo spirituali gladio exclusum contendis Ludovice, gladij etiam *materialis* usum, quà Ecclesiæ necessarium, à spirituali quoque ministro Christi Vicario demandandum? Audi hac super re Divum Bernardum, qui, uti *lib. 2. Considerat. cap. 6. Summi Pontificis potestatem*, ait, *non equidem esse in possessionibus, sed in criminibus*, sic *libro 4. cap. 3.* alloquitur Papam: *Quid tu denuò usurpare gladium tentas, quem jussus es ponere in vaginam? Quem tamen, qui tuum negat, non satis mihi videtur attendere Verbum Domini dicentis*: Converte gladium tuum in vaginam: *tuus ergo, & ipse tuo forsitan nutu, non tuâ manu evaginandus, alioquin, si nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apostolis*: Ecce duo gladij hîc; *non respondisset Dominus*: Satis est; *sed minus est. &c.*

Dum porrò Hugo à S. Victore *de Sacram. fidei lib. 2. p. 2. cap. 7.* scripsit: *spiritualem potestatem non ideo præsidere, ut terrenæ in suo jure præjudicium faciat*. Num cæcus es, ne videas, potestatis spiritualis agnosci præeminentiam, ut terrenæ præsideat? Num verò terrenæ potestatis 60.

testatis jus protendi valet ad eum perversum usum, quo Pontificiæ majestatis, Ecclesiæque sanctæ jura infringere conetur? Num ergo, si non jam intra jus suum se continens potestas Regia, sed sphæram terreni à Deo instituti Principatûs limites excedens, adversùs Ecclesiam insurgat, potestas spiritualis eidem præsidens, se ipsam, Ecclesiæque sanctæ jura vindicare prohibeatur?

61. Quando insuper Alexander Alensis *p. 3. q. 40. m. 5.* recitans illa Hugonis verba, superaddit: *Regum esse, exercere pœnam corporalem, sacerdotum verò spiritualem.* Num inferre fas est, spiritualem, quam in pœnis inferendis attendit sacerdotalis potestas, ita coarctari, ne diffundatur super corporalia, ut falsitatis coargui debeat, quod idem Alensis *cit. p. 3. Sum. q. 40. membro 1.* scribit: *Spiritualis potestatis esse, instituere terrenam potestatem, ut sit, eámque, si bona non fuerit, judicare, juxta illud Divinum oraculum, quod dicitur:* spiritualem judicare omnia?

62. Quando denique Thomas Waldensis *doctrin. antiquæ lib. 2. art. 3 c. 78.* duas ponit potestates primas, ita, *ut neutra ab altera secundùm originem pendeat, hæc tamen* (nempe terrena) *sit illi* (scilicet Ecclesiasticæ) *subjecta secundùm perfectionis simplicis dignitatem*, rejecto etiam, quod aliqui dicebant: *Radicem potestatis terrenæ in tantum dependere à Papa, ut ex commissione ejus derivetur in Principem, & Principe deviante, posse Summum Sacerdotem temporale admini-*

ministrare negotium. Num aliud per hæc verba intendit Thomas Waldensis, quàm ipsemet Ellies explicuerit: adstruendo *ibidem* distinctionem inter potestatem, & eum, qui potestate utitur, ita ut terreni Reges subdantur quidem potestati Ecclesiæ, licèt illorum potestas tunc non subdatur, nec à sacerdotibus exerceri possit? Numquid ergo hæc potestatis contra ejusdem subjectum distinctio, eò collimat, ut & origo & limites potestatis Regiæ sint per naturale super nos signatum lumen, eatenus ex Deo constituti, ne, quamdiu intra sphæram consistit, quicquam contra eam possit authoritas Ecclesiastica? Num verò hinc inferre fas est, quòd abusus potestatis Regiæ ultra ejusdem sphæram exorbitans, reduci valeat in ipsissimã eam potestatem, vel potiùs in subjectum, cui inest, nequitiam & perversitatem? Num igitur ista in subjectum unicè reducibilis perversitas, si adversùs ipsam etiam Ecclesiam, ejusque jura insurgat, non est castiganda ab eo, cui, ipsomet Ellies fatente, subjectus est, qui terrenâ dotatus est potestate. Quòd si proinde potestas terrena non jam in seipsa, quatenus est à Deo, sed ejusdem in hoc subjecto subsistentia, *moralitate* adversùs regni cælorum ordinem perquàm enormiter pugnante, per Regiæ potestatis abusum affecta, inceperit esse intrà sphæram Ecclesiasticæ, super *quocunque* in regnum cælorum seu ordinabili, seu deordinabili protensæ authoritatis, numquid hæc ejus potestatis

testatis terrenæ in hoc subjecto subsistentiam, quâ Ecclesiæ nocivam solvere, sicque *moraliter* perimere, eatenus prævalebit, ut solutio ejusmodi sit etiam in cælis rata habenda?

§. VI.

Continens Summarium Ecclesiæ Doctorum ac Patrum, Theologorúmque, vel etiam remissivè *saltem Summorum Pontificum, Papæ super Reges authoritatem adstruentium.*

63. QUantum ad Summos Pontifices, remittimus Lectorem ad ea, quæ *præcedenti cap.* 2. per singulos ferè §§. exempla supremæ Pontificiæ potestatis, adversùs Reges & Imperatores ad depositionem usque progressæ, tum ex Historicis, tum ex SS. Canonibus, tum ex Conciliaribus sanctionibus proferebamus. Quibus, *remissivè* tamen, superaddimus testimonia S. Gregorij Magni *lib. 11. Epist. 10.* S. Bernardi *ubi supra.* S. Thomæ *q. 12. art. 2.* Divi Bonaventuræ *lib. de Ecclesi. hierarch. par. 2. cap. 1.* item *in 4. dist. 37.* S. Antonini *3. par. Summæ tit. 22. cap. 5. §. 13.* B. Augustini Triumphi *q. 1. de potest. Eccles. par. 1. art. 7. & 8.* Hugonis de S. Victore *lib. 2. in sacram. par. 2. cap. 4.* Umberti Viennensis *serm. 70.* Henrici à Gandavo *Quodlib. 6. q. 23. pag. 244.* Petri Paludani *in 3. Sent. dist. 40. q. 2. concl. 4.* Hervæi Natalis *in tract. de origine jurisdictionis*, Ioannis de Pari-

ex pag. 99. 100. 101. 110. 111. ac seq.

sijs

ſijs *cap. 14.* Ioannis Gerſonij Cancellarij Pariſienſis *tract. de poteſt. Eccleſ. conſiderat. 12.* Ioannis Almaini Pariſienſis *tract. de poteſt. Eccleſ. & laica cap. 9.* Ioannis Majoris *in 4. Sent. diſt. 24.* cum pluribus alijs ſeu Juriſprudentiæ, ſeu ſacræ Theologiæ Doctoribus.

Quibus hunc in modum relatis, ſequentia 64.
duximus hîc ſuperaddenda. *Primò* diſquirendo. Cur non Antiquiorum etiam Patrum ſententiæ allegentur ad probandam Pontificiæ ſupra Reges poteſtatis extenſionem? At quamdiu, & ubi prædominabatur Ethniciſmus, vel quævis Eccleſiæ Romanæ tyrannica oppreſſio, ſub quibus Eccleſiaſtica poteſtas latêre potiùs, quàm in publicum prodire per ejuſmodi ſolennes actus compellebatur, importuniſſimum fuiſſet, ut à Patribus illorum antiquiorum temporum de hoc ſupra Reges Pontificiæ poteſtatis puncto manifeſtè ſcriberetur, ſed ſufficiebat, tueri Apoſtolicam ſuper *Quocunque in terris Morali* ſeu ſolvendo, ſeu ligando protenſam authoritatem, ſub quâ jam continebatur ipſiſſima illa poteſtas, prout edocemur ex ijs principijs, quæ à nobis tradita ſunt *in Inextincta Concilij Tridentini Veritate tract. proœmiali q. 5. per totum.* & *tract. 6. ejuſdem ſacræ Synodi ſect. 6. per totam.* Ubi verò benigniora affulſerunt tempora, quibus Clavibus Apoſtolicis expedita jam erat facultas, per quævis ſeu decretorum, ſeu proceſſuum judicialium, vel etiam Synodalium genera procedendi adversùs Eccleſiæ

ſanctæ rebelles, ipſoſmet etiam Reges & Imperatores, ſibi quoad omnem in regnum cælorum ordinabilitatem, vel ab hoc deordinabilitatem ad fori ſui judicium deduci aptam ſubjectos. Exinde quæſtionis illius punctum accuratè diſcuſſum fuit tum ab ipſiſmet Summis Pontificibus, prout ſacri Canones oſtendunt, tum à ſacroſanctis Generalibus etiam Concilijs, uti variæ Synodales ſanctiones *in quarta* præſertim *Diſquiſit.* adductæ probant, tum in ſcholis à præcipuis ſanctæ Eccleſiæ Doctoribus Theologis, quorum aliquos cum ſuis ſententijs hîc compendiosè rememorari placuit, ad videndum, quibus nixi fuiſſent ſacræ Scripturæ fundamentis.

65. Pro *ſecundo* igitur, ſi expendantur ſancti Antonini verba, quæ *loco ſuperiùs citato* habentur, unà cum Divi Thomæ *in Opuſc. 20. de regimine Principum cap. 19.* prolatâ ſententiâ, manifeſtè hinc elucet, quòd Papæ jus ſit tum ſuper ipſo etiam Imperatore confirmando, vel per hæreditariam ſucceſſionem deſignando, ac etiam deponendo, tum ſuper poteſtate eligendi Regem Romanorum alijs conferendâ, nec non dignitate iſthâc Electorali, Principibus Germaniæ conceſsâ revocandâ, quantum bonus ſtatus Eccleſiæ Univerſalis, ſeu populi Chriſtiani pax id requireret. Quod Summi Pontificis jus deducitur in hoc principium, quòd nempe dignitatem Imperatoriam pro Occidente Græcis ademptam,

Papa

Papa eatenus vendicârit Sedi Apostolicæ, ut semper adhuc *radicaliter* penes istam subsistat, tametsi eam primitùs secundùm hæreditariam successionem in Caroli Magni stirpem masculinam, posteà verò secundùm liberam electionem, in Nationem Germanicam transtulerit. Hæc verò Imperatoriæ super Occidente potestatis in Carolum Magnum, indeque in Germanos translatio, per dictos sanctos Doctores ulteriùs reducitur in istud principium: tum quòd Papa tanquam Christi Vicarius habeat plenitudinem potestatis pro Bono statu Universalis Ecclesiæ: tum quòd, cùm Papa Dei vices agat, *consequenter* Imperator sit illius minister: sit autem Principalis agentis, eligere ministros & instrumenta ad finem suum idonea. Unde, quia Papæ est, universos fideles in præsenti Ecclesia ordinare ad pacem, ac spiritualem finem, fit consequens, posse exigente causâ justâ & rationabili, per seipsum eligere Imperatorem, aut propter populi & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum, & paganorum audaciam, atque potentiam.

Pro *tertio*, Divus Bonaventura *supra allegatus* sententiæ suæ rationem reducit ad hoc principium, quòd dignitas Clericalis in sua radice penitus spiritualis, meritò dicenda sit consona ordini Dominationis, ita illuminantis inferiores Angelicos Ordines, ut ab illis vicissim non illuminetur. Unde infert hic Seraphi- 66. *ex pag. 113. n. 28.*

cus Doctor, quòd, ficut fpiritus dignitate & officio præcellit corpus, fic poteftas fpiritualis dignior fit, quàm fæcularis, fortiaturque nomen Dominationis, atque adeò Regalis poteftas fubjacet authoritati fpirituali, propterea que *in 1. Canonica Petri Sacerdotium* dicatur *Regale*.

67. Pro *quarto* denique, ex locis *fuperiùs* citatis conftare poteft, à Petro Blefenfi eatenus in Summo Pontifice reponi gladium Petri, ut hic fit etiam fuper regna, præjudicetque gladio Imperatoris, in vi cujus Sedes Apoftolica fuper ipfos quoque Imperatores teneat imperium; uti etiam S. Petrus Cluniacenfis habet. Unde Divus Bernardus infert, ipfius etiam Imperatoris gladium *materialem* fubeffe Ecclefiafticæ authoritati, quatenus Summus Sacerdos propriâ manu fuum *fpiritualem* gladium, fuo tamen nutu, ac imperio illum Imperatorum gladium exerere, ac exercere valeat. Ex vi cujus adeò fupereminentis fpiritualis authoritatis, poffe Summum Pontificem inftituere, ut fit, & judicare poteftatem terrenam, tradunt Hugo à S. Victore, & Alenfis *ubi fupra allegati*. Et hinc Henricus Gandavenfis, & Auguftinus Triumphus *ibidem* relati probant, Summum Pontificem effe talem Hierarcham, ut judicet non folùm in fpiritualibus, fed etiam in temporalibus, quà fpiritualitatis fcilicet formalitate affectis. Quam proinde Papæ authoritatem idem Gandavenfis

ex cit. pag. 113. n. 90.

reducit

reducit in Claves Petro, ejuſque Succeſſori à Chriſto traditas, & duos eidem commiſſos gladios, ſic ut regnum univerſalis Eccleſiæ tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ad ipſum pertineat, cui Chriſtus juxta *Cap. Omnes. diſt. 22.* junctâ Gloſsâ *ibi.* terreni ſimul & cæleſtis imperij poteſtatem per duas claves commiſit cum duplici, ſpirituali ſcilicet ac temporali gladio. De quo ulteriores adhuc Gallicanæ etiam Eccleſiæ Doctores conſulere licet noſtri in hanc rem operis *pag. 114. à n. 92.*

Caput IV.

In quo examinatur, quomodò Civilis poteſtas de ſe, & ex naturâ ſuâ ſit independens à ſpirituali?

AD veritatis centrum hâc in re attingendū optarem, ut præ oculis ſemper haberetur diſtinctio inter Regiam poteſtatem, quà lumini naturali concreatam, ejuſque intrà hoc individuum, ſeu iſthanc perſonam ſubſiſtentiam, nec non politici regiminis *actuale* exercitium. Iuxta quam proinde diſtinctionem, *ſubſequentis paragraphi* titulum, ſub hac normâ proponendum duxi.

 §. I.

§. I.

Quomodò verificetur, potestatem Regiam esse immediatè *à Deo, & ab illius solius potestate pendêre.*

ARGUMENTUM I.

4 LUdovicus Ellies *citatæ suæ septimæ Dissertationis cap. 2. §. 1.* argumentatur 1. Cùm homines omnes à naturâ sint ad societatem destinati, quæ sinè potestate & authoritate stare nequit, necesse fuit, ut Deus, qui rerum omnium est Dominus, Societati in hominum bona & corpora potestatem commiserit: nam si Deus nulli potestatem hanc contulisset, homines in pace & tranquillitate degere, foret impossibile, quippe si nulla esset in terris condendarum legum authoritas, si nulla potestas, quâ possent homines ad illarum observationem cogi, si impunè liceret omnibus, se se mutuò interficere, bonisque spoliare, quomodò posset nomen Societatis obtinere hominum inter se coeuntium inordinata multitudo, confusa turba, ubi nemo audit neminem, uti eleganter id prosequitur S. Chrysostomus *hom. de statuis.* Cùm ergo solus Deus vitæ, bonorumque nostrorum sit Dominus, necesse est, ut potestatis hujus partem contulerit ijs, qui Societates Civiles regunt, ac proinde

inde sive Reges, sive Magistratus, sive Principes, sive populus universus potestatem illam exerceant, necesse est, eam à Deo, qui solus illam hominibus concedere potest, in ipsos *immediatè* derivari.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

NUnquid ex primævâ rerum sublunariũ *Genesis* 1. descriptâ creatione, manifestè constat, Deum universo humano generi in Adamo contulisse Dominium terræ cum piscibus maris, volatilibus cœli, & cunctis animantibus super terram, unaque cum herbis & lignis, arboribisque universis. Hoc igitur Dominium universale à Deo *immediatè* collatum toti humano generi, num dicere fas est, post divisionem rerum, esse singulis æquè *immediatè* à Deo communicatum? Nemo, qui modicâ etiam Juris peritiâ est intinctus, non distinguet inter primam erga universum sublunarem mundum Dominij, toti humano generi Divinitus factam collationem, atque Dominiorum in singulos homines postea subsecutam divisionem, ita ut illam dicturus equidem sit, esse *immediatè* à Deo, non verò Dominij erga singularia Bona singulis hominibus appropriatam possessionem. Quo præsupposito, sicuti absurdissima cunctis appareret conclusio illa, quà inferretur ex eo, quòd Dominium 2.

in res sublunares universas, sit *immediatè* à Deo collatum humano generi, nihil jam ulli humanæ potestati esse Juris supra ejusmodi, quà singulis hominibus appropriatas possessiones, ad eas ex justitiæ & æquitatis ratione ab uno in alterum transferendas. Sic pro *primo*, profectò nosceretur absurditas esse in illâ conclusione, per quam ex eo, quòd potestas Regia per insitum Naturæ lumen sit universitati humani generis Divinitus concessa, fieret illatio, nullam jam inter homines reperiri posse authoritatem supra Regiæ potestatis, non primævam equidem originem, seu *intrinsecam*, ac *essentialem* ipsius conditionem, sed *subjectivam* ejusdem ad hoc individuum suppositum, applicationem, & appropriationem, quantumvis supernaturalis quoque status, seu Ecclesiæ ratio religiosa exigeret Regiæ ejusmodi potestatis perperam collocatæ transmutationem.

3. Ad cujus proinde majorem elucidationem pro *secundo* placet hunc in modum ratiocinari. Jurisdictionem equidem politicam & Civilem Divinitus esse *immediatè* concessam Communitati, atque ex hujus voluntariâ translatione derivatam esse in Principem aliquem, seu Imperatorem, seu Regem, eruitur *ex lege 1. ff. De constitutionibus Principum.* & *lege 5. ff. Novissimè. ff. De orig. Iuris.* Ex quo namque homo per naturam suam noscitur esse animal sociale ac politicum, lumine naturæ æquè notum esse debuit, oportere, inter homines subsistere

ex pag. 78. n. 37.

sistere

ſiſtere politicum quodpiam regimen, non juſtitiæ duntaxat inter privatos, ſed Boni quoque publici moderativum, conciviumque in unum corpus politicum coadunatorum ordinativum ad Commune Civitatis, ſeu Reipublicæ Bonum. In cujuſmodi adeò regimine politico, oportuit, ſtatui ſupremam quampiam poteſtatem, cujus decretis univerſi acquieſcere deberent, ut ſic publica pax & tranquillitas conſervari valeret. At ſicuti *jure naturæ* haudquaquàm fuit determinata ſphæra cujuſque ſeu nationis, ſeu Religionis ac Provinciæ, ſeu Civitatis, alteriuſque Communitatis, ſed illa eſt conſtituta per liberã hominum conventionẽ in diverſa climata ac terras ſponte ſuâ ſe ſe dividentium; ſic neque *Iure Naturæ* fuit determinatum, an in uno, vel pluribus, vel etiam in totâ, per conſenſum hominum in unam ſeu Nationum, ſeu Provinciarum, aliúdve politicum Regimen liberè ſe condunatium communitate, ſubſiſteret illa, per jus naturæ ab ipſomet Deo *immediatè* conſtituta ſuprema gubernativa poteſtas. Et hinc *jure naturæ* haud ſubſiſtit definitum, quòd vel in hac, vel illa Natione ſit Monarchicum potiùs, quàm Ariſtocraticum, vel etiam Democraticum regimen. Multò minùs *Iure naturæ* poteſt eſſe definitum jus hæreditarium politici regiminis intrà certam aliquam ſtirpem propagandi, ſicque magis remotum eſt à jure naturæ, ac ſi hoc determinâſſet individuas, politico Regimini præficien-

das

das perſonas: ſed hæc univerſa pendent ex conſtitutione hominum.

4. Hinc pro *tertio* licet, hunc in modum argumentando, ulteriùs progredi. Quandoquidem Regia, ſeu politica poteſtas, ſecundùm ſe *formaliter* ſit Juris *Divini*, ejus tamen collatio varijs ab hominum placito dependentibus affecta conditionibus, ſubjecta ſit humanis ordinationibus & conſtitutionibus: quandoquidem etiam Jus Regiæ, ſeu ſupremæ politicæ poteſtatis, non in *actu ſignato*, & quaſi *in abſtracto*, in ſe *Formaliter* conſiſtens, ut ſic luminis naturalis neceſſario Jure conſtitutum, ſed *concretè* & *ſubjectivè* ſpectatum, quà pro iſto ſeu Climate, ſeu Natione, ſeu Provinciâ coarctatum, & quà huic præciſè ſtirpi jure hæreditario comunicatum, vel quà Jure Electivo ſub hâc, vel illâ normâ, modoque regiminis uni, vel pluribus deſtinandum, ſicque adeò, quà huic individuo ſuppoſito applicatum, ſeu applicabile, ſit dependens ex hominum ordinationibus. Idcircò emergit hinc quæſtio; *An Regiæ poteſtatis collatio facienda homini Chriſtianitatis charactere inſignito, ſicque Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjecta, & ab hominum, vi characteris in Baptiſmate accepti, Eccleſiæ ſanctæ æquè ſubditorum diſpoſitione dependens, dicenda ſit expers moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis?*

ex pag. 79. n. 38.

5. Cujus quæſiti pro *quarto*, accipe ſequentem reſolutionem. Nullus profectò vel Rex, vel populus Chriſtianus, Regiæ gubernationis ſeu

ex cit. pag. n. 88.

activè

activè, seu *passivè* consors, ullam in se *moralitatem* patietur, ut expers esse debeat illius ad Regnum Cælorum ordinabilitatis, vel certè, si ejusmodi ordinabilitatem à semet, suisque, publici etiam regiminis actibus, exclusam velit, certa & indubitata in ipso stabit suæ *moralitatis* à Regno Cælorum deordinatio, quæ & ipsa subijciturEcclesiæ clavibus. Jacto igitur hoc indubitato fundamento, quòd Regiæ potestatis collatio, tū quà in certum individuum suppositum derivata, tum quà ex hominum ordinationibus *Originariè* profluens, sit *Moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis capax & particeps, oportet, hoc ipso talem collationem utrovis illo modo, *Activè* scilicet, ac *Effectivè*, sive etiam *Passivè* ac *subjectivè* spectatam, contineri sub illo *Quocunque super terram Morali*, super quo Christus Ecclesiæ in suo Capite, Summo Pontifice, vel universali Concilio repræsentatæ, concessit *indefinitam ligandi & solvendi potestatem*.

ARGUMENTUM II.

LUdovicus Ellies *dicto* §. *1.* argumentatur *2. Generale*, Divo Augustino *lib. 3. confess. cap. 8.* teste, ipso naturali lumine notum *est Societatis humanæ pactum*, ut subditi *obediant Regibus suis*. Paulo *Rom. 13. v. 1.* præcipiente, ut *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi à Deo &c. Dei enim minister est,* 6.

non

das personas: sed hæc universa pendent ex constitutione hominum.

4. Hinc pro *tertio* licet, hunc in modum argumentando, ulteriùs progredi. Quandoquidem Regia, seu politica potestas, secundùm se *formaliter* sit Juris *Divini*, ejus tamen collatio varijs ab hominum placito dependentibus affecta conditionibus, subjecta sit humanis ordinationibus & constitutionibus: quandoquidem etiam Jus Regiæ, seu supremæ politicæ potestatis, non in *actu signato*, & quasi *in abstracto*, in se *Formaliter* consistens, ut sic luminis naturalis necessario Jure constitutum, sed *concretè* & *subjectivè* spectatum, quà pro isto seu Climate, seu Natione, seu Provinciâ coarctatum, & quà huic præcisè stirpi jure hæreditario comunicatum, vel quà Jure Electivo sub hâc, vel illâ normâ, modoque regiminis uni, vel pluribus destinandum, sicque adeò, quà huic individuo supposito applicatum, seu applicabile, sit dependens ex hominum ordinationibus. Idcircò emergit hinc quæstio; *An Regiæ potestatis collatio facienda homini Christianitatis charactere insignito, sicque Ecclesiasticæ potestati subjecta, & ab hominum, vi characteris in Baptismate accepti, Ecclesiæ sanctæ æquè subditorum dispositione dependens, dicenda sit expers moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis?*

ex pag. 79. n. 38.

5. Cujus quæsiti pro *quarto*, accipe sequentem resolutionem. Nullus profectò vel Rex, vel populus Christianus, Regiæ gubernationis seu

ex cit. pag. n. 38.

activè, seu *passivè* consors, ullam in se *moralitatem* patietur, ut expers esse debeat illius ad Regnum Cælorum ordinabilitatis, vel certè, si ejusmodi ordinabilitatem à semet, suisque, publici etiam regiminis actibus, exclusam velit, certa & indubitata in ipso stabit suæ *moralitatis* à Regno Cælorum deordinatio, quæ & ipsa subjiciturEcclesiæ clavibus. Jacto igitur hoc indubitato fundamento, quòd Regiæ potestatis collatio, tũ quà in certum individuum suppositum derivata, tum quà ex hominum ordinationibus *Originariè* profluens, sit *Moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis capax & particeps, oportet, hoc ipso talem collationem utrovis illo modo, *Activè* scilicet, ac *Effectivè*, sive etiam *Passivè* ac *subjectivè* spectatam, contineri sub illo *Quocunque super terram Morali*, super quo Christus Ecclesiæ in suo Capite, Summo Pontifice, vel universali Concilio repræsentatæ, concessit *indefinitam ligandi & solvendi potestatem*.

ARGUMENTUM II.

Ludovicus Ellies *dicto* §. *1.* argumentatur *2. Generale*, Divo Augustino *lib. 3. confess. cap. 8.* teste, ipso naturali lumine notum *est Societatis humanæ pactum*, ut subditi *obediant Regibus suis*. Paulo *Rom. 13. v. 1.* præcipiente, ut *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi à Deo &c. Dei enim minister est,* 6.

neque verò inter potestatem Pontificiam & Regiam magis potest esse contrarietas, quàm inter lumen naturale & supernaturale, quod posterius est prioris perfectivum, nullatenus verò destructivum, quamdiu istud non egreditur sphæram suam, sicque adeò quæcumque lumini naturali commensurata æquitatis & honestatis ratio, apta quidem est à lumine supernaturali evehi ad supernaturalitatis, in Regnum Cælorum ordinabilis *moralitatem*; attamen nullâ potest etiam Pontificiâ in terris potestate cohiberi Regia potestas, quin valeat quæcunque ipsius sive lex, sive alterius generis circa regimen Politicum ordinatio, quamdiu intrà suos luminis naturalis, eique congenitæ æquitatis & justitiæ limites se continet. At ubi extra hanc sphæram, aliqua in Regibus contingit exorbitantia, dum *moralem* saltem cum lumine naturali oppositionem præ se fert, mox incipit esse contraria lumini quoque supernaturali, atque cum hoc commensuratæ *moralitati*. Quòd si ergo adversùs talem exorbitantiam, dum præsertim in publicam etiam Ecclesiæ perniciem emergit, Pontificia, supernaturali lumini coaptata authoritas insurgit, nullatenus est contraria Regiæ potestati, secundùm sphæræ Divinitus constitutæ *intrinsecos* limites suos consideratæ, sed quæ ipsissimo naturali lumini contraria est *Moralitas*, hanc sub altioris, nempe supernaturalis, etiam à Regno cælorum desciscentis, *Moralitatis* ratione meritò

solvit

solvit, ac è medio tollit in suâ etiam radice, quæ non est ipsamet secundùm se potestas Regia; sed hujus malè intra hanc personam, cum Antiocho peccati Radicem jure appellandam, collocatio, indeque egrediens, extra naturalis quoque luminis sphæram exorbitans, Regiæ authoritatis abusus.

8. Quo præsupposito, pro *secundo* majori insuper consideratione dignum propono, quòd intrà *Moralitatis* etiam naturalis lineam, triplici modo possit aliquid esse à Deo; nempe tum *in vi Iuris naturalis*: veluti est publici regiminis politica potestas: cujusmodi Ius, certum est, à solo Deo esse cum animâ rationali concreatum. Tum *in vi Iuris positivi*, quod, si Divinum sit, iterum noscitur à solo Deo esse, si verò sit humanum, ita promanat ex potestate Divinitus constitutâ, imò ex Divino etiam voluntatis & intellectûs intra Regem motore instinctu, ut tamen sub specificâ sui, quà humani Iuris ratione, sit ab homine, qua per authoritatem publicam præcellente. Tum denique *in vi Iuris permissivi*, ad quod pertinet, quidquid à rectitudine *moralitatis* seu naturalis, seu supernaturalis deviat. In quo utique genere est Regiæ quoque potestatis intrà hanc personam, mala à recto *Moralitatis* ordine desciscens collocatio, ejusdemque authoritatis abusiva contra Ius & fas, contra Deum ipsum, atque Ecclesiam usurpatio. Et licet Regiæ dignitatis ad hanc individuam personam, vel

ad

ad hanc specificam stirpem in vi seu Electionis, seu successionis hæreditaræ applicatio *superiùs* ostensa fuerit, esse Iuris humani, cui etiam *positivè* cooperatur Divina providentia, nihilominùs, prout affecta est *Moralitate*, ipsi Deo etiam execrabili, ut sic non nisi *permissivè* est à Deo, quæ ipsa tamen permissio, quà in altiorem Divinæ providentiæ rationem reducta, noscitur ut sic esse à solo Deo. Iuxta quas proinde distinctiones, facile est intellectu, quomodò non Regia duntaxat in se *formaliter*, sed etiam *subjectivè* spectata, quà in isto individuo supposito malè collocata, & contra Ius perperàm usurpata potestas, *immediatè* sit à Deo, quippe cùm Dei operatio ad extra attingat *immediatè* quoscunque à causis etiam secundis progenitos effectus. Et quia altior illa Divinæ providentiæ, in inscrutabile Dei judicium seu prædestinativum, seu reprobativum ac permissivum reducibilis, prorsusque efficax dispositio, non nisi in Deum *ultimatè* ac *primariò* reduci valet, ideo sub istâ sublimiori Divinorum consiliorum ratione, Regiæ dignitatis quantumvis pessima collocatio, ac perversissima usurpatio, dici potest esse *permissivè* à solo Deo. Et licèt Regiæ præeminentiæ seu hæreditaria, seu electiva successio dependeat etiam ab hominum, seu Regni Statuum, vel populorum ordinationibus, quia tamen hæ non subsistunt, nisi Deo cooperante, ac per providentiam suam in altiorem finem eas re-

ducente, sub hac quoque sublimioris Iudicij Divini ratione, iterum soli Deo adscribenda est. Quid ergo? Num ex hac Regiæ potestatis, ejusque exercitij politici, nec non *subjectivæ* ad hoc suppositum, seu stirpis cujuspiam genus applicationis *Moralis* erga Deum immediatione, seu *positivum*, seu *permissivum* Divinæ providentiæ influxum importante, inferre jam licet, nullam super ejusmodi *Moralitatibus*, utpote in Deum *immediatè* reducibilibus, posse inter homines esse potestatem? Sic adeò, ubi teneret ea, mi Elliesi, consequentia tua, uno ictu tolleres è medio & politicam & Pontificiam potestatem.

9. Pro *tertio* igitur lubens concedo, Regis cujusque supremi potestatem in temporalibus non agnoscere quemcumque superiorem, nisi Deum. At si temporalia, atque Iura Regia non jam subsistant in suâ Regiæ potestatis sphærâ, sed ex suo *morali*, politici etiam Regiminis depravato exercitio, atque *subjectivâ* ad hanc personam applicatione, in peccati Radicem pessimam perversam superinduant *Moralitatem* à Regni cælorum ordine perniciosissimè exorbitantem, num dicere fas est, ita manere intra temporalitatis lineã, ut non potiùs traducantur ad statum *Moralitatis*, subjectæ clavibus Ecclesiæ, sicque subdantur Pontificiæ potestati, *ad Quodcumque in terris Morale* solvendum, aut ligandum Divinitus constitutæ?

10. Et hinc pro *quarto* ea, quam circa præ-

sentis

ſentis *1. §. finem* Elliesius adducit, illatio facilè eliditur. Illa enim poteſtas, quæ ſecundùm ſe, & quatenus intrà ſuam lumine naturali conſtitutam ſphæram ſe continet, ab alia infrà cælum poteſtate haud dependet, quæque ut ſic à ſolo Deo emanat, nec aliam proinde præter Divinam ſupra ſe agnoſcit authoritatem, multimodis coinquinari poteſt ſui abuſivis, adversùs ipſam etiam Eccleſiam ſanctam pugnantibus exorbitantijs, in Regiam poteſtatem non in ſe ipsâ ſpectatam, ſed in ejuſdem intrà hanc perſonam peſſimè collocatæ perverſam radicem redundantibus. Quemadmodùm ergo omnis ànima, quantumvis à ſolo Deo emanet, nec in ſe ipſa ab alio, quàm à Deo dependeat, ab Apoſtolo nihilominùs decernitur ſublimioribus ſubdita poteſtatibus, quatenus ſcilicet ſecundùm *moralitates* in politici regiminis bonum publicum ordinabiles, ſuperinduit *Formalitatem* Regiæ poteſtatis ſphærâ circumſcriptam: ſic, dum ipſiſſimæ iſtæ naturalis honeſtatis *moralitates*, & quà publici regiminis Bonum politicum ſpectantes, aptæ ſunt ſupervestiri vel ordinabilitatis in Regnum cælorum, vel ab hoc deficientiæ, imò cum publicæ quoque Religionis Bono contrariantis inimicitiæ, *moralitatibus*, *privativè*, ſeu *contrariè* ſupernaturalibus, ut ſic ad Eccleſiæ ſanctæ claves indubitanter ſpectantibus, nequit conſequenter ex prætactis Ellieſij fundamentis evinci, Regiam poteſtatem *immediatè* à Deo per Ius na-

turale constitutam, sed per homines malè collocatam, & malitiâ hominum perversam, in peccati, Ecclesiam ipsam infestantis, radicem pessimam traductam, sub hoc *Moralitatis contrariè*, seu *privativè* supernaturalis ordine, posse subtrahi Oecumenicæ Papæ, *super omne in terris Morale* solvendum, vel ligandum protensæ, Divinitus constitutæ authoritati.

§. II.

An Reges à nemine, præterquam Deo, temporali pœnâ plecti, nec adeò deponi possint?

ARGUMENTUM I.

11\. LUdovicus Ellies hîc argumentatur 1. Nulla major, inquiens, pœna Regibus potest inferri, quàm si Regnis suis spolientur. Quare si Reges peccantes possent ab Ecclesiâ *directè*, vel *indirectè* deponi, necesse foret, pro falsis habere illa Patrum testimonia, quæ peccata Regum & Imperatorum solius Dei judicio, examini, & correctioni quoad *materialem*, sive *temporalem* pœnam, reservata esse docent, judicioque humano subjacere negant, quemadmodùm hoc sensu plerique Patrum magno numero *ibidem* ab Elliesio allegati, interpretantur hæc Davidis verba *Psal. 50. Tibi soli peccavi.*

Re-

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

PRiusquàm *directè* reſpondeam, pro *primo* revoco in memoriam Ellieſij, quod *præſ. diſſert. 7. cap. 3. §. 3. de Chiderici Galliarum Regis depoſitione poſt medium* prætendebat, Childericum non à Pontifice Romano, ſed tantùm ex ejus conſilio à Francis univerſis depoſitum fuiſſe, & ab iiſdem Pipinum, ſecundùm antiquæ Galliæ morem, eſſe proclamatum Regem, & collocatum in Solio. Quæ proinde Ellieſij prætenſio quomodò cohærere poteſt cum ejuſdem *præc. §. 1.* traditâ, & *præſ. §. 2.* repetitâ aſſertione, ſicuti ſolus Deus Reges conſtituit, ita ſolum Deum poſſe Regnum adimere ipſis, utpote ſolius Dei judicio *quoad temporalia*, & conſequenter quoad *materiales ac temporales pœnas*, ſubjectis. 11

Reges equidem ſi agant contra leges *Civiles*, à ſemet ſeu latas, ſeu comprobatas, quibus quoad vim duntaxat *Directivam*, non verò *Coactivam* ſunt obſtricti, imò attentâ Iuris etiam naturalis præciſâ tranſgreſſione, nullum adhuc ex hoc præciſivo titulo extat fundamentum, cujus reſpectu ſubjaceant poteſtati Eccleſiaſticæ. Quinimò in Lege etiam Veteri, Iuris *Divini poſitivi* habitâ ratione, ejus in Rege tranſgreſſio haud ſubijciebatur Aaronici ſeu Moſaici Sacerdotij judicio, ut 12

proinde ex illo triplici tum *legis ab ipso Rege latæ*, tum *Iuris naturalis* sub præcisis naturæ principijs considerati, tum *positivi* Legis Antiquæ Iuris fundamento, Rex David meritò fuerit uni Deo per hæc verba confessus: *Tibi soli peccavi*; idque pro Foro tam *conscientiæ*, in quo sola contritio perfecta erat reconciliationis cum Deo remedium, quàm *publici exterioris judicij*, in quo nullus erat Iudex Rege superior, qui nedum pœnis temporalibus, sed ne spiritualibus quidem posset adversùs ipsum *Iudicialiter* procedere.

14. Verùm quis Catholicorum in Novo Fœdere negare jam ausit, pro *conscientiæ* foro Reges subjacere Sacramentali pœnitentiæ Tribunali quoad universa peccata sua, quà non tantùm suis proprijs legibus, vel etiam præciso Iuri naturali adversantia, sed quà affecta *Moralitatibus* cum æternæ salutis fine pugnantibus? Quis prætereà negare ausit, talia peccata subjici *externi* etiam Fori Clavibus Ecclesiasticis, super *quocunque* seu ligando, seu solvendo per Christum protensis? Quis iterum negare ausit, istud Clavibus Ecclesiæ in foro etiam *Externo* subjectum *Quodcunque*, complecti non culpæ duntaxat reatus, quà Regni cælorum ordinem turbantes, adeoque Iudiciariæ Ecclesiasticæ authoritati subordinatos, sed pœnas insuper hisce reatibus tum expiandis, tum efficaciter evitandis proportionatas? Quis proinde rursus negare ausit, si Regiæ intrà nequis-

simam

ſimam peccati Radicem conſiſtentis poteſtatis perverſa uſurpatio, adversùs Eccleſiam Dei inſurgens, graviſſimis adversùs Deum injurijs, ſe ipſam commaculet, inter illa *Quæcunque* in Regnum Dei ordinabilia *Moralia*, aptiſſimum ad tam enormes Divinorum Iurium contaminationes tollendas, remedium fore ex Regiæ authoritatis tam perperam uſurpatæ ſolutione, Regiſque adeò tantarum enormitatum Radicis depoſitione?

Quo proinde præſuppoſito, pro *ſecundo* ex præinſinuatis fundamentis pergo hunc in modum ratiocinari. Nempe Ellieſius ipſe fatetur, Statibus Regni Fancici fuiſſe jus deponendi Regem Childericum, alterumque, Pipinum ſcilicet, ſufficiendi, non aliâ ex ratione, niſi propter publici Regiminis, quà Regni ejuſdem Bonum Commune ſpectantis neceſſitatem. Quòd ſi ergo Rex quiſpiam per ſui regiminis Eccleſiam ſanctam enormiter turbantis, ac extremè infeſtantis nequitias, multimodos contrahat reatus *Morales*, cum Regni cælorum ordine extremè pugnantes, imò hunc evertentes, Eccleſiaſticæque proinde authoritatis Clavibus indubitanter obnoxios, num minus erit poteſtatis in Eccleſiâ, ad eos non coercendos duntaxat, ſed etiam ad ſolvendam tantorum malorum radicem, nempe Regiæ Majeſtatis ſubſiſtentiam, intrà perſonam tantis reatibus, abſque ulla correctionis ſpe, contumaciter obvolutam, è medio fidelium tollendam, eò 15.

vel maximè, quòd ex ipsissimo ejusmodi *mortalitatis* cum Regni cælorum debito ordine, *excessivè* pugnantis titulo, Regiæ præeminentiæ in isthoc Christiano homine subsistentia meritò sit tunc computanda inter illa, quæ Christus *indefinita* Clavium Ecclesiasticarum solvendi & ligandi authoritati voluit esse subjecta?

ARGUMENTUM II.

16. LUdovicus Ellies *cit.* §. 2. argumentatur 2. Meritò reprobandum sibi videri, quod nonnulli statuunt discrimen inter Veteris & Novi Testamenti Sacerdotium, quasi illud nihil authoritatis Temporalis habuerit in Reges, bene tamen istud: quippe cùm SS. Patres ex illis Davidis verbis non tantùm concludant, Reges Israel non fuisse Sacerdotibus Iudaicis subditos, sed universim Reges nulli nisi Deo subjectos esse: quod & ipsum sonat Scripturæ locus, dum enim dicit David, se soli Deo peccare, satis indicat, Regalem potestatem in causâ esse, ut à solo Deo pendeat, non autem sacerdotij Iudaici imperfectionem. Addit ille Author, puerile sanè commentum esse, nullâ indigum refutatione, quod nonnulli nugantur, rationem discriminis inter Vetus ac Novum Testamentum hanc esse, quòd in Antiquo FœdereRegnum Sacerdotale esset, in Novo verò sacerdotiumRegale, juxta illud B.Petri: *Vos autem estis Regale Sacerdotium.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

PRimò. Patres argumentando ex Pſalmidico illo Davidis verſu, dicentis ad Deum, *Tibi ſoli peccavi*; Regem hunc utique non ab aliâ Divinitus conſtitutâ poteſtate exemptum probare nituntur, quàm ab illâ, quæ vigebat in Antiquo Teſtamento. At in hoc erat Regia, Divinâ ordinatione conſtituta poteſtas, à cujus tamen legibus quoad vim *coactivam*, non verò *Directivam*, Rex David exemptus dicitur à D. Thomâ, per ipſum Ellieſium hîc allegato. Hæc ipſiſſima verò Regis Davidis erga ſuæ poteſtatis Regiæ Leges, quoad vim *Directivam* ſubjectio & obligatio, non tam erat in vi harum legum, quàm in vi Iuris naturalis, per quod tenebatur Rex, ceu Caput Reipublicæ, cum reliquis hujus membris ſe conformare. Unde etiam efficitur, quidquid obligationis in eo Rege fuerat erga Jus quodcunque naturale, obſtrinxiſſe Davidem reſpectu hominum quoad vim præcisè *Directivam*, quoad vim verò *Coactivam*, reſpectu ſolius Dei, involviſſe aliquam ſubjectionem. Vltra hanc igitur reſpectu Iuris naturalis (quoad vim intuitu Dei etiam *Coactivam*; reſpectu verò propriarum ſuarum legum quoad vim præcisè *Directivam*, nullatenus verò intuitu hominum *Coercitivam*) Regis illius ſubjectionem, nullius pro Veteri 17.

 Teſta-

Testamento, ulterioris erga sacerdotium subjectionis, in Rege extiterat fundamentū, quippe cùm sacerdotio isti fuerit equidem Divinitus impertita authoritas declarandi dubia, si quæ in judicijs publicis occurrissent circa judicij veritatem. At neque pro *Conscientiæ* foro, uti *superiùs* dictum, tunc locus erat in sacerdotibus, à peccatis absolvendi potestas, sicque adeò David pro isto etiam foro rectè dicere poterat: *Tibi Deo soli peccavi.* Neque in eo æquè, ac in Novo Fœdere erat sacerdotio seu Pontificatui virga cujuscunque Fratrum peccati coercitiva, conjuncta cum potestate *indefinitâ, ad Quodcumque in terris Morale* aut solvendum, aut ligandum. Quandoquidem igitur Patrum ex illo Davidico versu, *Tibi soli peccavi,* petita argumentatio, in suo antecedente non potuerit Regis ab ulteriori, hominibus communicatâ potestate, quàm ab ea, quæ in Veteri Testamento locum habebat, exemptionem pro conclusionis inde inferendæ principio statuere: quomodò fas erit, Patres illos tam ineptæ coarguere consequentiæ, ac si in conclusione plus intendissent inferre, quàm positum erat in antecedente, ut scilicet statuere vellent Regis in Novo Testamento exemptionem, non tantùm à politicâ per homines exercendâ erga quascunque etiam Naturalium, ac Divinorum Iurium transgressiones authoritate coercitivâ, sed etiam exclusam vellent Regum erga Claves Ecclesiæ Christianæ subjectionem

nem, tum pro foro *Conscientiæ* in ordine ad Sacramentalem Sacerdotij absolutionem, tum pro foro *externo*, in ordine ad Ecclesiæ virgam coercitivam, *indefinitâ*, *Quodcunque super terram Morale* solvendi, aut ligandi potestate munitâ?

Sed quæ modestiæ ratio pro *secundo*, locum haberet in Elliesio, si puerilitatis coarguere vellet, quod Divus Bonaventura *lib. de Ecclesiasticâ Hierarchiâ par. 2. cap. 1.* probaverat. Hic nempe Seraphicus Universitatis Parisiensis alumnus, post principia *in anterioribus* relata, *ibidem* sequentem faciebat conclusionem, quòd nempe Regalis potestas in Novo Fœdere subjaceat potestati & authoritati spirituali, conformiter *primæ Canonicæ Petri epistolæ*, in quâ ita habetur: *Vos estis gens sancta, & Regale sacerdotium.* Unde inferebat is S. Doctor, temporale regnum velut quodam adjectum, subjacere sacerdotio in Novo Testamento, quamvis in Veteri Testamento sacerdotium subfuerit Regno, juxta illud Exodi: *Elegi vos in populum peculiarem, in sacerdotale Regnum*: siquidem Regnum in hoc sacro textu ponatur *substantivè*, Sacerdotium verò *adjectivè*, secùs ac fit in Novo Fœdere, ubi Sacerdotium *substantivè*; Regnum verò *adjectivè* ponitur. 18.

ex pag. 113. n. 88.

Ex quo proinde in sacris Litteris fundato, nec adeò puerili, Veteris ac Novi Testamenti discrimine, secundùm eundem Seraphicum Theologum, pro *tertio* conficitur, quòd Reges in Antiquo Testamento potuerint amovere 19.

ex cit. pag. n. 89.

sacer-

ſacerdotes Summos ab officio, ſicut Salomon amovit Abiathar *3. Reg. 2.* econtra verò in Novo Teſtamento ſacerdotes & Pontifices poſſint amovere Reges, & deponere Imperatores, ſicut ſæpius accidit, quando eorum malitia id exigebat, & Reipublicæ neceſſitas ſic requirebat.

20. Quam adeò Seraphici Doctoris illationem reducendo ad principium tum id, quod ab ipſomet priùs ſupponebatur, tum illud, quod à Doctore Angelico Divo Thomâ 2. 2. *q. 13. art. 2. ad 1.* traditur, nempe poteſtatem ſæcularem in Novo Teſtamento ſubdi ſpirituali poteſtati, perinde ac corpus ſubijcitur animæ; oportet, hinc totum rei momentum reducere ad iſtud, ſæpenumero jam inculcatum fidei principium, quòd Chriſtus Eccleſiam ſuam eatenus munierit Regni cælorum clavibus, ut, quidquid in ovibus ſuis Oecumenico Paſtorali muneri commiſſis, ad cælorum tam Militans, quàm Triumphans Regnum, eſt ordinabile, ut ſic ſpirituali quâpiam *moralitate* ſuperveſtitum, debeat Summi Pontificis, Petro legitimè ſuccedentis; *indefinitæ* ad ligandum & ſolvendum poteſtati ſubjectum eſſe.

§. III.

§. III.

Quid momenti ad Pontificiam supra Reges authoritatem elidendam, sit ex hoc argumento, quòd nempe Ecclesia non possit vi & armis resistere Regibus, etiam potestate suâ abutentibus, sed teneatur eos patienter ferre?

ARGUMENTUM I.

LUdovicus Ellies *præf.* §. 3. argumentatur 21.
1. Tantum abest, ut Ecclesia possit peccantes Reges regnis suis spoliare, ut econtra teneatur, eos patienter ferre, nec unquam illi liceat, quovis obtentu, vi & armis illis obsistere, etiamsi hæretici sint, aut impij, vel quemquam ad resistendum *directè*, vel *indirectè* solicitare. Ad cujus probationem contendit, deservire plurima Antiqui Fœderis exempla. Sic enim Israelitæ in Ægypto Pharaoni, licèt impio & tyranno semper paruerunt, nec adversùs eum rebellârunt. Postquàm verò proprios Reges, aut Iudices habuerunt, licèt ex ijs quamplurimi fuerint impij, & Religionis patriæ desertores, ut Achaz, & Manasses Reges Iuda, qui templum Hierosolomytanum Idolis polluerunt, nunquam tamen quidquam ad eos regno exturbandos, à sacerdotibus esse tentatum, legitur. Quin etiam, cùm Judæi

Iudæi sunt inservitutem transacti, per Ieremiã jussit Deus, ut essent subditi Nabuchodnosori *Ierem.* 27. cujus etiam successoribus Regibus paruerunt. Cumque Assuerus edictum tulisset, ut Iudæi omnes necarentur, Mardochæus, & alij Iudæi ad preces & jejunium tantùm confugerunt. Quod verò apud Samuelem est de jure Regis descriptum, id non resistendi obligationem importat, ut sensus sit, Regi, crudelia etiam molienti, Iudæos subditos resistere non posse: ideo enim additur, populum istis injurijs pressum, Dei opem imploraturum.

Responsio & retorsio hujus argumenti refutatoria.

22. QUomodò inprimis ex hoc, quòd populus Dei, legitimo Regi, Pharaoni scilicet Ægyptiaco, ac Nabuchodonosori Babylonico, imò Iudaico etiam sibi legitimè præstituto Regi, Tyrannicum licèt dominatum exercenti, non potuerit vi & armis resistere, argumentari fas est ad virgam, Regis Ecclesiæ infensissimi hostis coercitivam, Sacerdotio summo præsertim, denegandam? Veteris equidem Testamenti Sacerdotium ex potestate Divinitus sibi constitutâ, habebat authoritatem, in Iudicialis cujuspiam legis sensu ancipiti, proferendi *judicij Veritatem*, sicuti etiam leprâ infectos à consortio hominum, cum pri-

vatio-

vatione civilis adeò communionis separandi. Ex quâ proinde potestate, Azarias Summus Sacerdos Regem Oziam ex Sanctuarij sacrilegio ingressu reum, etiam *authoritativè* & expellebat, & leprâ tactum à communione quoque politicâ, atque adeò Regiæ suæ Majestatis administratione arcebat; uti hæc & , alia *in antecedentibus* habentur deducta. Quæ ipsissima nihilominùs sacerdotij potestas dicto modo circumscripta, protendi haud poterat ultra casus in lege Mosaicâ descriptos, nec adeò adversùs Achaz & Manassen impios & Idololatras, Iudaici populi Reges, Regno exturbandos procedere attentabat. Verùm quia quoscumque Christianitatis consortes fratres, atque adeò Reges hoc charactere insignitos, *si peccaverint*, Christus subjecit correctoriæ & coercitivæ, Ecclesiæ virgæ, amplissimâ ad *Quodcunque super terram Morale* seu ligandi, seu solvendi potestate dotatæ, num ex illâ Veteris sacerdotij per Divina jura coarctatâ potestate, adversùs Christi expressissima verba, inferre licet Christiani summi Sacerdotij authoritatem, æquè arctatam censendam esse?

ARGUMENTUM II.

Elliesius *cit. §. 3.* argumentatur 2. In Novo etiam Fœdere, dum Christus *Matth. 22.* jubet, *quæ Cæsaris sunt Cæsari, & quæ sunt Dei, reddi Deo*, intelligi satis voluit, obedientiam 23.

deberi Regibus cum potentiâ conjunctam. Huc reſpicit Paulus *Rom. 3.* jubens, omnibus debitum, cui vectigal, reddi vectigal, monenſque eos, qui reſiſtunt poteſtati, reſiſtere Divinæ ordinationi, ac præcipiens, obedire Præpoſitis, non tantùm propter iram, ſed propter conſcientiã. Illa verò ſubjectio, quam Chriſtus & Apoſtoli docent, Imperatoribus & Regibus tunc impijs, & Idolorum cultoribus deberi, nequit in alio conſiſtere, quàm in non obſiſtendi neceſſitate: Petro Apoſtolo etiam docente, obediendum eſſe dyſcolis quoque Dominis. Quòd ſi proinde ſervos, oportet, non reſiſtere Dominis etiam iniquis & moroſis, multò magis non licet obſiſtere Regibus & Imperatoribus, licèt injuſtis ac impijs, ſed patienter iſtorum, non ſecùs ac illorum, ferendæ ſunt injuriæ, propter Reipublicæ tranquillitatem.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

24. PRimò. Si Cæſari jubeantur reddenda, quæ ſunt Cæſaris, ſive cujuſcunque alterius Regis, ac Domini, quantumvis dyſcoli, ita ut, quia nullus privatus altiorem ſuper ijs habeat poteſtatem, qualvis etiam injurias cum patientiâ tolerare debeat, nunquid econtrà Chriſtianos, ſanctæ Eccleſiæ ſubjectos, æquè obſtrictos dicere oportebit, ad reddendum Deo,

quæ Dei sunt? Nunquid verò vicaria per Christum constituta Oecumenici Pastoris authoritas est Dei? An non igitur ista, cum totâ suâ sphærâ, per ipsummet quoque Christum circumscriptâ, est Juris Divini? Quantumvis ergo per allegatos sacræ Scripturæ textus, nefas semper fuerit, ut subditi, Christianitatis licèt charactere insigniti, obsisterent Regibus, seu Imperatoribus ac Dominis dyscolis, impijs & Idololatris: num propterea fas est, hinc concludere, ipsosinet Reges Christianos, impunè obsistere potuisse Summis Pontificibus, perinde ac isti nullâ Divinitus acceptâ potirentur virgâ erga se coercitivâ? Hanc equidem prætendit Adversarius, progredi ulteriùs non posse, nisi usque ad publicæ cum fidelibus communionis privationem? Sed nunquid hinc evincitur, publicæ Ecclesiasticæ authoritati convenire, ut injurias sacræ præsertim publicæ Religionis, Ecclesiæque perturbativas, cum patientiâ toleret?

Pro *secundo* equidem scio, totam *in præsenti* §. deducti, de Regibus quocumque impietatis genere obstrictis non resistendo, argumenti rationem, derivari in illud sæpe jactatum principium, quòd Regia æquè, ac Pontificia potestas sit Iuris *Divini*. Quo tamen admisso, solennis mox emergit quæstio; *Vtrùm in ijs, quæ Iuris sunt Divini, non possit esse substratum quoddam materiale, ex humano seu jure, seu morali hominis operatione dependens, clavium Ecclesiæ solvendi potestati* 25. *ex pag. 8. n. 40.*

testati

testati subjectum, quo sublato, *per consequentiam* ac *Indirectè*, non equidem *formaliter*, sed ex parte sui *materialis* substrati, corruat juris Divini obligatio, non quatenus *activè quasi spectata*, Divina est, sed quatenus *passivè considerata*, est quid humanum, vel *subjectivè* receptum in homine, vel *Effectivè* promanans ex humanâ arbitrij voluntate?

26. Numquid enim, si Rex quispiam Christianus sit obnoxius peccato mortali, Ius Divinum sancit æternæ gehennæ reatum? Num verò Regem Christianum tam infelicem dixeris, ut hoc Divinum Ius respectu ipsius, ne quidem *Indirectè materialiter* solvi possit? Quomodò autem fit ista solutio, nisi quatenus per Ecclesiæ sanctæ Claves applicatur satisfactio Christi pro peccati reatu, ceu *materiali*, cui superfsternitur Ius Divinæ vindicativæ Justitiæ; quo proinde *materiali* sublato, non tam *in se ipso formaliter* tollitur Ius Divinum, quàm *indirectè Materialiter*, in suo substrato quasi *Materiali*, *suóque effectu* justæ cæteroqui vindictæ in inferno sustinendæ.

27. Pari proinde ratione tametsi Regia potestas in se *Formaliter* sit Iuris Divini, num dicere fas est, ipsius ad certum subjectum applicationem, vel etiam exercitium liberum, non esse aliquid *Morale*, consistens super terram? Quo rursus posito, num asseverare licebit, quòd *indefinita*, *quodcumque Morale super terram* ambiens, solvendi potestas Oecumenica, Re-

giæ

giæ poteſtatis ad certum ſubjectum applicationem, ejuſque exercitium, *Morale* nullo prorſus modo habeat ſibi ſubordinatum ſeu ſubjectum?

De hac ergo poteſtatis Pontificiæ Oecumenicâ ad Eccleſiam ſpectante authoritate, pro *tertio* in præſenti occurrit quæſtio, num prævalere poſſit ad Iuramenti à ſubditis ergà Principem præſtiti ſolutionem, per quam equidem non *formaliter* in ſe ipſo Ius Divinum ſolvatur, ſed quoad hujus ſubſtratum quaſi *materiale*, *Moralitate* aliquâ Eccleſiæ clavibus ſubjectâ ſuperveſtitum? Etenim vinculi illius, quod ex Iuramento inducitur, radix *Moralis*, quæ alia eſt, quàm actus humanus, ejuſque *moralis* perſeverantia, *paſſivam* in jurante importans Religionis obligationem? Nunquid verò iſthæc eſt quid *Morale*, ſubſiſtens ſuper terream? Nunquid ergo *indefinita* cujuſcumque ſuper terram vinculi, in actu hominis *morali* Oecumenicæ Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjecto radicati, ſolvendi poteſtas prævalere poterit ad Iuramenti Principi præſtiti *paſſivam* ex Religione obligationem eatenus ſolvendam, ut talis ſolutio, juxta Chriſti Domini verbum, etiam in *Foro Cæli*, ac proinde *in conſcientiâ* ſit rata habenda, nec adeò tunc ſubditi à Iuramenti Regi præſtiti *paſſivâ* obligatione illâ, ſeu vinculo *Morali*, per Eccleſiæ authoritatem liberati, coarctentur ad fidelitatis homagium, 28. *ibi. n.* 44.

quàm baptizatos, rem verò se habere diverso modo erga eos, qui vel Christiani sunt, vel baptizati à fide defecerunt, ad hujus exceptionis infirmitatem ostendendam, disquirere nunc placeat: an quisquam in Julianum Apostatam insurrexerit? Num Romani Pontifices quidquam adversùs Constantium, Valentem, & alios Arianos Imperatores moliti fuerint? Num Reges Gothos in Italiâ regnantes, & sæpe sibi insidiantes, aut Bona Ecclesiæ invadentes, deponere tentaverint? Uno verbo, num quispiam ante Gregorium VII. aliquam sibi in temporalia Regum authoritatem asseruerit, aut in quemquam privationis Regni sententiam tulerit?

Isthâc in Reges potestate non tantùm usi non fuerunt Episcopi, sed etiam declarârunt, se nihil ejusmodi posse tentare; veluti Gregorius Nazianzenus *Orat. 1. in Julianum Apostatam* docet, nullum aliud remedium adversùs ejus sævitiam in Ecclesiâ esse præter preces, lacrymas, & patientiam. Adversùs Christianum etiam Imperatorem injusta tentantem, & Ecclesiæ Iura invadentem, nulla præter patientiam, arma, adhiberi oportere, nec ullo pacto resistendum esse, sæpiùs docet Ambrosius *ibi.* Simile docet Augustinus specialiter asseverans, nullum Christianorum per Religionem ab obedientiâ Regibus debitâ immunem. Concilium quoque Toletanum IV. *Can. 75.* definit, nullâ de causâ fideles à Sacramen- 31.

nes illas, quæ ſingulos quoſque privatos Chriſtianos afficiebant ad obediendum, & non reſiſtendum Regibus ſeu Imperatoribus, quamdiu manebant in ſtatu Regiæ ſeu Imperatoriæ dignitatis. At ſi publica Comitiorum Francicorum authoritas, ut Regni ſui publicis neceſſitatibus eſſet proviſum, jure, & abſque ullâ Chriſtianæ probitatis læſione, potuit depônere ſuum, ſed ineptum, Regem Childericum, num à Chriſtianitatis Religioſis legibus alienum erit, Reges Eccleſiæ ſanctæ Jura ac Religionem Orthodoxam evertere conatos, ad ſanctam Eccleſiæ pacem, & tranquillitatem reſtaurandam, Solio ſuo deijcere per publicam ſuper *quocunque in terris morali* protenſam, *indefinitam* ligandi, & ſolvendi poteſtatem?

Pro *ſecundo* proinde Ellieſius rectè diſcernebat inter Reges non baptizatos, erga quos nihil poteſtatis eſt ſanctæ Eccleſiæ, & inter Reges ſacri Baptiſmatis charactere inſignitos, ſed apoſtatas, ſeu hæreticos. Inter *prioris* conditionis Reges numerandi fuerant etiam Longobardi, de quibus Gregorius Magnus ſcribebat, *ſi in eorum morte ſe miſcere voluiſſet, Longobardorum gentem nec Reges, nec Duces, nec Comites ulteriùs habituram fuiſſe.* 33.

Super his igitur, ubi Chriſtianitatis quoque characterem profiteri cœperunt, Pontificia Gregorij Magni authoritas necquidquam Juris habebat, niſi in ordine ad id, quod *Morale* eſt, non verò in ordine *ad Eſſe Phyſicum* 34.

vitæ humanæ, ut proinde dictus Pontifex Maximus meritò noluerit se immiscere morti Longobardorum. Hinc tamen regrediendo nonnihil ad Imperatores ac Reges Ethnicos, iterum provoco Elliesium; ut suæ Franciæ Regum Christianam probitatem vindicet, respondendo ad istam quæstiunculam; *An, si ex Regibus adhuc Ethnicis aliquando contigit, Ecclesiæ Romanæ Iura turbari; indeq; à Pontifice accitis Galliæ Regum armis; evenit, ipsos Regno suo, seu ejus saltem parte spoliari; quo Iustitiæ titulo, cum plurimorum nece, id fieri potuerit, cùm tamen hujusmodi Rex Ethnicus non subjiciebatur Pontificis Oecumenicæ potestati?* Si pari erga suos etiam sanctos Franciæ Reges, Carolum præcipuè Magnum, Elliesius unà mecum reverentiâ feratur, res ista videtur ita componenda. Nempe si duæ, quarum neutra est alteri subordinata, supremæ potestates eatenus concurrant, ut una in alterius jura involet, tunc isthæc potest justo bello hanc injuriam publicam eatenus à se propulsare; ut secundùm luminis naturalis certa principia, victor possit hostem Jure suo Regio spoliare, sibique Regni bello parti jus vendicare; uti Christianorum Regum exempla perquàm frequentia ostendunt. At de fide est, Papæ authoritatem esse supremam, quæ nullum in terris Superiorem valeat agnoscere. Hoc igitur fidei principium combinando cum illo luminis naturalis principio, *Theologicè* infertur, Papam posse ad Regem

ex pag. 64. n. 158.

etiam

etiam Ethnicum, sibi licèt minimè subjectum, non equidem gladio spirituali uti, imò nec *materiali*, quippe quem in vaginâ retinere, in Petro jussus sit. Eo ipso tamen, quòd intrà vaginam suam contineatur, suumque adeò, Divo Bernardo animadvertente, Papa dicere queat, redditur hinc consequens, posse eundem Summum Pontificem mandato suo, Regum sibi subjectorum gladium eatenus exerere, ut ad Regem etiam Ethnicum, sibi licèt minimè subjectum, attamen Ecclesiæ publicum hostem, juriumque ejus aggressorem debellandum, authoritate suâ in subsidium accersere queat Regum Christianorum arma, illumque ab hisce devictum, spoliare Jure Regni sui, atque hoc vel sibi vendicare, vel Regibus, quorum armis vindicatæ sunt eæ, contra Ecclesiam, ipsumq; adeò Christum, ab Ethnico Rege illatæ injuriæ.

Hinc pro *tertio* venit meritò redarguendus Elliesius asseverans, Concilij Tridentini *Sess. IV. canone 75.* definiri, quòd fideles à Sacramento Regibus præstito nunquam, & nullâ de causâ absolvi possint. Neque enim hic Canon quidquam dicit de authoritate Pontificiâ, sed de Jurisjurandi temerandi à subditis arrogatâ propriâ potestate, nec non Regis necem, Regiæque dignitatis privationem moliendi à populo spontè attentatâ authoritate: cæteroqui reflexione ad Ecclesiasticam authoritatem habitâ, idem Concilium in proximè subse- 35.

quentibus, pronuntiavit anathematis sententiam adversùs Reges tyrannicè ac crudeliter se gerentes: claro adeò argumento, nihil equidem potestatis esse subditis adversùs Regis tyrannidem castigandam, bene tamen Ecclesiasticæ authoritati esse coercitivam erga tales virgam: quæ in Papâ vel etiam Concilio Oecumenico *ad quodcunque super terris Morale* seu solvendum, seu ligandum, à Christo protenditur.

36. Quando igitur Elliesius pro *quarto* disquirit, cur Pontifex non insurrexerit in Julianum Apostatam, vel Constantium, Valentem, aliosque Arianos Imperatores, sive etiam Reges Gothos in Italiâ regnantes, Ecclesiæque bona invadentes, deponendos? Ad hæc olim jam respondebat Divus Thomas *alibi* allegatus, illorum temporum statum non permisisse, ut Summi Pontifices vel per se, vel per cujuscumvis alterius Regis subsidia, exererent gladium suæ Apostolicæ authoritatis, quandoque etiam spiritualem, multò verò minùs *materialem*. Summi namque Pontificatûs potestas per Christi institutionem ita est constituta, ut ejus usus non sit nisi ad ædificationem, non autem ad fatalem, à Regibus, seu Imperatoribus illis acriùs concitandis *Moraliter* certò futuram, Ecclesiæ destructionem. Et hinc gladius Ecclesiasticarũ clavium intra Papæ vaginam meritò tenebatur tunc reconditus, nec nisi patientiæ armis, uti Patres ab Elliesio adducti ferunt, usus fuerat,

quo-

quousque benigniora succedebant tempora, quibus Summi Pontifices Ecclesiæ sanctæ propè conculcatæ infestationibus, cum boni effectûs majori securitate occurrere valebant, uti Deus nonnihil posterioribus temporibus concesserat; Childerico Franciæ Rege Pontificiæ authoritatis interventu, velut *inferiùs* ostendetur, in ordinem redacto, & in ejusdem Solium Regium evecto Pipino, Caroloque posteà Magno in Italiam arma sua inferente, indeque per Papam asserto Patricio Romanorum, imò ad ipsam Imperatoriam dignitatem evecto, cum Imperij Occidentalis à Græcis per Papæ supremam potestatem in Francos translatione. Quæ omnia, uti longè anteriora sunt temporibus Gregorij VII. Sic in apertum prodit Elliesij ineptia disquirentis; *An quispiam Pontificum ante Gregorium VII. sibi in temporalia Regum authoritatem asseruerit?* Quanquam hæc ipsissima Pontificum authoritas super Regiam potestatem non in se ipsâ *Formaliter* spectatam; nec in ejusdem Juraquà temporalia, sed quà *moralitate* in regnum Cælorum ordinabili, atque adeò spiritualitate quâpiam supervestita, suam solvendi potestatem protendendo, ac Jurisjurandi etiam solennis Regibus facti relaxationem in subditis faciendo, non ea, quæ Juris *Divini* sunt, sed horum substratum *Materiale* solverit; uti *antecedenter* expositum cernere licet.

§. IV.

§. IV.

An Pontificiæ authoritatis supra Reges, aliquando Ecclesiæ necessitate exigente, etiam deponendos, sententia meritò arguatur Novitatis.

37. ELliesius equidem *in suo quarto Paragrapho* nititur, vim facere ex hoc, quòd *Principibus in rebus* Civilibus & temporalibus *omnes subjecti sint*. At isti effato discutiendo aptior locus reservatur in examinatione *tertij* per Clerum Gallicanum constituti articuli; ubi proinde studiosè expendemus illationem qualemcunque hinc fortassis intentatam de potestatis Pontificiæ supra Reges protensione refellendâ. Quare, quem Elliesius *ultimum & quintum* posuit Paragraphum, eidem hîc *quartum* locum assigno.

ARGUMENTUM I.

38. ELliesius *præsentis cap. 2. §. ultimo* argumentatur 1. Pontificiæ super Regibus deponendis potestatis sententia priscis inaudita sæculis, ubi primùm *decimo* Ecclesiæ sæculo in lucem prodijt, omnes novitate suâ perculit; uti testantur Otho Frisingensis *in fragmento fasciculi rerum sciendarum*, & *Chronic. 6. cap. 35.* Benno Cardinalis, Imperatoris Henrici IV. contra

Papam

Papam Gregorium VII. partes secutus *in 1. & 2. libro de Hildebrandi vitâ*, Episcopi insuper & Clerici, quorum nomine conscripta fuit Apologia pro Henrico apud Adventinum *Annalium Bojorum lib. 5. fol. 179.* Waltramus Anno 1093. *Apologiæ pro Henrico lib. 2. cap. 14.* Sigebertus Abbas Gemblacensis *in Epist. Anno 1103. scriptâ.* Osbertus Leodiensis Episcopus *in Epistolâ de vitâ & obitu Henrici IV. Anno 1106. scriptâ.* Eberhardus Archiepiscopus *in oratione de Hildebrandi Antichristiano Imperio in Comitiis Ratisponensibus sub Friderico II. recitatâ.* Helmodus *Chronici Sclavonici* author *cap. 29.* & Albertus Stadensis *ad annum 1080.* referentes Rudolphi Sueviæ Ducis in Henrici IV. locum suffecti ultima verba. Joannes Trithemius *in Chronico ad annum 1106.* Onufrius Panvinius *in vitâ Gregorij VII.* Nicolaus Trevirensis *1. contra Imper. sententiam Gregorij VII.* obstupendam vocitans novitatis abusionem, ac inauditum Decretum. Venericus Vercellensis *lib. de conservandâ Ecclesiæ unitate.* Leodienses *ad Paschalem II.* Gotofredus Viterbiensis, item author *Chronicor. ætatis 6.* Cuspinianus *in Henrico IV.* Guilielmus Molmeburiensis *lib. 3.* Anonymus Author *Apolog. pro Henrico editæ ab Vrstitio.* His annumeratur Lambertus Schafnaburgensis, ac si dixisset, Henricum, postquàm iniquas pacis conditiones cum Gregorio VII. inijsset, omnibus odio, & execrationi fuisse.

Ad horum universorum sententiam magis 39.

firman-

firmandam ab Elliesio reproducitur Gregorius Magnus *in præcitatâ epistola ad Sabinianum* scribens: *In mortem cujuslibet hominis formidare se miscere.* Huc reduci potest, quod idem Elliesius proximè *præcedenti §. 4. in fine.* adfert de Gregorio Magno. Nempe cùm iste Pontifex accepisset à Mauritio Imperatore mandatum de promulgandâ quâdam lege, quâ vetitum erat, militibus in Monasterijs monasticam vitam profiteri, eam, licèt injustam existimaret, & Ecclesiæ libertati contrariam, Imperatoris tamen mandato parendo, promulgâsse, etiam antequàm Imperatori significaret suam sententiam. *Ex lib. 2. Epist. 62.* & *Epist. 64. ad Theodorum Medicum Imperatoris.*

Responsio, ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

40. Exordiendo à Gregorio Magno, circa ejusdem *ad Mauritium Imperatorem epistolam 62. lib. 2.* exaratam, inprimis venit annotandum, quòd *ibi* expresè scribat, *se in eâ neque ut Episcopum, neque ut servum jure Reipublicæ, sed Iure privato loqui.* Dum *ibidem* igitur profitetur, se inspecto jure privato, & abstrahendo à jure seu Episcopi, seu Reipublicæ, tanquam subjectum jussioni, legem Imperatoris, quantumvis eam iniquam agnovisset, per diversas terrarum partes transmitti fecisse, nunquid Apostolicæ authoritatis suæ immemor fuerat? Nequa-

quaquam, ſiquidem, Baronio *ad Annum 593. ſub finem pag.47.* ex ejuſdem S. Viri *lib.7. epiſt. 2. indict. 1.* probante, ipſe non fuerit Edicti illius iniquiſſimi contra jura Eccleſiaſtica ſanciti promulgator, ſed potiùs correctot, emendator & cenſor, maximumque adeò in his ediderit ſpecimen Sacerdotalis vigoris, Pontificiæ authoritatis, & ſuper Imperium poteſtatis, dum accedens cenſor & arbiter conſtitutionis Imperatoriæ, & ad ſacram (quam vocabant) tabulam, admovens ſtylum, edicti illius quædam expunxit, quædam addidit, augens ac minuens pro arbitrio, ut ad rectam Catholicæ Eccleſiæ normam & diſciplinam aptaret, nihilque in eo, quod Eccleſiaſticæ officeret libertati, & ſacris Canonibus contradiceret, prætermittens intactum, poſteris egregium relinquens exemplum, quidquid leges ſanciendo, delirant Imperatores ac Reges, à Romanæ Eccleſiæ Pontificibus eſſe protinus emendandum & corrigendum: ſicque ab ipſis favendum eorum votis, ut eos errantes cum manſuetudine corrigant, & Pontificiâ poteſtate, quod perperam factum nôrunt, Apoſtolicâ cenſurâ caſtigent, ſeque exhibeant eorum Magiſtros, Doctores, & Correctores, juxta illud Divinum *Hieremiæ 1.* exaratum Oraculum, quod non huic tantùm Prophetæ pronunciatum, ſed omnibus, qui pro Deo ad populum Divinâ legatione funguntur: *Conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, ut evellas, & deſtruas, &*

diſper-

disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes. Quando proinde idem Pontifex *in Epist.* non *64.* *sed 63. indict. 11.* scribebat *ad dicti Imperatoris Medicum, fecisse Deum, ut Imperator non solùm militibus, sed etiam Sacerdotibus dominaretur*, num aliâ, quàm permissionis voluntate Divinâ hoc factum, ijs verbis innuere voluit Gregorius, qui Deum subjecisse tradit Sacerdotes Mauritio Imperatori, ut olim eosdem subjecerat persecutoribus Neroni, atque Diocletiano, quos in eos etiam gladio agere permisit? Uti ex ipsomet Gregorio *in Psal. Pœnitent. 4.* liquet, *ibidem* ulteriùs conquerente: Diabolum adversùs Ecclesiam concitâsse Regiam quoque potestatem, dum nulla tamen sinat ratio, *ut inter Reges habeatur, qui destruit potiùs, quàm regat, Imperium.*

41. Quod porrò ex ejusdem Gregorij Magni *ad Sabinianum Diaconum epistolâ* proferebatur, *quòd formidâsset, se miscere in mortem cujuslibet hominis.* Id *in responsione ad proximè præcedens argumentum* jam habetur discussum, quòd nempe Sūmo Pontifici nullum jus sit in vitam humanam, imò in quamvis rem terrenam *quoad Esse Physicum* spectatam, sed super *Moralitate* duntaxat, quà in Regnum cælorum ordinabili. Sub quo proinde *moralitatis* ordine, ipsissimus ille Pontifex adversùs Donatistas excitârat Exarchum Gennadium *lib. 1. epist. 72.* ita scribens ad eundem: *Sicut excellentiam Vestram hostilibus bellis in hac vitâ Dominus victoriarum fecit*

luce

luce fulgere, ita oportet, etiam inimicis Ecclesiæ ejus, omni vivacitate mentis & corporis obviare, &c. comprimendo eorum conatus &c. Quantumvis ergo Gregorius formidârit, in cujuscumque mortem se immiscere, minimè tamen horrebat, gladium etiam *materialem*, adversùs sanctæ Ecclesiæ hostes, authoritatis suæ Pontificiæ nutu & Imperio, a Regibus & Imperatoribus exercendum, concitare.

Hinc pro *secundo* gradum faciendo ad Gregorium VII. comperimus hunc Pontificem ab Elliesio notatum gravi censurâ, ac si *rem novam, & à sæculis inauditam patrâsset, excommunicando, ac deijciendo Henricum IV. Imperatorem.* Verùm vel ex hoc, quòd notâ eâ seu Elliesij, seu Authorum ab ipso allegatorum censurâ, videatur in dubium trahi Pontificiæ potestatis ad excommunicandum Imperatorem authoritas, jam in apertum prodit spiritus, Reges vel exterminans à consortio Christianæ fraternitatis, vel contra apertam Christi vocem *Matthæi 18.* exaratam, pernegans erga Reges Christianos coercitivam Ecclesiæ virgam, adversùs quosque peccantes fratres exercendam. Quo tamen reiecto in medio, plerique ab Elliesio adducti Authores proprijs suis verbis produnt, quòd iniquas Henrici IV. adversùs Pontificem Maximum ad ejusdem usque exauthorationem in Comitijs Wormatiensibus, sese efferentis partes tenuerint, nec quidquam ergo attendendi. Sunt equidem 42.

dem nonnulli ex authoribus ab eodem Elliesio adducti, qui, uti *sequenti capite, sexto* §. videbitur, inter Collaudatores Gregorij VII. numerantur, nec nisi historicè referunt, nullum antehac Imperatorem à summis Pontificibus, vel excommunicatum, vel depositum fuisse. Sed dum Ecclesiæ sanctæ necessitas in Occidentis Imperatoribus tale quid neque exposcebat, neque permittebat, num propterea ex hoc non usu, Pontificiæ authoritati denegare fas est, tale quid adversùs Ecclesiæ sanctæ rebelles Reges statuendi potestatem? Ipsamet anteriora seu Childerici Francorum Regis, seu Leonis Isaurici ab Imperio Occidentali remotionis, unà cum alijs adducta, & *inferiùs* firmanda exempla probant jam antiquiorem in Pontificatu Romano authoritatem super Regibus ac Imperatoribus ad eorum usque exauthorationem procedere prævalentem. Neque credere fas est, centum & decem Episcopos, quorum consilio Gregorius VII. adversùs Henricum excommunicationis & exauthorationis sententiam protulit, tantam authoritatem sibi arrogaturos fuisse, nisi eam ab ipsomet Christo in sui Vicario Summo Pontifice fundatam nôssent; prout ipsamet Bulla Apostolica desuper edita, hujus potestatis rationem reducit in Claves Ecclesiæ, Beato Petro commissas, universisque manifestum reddit, quàm gravibus de causis

ad

ad id urserit Henrici impietas, Ecclesiæque vicissim publicæ necessitas.

ARGUMENTUM II.

Elliest. cit. §. ultimo argumentatur 2. In Religione id omne verum est, quod prius est, fuitque ab initio: illud verò falsum ac erroneum est, quod aliquando ignotum fuit, ac postea inventum: nobis enim nihil ex nostro ingenio indulgere licet, aut sequi, quod ab alijs fuerit inventum: sed oportet, nos ijs tantùm fidem adhibere, quæ à Christo, vel Apostolis ad nos usque per traditionem manârunt. At primus super Regibus ad eorum usque exauthorationem potestatis Pontificiæ Parens fuit Gregorius VII. Romanus Pontifex: ante hunc enim inaudita (uti Authores superiùs citati testantur) fuit ea opinio. 45.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

Quomodò inprimis oportet, id, quod verum est, à Christo, mediantibus etiam Apostolis ad nos usque per traditionem manâsse? An in ipsismet etiam per Oecumenica Concilia longè posteriùs definitis Dogmaticis conclusionibus, vel potiùs in suis principijs, Verbo Dei ab Apostolis ad nos usque propagato traditis, atque à Spiritu sancto per 44.

Oecumenicorum Conciliorum, seu authoritatis Oecumenicæ definitiones ad certa seu fidei Dogmata, seu morum Decreta sancienda authoritative applicatis? Nisi hoc posterius, mi Elliesi, elegeris, sed priori illi membro immobiliter insistere malueris, reus eris quorumcunque fidei Dogmatum, quæ priùs ignota erant populo Christiano, quàm fuissent ab Ecclesiâ super fidei Candelabrum decisoriè exposita. At verò *ex antecedentibus* constat, Verbo Divino expressè tradita esse ea Oecumenicæ in Ecclesia potestatis principia, ut per sanctiones Canonicas, & Conciliares quoque definitiones fuerit inde conclusum, Ecclesiæ, ejusque authoritati Oecumenicæ, potestatem esse erga Reges Christianos, ipsorum adversùs Ecclesiam pertinaci proterviâ ita exigente, ad excommunicationis, tandemque exauthorationis sententiam procedendi. Quâ ratione igitur hoc, quod in primævis per Christum traditis fidei principijs fundatum, in Ecclesiâ sanctâ, etiam ante Gregorij *V I I.* tempora, in vi Clavium à Christo Ecclesiæ, ejusque Capiti Petro, ac hujus proinde successori traditarum fuit exercitum, & à Concilijs Oecumenicis, Pontificibusque Maximis ex Divinis per Christum prolatis oraculis authoritativè deductum, Novitatis à verâ Religione alienæ, coarguere permittit Religio?

Caput

Caput V.

In quo eliduntur exceptiones Elliesij, quas opponit authoritatibus & rationibus Theologicis pro Pontificiâ supra Reges authoritate afferri solitis.

IN hoc capite eum tenebo ordinem, ut sub ipsismet Elliesij verbis, sim inprimis producturus argumentum in favorem Pontificiæ supra Reges potestatis adduci consuetum, postea subjuncturus Elliesij adversùs tale argumentum exceptiones, ac demum exceptionum hujusmodi confutationem subnecturus.

§. I.

Quantum momenti sit in Veteris Testamenti sacris Litteris, ad probandam Summi in Novo Testamento Sacerdotij supra Reges authoritatem.

ARGUMENTUM I.

Ex Veteri Testamento petitum ab exemplo Oziæ Regis.

HIc enim Rex leprâ Divinitus percussus, Sacerdotum judicio separatus est à cœtu populi: unde Bellarminus sic argumentatur: Si ob-

ob lepram corporalem poterat Sacerdos olim Regem judicare, & Regno privare, quare id non poterit Novæ Legis Sacerdos nunc ob lepram spiritualem, id est, propter hæresim?

Exceptio Elliesij.

2. EXcipit ergo Elliesius I. Non esse idem judicium ferendum de leprâ spirituali, ac de corporali, quippe corporalis lepra in Veteri Testamento hominem privabat omni prorsus aliorum commercio, & societate tam in Civilibus, quàm in cæteris. At verò lepram spiritualem peccati, vel hæreseos, hominem tantùm privare bonis spiritualibus, sicque adeò argumentum rectè procedere: *Lepra corporalis privabat hominem commercio civili, ergo lepra spiritualis privat hominem communione spirituali.*

3. 2. Oziam leprâ Divinitus percussum, eò quòd incensum adolere vellet super altare Thymiamatis, à Sacerdotibus declaratum esse immundum, & templo expulsum, at Regno minimè privatum; veluti constet ex 2. *Paralipom. cap. 26.* Id enim tantùm dicere Scripturam, *Sacerdotes videntes lepram in fronte ejus,* eum festinatò de templo expulisse, ob lepram scilicet, non ob peccatum; quare nihil gravius in eum statui potuisse, quàm quod in leprosos omnes per Sacerdotem statui, Deus jussit, juxta illud *Levit. 13. Qui fuerit leprâ percussus, separatus ad arbitrium Sacerdotis, habitabit.*

bit extra castra. Quapropter Oziam nec Regno, nec regnandi Iure excidisse, sed juxta sacrum textum, annos quinquaginta, usque ad mortem scilicet, regnâsse. Quinimò Oziam ne Regni quidem administratione privatum esse per sententiam Sacerdotum, sed cùm ipse jam senior esset, ac vi morbi urgeretur, nec posset in publicum prodire, satius duxisse, in filium Regni administrationem transferre, non coactum ex judicio Sacerdotum, sed impulsum ad id faciendum tum pudore, tum rei gravitate.

Refutatio istius exceptionis.

INprimis pro accepto habeo, quod Elliesius 4
asseverat, lepram corporalem in Veteri Testamento hominem privâsse omni prorsus aliorum commercio, & societate tam in Civilibus, quàm in cæteris. At ista Societatis quoque Civilis privativa separatio erat facienda per arbitrium Sacerdotis, juxta quod habetur *Levit. 13.* sanciendo, *ut leprâ percussus, & separatus ad arbitrium Sacerdotis, habitaret extra castra.* Ejusmodi verò Societatis quoque civilis ac politicæ in, Oziâ Rege leprâ percusso, privativa separatio, per naturam suam arguebat privationem administrationis Regni, utpote *Essentialiter* importantis politicam cum subditis communionem Civilem. Sicuti ergo juxta sacram Scripturam, Civilis quoque ac Politicæ

Societatis privativa, Oziæ Regis separatio, ipsometEllieſio fatente, fieri debebat per arbitrium Sacerdotis, ſic per hujus ſententiam oportet, fuiſſe ipſi ademptam Regni adminiſtrationem.

5. Ex quo pro *ſecundo* ita licet ulteriùs argumentari. Veteris Teſtamenti Sacerdotio erat poteſtas, non tantùm ſuper leproſo ferre arbitrium, Civilis quoque Societatis privationem indicens, ſed ubi inter Judices ambiguum ſeu difficile erat Iudicium, *ex Deut. 17. capite* erat Sacerdotio poteſtas, *authoritativè* decidendi *Iudicij veritatem.* Nunquid ergo Azarias, unà cum Sacerdotibus *2. Paralip. 26.* hanc proferendo ſententiam: *Non eſt tui Officij Ozia, ut adoleas incenſum, ſed Sacerdotum*, ex ipſamet Divinâ lege tulit Iudicij veritatem, imperans, (uti verbum imperativum, *Egredere*, à ſacro textu uſurpatum ſonat;) egreſſum de Sanctuario, atque ſub Divinæ etiam vindictæ interminatione indicens, contemptûs loco habitum iri (uti verbum, *ne contempſeris* indicat) ſi ſtaret intrà Sanctuarium. Neque Sacerdotes erga Oziam leprâ percuſſum verbis ſolam admonitionem præſeferentibus, agebant, ſed verborum aſſeverantium, *feſtinatò expuliſſe eum*, proprietas ſignificat, illos vim aliquam non tam *phyſicam*, quàm *authoritativam* adhibuiſſe. Quia igitur in Veteri Lege erat *authoritativa* Sacerdotij poteſtas ſupra Iudices, ac Reges etiam protenſa, num dicere fas eſt, *authoritativam* Eccleſiæ vir-

virgam etiam Coercitivam *Matth. 18.* constitutam, in Novo Fœdere non protendi supra Reges Christianæ fraternitatis consortes, cum vi non tantùm privandi comunione fidelium, sed ligandi & solvendi *Quodcumque, Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis formalitate, atque adeò sacræ Religionis publicam utilitatem, seu necessitatem præseferente supervestitum, sicque hoc ipso subordinatum Oecumenici Pastoris Clavibus? Cujusmodi ex Oziæ exemplo petita argumentatio fusiùs deducta, pluribusque firmata habetur *hujus Summæ xy 1. Capite §. 2. & locis ibidem allegatis.*

ARGUMENTUM II.

Ex 2. Paralip. cap. 23. petitum ab exemplo Athaliæ, Ius Regium tyrannicè usurpantis.

Cum enim Athalia tyrannicè occupâsset regnum, & foveret cultum Baal, Iojada Pontifex vocavit centuriones & milites, & jussit eis, ut Athaliam interficerent, quod & fecerunt, & pro eâ Ioam Regem creavit. Quid ni ergo par proportionaliter potestas sit Sacerdotio Novi Fœderis? 6.

Exceptio Elliesij.

Excipit hic Author 1. Si quid probaret istud argumentum, hinc probatum iri, quòd 7.

Reges non tantùm deponi possint à Summis Pontificibus, sed & eorum jussu interfici, quod dicere, non audere ipsosmet Adversarios.

8. 2. Longè disparem esse rationem Athaliæ, & Regis legitimi, quippe illa per tyrannidem invaserat Imperium post mortem Ochoziæ, occisis ejus filijs, è quibus unus superstes selectus fuit Ioas, ad quem morte Patris, & Fratrum, de jure Regnum successionis jure devolutum erat.

9. 3. Tametsi Athalia foverit Idololatriam, non tamen propter hoc crimen occisam esse à Iojadâ, & ijs, qui cum ipso erant, sed propter solam Regni usurpationem, ut Ioæ legitimo hæredi Regnum restitueretur.

10. 4. Neque solum, neque authoritate suâ, id fecisse Iojadam quasi Summum Sacerdotem, sed tanquam præcipuum ex Regni Iudaici Optimatibus, & uti Regis tutorem ac defensorem: ubi enim opportunum vidit esse tempus restituendi Ioæ, Centuriones, Levitas, & alios sui consilij participes fecit: *Inijtque*, teste Scripturâ, *omnis multitudo, pactum in domo Dei cum Rege, dixitque ad eos Iojada, ecce filius Regis regnabit, sicut locutus est Dominus, super filios Israel.* Non ergo Ioadam deposuisse Athaliam, aut constituisse Ioam Regem authoritate Summi Sacerdotis, sed tantùm populo declarâsse, Ioam hunc esse filium Regis, cui Regnum debebatur, populo statim eum agnoscente Regem. Quibus ita se habentibus,

bus, nihil soliditatis esse in illo argumento, ex Veteris Testamenti Sacerdotio illationem faciente, ad Novi Fœderis summum Pontificatum.

Refutatio hujus exceptionis.

INprimis si attendatur verborum illud Athaliæ exemplum *4. Regum 11.* describentium proprietas, in aperto est, Ioadam Summum Sacerdotem, non ex privatâ, sed superiore quâpiam, utique non aliâ, quàm eâ, quâ fungebatur, Summi Sacerdotij authoritate processisse adversùs Athaliæ tyrannidem, à Regij solij possessione eam deijciendo, legitimumque Regem præficiendo. Quidni enim dicere fas sit, hoc esse factitatum ex authoritate per *Deuteronomij* legem Sacerdotio impertitâ ad definiendam *Iudicij veritatem*, utpote quæ authoritas, teste sacra Litterâ, se extendebat ad omne negotium, omnemque causam Civilis quoque statûs propriam, eâ etiam cum energiâ, ut judicis imperio, Sacerdotij sententiæ conformiter, pronunciato non obediens, juberetur occidendus? Quando igitur in casu illo Athaliæ, Regnum injustè occupantis, nullus erat constitutus Iudex Laicus, Rege legitimo exturbato, & pro tunc in Ius suum restituendo, ipsemet Pontifex proferens veritatem Iudicij, quâ nisi suâ summi Sacerdotij per Deum constitutâ authoritate progrederetur ad finem tali negotio imponendum, Deo 11.

Deut.

Deut. 21. *v.* 5. statuente, ut *omne negotium ad verbum Sacerdotum finiatur*?

12. Ex quo proinde Ioiadæ Summi Sacerdotis exemplo quidni proportionaliter, secundùm quod Christi verba Clavium Petro, ejusque successori commissarum sphæram circumscribentia sonant, argumentari liceat ad parem Summi in Novo Fœdere Pontificatûs authoritatem? Prout hæc universa descripta reperiuntur *in præcitato hujus Summarij secundo capite per universos ejusdem paragraphos*.

13. Ex quibus insuper patebit, quàm impertinens sit Elliesij expositio, verborum Christi Domini Clavium Ecclesiasticarum, Oecumenicique pastoralis officij conditionem *Matth.* 16. & *Ioannis* 20. explanantis: quò, uti etiam ad *loca ibidem allegata*, brevitatis causâ Lectorem remitto, ubi etiam videre licebit, quomodò extraordinarius equidem seu Eliæ, seu Elisæi, seu Samuelis in constituendis, vel deijcendis Regibus, speciali Divino jussui innitens spiritus, locum habere possit in Oecumenico pastorali officio. Quæ universa cùm fusè deducta sint *locis præadductis*, & ne apex quidem adferatur ab Elliesio ad fundamenta *ibi* exposita confutanda, ideo non est, cur quidquam eorum hîc reproducam. Quia verò Elliesius *circa finem præf.* §. 3. ad hoc unicè collimat, ut Oecumenicam Ecclesiæ authoritatem intrà spiritualitatis limites coarcter, visum est optimum, coronidis loco hîc ostendere

dere

dere, hoc minimè alienum eſſe à ſenſu noſtro, ſi res bene expendatur.

Pro *ſecundo* igitur lubenter admitto, quòd Bona temporalia ac Regia ſæcularia Iura *Formaliter* ut ſic, non ſubdantur Pontificiæ poteſtati, ſed *Materialiter* duntaxat, ſub *altiori* ſcilicet, cui ſubſternuntur, *formalitate Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis.* Hæc autem *Moralitas* eſt quid *ſpirituale*, reſpiciens in proprio ſuo ſubjecto ſalutem æternam, ac reſpectu Eccleſiæ publicum hujus, atque ſanctæ Religionis Bonum, Deique cultum, quà non mero Naturali lumini commenſuratum, ſed quà fidei lumini proportionatum. Quia igitur denominatio fit à *Formali*, non à *Materiali*, an non ſicuti *abſolutè* dici poteſt, nullam eſſe ſummo Pontifici *temporalem*, ſed *ſpiritualem* in Reges poteſtatem, ſic pariter negare licebit, Pontificiam authoritatem protendi ſuper Regum bona, quà ſæcularia? 14.

ex pag. 121. n. 53.

§. II.

Quantum momenti ſit in rationibus Bellarmini, inductis ad probandam Pontificiæ poteſtatis ſupra Reges præeminentiam?

Elliesius equidem *præſ.* §. *1.* inducit Bellarminum aſſeverantem, quòd in temporali Pontificis authoritate comprobandâ, ſolis rationibus uſus fuerit, eò quòd Scripturis, Con- 15.

cilijs & Patribus jam usus esset in spirituali Primatu probando. Sed nunquid rationi consona hinc fit exprobratio, ac si *indirecta* Pontificis potestas temporalis unicè inniteretur rationibus & inductionibus minùs certis, vel minùs evidenter deductis? Ad cujus exprobrationis inanitatem ostendendam, operæpretium est visum, Bellarmini rationes hîc producendas ita reducere ad sacræ Scripturæ principia, ut inde patêre possit singularis eorum vis & energia.

ARGUMENTUM I.

Desumptum ex potestatis politicæ erga Ecclesiam subordinatione.

16. POtestatis *Civilis* respectu potestatis *spiritualis*, subordinatio videtur subsistere ex hoc, quòd utraque sit ejusdem Reipublicæ Christianæ, eâ tamen cum differentiâ, ut Principis spiritualis sit, de temporalibus disponere in ordine ad Bonum spirituale, quippe cùm omnis Superior imperare possit inferiori, & hinc finis temporalis potestatis subordinatur Fini spirituali concernenti æternam hominis salutem, quemadmodùm autem Fines, sic & facultates inter se subordinari, tradit Aristoteles *lib. Eth. cap. 1.* Sicuti ergo spiritus & caro coeunt in unum hominem, sic potestas spiritualis & temporalis duæ in unâ Ecclesiâ Respublicæ conveniunt

niunt in unam; uti Gregorius Nazianzenus ait.

Exceptio Elliesij.

EXcipit hic Author 1. Potestatem temporalem haudquaquam esse partem Reipublicæ Christianæ, quatenus Christiana est, sed ex spirituali ac temporali regimine constitui duas Respublicas, quarum fines sint diversi, & nullatenus inter se subordinati ex parte facultatum, sed ex parte operantis duntaxat: ita ut Principis Christiani Finis non equidem sit sola temporalis felicitas, sed æterna sui ac suorum: attamen facultatis politicæ, quà politicæ Finis etiam ultimus sit temporalis duntaxat felicitas, nec nisi ex parte operantis, Principis scilicet Christiani, sit obligatio, Politici quoque regiminis actus referre in finem felicitatis æternæ. Et hinc universi quidem homines Christiani, inter quos Reges quoque, ac Principes temporales numerantur, cum Papâ ac præfectis seu Ministris Ecclesiæ, in unam quidem coeunt Rempublicam Christianam, quoad suas charactere Christianitatis insignitas personas, inter se prorsus disparatas, sed hæ duas distinctas ac separatasRespublicas constituunt. 17.

Refutatio istarum exceptionum.

ANtequàm ad præsentis difficultatis punctum respondeamus, operæpretium est, 18.

inda-

indagare radicem, per quam subsistat ratio ejus per Elliesium assertæ obligationis; in vi cujus finis facultatis politicæ, non quidem *ex parte sui ac per se*, sed *ex parte operantis*, atque adeò *per accidens* subordinari debeat Fini Ecclesiasticæ potestatis, nempe saluti æternæ.

19. Equidem pro *primo* statuamus indubitatam cunctorum *Moralium* in homine circa res spirituales seu temporales actuum subordinationem ad æternæ felicitatis finem supernaturalem; statuamus insuper temporalium universorum, quà hominis *Morali* dispositioni subjacentium, ad spiritualia ex infusarum virtutum *Moralium* exigentiâ, homini ad statum supernaturalem elevato, quasi connaturaliter congenitam coordinationem. Statuamus prætereà ex vi hujusmodi supernaturalis elevationis cunctos omni tempore homines habuisse obligationem, ex virtute præcipuè Religionis constringentem, ad Dei cultum in fide radicatum, adeoque supernaturalem. Ex hujusmodi etiam obligationis contestandæ ratione, erat in Lege Naturæ institutum sacrificium, & Sacerdotium Abelis, Noëmi, Melchisedechi, Abrahæ, Jobi & aliorum sanctorum virorum. Numquid verò tali Sacerdotio ipsis quoque Regibus quandoque Divinitus collato, annexa erat potestas supra Reges, à viâ salutis æternæ, nedum in suis personis recedentes, sed alios insuper à sanctâ Divinæ fidei Religione seducentes? In statu legis Mosaicæ altiùs evehebatur

ex pag. 124. n. 28.

batur

batur Sacerdotij dignitas, ut haberet potestatem authoritativam, in dubijs interpretandi Divinas leges judiciales, debuitque ipsemet Politicus Judex suum Judicium isti Summi Sacerdotis sententiæ conformare in tantum, ut reus mortis fuerit pronuntiatus, qui Sacerdotis Imperio, & decreto Judicis obedire noluisset. Numquid autem hæc Summi Sacerdotis in Lege Veteri authoritas erat ex temporalium erga spiritualia *per Ius naturæ* determinatâ subordinatione, vel potiùs *ex Divinâ lege positivâ* ejus statûs propriâ? Sic proinde non ex præciso supernaturalis elevationis statu, temporaliumque ad spiritualia subordinationis jure *quasi connaturali*, sed *ex Iure positivo statûs Evangelici proprio*, definienda est Summi in Novo Fœdere Sacerdotij super Reges, *quoad temporalitates Morali supernaturalis Religionis debito* vestitas, protensa potestas. Quod adeò *positivum* ex Christi mandato in Petri successore subsistens jus, multis jam expositum fuit, aliqualiter adhuc exponendum sequenti discursu.

Quibus ita constitutis, pro *secundo* quis Catholicorum inficiari ausit, Regis Christiani jura 20.
etiam Politica seu sæcularia, unà cum ipsius personà esse capacia supernaturalis *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis? Hoc negare, foret profectò indignissimum Rege *ex pag.*
Christianissimo. Numquid verò Jura Re- *131, n.*
gia, quantumvis sæcularia, quatenus *Moralitate* *14.*

in

in Regnum Cælorum ordinabili vestita, superinduunt formalitatem, sub quâ Regni Cælorum Clavibus Summo Pontifici concreditis subjaceant? Hoc negare, foret perinde, ac negare, ijs Clavibus subesse *Quodcunque* hominis Christiani, ceu ovis Christi *Morale* in Regnum Cælorum ordinabile. Nunquid autem istud pugnaret cum apertis Christi verbis *Matth.16.* Claves Regni Cælorum eatenus definientis, ut *Quodcumque* in vi illarum Clavium à Petro, ejusque successore in terris esset solvendum, pro soluto habendum foret etiam in cælo? Nunquid verò istud Tò *Quodcunque* in terris per Ecclesiæ Claves solubile complectitur temporalia, ac Regia seu politica, quà sæcularias Jura? Neutiquam. An igitur illud *Quodcunque* in terris per Summi Pontificis potestatem solubile admittit aliquam exceptionem? At hoc dicere, foret, universalitatem illius Tò *quodcunque* contra disertum Christi verbum coarctare. Illius igitur vocis Tò *quodcunque* universalitas nullam quidem admittit exceptionem, sed explicationem Christi verbo consentaneam. Nunquid enim istud *Quodcunque* *ex pag. 231. n. 34.* in terris per Christi vicariam potestatem solubile, ex ejusdem Domini nostri institutione, habet ut sic relationem ad Cælorum Regnum seu Militans, seu Triumphans? Nónne verò ista relatio importat *Moralitatem statui supernaturali commensurabilem*, de cujus naturâ est, ordinabilem esse in Regnum Cælorum tum

Trium-

Triumphans, tum Militans? Numquid autem istius in Regnum Cælorum ordinabilitatis *Moralitas* radicatur tum in Fide, per quam sumus membra S. Ecclesiæ, ceu unius Mystici Corporis, tum in Christianitatis per Baptismum impresso charactere, per quem subijcimur sanctæ Ecclesiæ Clavibus? Nunquid autem membri ad corpus suum seu Politicum, seu Mysticum coordinatio, uti etiam erga sanctam Ecclesiam subjectio, importat obligationem, ad curandum illius Corporis Mystici, sanctæque Ecclesiæ Bonum publicum? An non igitur in vi hujus ergaEcclesiam, ceu Corpus Christi Mysticum coordinationis, seu subjectionis in Rege Christiano, secundum *Quodcumque in terris Morale, suum spectato*, est debitum ordinabilitatis ad Bonum publicum Ecclesiæ? Quia igitur *Quodcumque* in terrâ Regibus Christianis inexistens *Morale*, complectitur ipsorum Regia quoque Jura sæcularia, sed *Materialiter* duntaxat, ac *Indirectè*, & *per accidens*, nec aliter, nisi quâ supervestita *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* formalitate, sub quâ denominantur esse spiritualia, nunquid nefas esset, negare, esse ut sic contenta sub illius Christi vocis Tò *Quodcunque* universalitate, omne in terris *Morale* in Regnum Cælorum *ordinabile* complectentis? Quia verò ad istam *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* denominationem, jura Regia, utpote sæcularia, se habent solùm *Materialiter* ac *per accidens*

ex pag. 132.

dens, nec adeò dici possunt subjacere *Directè* Clavium Ecclesiæ authoritati, neque verò denominatio fit ex illo, quod solùm *Indirectè*, præcipuè *Materialiter* duntaxat, vel etiam *per accidens* convenit, nunquid secundùm præjacta principia rectè dicitur, Ecclesiæ potestas esse *spiritualium* duntaxat, non verè *Temporalium*?

21. Secundùm hæc igitur Principia, Regem Christianissimum pronunciare exemptum ab illâ Regiorum Jurium *Moralitate*, Ecclesiæ Clavibus *indefinitè*, ac *universaliter* subjectâ, perinde foret, ac ipsum alienum facere à Christiano charactere. Quòd si ergo Jura Regia, licèt sæcularia, statuantur esse capacia *Moralitatis in Regnum Cœlorum ordinabilis*, oportebit fateri, ea *Materialiter*, *Indirectè* ac *per accidens* subijci sanctæ Ecclesiæ Clavibus, non quidem sub ratione suæ *temporalitatis*, sed sub formalitate *spiritualitatis* in se derivabilis, sive *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis. Secundùm quam proinde distinctionem, si Clero Gallicano placuerit *primæ* suæ hactenus discussæ propositionis intelligentiam moderari, poterit fortè sustineri secundùm expositionem reflexionis *in hujus Summarij initio* expositæ: Sin minùs, ipsimet sint ejus sententiæ censores, quomodò cohærere valeat cum *indefinitâ* super *Quodcunq; in terris Morale*, quâ *scilicet in Regnum Cælorum ordinabile* protensâ Ecclesiæ sanctæ Clavium, Summique Pontificis Oecumenicâ solvendi ac ligandi potestate.

ARGUMENTUM II.

Desumptum ex necessitate potestatis Ecclesiasticæ ad suiipsius defensionem, suique finis à potestate sæculari præpediri quandoque soliti consecutionem.

ETenim oportet, Rempublicam Ecclesiasticam in eo esse statu, in quo sibi sufficiens sit in ordine ad finem suum consequendum. 22.
Atqui ad finem spiritualem potestatis Ecclesiæ proprium necessaria est potestas utendi ac disponendi de rebus quoque temporalibus, cùm cæteroqui malis Principibus esset integrum, fovere hæreticos, ac evertere Religionem. Imò ut Respublica quæpiam sibimet sufficiens sit, quando non potest aliter se defendere, debet posse agere adversùs alteram sibi infestam Rempublicam, ejusque Principem hostilitatis contra illam exercitæ authorem, armis suis devictum in ordinem redigere ac deponere. Quâ de causâ sub illis ad Petrum *Ioan. 21.* prolatis Christi verbis: *Pasce oves meas;* subintelligitur Summo Pontifici concessa potestas, ad gregem suum ita tuendum adversùs lupos, ut hos omni ratione, quâ poterit, arcere queat.

Exceptio Elliesij.

EXcipi potest ex hujus authoris mente, si reciproca Rerumpublicarum ad sui defen- 23.

ſionem & conſervationem neceſſitas exigat, ut Reſpublica Eccleſiaſtica poſſit agere adverſùs Principes ſæculares, ne hæreticos fovere, religionemque evertere impunè præſumant, proptereaque ipſos etiam armis compeſcere, vel deponere, pari ratione Regi fore poteſtatem, armis etiam agendi adversùs Summum Pontificem, Regiorum ſuorum Jurium injuſtum aggreſſorem. Verùm, quod Pontificiæ ſupremæ poteſtati ad ſe ipſam defendendam jus competit, non eſſe ejus conditionis, ut per arma temporalia, ſed ſpiritualia duntaxat peragi valeat, ſicque adeò paſcendi poteſtatem, Petro commiſſam, rectiſſimè equidem extendi etiam erga lupos, hæreticos ſcilicet arcendos, ſed ſpiritualibus duntaxat armis, abſque ullâ authoritate in temporalia ipſorum Iura, ac bona. Sanctum equidem Bernardum *lib. 4. de conſiderat. cap. 3.* ex eo loco Evangelij, *Ecce duo gladij hîc*, & ex illo, *Conde gladium tuum in vaginam*, inferre, quòd *gladius iſte ſit Pontificis, licèt non ejus manu evaginandus ſit*: quodque adeò *uterque gladius, Materialis ſcilicet & Spiritualis, ſit Eccleſiæ*, eâ tamen ſub differentiâ, *ut hic Sacerdotis, ille militis, ſed ad Sacerdotis nutum, exercendus ſit.* Attamen prætactum Evangelij locum a Beinardo detorqueri in ſenſum alienum, niſi hic dicatur eſſe duntaxat Myſticus & allegoricus. Imò nutum illum apud S. Bernardum non ſignificare poteſtatem *Coactivam*, ſed *Directivam*; veluti exponunt Ioannes de

Parisijs, Antonius de Rosellis, & alij. Nec denique talem nutum, aut potestatem gladij, in Pontifice spectare Regum depositionem.

Refutatio istarum exceptionum.

EXordiendo inprimis ab illâ S. Bernardi expositione, clarum est ex ipsomet sacro textu, quòd gladius iste fuerit Petri, Christo *Matth. 26. v. 12.* dicente: *Converte gladium tuum in locum suum.* At eo ipso, quòd gladius hic esset de Iure Petri, ita ut suus propterea diceretur, oportet, ut non quidem ipsemet contra Christi jussum posset eum evaginare, eo ipso tamen, quòd esset in Iure ipsius, consequens est, agnoscendam esse in eo *moralem* potestatem, mediante scilicet imperio suo ad ejusdem evaginationem, & usum exercendum ab ijs, qui subduntur ipsius Oecumenicæ authoritati, unde manifestum redditur, sancti Bernardi expositionem ab alijs, uti *superiùs* ostendebatur, Ecclesiæ sanctæ Doctoribus, seu Theologis comprobatam, haud detortam esse ad alienum sensum: an verò gladius ejusmodi adversùs Reges ad eorum usque depositionem Pontificis nutu & imperio stringi possit, elucidabitur ex proximè sequenti, alibi licèt jam producto, hîc autem sub aliâ formâ reproducendo fundamento. 24.

Pro *secundo* igitur sciscitari lubeat ex Elliesio, an non Iure naturæ certissimum sit hoc 25.

ex pag. 124. n. 28. principium *morale*, quòd nempe suprema Regia potestas non tantùm *in viâ defensionis* possit Coronæ suæ, seu Majestatis Iurium invasorem, vi etiam armatâ repellere: sed quòd supremæ potestatis authoritate possit etiam *Iudicialiter* decernere de injurijs sibi quoad Majestatis suæ Iura illatis, sicque bellum justum *offensivè* suscipiendum sancire, indeque militari exercitu progredi, ad alterum, quantumvis supremum Regem, sibi non aliter subjectum, quàm ex titulo delicti, adversùs Iura sua Regia hostilibus quoque armis perpetrati, è Regno suo deijciendum, cum *reali* simul & *authoritativâ* Iuris Regij eidem priùs competentis privatione, atque abdicatione? Hoc equidem duplicatum *Morale* principium vix audebit Elliesius negare, Iure naturali esse certissimum, cùm cæteroqui ChristianissimiRegis sui arma conijceret in discrimen alicujus minùs æquæ usurpationis. Quo adeò Principio *Morali* jam præsupposito, ita licet progredi rursus disquirendo: an non sit de fide quoque certissimum, quòd Oecumenica Summi Pontificis, unà & Concilij vicariâ Christi authoritate muniti potestas sit suprema? De cujusmodi adeò authoritate, supremæ potestatis veram & perfectam obtinente rationem, disquiri denuò potest: *An non pari proportionaliter modo per arma sibi proportionata, possit adversùs Regem, Iurium Divinæ Religionis sibi per Christum appropriatorum aggressorem incorrigibilem, & contumacem, procedere ad*

priva-

privationem usque Regni, Iurisque Regij alias ei competentis abdicationem, Iudicialiter decernendam; & ubi decreta est, Authoritativè demandandam executioni?

Cujus proinde quæsiti sequentem pro *tertio* accipe resolutionem. In suprema nempe politicâ, & supremâ Ecclesiasticâ potestate (sub ejusmodi supremæ in terris authoritatis ratione) est univoca convenientia: sicque adeò jus illud, quod potestati Regiæ adversùs alterum Regem Majestatis suæ Iurium aggressorem diximus convenire, non subsistit ex differentiâ *specificâ* supremæ politicæ authoritatis, quà lumini duntaxat naturali commensuratæ; sed quemadmodùm ratio virtutis est *generica & univoca* respectu virtutum naturalium & supernaturalium, sic illud supremæ in terris authoritatis, quà supremæ jus, de se ipso adversùs alterum, æquè licèt supremum Regem, *Iudicialiter*, & *Militariter* (per arma cuique proportionata) vindicando, est *genericum & univocum* respectu cujuscumque, sive naturalis & politicæ, sive supernaturalis Divino fidei lumini proportionatæ authoritatis, quatenus suprema est. 26.

Ex quo adeò principio ab Ecclesiasticæ & politicæ supremarum potestatum *specificis* differentijs abstractivo, ubi per fidei lumen subsumere licet, Oecumenicam Ecclesiæ authoritatem verè supremam esse, *per consequentiam Theologicè demonstrativam* infertur prorsus certum, 27. *ex pag. 124. n. 27.*

 tum,

sum, ac indubitatum principium, quòd hæc Ecclesiæ Oecumenica authoritas suprema habeat sibi *intrinsecum* jus, armis sibi proportionatis vindicandi Iurium suorum, Majestatisque suæ, Christi Vicariæ, ac Ecclesiæ sanctæ violationes injuriosas, & sacrilegas, dum contumacia saltem & contemptus accesserit. Atqui arma Ecclesiasticæ supremæ potestati proportionata sunt tum vis coercitiva *Matthæi 18.* descripta, à correctione fraternâ procedens ad censuram illam, per quam Ecclesiam non audiens, instar Ethnici & publicani sit habendus: tum potestas solvendi *Quodcumque* in terris sub *Moralitatis Christiano condignæ* formalitate obtinens vel respectum ad Regnum Cælorum, vel *Moralem* ab hoc deordinationem. In hoc autem ordine *Moralitatis* ad Regnum *Cælorum ordinabilis*, quis negare ausit, cunctos Reges Christianos esse censendos, unà cum suis publici etiam regiminis actibus *Moralibus*, Regiæque potestatis ad suam personam *subjectivâ* applicabilitate, quà justitiæ & naturali, & supernaturali, Religionique adeò consentaneâ? Quòd si ergo sub hâc *Moralitatis* ad supernaturalem statum Divinitus elevatæ mensurâ, per authoritatem Ecclesiæ Oecumenicam proferatur judicium ex *indefinitâ* super *Quocumque ad Regnum Cælorum ordinabili*, Regio etiam, quà *Moralitatem* ejusmodi superinduente jure solvendo protensâ potestate, quid stante hujusmodi per Christum sancitâ, & in cælis ratâ solu-

tione,

tione, poterit in Rege Christiano talis censuræ condemnato, superesse de Regiæ potestatis, *non secundùm se Formaliter* spectatâ supereminentiâ, sed quâ inexistebat huic supposito, Oecumenicæ Ecclesiæ authoritati subjecto, ac per sententiam legitimè exauthorato?

Hinc pro *quarto* facile est judicare, de illo Regis terreni erga jura sua Regia adversùs Summum Pontificem, eorundem injustum usurpatorem, seu aggressorem defensionis, seu vindicationis Iure reciproco. In hoc equidem utrinque paritas est, quòd non nisi sub legitimâ quoad substantialem solemnitatem perfectè Iudicariâ supremæ authoritatis sententiâ præviâ locus esse possit illius defensionis ac vindicationis authoritativæ Iuri. 28.

Verùm ex hoc ipsissimo principio, quòd Oecumenicæ Vicariæ in Romano Pontifice authoritatis sphæra, sit circumscripta limitibus *Moralitatis in regnum cælorum ordinabilis:* ad hosce autem limites, Naturalis luminis sphæram transcendentes, nequeat se extendere potestas Politica ac Regia, utpote, cujus mensura intrà naturæ lumen coarctata dignoscitur. Iccircò nihil occurrere unquam potest ex supremæ Oecumenicæ Christi Vicariæ, Romano Pontifici inexistentis potestatis decretis, seu sanctionibus, seu sententijs quibuscumque, supra quod Politica Regia potestas suam valeat prætendere vel Judiciariæ authoritatis, vel armorum Militarium potentiam; 29.

Quare

30. Quare inter illas duas Politicam & Ecclesiasticam potestates hoc versatur discrimen, quòd Regiæ potestatis actus etiam publici superinduantur *Moralitate* in regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili, ad Ecclesiasticam authoritatem spectante: at inversus esset ordo, si prætenderetur, actus ab Ecclesiasticâ Christi Vicariâ potestate promanantes, ut sic ad supernaturalis *Moralitatis* lineam traductos, ad inferiorem retrahi posse ordinem, Politicæ seu Regiæ authoritati commensurabilem.

ARGVMENTVM III.

Petitum ex pacto seu Juramento Regum Christianorum de fide Christi defendendâ.

31. QUando enim Reges & Principes ad Ecclesiam veniunt, ut Christiani fiant, recipiuntur cum pacto *expresso*, vel *tacito*, ut Regna sua Christo subijciant, & polliceantur, se Christi fidem servaturos & defensuros, etiam sub pœnâ Regni perdendi. Quando igitur hæretici fiunt, aut Religioni obsunt, possunt ab Ecclesiâ judicari, atque etiam deponi à Principatu. Quod argumentum graviùs urget in ijs præsertim Regibus, qui uti Imperatores saltem, sub sui evectione & coronatione facere constringuntur, solenne Iusjurandum pro Ecclesiæ sanctæ Iuribus tuendis: qualis porrò obligatio illis vel maximè incumbit

etiam

etiam ex munere Advocati & Defensoris Ecclesiæ eisdem competente, juxta *Cap. Venerabilem. De Elect. & Clementinam Romani. De Iurejurando,* nec non *Cap. 2. in 6. De supplendâ negligentiâ Prælatorum.*

Exceptio Elliesij.

EXcipit hic Author *propè finem cit. 2. §.* pactum præinsinuatū neque in Baptismo, aut auguratione cujusquam Regis factum, haberi posse, nisi quòd Reges ad Baptismum accedentes, solenni Sacramento, sicut & cæteri homines, se obstringunt ad fidem Christi servandam, sed sub pœnis tantùm spiritualibus, si ab eâ defecerint, nullo autem pacto sub pœnâ depositionis, privationis bonorum, aut aliâ hujusmodi. 32. *ex pag. 127. n. 361.*

Refutatio istius Exceptionis.

PRiusquàm proximè positam Elliesij exceptionem elidamus, argumentumque priùs factum obfirmemus, placuit *primo loco* indagare vim, & momentum posterioris, ex munere Advocati, seu Defensoris Ecclesiæ, Regibus, seu Imperatoribus Christianis incumbente, per nos efformati argumenti. Sub cujus discussionis exordio statim occurrit dubium: *Vtrùm Advocati erga Ecclesiam munus seu Regi, seu Imperatori incumbat ex specifico Iure alicujus quasi contractûs, seu pactionis saltem implicitæ?* In Occidentis equidem Imperatore videtur talis quasi 33. *ibi. n. 37.*

con-

contractus subsistere, dum Romanus Pontifex Imperium Græcis ademptum, transtulit in Francos & Germanos, sub *tacitâ* quasi conditione talis oneris. Attamen hæc ratio locum non habebat olim vel in Orientis Imperatore, vel in Regibus, in quibus aliâ viâ, ac independenter à Romanis Pontificibus prorogatur successio Regiæ potestatis.

34. De his igitur rursus movetur quæstio; *An ex aliquo Iure specifico, Romani Pontificatûs proprio, obstringantur ad ejusmodi Advocati, seu Defensoris Ecclesiæ munus, vel potiùs ex obligatione quasi transcendentali, characterem Christianitatis consequente, in vi cujus scilicet quilibet Christianus non privatos duntaxat, seu personales, seu reales, sed etiam publicos ac Regios, cum Christi charactere in eo subjecto conjunctos, actus tenetur saltem non usurpare in perniciem Ecclesiæ.*

ibi. n. 37.

35. Verùm ex quo fundamento ostenditur ista Regis Christiani obligatio *positiva*, ad se cum universis suis potentijs, & Iuribus pro Ecclesiâ impendendum, in casu saltem necessitatis? An isthæc fortassis obligatio, uti in omnibus Christianis, sic præcipuè in Regibus Baptismali charactere insignitis, fundatur in hoc, quòd per istum Christi characterem sint subditi, per fidem verò membra Ecclesiæ, sit autem Iuris *quasi naturalis*, ut subditus pro suo Superiore, ac membrum pro sui Corporis seu *Moralis*, seu *Politici* conservatione, omni virtute ac potentiâ suâ impendat se in casu, nedum extrema.

tremæ, sed etiam *gravis* necessitatis? Hoc autem supposito, ex ipsius etiam naturæ lumine perspectum est, *adversùs illum, in quo est talis obligatio, posse, dum eam non præstat, institui seu querelam, seu processum publicum.* Unde rectè infertur, Ecclesiæ potestatem esse, conveniendi Reges Christianos, atque duriùs contra ipsos agendi, si deficiant in illâ suâ obligatione, quamvis ex illo præcisè argumento necdum eluceat, quanta sit Ecclesiæ, ac *specificè* Summi Pontificis authoritas, in tali defectu procedendi adversùs Reges Christianos. Hujus proinde erga Reges Christianos potestatis Pontificiæ mensura alia non est, nisi ex verbis Christi, *Quodcumque in terris morale* Oecumenico sanctæ Ecclesiæ Pastori *ad solvendum vel ligandum* pro causarum merito committentis. Hinc enim fit consequens, quòd Regia potestas tum quoad *morale* sui substratum, tum quoad suos effectus *Morales*, ex *intrinseco* characteris Christiani debito, in Regnum Cælorum ordinabiles, *subjectivè* adeò ac *Materialiter* spectata subsit prætactæ solvendi potestati, Pastorali Petri successoris muneri, per Christi constitutionem annexo.

Quam ob causam pro *secundo*, insistendo unicè illi, quam Christus seu Ecclesiæ sanctæ Clavibus, seu Oecumenicæ Pontificiæ potestati posuit mensuram, sequens adhuc panditur via ad indagandum; *Quomodò Papa vel ex sacrosancto intrà Sacramenti Baptismatis susceptionem* 36.

nem implicitè *saltem firmato pacto, vel ex vi Iurisjurandi sub ipsorum coronatione præstiti, habeta sibi subjectos Reges, & in quantum contra ipsos, Pacti, seu Iurisjurandi hujusmodi temeratores valeat procedere?* Nempe in dubium vocare haudquaquàm licet, quòd pacti illius Baptismalis temeratio, seu Jurisjurandi cujuscumque, illius præsertim, quo Ecclesiæ defendendæ pollicitatio firmatur, violatio, perjurijque adeò reatus, subsit coercitivæ *Matth. 18.* Ecclesiæ per Christum concessæ virgæ, ad excommunicationis usque censuram procedere potenti. Quòd autem ista Ecclesiæ coercitiva virga ad Regum usque exauthorationem ac depositionem extendi valeat, manifestiùs evincitur ex sæpe præallegatis *Ioan. 20. & 21.* item *Matth. 16.* claris textibus Evangelicis. Duplex namque in Ecclesia existit Tribunal à Christo Domino institutum. Unum fori *interni* pœnitentialis, cui subijciuntur quorumlibet Christianorum cuncta etiam secretissima cordis peccata. Cur hoc? Nisi quia Christus *Ioan. 20.* Apostolis *indefinitè* dixerat, *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.* In quo autem consistit peccati ratio, nisi in *Moralitate* deficiente à Regni Cælorum, seu finis supernaturalis ordine? At Christus non minùs *indefinitè* dixit: *Si peccaverit in te frater tuus* (non proficiente fraternâ correctione) *denuncies eum Ecclesiæ, quam si non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Qui per Christum constitutus procedendi mo-

ex pag. 128. n. 41.

dus respicit alterum à Christo institutum Ecclesiæ tribunal, pertinens ad *Forum externum*, cui proinde subest omne fratris Christiani peccatum, si tamen respectu ejus fori valeat probari. In hoc igitur Foro Ecclesiæ *externo*, quis in terris supremam habet authoritatem, nisi Petri successor, cui omnes Christi oves sunt concreditæ, una cum Clavibus Regni cælorum & Triumphantis & Militantis? Quænam verò est materia hujus Fori, nisi quam Christus definivit hisce verbis ad Petrum prolatis: *Quodcumque solveris, aut ligaveris super terram, erit solutum, seu ligatum in cælis?* Hoc verò *Quodcumque*, utpote universalitatis vocabulum, num arctiùs exponi debet, quàm illæ *indefinitæ* voces: *Quorum remiseritis peccata*, &, *si peccaverit in te frater tuus?* Si ergo ex vi harum *indefinitè* positarum vocum, Foro Ecclesiæ tum secreto pœnitentiali, tum publico judiciario subsit omnis *Moralitas* à Regni cælorum ordine, seu Fine supernaturali devians, quid ni sub isto universalitatis vocabulo *Quodcumq; solveris*, dicendum sit, denotari omne *Morale*, quà habens ordinem ad Regnum Cælorum seu Militans, seu Triumphans? Quòd si ergo illa Petro, ejusque successori concessa *Fori Externi* potestas extendi debeat super *Quocunque*, atque adeò super Reginimis quoq; politici exercitio, & applicatione *subjectivâ*, qua *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* formalitatem superinduente, quomodò fas est, dicere, talem in Regibus *Moralitatem* pro

ex pag. 129. usque ad n. 42.

Foro Conscientiæ, non verò in ordine ad *Externum judiciarium Ecclesiæ Forum*, esse subjectam Apostolicæ authoritati, protensæ super *Quocunque*, universalitatem designante, cùm tamen respectu *Fori interni* subjectio peccatorum, non nisi sub voculâ *indefinitâ* designetur? Quia proinde sub illo *Quocunque*, super omnem Christi ovem, & omnimodam in *Externo Foro* probabilem, *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis formalitatem* protenso, continetur & Rex Christianus, & cuncta ejusdem quoad Regiæ potestatis exercitium, & applicabilitatem *subjectivam Moralitas*, quomodò hæc non universaliter dicenda est, subesse Summi Pontificis authoritati, seu potestati solvendi? Ubi verò Regiæ potestatis Ius, quâ huic personæ sub *Morali ad Regnum Cælorum ordinandâ applicabilitate* inexistens, continget, per illam Apostolicam authoritatem ex causis *Moralibus* Regnum Cælorum tam Militans, quàm Triumphans respicientibus, Regisque depositionem efflagitantibus solvi, quomodò intelligi potest, non esse tunc facta *effectiva* Regis exauthoratio? In aperto igitur est, ex præadductis fidei principijs demonstrari Summi Pontificis potestatem erga Reges Christianos, à Regni Cælorum, & Militantis & Triumphantis ordine perversè ac pertinaciter, cum publicâ etiam Ecclesiæ pernicie, deficientes exauthorandos.

C A

CAPUT VI.

Quantum momenti sit in argumentis ad Pontificiam supra Reges potestatem probandam desumptis ad exemplis, seu factis Summorum Pontificum, seu Oecumenicorum Conciliorum?

§. I.

In quo expenduntur argumenta, petita ex Theodosij Imperatoris excommunicatione, Gregorij Magni uno, alterove privilegio inferiùs *referendo; nec non Gregorij II. excommunicatione adversùs Leonem Isaurum, ac depositione Childerici Galliarum Regis.*

ARGUMENTUM I.

Ex Theodosij & Leonis Isaurici excommunicationibus, ac præinsinuato Gregorij Magni privilegio.

INprimis notum est, referente etiam Theodorito *lib. 5. hist. cap. 18.* Theodosium Imperatorem propter cædem Thessalonicæ factam, à sancto Ambrosio Mediolanensi Episcopo prohibitum fuisse ingressu Ecclesiæ, at eâ postmodùm conditione restitutum, ut legem ferret, ne deinceps sententiæ de cæde, aut Bonorum proscriptione ante triginta dierum spatium executioni mandarentur. Unde Bellarminus probare nititur, posse Principes Ec- 1.

clesiasticos non solùm in foro *interno* conscientiæ, sed etiam in foro *externo* Ecclesiastico disponere de temporalibus, in ordine ad spiritualia: quemadmodùm fecisse noscitur Ambrosius, tum cædis ab Imperatore factæ causam, tanquam ad suum tribunal pertinentem judicando, tum Imperatori mandando, ut legem de Civilibus ferret.

2\. Deinde in privilegijs Abbati Monasterij Semmerdardensis à S. Gregorio Magno impertitis, subijciuntur hæc verba, Pontificiæ erga Reges potestatis manifestum argumentum præseferentia: *Si quis Regum, Antistitum, Judicum, & quarumcunque sæcularium personarum, hujus Apostolicæ authoritatis, & nostræ præceptionis decreta violaverit, cujuscunque dignitatis sit, honore suo privetur.* Similis forma habetur in privilegio Xenodochij Augustodunensis.

3\. Inducitur porrò ad intentum nostrum Gregorij II. exemplum, qui Leoni Isauro à se excommunicato prohibuit vectigalia solvi abItalis, & proinde eâ parte Imperij mulctavit, imò, &, si nonnullis credere velimus, universo ipsum Imperio dejecit.

Exceptio Elliesij.

4\. EXcipit hic Author 1. Ubi temporalis res cum manifesto peccato est conjuncta, tunc istam ratione peccati esse Notionis Ecclesiasticæ, non ut *absolutè* de ea disponat Ecclesia, sed ut moneat, hanc, vel illam actionem Dei lege

lege non licere. De temporalibus igitur agi posse in foro Ecclesiæ, sed spiritualiter, & in ordine ad spiritualia, quatenus adjunctam habent bonitatem, vel malitiam *moralem.* Ex hoc præterea (si tamen Theodoritus in ea relatione non sit deceptus) quòd S. Ambrosius mandârit Imperatori, ut præinsinuatam ferret legem, unicè probari, Episcopo & Presbytero esse potestatem, leges indicendi etiam Regibus sub pœnâ retentionis peccatorum, ut, quæ ad isthæc sananda duxerint esse necessaria, remedia adhibeant.

Secundò. Adversùs præinsinuata Gregorij Magni privilegia, seu potiùs contra ijsdem insertam, Regibus præjudiciosam clausulam excipit Elliesius, privilegium ejusmodi esse subreptitium, & ab aliquo recentiore, Gregorio affictum; velut invictissimè à Launoio demonstratum sit. Idem dicendum esse de privilegio Xenodochij Augustodunensis, utpote quod tam variè habeatur, ut hinc intelligatur, esse suppositum, vel interpolatum. Et verò, si clausulæ illæ veris ac genuinis Gregorij Magni privilegijs continerentur, non alium habitura esse sensum, quàm imprecatorium; uti Summis Pontificibus in more est, tales Divinæ etiam indignationis imprecationes suis decretis, seu privilegijs à se concessis erga earundem temeratores, in fine subjungere. 5.

Tertiò. Idem Elliesius contra Leonis Isauri à Gregorio II. latam excommunicatio- 6.

nem excipit, quòd recentiores Scriptores Græci in odium Romani Pontificis eam confinxerint: tum quia in epistolis Gregorij nullum in Leonem hujus judicij occurrit vestigium. Tum quia Carolus Magnus *in epistola ad Constantinum & Irenem*, dissidij inter Gregorios II. & III. ac Leonem faciens mentionem, non meminit, nisi admonitionis, ac precum, quas illi Pontifices interposuissent, sed frustra, ad Imperatorem illum à suis contra imagines conatibus avertendum. Tum quia Paulus Diaconus *lib. 6. de gestis Longobardorum cap. 49.* refert, Gregorium II. impedivisse, ne Itali alium sibi Imperatorem, illo rejecto, crearent, claro adeò argumento, eum Pontificem Isauro haud voluisse, vectigalia non solvi, parteque Imperij sic mulctâsse. Tum quia Anastasius Bibliothecarius *ad annum 658.* fusè narrans, quæ in dissidio Gregorij II. & Leonis Isauri sunt gesta, nihil habet de excommunicatione Imperatoriâ, vectigaliumque, jussu Pontificis factâ subtractione. Tum quia Gregorius III. posteà Leonem Imperatorem agnovit, humanissimis ad eum datis litteris: neque Damascenus *orat. de imag.* rerum à Leone adversùs imagines gestarum mentionem faciens, refert, eum aut Regno privatum fuisse, aut excommunicatum à Pontifice.

7. Quantumvis ergo Theophanes, Cedrenus, Zeno, Nicephorus, & cum istis recentiores Historiographi Latini scribant, Leonem Isaurum

à Gre-

à Gregorio II. fuiſſe excommunicatum, & exactione tributorum Italiæ privatum; ipſimet tamen Gregorio, Paulo Diacono, Anaſtaſio, & alijs Scriptoribus, ceu antiquioribus, & fide dignioribus, majorem eſſe fidem habendam. Procul igitur abeſſe, ut Gregorius II. quidquam tentârit in jura, aut vectigalia Iſauri; ſed & ſi quid tentâſſet, ejus factum non eſſe trahendum in exemplum, cùm ſit contra Evangelij legem, quæ jubet: *Quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ Dei ſunt, Deo reddenda eſſe.*

Refutatio iſtarum exceptionum.

PRimò. Pro accepto recipio, quod Ellieſius circa Theodoſij Imperatoris ab Eccleſiæ ingreſſu interdictum profert: nempe de temporalibus poſſe quidem agi in foro Eccleſiæ, ſed ſpiritualiter, & in ordine ad ſpiritualia, quatenus adjunctam habent bonitatem, vel malitiam *moralem*. Numquid verò poteſtas Regia, non in ſeipſa *formaliter*, ſed *ſubjectivè* ſumpta; quatenus hujus Regis, authoritate ſuâ in Eccleſiæ manifeſtam perniciem, ac ſacra Religionis, fideique Orthodoxæ everſionem abutentis, perſonæ individuæ inexiſtit, ſicque ad actus publicos, *moralitate* in regnū cælorum ordinabili, vel extra ordinem iſtum exorbitante, inevitabiliter affectos progreditur, ſub tali publico præeminentiæ Regalis abuſu tam execrando, jam eſt conjuncta cum malitia *morali*? Quandoquidem proinde, ipſo Ellieſio fatente, 8.

Ecclesiæ sanctæ foro subdantur etiam temporalia, quatenus ordinem præseferunt ad spiritualia, adjunctamque habent malitiam *moralem*, publicæ præsertim Religioni infensam, numquid, ubi excellentiæ Regiæ jura temporalia, non equidem *ex se formaliter*, sed ex subjecti, cui inexistunt, nequitiâ, per insuperabilem hujus pertinaciam, sunt immobilis radix tam enormium scelerum, publicorumque Orthodoxæ Religionis damnorum, procedere licebit Ecclesiæ, ad mali ejusmodi radicem è subjecto illo tollendam, mediante Clavium Apostolicarum solutione, prævalere pr..ente *ad quodcunque in terris morale*, sive uti Elliesius loquitur, malitiâ *morali* infectum, *authoritativè* solvendum?

9\. Quo adeò principio per ipsummet Adversarium nostrum ratificato, haud difficulter pro *secundo*, refutatur prætacti Elliesij *secunda* exceptio, prætendentis, clausulas in præadductis Gregorij Magni privilegijs insertas, esse solùm imprecatorias, non verò *authoritativè* decretorias exauthorationis Regum, si contra ea privilegia protervè agerent. Numquid enim ipsa ratio evincit, ut in ejusmodi clausulis prudenter discernamus id, quod à solius Dei imperio, ac providentiâ, potestateque dependet, & id, quod in ipso etiam Summo Pontifice, talem clausulam ponente, respicit authoritatem interminationis à se factæ, ipso etiam Jure exequendæ potestate præpollentẽ. Quandoqui-

doquidem igitur maledictionis æternæ effectus non sint in potestate Pontificis, sed Dei solius, erga hos nequit nisi comminatoriam, seu comminatoriè imprecatoriam clausulam, Papa suis Rescriptis, seu Decretis inferre. Secùs verò est de effectibus, super quibus protenditur Oecumenica Ecclesiæ sanctæ Clavium authoritas, intra cujus sphæram ex diserto Christi verbo, continetur *quodcunque Morale*, sicque adeò temporale etiam quà, *morali*, uti Elliesius ait, seu bonitate, seu malitiâ affectum: in quo genere planum est, comprehendi Regiam quoque potestatem, non *in se formaliter* spectatam, sed quatenus in hoc subjecto reposita, est radix multimodæ malitiæ, ac perversitatis, in publicam etiam Ecclesiæ perniciem redundantis. In quantum igitur aliqua Pontificia constitutio adversùs hujus temeratores decernit Regalis dignitatis ab hoc subjecto abdicationem, minimè dicenda est talis comminatio esse merè imprecatoria, sed cum *reali* effectu importat, Regiæ præeminentiæ in tali subjecto privationem, vel ipso jure, & facto, vel mediante decisoriâ criminis sententiâ, incurrendam.

Conatur equidem Elliesius præadductum 10.
Monasterij Semmerdardensis privilegium à Gregorio I. amoliri, ex levibus tamen seu conjecturis, ac indicijs, vel argumentis ab authoritate *negativâ* duntaxat efformatis, uti legenti patebit. Idemque facere nititur ad-

versùs privilegium Xenodochij Augustodunensis. Adversùs cujusmodi Elliesianum conatum, sufficiat observare, tum quòd de isto
ex pag. 99. n. 1. privilegio constet *ex lib. 2. Gregorij Magni epistolâ 10.* Tum quòd par clausula contineatur in duabus alijs ejusdem Summi Pontificis epistolis, quas vindicat Author *tract. de libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 6.* prævalidè *ibidem* confutans Ioannem Launoium, tres illas epistolas suppositas, aut saltem interpolatas ostendere conatum, tametsi ab undecim ferè sæculis nemo eas in dubium revocârit, nec solùm à Gregorio VII. allegata fuerit *prima* earum, sed omnes à pluribus, etiam Gallicanorum monimentorum collectoribus exscriptæ sint; velut eo loco *per totum cap.* ostendere pergit *præcitatus* Author, quò Lectorem, si fortassis scrupulo pulsaretur, remittere volui.

II. Quare ad Elliesij præadductum principium regrediendo, quo dixerat: *Posse in foro Ecclesiastico spiritualiter agi de temporalibus, quatenus ista nimirum adjunctam habent* moralem *malitiam;* comperio effatum hoc minimè dissonare à prædicti Gregorij Magni sententiâ *in Psal. Pœnit. 4* asseverantis: *Nullam sinere rationem, ut inter Reges habeatur, qui destruit potiùs, quàm regat imperium.* Quomodò enim fieri posset, ut Gregorius in hoc suo judicio intentus esset ad aliam, quàm ad *moralitatis*, à debito regiminis moderamine in tyrannidem perversæ, rationem, sub quâ per sanctæ Ecclesiæ Claves, meritò

ritò pronunciari posset indignus Regiæ potestatis sublimitate, qui tot sceleribus in Imperij simul, ac Ecclesiæ perniciem redundantibus, obnoxius, per *moralem* malitiam suam in fori *Ecclesiastici* incideret judicium?

Hinc *tertiò* regressionem faciendo ad Elliesij exceptiones, quas Gregorij II. adversùs Leonem Isaurum latæ excommunicationi, unà & vectigalium in Italia spoliationi opposuit: unicè repono, quòd ipsissimæ hæ oppositiones ac exceptiones jam antehàc *à præcitato* Authore *tract. de lib. Eccles. Gallic. lib. 4. cap. 12.* fuerint elisæ, tum quòd testibus aliàs à me allatis, eas contra Isaurũ censuras tam clarè affirmantibus, opponendi fuissent alij testes æquè clarè negantes, aut certè rationes validissimæ: dum tamen Elliesius non nisi testium de eadem re tacentium, vel ad summum alia, non tamen contraria, loquentium authoritate, vel conjecturis ad dimittendam communem hominum sententiam, parum potentibus, causam suam tuetur: uti *præallegatus* Author, rem hanc *ubi supra* exactiùs discutiendo, pluribus id ostendit, *ibi n. 9.* in hæc differens verba: Etiamsi Launoius (seu Elliesius modò) testes adduceret expresse negantes, quas alij asserunt, Gregorij II. adversùs Isaurum censuras, non obtineret, quod intenderet. Uti enim ex Iurisperitorum doctrinâ, jura cum juribus, sic testimonia cum testimonis concilianda sunt, dum inter se pugnare videntur, nec insolubilis est

12.

ex pag. 26. n. 11.

contra-

contradictio. In hoc autem casu facillima esset concordia; certum enim est, Gregorium II. omni pacificâ ratione Imperatorem illum ad sanam rationem revocare conatum fuisse: unde de illo tempore intelligendi essent Scriptores, qui negarent, Summum illum Pontificem Imperatori tributa negâsse: qui autem affirmant prohibitam illam solutionem, interpretandi sunt de ultimo tempore, quando scilicet constitit, nullam spem esse, Imperatoris convertendi, prout haud obscurè id insinuavit Theophanes *in Chronologia* post Gregorij II. monita in Isauro haudquaquam proficientia, subjungens; tunc Pontificem *Italiæ tandem ac Romæ, tributa ad ipsum deferenda prohibuisse.*

13. Et hinc tam parum prodest Elliesij intentioni, quod Paulus Diaconus refert, *impedivisse scilicet Gregorium II. ne Itali, rejecto Leone, alium sibi crearent Imperatorem*, ut istud nostro potiùs deserviat intento, quatenus hinc redditur conspicuum, non in Italis, sed in Summo Pontifice fuisse potestatem, illum Imperatorem privandi, imperio vel ex toto, uti posteà docebitur factum à Zacharia Papa, vel ex parte, quoad vectigalium privationem; prout fecerat Gregorius II, cui proinde Elliesius (in eo duplicato Gregorij, Italos ab Imperatore alio creando coercentis, sed tamen per seipsum vectigalium spoliationem erga Isaurum decernentis, actu contrarietatem frustra etiam confingens) per summam calumniam imponit,

ac si

ac si ex hoc reus esset violatæ sanctæ Evangelicæ legis, quâ Christus jussit: *Cæsari, quæ Cæsaris, & quæ Dei sunt, Deo reddenda esse.* Numquid enim authoritativam, *quodcunque* in terris solvendi potestatem Petro, ejusque successori commissam exercendo, Christi Vicarius reddit Deo, quæ Dei sunt, cui Divino Religionis debito cedere, oportet, quodcunque terrestre jus, quantumvis Regium? At ipsemet *supra* fassus est, illam Ecclesiæ Clavium propriam solvendi potestatem, extendi etiam ad temporalia, quà *moralitate*, extra debitum Dei cultum religiosum, exorbitante afficiuntur. Hoc autem, sub ipso Imperatorij juris adversùs sacras imagines enormissimo abusu, in Leone multis salutaribus Gregorij II. hortamentis ad meliorem frugem reduci nolente, eatenus noscitur factum, ut propterea fuerit adversùs ipsum lata excommunicationis censura, cum solutione Imperatorij quoque erga vectigalia Italica juris. Quæ proinde vectigalium ejusmodi *privativa,* per Christi Vicariam potestatem indicta solutio, tantæ fuerat efficaciæ, ut jus ejusmodi non ampliùs esset Cæsaris, sed per hujus authoritativam abdicationem fuerit Deo redditum, quod Dei erat, sive quod Divini honoris jus & ratio exigebat.

ARGVMENTVM II.

Desumptum ex Childerici Galliarum Regis depositione.

14. DE Zacharia Summo Pontifice insignium Authorum est relatio, quòd rogatus à Primoribus Francorum, Regem Childericum deposuerit, & in ejus locum Pipinum Caroli Magni patrem, Regem creari jusserit. Cujus causa fuisse dicitur, quòd propter Childerici socordiam, & Religioni, & Regno in Gallia extrema ruina imminere videretur.

Exceptio Elliesij.

15. EXcipit *primò* Elliesius *cit. dissert. 7. cap. 3. §. 3. à pag. 513.* liquêre omniũ Scriptorum testimonio, Merovingios, quorum ultimus fuit Childericus, amisisse omnẽ authoritatem, ac nominetenus tantùm Reges fuisse. Ad quod probandum, is Parisiensis Doctor inducit Eginhardum *in vita Caroli Magni.* Aimonium *lib. 4. cap. 66.* Abbatem Urspergensem *in Chronico ad annum 753.* Reginonem *lib. 2. Chronicorum.* Othonem Frisingensem *lib. 5. Chronici cap. 21.* Abbatem Tudensem *ad annum 754.*

16. *Secundò.* Scriptores fermè omnes uno consensu asserere, Zachariam tantùm consultum esse à Gallis, uter, Childericus scilicet, vel Pipinus, habendus esset pro Rege, atque Pontificem

ficem illum consulentis potius, quàm jubentis, aut definientis in morem respondisse, inductis ad hoc probandum Eginhardo *in Annalibus ad annum 749.* Aimonio *lib. 4. de gestis Francorum cap. 61.* Blondo Flavio *lib. 10. Decadis 1.* & pluribus alijs, ab eodem Elliesio relatis, ex quibus prætendit, constare, Legatos à Gallis Romam fuisse missos, non ut à Pontifice peterent, authoritate illius regnum Childerico abrogari, & Pipino tradi, seque à sacramento fidei absolvi, quod procul dubio petijssent, si tunc hujusmodi potestatem haberePontificem, fuisset persuasum.

Tertiò. Neque Childericum è solio dejectum, neque Pipinum in ejus loco fuisse electum à Pontifice Zacharia, sed ab universis Francis in Comitijs totius Regni; veluti constet ex Eginhardo *in Annalibus ad annum 750.* Blondo Flavio *lib. 10. Decadis*, Reginone *lib. 2. Chronic.* Annalib. Francorum *ad annum 750.* pluribusque alijs ab Elliesio inductis historiographis. 17.

Hinc *quartò* post tantam testium nubem, non posse in dubium revocari, quin Childericus non à Pontifice Romano, sed tantùm ex ejus consilio, fuerit à Francis universis inConventu publico depositus, & ab ijsdem, secundùm antiquum Galliæ morem proclamatus, & in solio collocatus Pipinus, sicque adeò, dum quidam dicunt, Zachariam deposuisse Chidericum, hoc, advertente Ioanne de Pa- 18.

rissijs cum Glossâ ordinariâ, exponendum esse, quòd Pontifex Statibus Franciæ, Childericum deponentibus, consenserit.

Responsio, ac retorsio harum Exceptionum refutatoria.

19. DUm, mi Elliesi, *in prima exceptione* contendis, Merovingios, atque horum postremum Childericum, amisisse Regiam authoritatem, ac nominetenus tantùm Reges fuisse, num per hoc intendis, Childericum aliâ, quàm publicæ authoritatis, viâ fuisse solio regni spoliatum? At ipsemet hîc fateris, jus hæreditarium ad Regnum superfuisse Childerico? Quomodò igitur hoc jure suo privari justè potuisset, nisi per publicam authoritatem ipsius etiam Summi Pontificis? uti Eginhardus *in vita Caroli Magni*, à te (regiminis Regalis actum & jus, in verbis tuis prioribus confundere viso) perperam allegatus, apertissimè scribit: *Gens Merovingiorum, de qua Franci Reges sibi creare soliti erant, usque ad Childericum Regem, qui jussu Stephani Pontificis Romani depositus, ac detonsus, atque in Monasterium detrusus est, durâsse putatur. Pipinus autem per authoritatem Romani Pontificis ex præfecto palatij Rex constitutus.* Cui adstipulantur Annales Francici *ad annum* 749. & 750. ubi dicitur: *Hoc anno, secundùm Romani Pontificis sanctionem, Francorum Regem appellatum, & unctum esse Pipinum, Childerico in Monasterium misso.*

Ex Gallis equidem recentioribus,inter loca *vitæ Caroli Magni*,& præinsinuata loca *Annalium Francicorum* contradictionem,uti putat,ferè insuperabilem opponit adversarius, quòd *in vita Caroli Magni* destitutio Childerici, & institutio Pipini tribuatur Stephano Papæ, *in Annalibus* verò Zachariæ.Sed imaginaria hæc contradictio ex se ipsâ evanescit, dum ex libelli *de Majoribus Domûs Regiæ* non mutilè,sed integrè prolatis verbis liquet, rem à Zacharia sub finem Pontificatûs sui inchoatam, à Stephano ejusdẽ successore perfectam, aut confirmatam fuisse. 20. *ex pag. 86. n. 2.*

Ex præadductis porròEginhardi integerrimi Authoris, nec non Annalium Francicorũ verbis, pro *secundo*,manifestè constat, non de consilio duntaxat Romani Pontificis, sed hujus jussu, sive per hujus authoritatem, fuisse Childericum dejectum, Pipinum verò evectum ad Regale solium. Quemadmodúm id Annales præfati *ad annum 749.* emphaticè describunt, asserendo equidem, *Burchardum VVirziburgensem Episcopum, & Idradum Presbyterum Capellanum missos esse ad Zachariam Papam, ut ipsum consulerent de causa Regum* : attamen mox subijcit. *Per hos Legatos prædictum Pontificem mandâsse, quòd melius esset, illum vocari Regem, apud quem summa potestatis consisteret, datâque authoritate, jussisse, Pipinum Regem constitui.* Quem loquendi modum tenent insuper Regino, Otho Frilingensis, Abbas Urspergensis locis ab ipsomet Elliesio allatis, uti etiam Sigebertus *in* 21.

Chro-

Chronico, Paulus Æmilius post Otthonem Frisingensem, dicens insuper, populum à juramento fidelitatis à Pontifice absolutum fuisse.

22. Quæ tamen universa elidere nititur Elliesius: *Cùm iidem*, inquiens, *Scriptores responsionem Pontificis, Gallorumque petitionem ita referant, ut pateat, consilium solummodò à Gallis quæsitum, & à Pontifice datum esse*: reddi hinc consequens, quòd, cùm dicunt: *Pipinum jussu & authoritate Pontificis factum esse Regem*, nihil aliud sibi velint; *quàm eum Gallis fuisse authorem, ut id fieret: siquidem & consilium veniat persæpe nomine imperii, & quod ex alicujus consilio est factum, dicatur ex ejus authoritate factum.* Sed quis videat, eam expositionem violentam, & perquàm tortam esse? Quis ex illis luculentissimis verbis Authorum non inferat, Summum Pontificem illi consilio à se postulato adjunxisse authoritatem? Quid enim aliud sonant ea verba, quibus dicitur: *Jussu Stephani Romani Pontificis, depositus fuisse Childericus, datâque authoritate suâ jussisse, Pipinum Regem constitui, ac secundùm Romani Pontificis sanctionem Pipinum Regem Francorum esse appellatum?* Quandoquidem proinde luculentissimum testimonium Eginhardi solum etiam sufficeret, quia eo tempore vixit, & quia rem narratam ignorare non potuit, eâque sinceritate scripsit, ut fides ei negari non debeat, idipsum nihilominùs confirmant Aimonius *in lib. 4. de gestis Francor. cap. 61.* Regino Prumiensis Abbas *in lib. 2. Chronic.* Maria-

ex cit. pag. 86. n. 5.

nus

nus Scotus *in lib. 3. Chronic.* Otto Frisingensis *in lib. 5. hist. cap. 21.* Abbas Urspergensis *in Chronico.* Sigebertus *in Chronico ad annum 750.* Paulus Æmilius *in lib. histor. Franc.* Fredegarius Scholasticus *in fine Chronici.* Guillelmus Nangius *in Chronographia manuscripta.* Robertus Gagvinus *in lib. 3. hist. Franc.* Carolus Sigonius *in lib. 3. de Regno Italico.* Quâ proinde ratione tot testimonijs, ex parte adversa, aliorũ quorundam Scriptorum, vel etiam unius Anastasij, uti apud Launoium videre licet, silentium anteponitur? *ex pag. 87. n. 6. & 8.*

24. Ea igitur Elliesij miserrima profectò cavillatio, quâ verba illa, *Mandatum, jussio, authoritas, sanctio*, & similia, quibus Scriptores utuntur, cùm de Summi Pontificis ea in re partibus loquuntur, denotare tantùm *consilium*, interpretatur, ex ipsorum locorum imperturbato mentis oculo, ac sinè præpostero affectu lectorum, contextu dissolvitur. Et verò, cùm ipsimet etiam Adversarij negare minimè ausint, de consilio, imò & consensu Pontificis depositum esse Childericum, ac subrogatum Regem Pipinũ, num fas est dicere, consilium istud, seu consensum non fuisse authoritativum, nixũ scilicet Christi vicariâ authoritate, de quâ sæpiùs differuimus, ac ulterior redibit sermo? Nisi enim Proceres, & Status Francici eâ in re ad istam Christi vices in terris agentem authoritatem, in Romano Pontifice respexissent, ut quid ad eum, recursum propterea haberent, dum, ubi ad Reipublicæ suæ duntaxat Bonum

essent intenti, ex se ipsis longè fuissent aptiores, ad consilium publico Regni sui Bono coaptatum, communibus suffragijs capiendum?

25. Hinc pro *tertio*. intentioni nostræ nequidquam refragatur illa Elliesij exceptio, quâ prætendit, *Childericum è solio dejectum, ac Pipinum ejus loco ab universis Francis in Comitijs totius Regni subrogatum fuisse.* Inprimis enim, quomodò istud cohærere posset cum prætenso illo principio, quo Regia potestas asseritur esse *immediatè* à Deo, nisi ab hac distingui asseretur Regalis dignitatis collatio, in tantum, ut illa sit quidem juris *Divini*, hæc verò subjaceat humanis quoque dispositionibus & ordinationibus? Si porrò Regiæ præeminentiæ ad certum individuum suppositum applicatoria, ab hominum dispositione dependens ordinatio, spectetur ex fine politici duntaxat regiminis, ad quid Comitia Francica expectâssent seu consilium, seu jussionem Romani Pontificis, nisi ex parte hujus esset authoritas protendi potens super ipsissimum illum Regiæ seu depositionis, seu evectionis actum politicum, non equidem quà politicum, sed quà supervestitum *moralitate* in regnum cælorum ordinabili, ut sic ipso etiam Elliesio fatente, subordinationem habente erga Apostolicam Romani Pontificis authoritatem.

26. In Statibus equidem politicis Regni Franci-ci, ipsemet Elliesius reponit, vigere morem deponendi Regem ineptum, atque idoneum huic

huic subrogandi potestatem, ex quo autem rationis fundamento istud subsistere valet, nisi per rationem publici Boni, exigentis Regem aptum politico regimini administrando? Num verò ista publici Boni in regimine etiam politico curandi obligatio, & solicitudo in Statibus Regni Francici stare poterat absque *moralitate* in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili secundùm ipsum etiam Elliesium, subjecta fori quoque *externi* potestati Ecclesiasticæ? Numquid ergo ex hoc respectu, tum multò magis eâ ex ratione, quòd Ecclesiæ quoque sanctæ necessitas exigere videretur Regem Franciæ, qui sacræ etiam Religionis curam gereret, Papa seu jussionem, seu sanctionem, seu mandatum, seu consilium illa de re facturus, intentus esse debuit in suam Apostolicam, de quocunque *morali* super terram solvendo authoritatem? Ex qua proinde est meritò dicenda, facta fuisse Regiæ, quà *moralitate* ejusmodi vestitæ sublimitatis solutio, ejusdem intrà hoc suppositum peremptoria, ac translativa in Pipinum.

§. II.

Quantum momenti sit in argumentis desumi solitis ex Imperij Occidentalis à Græcis ad Francos, indeq; ad Germanos translatione, nec non septem Electorum institutione factâ per authoritatem Pontificiam?

ARGUMENTUM I.

Ex translatione Imperij à Græcis ad Gallos.

27. HOc argumentum ita proponitur à Bellarmino. *Septimum* Pontificiæ supra Reges etiam exauthorandos, potestatis est exemplum Leonis III. *qui Imperium transtulit à Græcis ad Germanos, propterea, quòd Græci nullum auxilium laboranti Ecclesiæ Occidentali afferre possent. Imò, quòd Imperatores Græci in hæresin prolapsi, eandem etiam pertinaciter tuendo, infesti essent sanctæ Ecclesiæ hostes.* Cujus translationis æquitatem & justitiam, ait Elliesius, solere insuper probari ex omnium Occidentis Regum, qui Carolum Magnum pro vero, & legitimo Imperatore agnoverunt, judicio.

Exceptio Elliesij.

28. EXcipit hic Author. Quanta sit hujus exempli ad propositum negotium inutilitas, atque futilitas, statim dignosci, cùm Pontifex Romanus nihil omninò juris , aut terrarum Carolo dederit, aut Imperatori Græco abstulerit : sed merum nomen Imperatoris, idque non solus ipse contulerit, sed simul cum populo Romano, cujus nomine, velut præcipuum ejus membrum, egit. Nam *primò* diu antea, quàm Carolus Imperator nominaretur,

retur, Græcus à dominio Provinciarum Occidentis exciderat, & Carolus jure successionis, aut armorum, dominus erat Galliæ, Germaniæ, Pannoniæ, partis Hispaniæ, & maximæ partis Italiæ, ac præsertim Urbis Romæ, quæ sedes erat Imperij. Itaque nomine Imperatoris adepto, ditiorem non esse factum Carolum, nec quidquam Græco Imperatori ablatum esse: ac proinde, etiamsi Leo solus Imperatorium nomen dedisset Carolo, non inde sequi, Romanum Pontificem aliquid in temporalia juris habuisse. Quantumvis proinde electio ista, seu potiùs tituli Imperatorij collatio, à nonnullis Scriptoribus Leoni, ut Civitatis Romanæ Principi tribuatur, ab alijs tamen referri acceptam ex beneficio Procerum, & populi; Annalibus Francorum *ad annum 801.* contestantibus: *Leonem Papam capiti Caroli imposuisse coronam, & à cuncto Romano populo acclamatum esse, Carolo Augusto, à Domino Coronato, & pacifico Imperatori vita & victoria.* Ijsdem verbis id narrari à Monacho Engolismensi *in vita Caroli Magni.* Aimonio *lib. 5. cap. 31.* Adone *in Chronico ætate 6.* Gofrido Viterbiensi *in Chronico*, & Ottone Frisingensi.

Nec juvare, si cum Bellarmino opponatur: 29. *In prææallegatis Francorum Annalibus in eo negotio non aliam fieri mentionem Romani populi, nisi acclamantis, & quidem non ante, sed post coronationem, à Pontifice Leone III. peractam.* Nam contra hoc replicat Elliesius prætactus, notum es-

se, quòd olim Imperatores Romani per hujusmodi acclamationes à militibus & populo electi fuerint, cùm priùs à privatis fuissent propositi, & tamen eorum electio non ei, qui proposuerat, sed universis militibus, & populo fuisset attributa: imò acclamationes istas arguere non modò præsentem, sed etiam præcedentem populi consensum.

30. *Secundò.* Pontificem coronam Imperatoriam imponendo Carolo, egisse vices omnium Romanorum, velut præcipuum Civitatis membrum, unde multos historicos ne Leonem quidem nominare, sed dicere, à Romanis tantùm fuisse nominatum Carolum Imperatorem: ita facere Marianum Scotum *lib. 3.* Lambertum *ad annum 801.* Lupoldum Bambergensem *lib. de jurib. Imperij.* Asserere Blondum Flavium *Decade 2. Leonem Pontificem coronâsse Carolum Imperatorem scito, precibusq; populi Romani.* Similia habere Æneam Sylvium *in epitome Blondi de ortu Imperij cap. 9.* Philippum Bergomatem *lib. 2. in supplemento.* & plurimos alios *ibi* relatos. Ex quibus proinde constare, Carolum Imperatorem esse declaratum precibus, consensu, votis, scito, & acclamationibus populi Romani. Nec esse, quòd Bellarminus opponat, aliquos ex prætactis Historicis, ac præter hos, Cedrenum, Zonaram, Paulum Diaconum, Eginhardum, dicentes, Carolum à Leone Imperatorem esse factum, aut declaratum, & ab eodem inunctum, atque coronatum: cùm non repugnet,

Leo-

Leonem id dici fecisse, quod non solus fecit, nec suâ tantùm authoritate, sed vices agens populi Romani, & velut voluntatis ejus ac judicij executor, aut etiam velut Romanorum primus & præcipuus.

Tertiò. Quod spectat ad coronationem & inunctionem, certum esse, illas esse meras cæremonias ad Imperij substantiam non pertinentes, quas in Gallia erga Regem Christianissimum ab Episcopo Rhemensi, in Anglia verò erga hujus Regem ab Episcopo Cantuariensi perfici, neque tamen dici posse, ab istis Episcopis fieri, aut constitui Reges: quemadmodùm Justinum quoque Imperatorem à Joanne Constantinopolitano jam coronatum, post sex nihilominùs annos voluisse adhuc coronari ab Episcopo Romano. Quare coronationem non facere Imperatorem, nec dare jus ad Imperium, sed supponere eum, qui coronatur, jam esse Imperatorem, aut Regem, habereque aliunde jus ad Imperium. Itaque Carolum Magnum jure successionis & armorum, possedisse Occidentis Imperium, atque ab universo populo Romano accepisse nomen Imperatoris, à Leone verò coronationem & inunctionem. 31.

Neque alicujus valoris esse iteratam Bellarmini oppositionem, quòd, *licèt Carolus Regnum Longobardorum armis obtinuerit, Romanos tamen nunquam bello vicerit, nec proinde eorum Rex fuerit, sicq; adeò Regna Occidentis, non tamen Imperium sibi paraverit.* Nam hoc ita elidere ni- 32.

titur Elliesius, Carolum nempe Romanos non bello sibi subjecisse, sed ab his ultrò fuisse agnitum supremum Dominum: quamvis enim isti suis legibus se regerent, supremam tamen potestatem fuisse penes Patricium & Imperatorem. Quod addit Bellarminus: *Carolum sibi parâsse Regna Occidentis, non autem Imperium*, idem Elliesius refellit, reponendo, id verum esse, si Imperij nomine nudum Imperatoris nomen intelligatur, non autem, si eo nomine importetur dominium & potestas in terras Imperij. Adhæc, cùm Imperium Occidentis jam diu vacaret, divisumque esset inter multos Regulos, haud dubium esse, quin Carolo debitus fuerit Imperij honos, cùm omnes Regiones, quæ priùs Imperium Occidentale componerent, sibi subjecisset, quem tamen nomen istud Imperatorium sibi non arrogâsse, sed maluisse, istud habere à populo Romano, & à Pontifice, tanquam uno è præcipuis Romanæ Civitatis Proceribus.

Refutatio istarum exceptionum.

33. TOtum *præsentis quæstionis* punctum reducitur in hoc punctum; *An tempore Caroli Magni declarati Imperatoris coronationem præcedente, penes Imperatores Græcos substiterit aliquod jus erga Occidentis Imperium?* Et *cui fuerit potestas, hoc jus à Græcis adimere, sicq; transferre in Carolum Franciæ Regem?* In quo suiipsius me-

morem

morem volo Elliesium, quòd *supra* circa Leonis Isauri excommunicationem, ex Paulo Diacono *lib. 6. de gestis Longobardorum cap. 49.* retulerit: *Gregorium II. impedivisse, ne Itali alium sibi Imperatorem crearent, eo rejecto.* Quòd si verò ijs temporibus nihil juris in Græcis Imperatoribus superfuerat erga Occidentis Imperium, quodnam ex Iuris ratione subesset obstaculum, ne Itali tunc alium sibi crearent Imperatorem, si ex sola etiam populi Romani acclamatione legitimè substitisset collatio tituli Imperatorij? uti Elliesius contendit *in prima præsenti exceptione sua*, deinceps tamen sibimet contrarius, *in sequenti tertia & quarta exceptione* conatus est evincere, quòd nomen, non jus Imperatorium fuerit Carolo impertitum à Romano populo.

Quod equidem, si verum obtineret, quomodò rursus fuisset locus argumentationi Elliesij, circa prætactam Isauri excommunicationem, subinferentis, si Gregorius II. tentâsset, hunc Imperatorem Græcum vectigalium ab Italis & Romanis debitorum jure spoliare, reum futurum fuisse violati Dominici præcepti *de reddendo Cæsari, quod esset Cæsaris?* Unde enim hoc jus superesse poterat Græcis, nisi ex jure Imperij? Hoc igitur in Græcis Imperatoribus non ampliùs tunc subsistente, quomodò ejusdem temerati reus proclamari potuisset ille sanctissimus Pontifex, quando Isaurum spoliâsset vectigalibus, in quæ nullum jus ha- 34.

duisset?

buisset? Sic adeò, mi Elliesi, contradictione, quibus te ipsum involvis, manifestam faciunt linguam tuam, aberrantem à veritatis semitâ. Sed hoc misso, dum ex ore & calamo tuo jam constat, proximè ante, quàm Carolus Magnus potiretur titulo Imperatorio, hujus jus extitisse penes Græcos Imperatores, via jam panditur alteri prætactæ nostratis disquisitionis membro, *penes quem scilicet potestas fuerit, Ius Imperij Occidentalis à Græcis adimere, & transferre in Carolum Franciæ Regem?* Cui quæsito responsurus priùs duxi discutiendas Elliesij exceptiones.

35. *Primò* igitur huic Authori detrahenda est larva, sub qua *in prima sua exceptione* contendit, *diu ante, quàm Carolus Imperator nominaretur, Græcum à dominio provinciarum Occidentis excidisse, & Carolum jure successionis, aut armorum dominum fuisse Galliæ, Germaniæ, &c. maximæq; partis Italiæ, ipsius etiam Romæ Sedis Imperij.* Sed quâ inprimis authoritate, quo insuper belli justi titulo, Caroli arma sunt illata in Italiam, nisi ex causa subigendi hostes Ecclesiæ? Quâ de causâ ab ipsomet Romano Pontifice in Italiam accersitus est Carolus, sicque adeò armorum istorum justitia fundabatur tum super authoritate Papæ, tum super hostilibus infestationibus, non Francico Regno, sed sanctæ Eccesiæ illatis; uti notissimum est ex historijs, quas hîc repetere, nimis longum foret. Quia verò vis armorum tunc minimè tangebat Græcos Imperatores, sed Reges, seu Regulos Italiæ,

liæ, Regiam quampiam, minimè tamen supremam Imperatoriam potestatem in suis ditionibus exercentes, quo jam justitiæ titulo Imperatores Græci, qui nullam justi contra se belli causam præbuerant, jure suo Imperatorio spoliari potuissent à Carolo? Hinc ergo Elliesij larva detegenda venit, sub qua nempe dominia jure vel successionis, vel armorum à Carolo Francorum Rege possessa, confundit cum Imperiali Occidentis jure, Græcis pro tunc minimè adempto; uti ostensum fuit.

At videamus, quid adminiculi sibi accersat Elliesius tum ex Annalibus Francicis *ad annum 801.* asseverantibus: *Leonem Papam capiti Caroli imposuisse coronam, & à cuncto populo acclamatum esse: Carolo Augusto, à Domino coronato Magno, & pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria.* Tum ex paribus verbis Monachi Engolismensis *in vita Caroli Magni.* Aimonij *lib. 5. cap. 31.* Adonis *in Chronico ætate 6.* Gofridi Viterbiensis *in Chronico*, & Ottonis Frisingensis. Ipsa equidem Annalium Francicorum, & consequenter reliquorum Authorum ab Elliesio allegatorum, pariter loquentium verba, dum populi Romani acclamationem Caroli coronatione, utpote titulum Imperatorium vel supponente, vel conferente, posteriorem asserunt, ex evidentissimâ sui claritate nullatenus admittunt, ut illa populi Romani acclamatio dici queat importâsse tituli Imperatorij collationem: quam ab ipsomet Leone Pontifice 36. *ex pag. 46. n. 98.*

tifice

tifice factam apertis verbis testantur tum Abbas Urspergensis *in Chronico ad annum 796.* dicens; hunc Papam fecisse Carolum Imperatorem: tum Lupoldus Bambergensis *in proœmio libri de juribus Imperij.* asseverans: *Translationem Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, esse factam per sacrosanctam Ecclesiam.* Tum Spondanus Gallus non tantùm referens, sed approbans, quæ Baronius de hac translatione scripserat (uti patet ex Appendice minusculis scriptâ) sic locutus: *Non tantùm Eginhardus, aut Anastasius de collata per Romanum Pontificem dignitate Carolo Magno, sunt testes, sed fatentur id ipsum Latini omnes, & Græci Authores.* Nisi ergo in sensum sibi (uti visum est)haud cohærentem, torqueantur Authorum ejusmodi verba, prorsus dicendum est, juris Imperatorij à Græcis in Occidente abdicationem, & in Carolum Francorum Regem translationem, niti authoritate Romani Pontificis.

37. Verùm pro *secundo* videamus, quid energiæ contineatur in Lupoldi Bambergensis (cujus tamen mentem jam *supra* manifestam feceramus) Mariani Scoti, Blondi Flaccij, Æneæ Sylvij, Philippi Bergomatis, & aliorum Authorum verbis asseverantium: *Leonem Pontificem coronâsse, seu declarâsse, seu nominâsse Carolum Imperatorem precibus, consensu, votis, scito & acclamationibus populi Romani?* Ista namque verba consensûs, sciti, & voti æquivoca sunt, ut sonare pos-

re possint vel subjectionis, vel superioritatis consensum, seu scitum & votum. Num verò in Romano populo pro illis temporibus fingere licet jus superioritatis, ad titulum Imperatorium authoritativè decernendum & conferendum, quando adhuc extiterat in Græcis Imperatoribus, ut ipsi etiam Romani eapropter (uti *superiùs* ostensum fuit) illis pendere deberent annuum vectigal, Imperatoriæ erga se superioritatis manifestè recognoscitivum? Ex altioris igitur præeminentiæ jure poterat unicè factum esse, ut istud Græcorum Imperatorum jus supremum ipsis adimeretur, & in alium transferretur, indeque populus Romanus non jam superioritatis, sed debitæ erga Carolum à Leone Pontifice coronatum Imperatorem subjectionis, seu reverentialis approbationis, non verò collationis authoritativæ consensum, scitum, & votum acclamationibus suis contestaretur.

Audi, hâc super re, quid eapropter fuerit actitatum inter Basilium Macedonem, Orientis Imperatorem, & Ludovicum II. Caroli Magni Pronepotem. Nempe ille Orientis Imperator ad dictum Occidentis Imperatorem dederat litteras, quibus cum præfato Ludovico acriter conquestus est: *quòd dignitatem, & nomen Imperatoris & Basilei usurparet; unum tantùm Imperatorem esse, qui Orienti, & Occidenti imperet: rogavitq., hoc nomine deinceps abstineret, sibi, nec aliis debito.* At Ludovicus Constanti- 38.

no-

nopolim misso Legato Autprando cum litteris à Baronio *ad annum 971.* recitatis, inter alia scribebat in hunc modum: *Et ipsi patrui nostri gloriosi Reges absque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem, & sacrationem, quâ per Summi Pontificis manus sumus ad hoc culmen evecti.* Quid ni ergo Ludovicus jus belli, vel electionis, & collationis authoritativæ à populo, Senatuque Romano in se factæ prætendisset, si isti tituli de jure fuissent eidem suffragati? At de his omninò tacet, solamque Pontificis Summi authoritatem prætexit.

39. Pergit proinde Ludovicus ita compellere Basilium: *Præterea mirari se dilecta tua fraternitas significat, quòd non Francorum, sed Romanorum Imperator appellemur, sed scire te convenit, quia nisi Romanorum Imperator essemus, utique nec Francorum, à Romanis enim* (non quà Collatoribus Imperatoriæ dignitatis, sed quà huic subjectis, uti *ex antecedentibus* patet, & adhuc constabit ex earundem litterarum contextu) *hoc nomen & dignitatem assumpsimus, quorum gentem & Urbem Divinitus gubernandam* (en subjectionis clarum argumentum hîc suggestum) *& matrem omnium Ecclesiarum Dei defendendam, atque sublimandam suscepimus, ex qua vel regnandi priùs* (operâ scilicet Zachariæ Pontificis à Childerico Regnum Francicum in Pipinum transferentis) *& postmodùm imperandi authoritatem*(mediante adeò Summo sanctæ Ecclesiæ Pontifice) *prosapiæ nostræ seminarium sumpsit. Nam Francorum*

corum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti sunt ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto perfusi sunt &c. præsertim cùm tales sæpe ad Imperium sunt asciti, qui nullâ Divinâ operatione per Pontificum ministerium propositi, solùm à Senatu, & populo Imperatoriâ dignitate potiti sunt: nonnulli verò non sic, sed tantùm à militibus sunt clamati, & in Imperio stabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani sceptra promoti sunt. Quid ni meritò hîc sistamus, expendendo diversos Imperatoriæ dignitatis collationis modos eatenus discerni, ut, qui supremi hujus juris titulus accrevit stirpi Caroli Magni, non reducatur in populum Romanum, sed in Summum, duntaxat Ecclesiæ sanctæ Pontificem? Unde pergit Ludovicus *in dicta suâ epistola* ita scribere: *Porrò, si calumniaris Romanum Pontificem, quòd gesserit, calumniari poteris & Samuel, quòd spreto Saule, quem ipse unxerat, Davidem Regem inungere non renuerit. Sed interim, si paginas revolvas Græcorum Annalium, & si, quæ à Vestratibus Pontifices Romani pertulerunt, perscruteris, profectò invenies, unde illos justè non valeas redarguere: unde meritò apostatis desertis, adhæserunt genti adhærenti Deo, & ipsius Regni fructum facienti.* Ex quo adeò solidissimo ejus Occidentalis Imperatoris fundamento jam elucet summæ æquitatis ratio, per quam Leo Pontifex Imperium à Græcis ademptum, transtulerit in Caroli Magni personam, ac prosapiam.

Quod adeò Pontificiæ supra Regum & Im- 40.

pera-

peratorum jura, quà *moralitate* in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili supervestita, protensæ authoritatis fundamentum à Ludovico Imperatore *supra* insinuatum, pro *tertio* videre licet accuratiùs deductum *præced. 2. cap. §. 4. n. 8. & §. 5. n. 7.* Cujus summa ad hoc reducitur principium, ut, quia jus Imperij Christiano homini appropriatum, ex sui ad regnum cælorum ordinabilitate computari debet inter illa *Quæcunque super terram Moralia*, ligandi & solvendi potestati Pontificiæ concredita, secundùm quod publica Ecclesiæ, ceu militantis cælorum Regni necessitas exigit; consequenter Leo III. ex sui pastoralis muneris authoritate, virgâque coercitivâ, Græcos Imperatores hæreticos, Ecclesiæ sanctæ, ejusque Orthodoxæ Religioni infensos, legitimè spoliârit jure Occidentalis Imperij, atque hoc transtulerit in Carolum Magnum, ejusque prosapiam, de quibus spes esset, faciendi fructus ejus regni cælorum, nempe militantis Ecclesiæ.

41. Neque jam locus esse potest *tertiæ* Elliesianæ exceptioni ex eo petitæ, *quòd Caroli Magni per Leonem III. facta coronatio fuerit nuda quædam cæremonia.* Etenim cùm ista cæremonia, si fiat per Episcopum aliquem (cui non est jus conferendi seu Regalis, seu Imperatorij juris) præsupponat, hoc alio legitimo titulo jam collatum esse, semper redibit quæstio; *Penes quem fuerit potestas authoritativa, Occidentis Imperium à Græcis adimendi, & in Carolum Magnum, ejusque*

que

que prosapiam transferendi? At ipsemetEllieſius in hâc ultimâ exceptione ſuâ fatetur, ſupremam Urbis poteſtatem non penes populum eo tempore ſubſtitiſſe, ſed penes Patritium & Imperatorem. Quia proinde Carolus Francorum Rex, juxta hiſtoriam *in antecedentibus* allatam, erat à Pontifice Romano denominatus Patritius, num ipſi Carolo ex tunc fas fuiſſet, ſe ipſum declarare Romanorum Imperatorem? At hoc Carolus ſibi haudquaquàm arrogabat, ſed ipſo Ellieſio adhuc fatente, reſpectum debebat habere erga Imperatorem, penes quem exiſteret ſuprema Urbis poteſtas. Quis verò alius ante Caroli coronationem reputabatur Imperator, quàm Græcus? Quomodò igitur Romano populo fas eſſe potuiſſet, ut Imperatorem Græcum exauthoraret, dum ne quidem penes Carolum ſubſtiterat pro tunc legitimus titulus ad illum jure belli exauthorandum? Nulla ergo ſuperſtes apparet poteſtas politica, Imperatoriâ Græcorum dignitate ſuperior, quæ hanc exauthorare valeret, ſed unica Apoſtolica in RomanoPontifice ſupererat authoritas, quæ, uti *locis præinſinuatis* probatum eſt, ſuâ ſuper *Quocunque Morali ſolvendo & ligando*, protensâ poteſtate, uti etiam per Eccleſiæ virgam tum correctoriam, tum coercitivam tali *indefinitæ Cujuſque Moralis ſolvendi* authoritati conjunctam, facere prævaluerit ſolutionem Imperatoriæ, intrà Occidentem dignitatis, in Græcis peremptoriam, ex cauſis graviſſimo-

rum discriminum Ecclesiæ sanctæ ab ipsis imminentium, de quibus avertendis unica supererat spes ex Carolo Francorum Rege, aliàs de Ecclesia optimè merito, ejusque deinceps Regali prosapiâ; uti eleganter insinuabant præallegatæ Ludovici Imperatoris erga Basilium Orientis Imperatorem litteræ, ipsomet etiam Elliesio, *ubi supra* fatente, ubi res etiam temporalis est conjuncta cum peccato, tunc ratione peccati, subesse Notioni Ecclesiasticæ, quam ipsi tamen nefas fuit, coarctare infra sphæram à Christo constitutam super *Quòcunque in terris. Morali*, pro meritis causæ vel *solvendo, vel ligando.*

ARGUMENTUM II.

Petitum ex septem Imperatoris Electorum institutione factâ per Romanum Pontificem.

42. EX Bellarmino sequens pro instituto præsenti inducitur argumentatio. Nempe *octavum* Pontificiæ supra Imperatoriâ dignitate potestatis exemplum est Gregorij V. qui sanctionem edidit de Imperatore per septem Germaniæ Principes eligendo. Quod ita esse, probatur per Blondum *Decade* 1. *lib.* 3. Naucleram *Generat.* 34. *in vita Gregorij V.* aliosque multos Historicos, Magdeburgensibus id etiam asserentibus. In hujus argumenti confirma-

firmationem adfertur Innocentij III. constitutio *in Cap. Venerabilem. De elect.* relata, ita se habens: *Verùm illis Principibus & jus, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodùm promovendum, recognoscimus, ut debemus, ad quos de Iure, & antiquâ consuetudine noscitur pervenire, præsertim cùm ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit in persona magnifica Caroli, qui à Græcis transtulit Imperium in Germanos.* Adducitur in hunc quoque finem Clementina *Romani Principes. De jurejurando.* edita in Concilio Viennensi sub his verbis: *Ecclesia Romana à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes sancitum est jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodùm promovendum.*

Exceptio Elliesij.

EXcipit hic Author I. Illum Canonem *Venerabilem*, non posse intelligi de Imperij Electoribus, eo saltem modo, quo Canonem illum exponit Jordanes *in Chronico* docens, à Carolo Magno de consensu & mandato Romani Pontificis præceptum esse: *Vt Imperium Romanorum apud electionem Canonicam Principum Germaniæ in perpetuum remaneret.* Etenim hanc opinionem, si intelligatur de septem Electoribus, defendi non posse, cùm constet, hos diu post Carolum Magnum fuisse institutos. Deinde etsi de Principibus Germanis omnibus id 43.

intelligatur, tam falsum esse, *eam potestatem eligendi Imperatorem, ipsis esse à Pontifice collatam*, quàm falsum est, ejus solius authoritate esse Imperium translatum ad Germanos. Ut enim jus electionis Imperatoris Sedes Apostolica in Germanos Principes transtulisset, priùs debuisse illud habere. Inauditum verò esse, quòd Romanus Pontifex solus ullum unquam Imperatorem elegisset. Nec verò quemquam movere debere judicium Innocentij, utpote in sua causa loquentis. Quòd si tamen quis nollet prorsus reijcere, posse explicari, quasi diceretur: jus istud à Romano Pontifice in Germanos esse translatum nomine totius Romanæ Civitatis, quæ istud jus habebat. Certum namque esse, quòd ante Carolum non Germanorum Principum, sed Romanæ Civitatis fuerit, creare Imperatorem. Post Carolum verò Principes Francos & Germanos in electione præcipuas partes habuisse, hoc autem fieri non potuisse sine Romanæ Civitatis consensu, ejusque Episcopi, qui, cùm primus Princeps illius esset, eam in istis negotijs repræsentâsse.

44. Hinc, quando in Clementina *Romani Principes. De jurejurando.* inducitur Concilium Viennense asseruisse: *Quòd Ecclesia Romana à Græcis Imperium transtulerit in Germanos, & ab eodem ab certos eorum Principes derivatum sit jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem posteà promovendum*: debere hoc eatenus accipi, quatenus

id

id Romanæ Ecclesiæ,non solius adeò Pontificis consilio, auhoritate, & suffragio factum sit. Quòd si verò illud Concilij Viennensis dictum cuipiam videatur aliquid amplius asserere, respondendum fore, quod de professo decretum & determinatum est à Concilio, non autem illud, quod narrando dictis inseritur, cujusmodi esse præadducta *illius Clementinæ* verba: præcipuè cùm ejus Concilij decreta à Pontifice Clemente V. sint concinnata, non ab ipso Generali Concilio emissa.

Secundò excipit Elliesius. Incertum esse, 45.
quando, quomodò, & à quo septem Electores in Imperio fuerint instituti. Esse namque Scriptores, ut Jordanem *præcitatum*, qui hanc Electorum institutionem tribuant Carolo Magno. Sed hanc opinionem ab omnibus haberi falsam, cùm successores Caroli non à certis Germaniæ, sed ab omnibus Franciæ Principibus electi fuerint. Alios Historiographos ejus institutionis Authores asserere Principes Germaniæ: alijs econtra, veluti Blondo, Nauclero, Platinâ eam tribuentibus Gregorio V. Alijs porrò, nempe Aventino & Onuphrio eandem Gregorio X. adscribentibus, probando etiam, septem Electores non ante fata Friderici fuisse institutos. Nonnullis insuper arbitrantibus, illam institutionem partim Gregorio V. partim Othoni III. partim Principibus Germaniæ tribuendam esse, quia cùm hos omnes diverso modo ea institu-

tio tangat, ab omnibus approbari debuisse. Baronio tandem primam septem Electorum institutionem attribuente Innocentio IV. unà & Generali Lugdunensi Concilio: quamquam in hoc alij recenseantur septem Electores, quàm nunc sint, & olim fuerint: hi enim sunt *Moguntiensis, Treivrensis, Coloniensis, Palatinus, Saxo, Brandeburgensis, & Bohemus*: cùm econtra, qui à Concilio Lugdunensi recensentur, hi sint: *Duces Austriæ, Bavariæ, Saxoniæ, & Brabantiæ, ac Episcopi Coloniensis, Moguntinensis, & Salisburgensis.* Ad cujus adeò incertitudinis tenebras dispellendas, oportere, ut considere-tur, ad quos Imperatoris electio diversimodè pertinuerit. Ante translationem namque Imperij hanc spectâsse ad Senatum, populumque Romanum: quamvis plerumque exercitus elegerit Imperatores, qui tamen Senatûs, ac populi consensu retinebat Imperium. Verùm post Imperij translationem, Carolum Magnum (veluti à se probatum sit) ab universo populo Romano, Authore Pontifice, electum esse Imperatorem. Cujus successores Imperium jure hæreditatis, tum etiam ex prævia Principum, ac Procerum Imperij electione, sibi vendicâsse.

46. Ultimum è Caroli Magni sanguine Imperatorem fuisse Ludovicum III. Arnulphi filium, qui prole carens, à Berengario Veronæ victus, vitam & Imperium amisit. Hinc Imperium ruere cœpisse, dum Itali ac Romani pro

Im-

Imperatoribus ac Regibus agnoſcebant victores: ex alia verò parte Franci, & Germani Principes Imperatorem agnoverant Conradum, à Carolinâ ſtirpe Germaniæ Regem, qui morti proximus, teſte Nauclero *generat. 31. anno 937.* perſuaſit Principibus, ut Henricum Thuringiæ, & Saxoniæ Ducem in Regem ei ſucceſſorem eligerent, qui tamen duo Imperatoris titulum non habuerunt. Poſthæc Othonem ab omni populo Francorum & Saxonum, eodem Nauclero atteſtante, electum, Italiâ recuperatâ, Imperatoris nomen ac dignitatem conſenſu populi Romani accepiſſe, & à Pontifice Romæ inunctum eſſe. Qui verò deinceps iſtis ſucceſſêre, plerumque hæreditatis jure ab univerſis pariter Germaniæ Principibus electos dici: donec ad vitandam confuſionem, ac diviſionem, cæteri Principes ſeptem Electoribus ſua jura ceſſerunt: neque enim potuiſſet Pontifex iſtud eligendi jus authoritate ſuâ quibuſdam Principibus adimere, quippe cùm jure naturali in Regno electivo electio pertineat ad univerſum populum, ſed ad vitandas turbas introductum ſit, ut præcipui Proceres ex conſenſu populi cæteros cives repræſentantes, Regem, aut Imperatorem eligant: neque verò dubium ſit, quin poſſint ſibi invicem jus ſuum cedere, & electionem paucis tantùm committere: at Pontificem Romanum id ſinè eorum conſenſu facere poſſe, abſurdum prorſus videri.

Tertiò proinde pergit Elliesius. Videri sibi verisimile, quòd Otho III. cæterorum Imperij Procerum adhibito consensu, & fortè Gregorij V. authoritate adjectâ, numerum Electorum septenarium constituerit: cùm enim is Imperator liberis careret, & periculum esset, ne divisiones ob Electorum multitudinem orirentur, huic malo obviam ire volentem, remedio isto usum esse; sperando ab omnibus Principibus, id probatum iri: quamquam ex historia constet, id non statim obtinuisse, Principibus ordinarijs Electoribus non omninò consentientibus, & juri suo cedere nolentibus: nam quemadmodùm Henricus Othonis successor non à septem Electoribus, sed à Principibus Germaniæ electus dicitur, sic extant plura exempla posteriorum Imperatorum eodem modo electorum. Ita conciliari invicem illos, qui dicunt, institutionem septem Electorum sub Othone III. factam, & qui dicunt, eam non ante Gregorium X. aut Innocentium IV. obtinuisse: istos enim loqui de usu, illos de instituto. Quòd enim solus Imperator, aut Pontifex suâ authoritate absque consensu cæterorum Principum id non fecerit, probari tùm ex eo, quòd facere non potuerit, tum ex Scriptorum benè multorum testimonijs, speciatim Chronici veteris, cujus Authorem dicunt nonnulli Albertum Stadensem *ad annum 1240.* Augustini Triumphi *lib. de potestate Ecclesiæ q. 35. a. 2.* Leopoldi *de jure*

Im-

Imperij cap. 5. Naucleri *generat. 34. anno 994.* ex quibus habetur, quæ fuerint Pontificis, Imperatoris & Principum hoc in negotio partes: dum nempe Imperator septem Electores delegit ex consilio Principum, cæteri autem Principes consenserunt, ac juri suo cesserunt: Pontifex verò constitutionem Imperatoriam ex consensu Principum factam probavit, & *retulit,* non (uti Bellarminus legit) *tulit.* Ad quam adeò Electorum institutionem suo modo concurrisse Gregorij V. tanquam unius Pontificis Romani consensum, utpote qui juxta gradum suum in consentiendo in communem Imperatorem, interesse haberet, eapropter, teste Nauclero, decernens: *Vt electus Romanorum Rex tum demum Augustus, & Imperator haberetur, cùm à Romano Pontifice benedictione promissâ coronaretur.*

Refutatio istarum Exceptionum.

PRimò itaque Innocentius III. in Canone *Venerabilem. De electione.* suæ sanctionis sequens statuit fundamentum, quòd nempe *recognoscat, jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem posteà promovendum, competere Principibus, ad quos de jure & consuetudine noscitur pertinere, præsertim cùm ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Græcis transtulit in Germanos.* Ex quo adeò fundamento fit consequens, quod mox subjungit 47.

Pon-

Pontifex, quòd hinc *utique & recognoscere debeant, & utique recognoscant, sicuti in præsentia sua recognovêre* (Germaniæ Principes) *jus, & authoritatem examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, spectare* ad se, ceu Papam, *qui eum inungit, consecrat, & coronat &c.* Ex quibus adeò verbis dilucidè constat, immeritò inde deduci opinionem illam, quæ septem Electorum in Imperio institutionem reducit in tempora Caroli Magni, quamquàm hujus institutionis in Romanum Pontificem reducendæ, radix & fundamentum ex ea Canonica sanctione habeatur, quatenus æquitati prorsus consentaneum, ipsaque naturalis luminis evidentiâ conspicuum est, *quòd in eum, qui Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Græcis transtulit ad Germanos,* reduci meritò debeat institutio ac designatio Principum, quibus jus & potestas sit, eligendi Regem, posteà à Sede Apostolica promovendum in Imperatorem, quippe cùm jus Occidentalis Imperij, extinctâ Carolinâ prosapiâ, cui ex hæreditaria successione erat annexum, non potuerit non regredi ad illum, qui hoc à Græcis ademptum, non ulteriùs, quàm in masculinæ Carolinæ stirpis Reges unicè collocaverat.

49. Et hinc facilè eliduntur eæ Elliesianæ exprobrationes, quibus opponit: *Vt jus electionis Imperatoris Sedes Apostolica in Germanos Principes transtulisset, oportuisse, quòd priùs id habuisset.* Constat namque *ex præcedentibus*, ex eo tempore

sanctæ

ſanctæ Sedi quæſitum eſſe hoc jus, quando Græcis illud ademit, & quia non ultra Carolinam ſtirpem, id primitus fecit hæreditarium, hâc proſapiâ extinctâ, ſecundùm ipſam rei evidentiam, neceſſariò rediiſſe ad eandem ſanctam Sedem, non Romanæ Civitatis, uti *antecedenter* fuit oſtenſum, nomine, ſed Apoſtolicæ authoritatis jure, id Græcis adimentem, & transferentem in Caroli Magni proſapiam.

Ne porrò Ellieſius præſumat, Innocentio 50.
IV. per ſummam impudentiam *tacitè* objicere, ac ſi in causâ propriâ locutus, minùs videretur fide dignus, audire lubeat Concilij quoque Viennenſis conſtitutionem *in Clementina unic. De jurejurando.* relatam, cujus, operæpretium eſt, ad partis adverſæ cavillationes evidentiùs reprimendas, integrum tenorem hîc proferre: *Romani*, inquit, *Principes Orthodoxæ fidei profeſſores, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus Caput Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem, ejuſdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non unctionem, conſecrationem, & Imperij coronam accipiunt, ſua ſubmittere capita, non reputabant indignum, ſeque illi, & eidem Eccleſiæ,* quæ à Græcis Imperium tranſtulit ad Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum pervenit, *aſtringere vinculo juramenti, prout tam mos*

ob-

observationis antiquæ temporibus novissimis renovatæ, quam forma juramenti hujusmodi sacris inserta Canonibus, manifestant. Adversùs hanc igitur Concilij Generalis in Gallia celebrati sanctionem si repugnare contendas, mi Elliesi, quid nisi maledictionem illam in caput tuum accersis, quam Christus *Matth. 18.* protulit adversùs illos, qui Ecclesiam in Concilio Generali repræsentatam non audierint? Num verò fas tibi erit excipere, ac si Concilij illius decreta à Clemente V. concinnata, non sint emissa à Generali Synodo? Quæ enim alia Concilij norma, nisi ut ejusdem sanctionum authoritas subsistere debeat ex Nomine Christi, adeoque Vicaria hujus potestate, Romano Pontifici inexistente, sicque ultimatum hujusmodi sanctionibus ex Concilij simul & Pontificis consensu comprobatis robur impertiente, ac deinceps comuni authoritatis Oecumenicæ nomine promulgante? Qui verò prætexendo, in Concilio illud tantummodò vim habere, quod ex professo ibi decretum ac determinatum est, ab ista authoritativâ Concilij vi excludere ausis id, quod pro fundamento decreti Conciliaris adstruitur ex professo; quemadmodùm res ita se habet in præadductæ Synodalis sanctionis conclusione, quòd nempe innitatur ipsissimo illi fundamento, in vi cujus ibi disertè asseritur, Imperium à Græcis in Germanos translatum, sicque jus Imperatorem eligendi ad certos Germaniæ Princi-

pes

pes derivatum fuisse ex Sedis Apostolicæ authoritate Oecumenicâ.

Hinc pro *secundò* non multum hîc immoror, quòd alibi jam fusè præstiti in indagando tempore, *quando, & à quonam Pontifice septem Electorum institutio facta sit?* Dum enim substantia rei hujus adeò aperta est, quòd reducenda sit in Sedis Apostolicæ authoritatem, quid intersit nostri instituti, multis indagare velle ejus circumstantias particulares. Ad hujus itaque negotij expeditionem, sufficiat nobis, quòd Elliesius haud obscurè dicat, non nisi usque ad Imperij ad Græcos translationem, jus constituendi Imperatorem, fuisse vel penes populum, ac Senatum Romanum, vel ejus militarem exercitum. Ubi ergo dignitatis Imperatoriæ in Græciam translatæ collatio fuit adempta populo Romano, annui etiam vectigalis solutione suam erga Græcos Imperatores subjectionem antehac profiteri compulso, quomodò in hujus poterat esse potestate, ut eam, exclusis Græcis, ad se retraheret? Et quia neque Carolus Magnus Francorum Rex, jure belli multis quidem Italiæ Principatibus sibi comparatis, ullatenus dici potest, à Græcis vindicâsse sibi Imperium; quis alius, nisi Romanus Pontifex, ex altiori Vicariatûs Christi authoritate, valuit, Imperium Occidentis, Græcis hæreticis justè ademptum, transferre in Caroli Magni prosapiam, atque hâc exspirante, in Germaniam, unà cum jure eligendi hujus Principibus concesso? 51.

52. Hoc non parum firmat ipsissimum illud, quod affirmat Elliesius, nempe extinctâ Carolinâ stirpe, ruisse Imperium, nec priùs cœpisse quemquam Germaniæ Principem, licèt electũ in Regem, potiri Imperatoris titulo, quàm ubi Otho primus à Summo Pontifice in Imperatorem coronatus fuit. Causatur equidem Elliesius: *Cùm jure naturali in Regno electivo potestas eligendi pertineat ad universum populum, ad turbas autem devitandas, in Germania sit introductum, ut præcipui Proceres ex consensu populi, cæteros cives repræsentantes, faciant Regis, aut Imperatoris coronationem.* Attamen ex hoc ipso Elliesij effato se offert mihi occasio, sciscitandi; an igitur fateri tandem compulsus fuerit, Regiæ ac Imperatoriæ dignitatis ad hanc seu prosapiam, seu individuum applicationem non esse juris *Divini*, sed *humani*, sicque *moralitati* in regnum cælorum ordinabili, seu deordinabili subjectam, subesse Oecumenicæ ad *Quodcunque Morale in terris seu solvendum, seu ligandum* Divinitus constitutæ potestati?

53. Quo iterum, iterumque jam præsupposito, videamus pro *tertio*, quantum momenti sit in *tertia* Elliesij exceptione, vim in hoc facientis; *Quòd neque solus Pontifex, neque solus Imperator absque concursu Principum, ac Statuum Imperij, potuisset jus eligendi Regem & Imperatorem de jure quasi naturali eisdem competens, certis duntaxat Principibus appropriare?* Optarem, ut Elliesius in Innocentij III. constitutione *Vene-*

rabi-

rabilem. 34. *De electione.* & *Clementinâ* in Concilio Generali editâ *ſanctione unicâ. De jurejurando.* attentè obſervâſſet, quàm circumſpectè iſti Pontifices, unà cum præfatâ Oecumenicâ Synodo loquantur, jus eligendi *Regem*, non verò *Imperatorem*, attribuentes Germaniæ Principibus, ſubijciendo, ex tunc Regem ſic electum, in Imperatorem poſteà promovendum, reſervari judicio ac examini Summi Pontificis. Quæ diſtinctio valde circumſpecta, ipſomet Ellieſio fatente, poſt extinctam Caroli Magni proſapiam, in praxi etiam fuit in tantum obſervata, ut duo intrà Germaniam electi Reges haudquaquàm potirentur titulo Imperatorio, quoúſque ad hunc à Sede Apoſtolica poſtmodùm admiſſus, & coronatus fuerat Otho primus. Quare ea Ellieſij argumentatio ex jure quaſi naturali evincit quidem, penes Germanos potuiſſe ſubſiſtere jus eligendi Regem, dum tamen intentio ſemper erat, & erit, non alterum præficiendi, niſi qui promovendus poſtmodùm eſſet in Imperatorem, quæ promotio ex *præcitatis* Canonicis, & Conciliaribus ſanctionibus ſtabat penes Romanum Pontificem; idcircò ex præjactis fundamentis jam planum redditur, ſi jus Regium in Germania diſcernatur à jure Imperatorio, omnimodam circa hoc ex tempore Imperij à Græcis adempti, & in Carolum Magnum tranſlati, in ejuſque tandem proſapiâ extincti diſpoſitionem, ita redijſſe ad poteſtatem Pontificiam,

ut

ut consequenter jus etiam eligendi, non præcisè Regem Germanorum, sed quà promovendum in Imperatorem, reinciderit ad Sedis Apostolicæ authoritatem.

54. Quibus taliter constitutis, non omninò improbo, quas Pontificis, Imperatoris, & Principum *in negotio electionis, seu Regis, seu Imperatoris,* functiones discernit Elliesius, dum Imperator quidem ex consilio Principum delegisse potuisset certos, Regis Germaniæ Electores, ubi tamen cæteri Principes suo ad Regem sibi, subditisque suis præficiendum juri cessissent, attamen, quia sub hac eligendi normâ non erat intentio, sistendi in constituendo Germaniæ, seu etiam Italiæ Rege, sed Imperatoriam dignitatem in natione suâ conservandi & propagandi, idcircò ea Imperatoria, & Imperij Principum constitutio ita fuerat confirmanda à Sede Apostolica, ut sub hac ipsâ confirmatione suâ, Romanus Pontifex super Rege, quà in Imperatorem Romanorum posteà promovendo, debuerit *specificè* suam Apostolicam impertire authoritatem, eo ipso, quòd per hanc Imperium à Græcis ademptum, & in Caroli Magni prosapiam, non ulteriùs translatum, sub *specifico*, Regem posteà in Imperatorem promovendum, eligendi jure, non aliter potuerit esse propagatum, nisi ex indulto ejusdem Sedis Apostolicæ.

§. III.

§. III.

Quantum momenti sit in argumentis, ad Papæ supra Reges potestatem probandam, peti solitis ex Gregorij VII. in Concilio Romano adversùs Henricum IV. Alexandri III. in Concilio Lateranensi adversùs Fridericum I. nec non Innocentij IV. in Concilio Lugdunensi adversùs Fridericum II. editis sententijs?

DEinceps cum Elliesio congrediar inducendo exempla, quæ in via *Facti* negare non 55.
audet, sed in via *Iuris* contendit, absque legitimâ authoritate, seu causâ justâ esse facta, quantumvis unà cum Pontifice, Concilia subinde etiam Oecumenica dignoscantur in eis intervenisse. Quæ ratio est, quòd prætermittam Ludovici Pij, & Lotharij exauthorationes, quarum priorem nonnulli dicunt factam à Concilio Compendionensi absque Romani Pontificis authoritate; de posteriori autem scribit Nithardus *lib. 4. tom. 7. Concil. col. 1177. & 1788.* nihil aliud actitatum esse in Concilio Aquisgranensi, nisi quòd Episcopi fuerint in consilium adhibiti, num liceret sibi, partem Francici Regni à Lothario relictam regere? Censuerintque, id ab ipsis tutâ conscientiâ fieri posse. Quare rem hanc ab Elliesio *à pag. 524. & seqq.* fusiùs discussam, relinquo in suspenso.

ARGUMENTUM I.

Desumptum ab exemplo Henrici IV. Imperatoris à Gregorio VII. depositi.

56. DE hac Gregorij VII. exauthoratione sic loquitur Author *tract. de libert. Gallic. Eccles. lib. 4. cap. 5.* Nempe in Concilio Romano III. sub Gregorio VII. *Anno 1076.* sententia depositionis contra Henricum IV. Germaniæ Regem pronuntiata fuit, atque ejus subditi à juramento fidelitatis absoluti, rursusque in Concilio Romano VII. *Anno 1080.* depositio & absolutio confirmatæ sunt.

ex pag. 72. n. 1.

Exceptio Elliesij.

57. HIc Author *præs. pag. 536.* suis contra hanc Imperatoris depositionem exceptionibus præmittit *primò* sequentem rei enarrationem historicam. Nempe inter Gregorium VII. & Henricum IV. dissidij causa ferebatur, quòd is Episcopos & Abbates partim pretio, partim privatâ authoritate, quod investituram vocant, constitueret. Hâc de causâ initio Pontificatûs Gregorius eum admonuit, ne deinceps largitione corruptus, Episcopatus, & beneficia conferret, alioquin se in delinquentes pœnis Ecclesiasticis usurum. Sed discordia non erupit

pit ante annum 1076. quo Gregorius & Henricus ſeſe mutuò damnationibus appetivêre. Imperator enim Legatione Pontificis (quam Ellieſius ſuperbam vocitat) exaſperatus, Concilium Wormatiæ indixit, in quo Gregorius variorum flagitiorum accuſatus, depoſitus eſt, miſſaque Romam Legatio cum contumelioſis litteris, quibus denuntiabatur, ut ſe Epiſcopatu abdicaret.

Econtra verò Gregorius habitâ Romæ Sy- 58.
nodo, Epiſcopos hujus ſententiæ authores excommunicat, ipſique Henrico Regnum Teutonum & Italiæ abrogat, omneſque Chriſtianos à vinculo juramenti abſolvit. Hinc varia actitata, quouſque Saxonibus bellum contra Henricum parantibus, Principes Allemaniæ veriti, ne Regno ſpoliarentur, authores Henrico fuerunt, ut cum Gregorio reconciliaretur, quod Canoſſæ intrà Agrum Regienſem ſitæ factum fuit, Henrico veniam petente, quàm *primùm* denegatam, ipſi tandem conceſſiſſe Pontificem, ait Ellieſius mox ſubjiciens: Gregorium nihilominùs, quia inclementiâ ſuâ irritatum Cæſaris animum cernebat, clam Rudolphum Ducem Saxoniæ ad Imperium capeſſendum ſollicitâſſe: eumque à Saxonibus electum, Henrico moviſſe bellum. Hinc Gregorius in Concilio Romano *anno 1080.* latam in Henricum ſententiam renovat, Imperiumque confirmat Rudolpho, qui tamen eodem anno prælio commiſſo, eſt occiſus, inutili penes ſuos

relictâ victoriâ. Interim novemdecim Episcopi Moguntiæ, ac posteà triginta Brixiæ congregati, Gregorium deponunt, & Guibertum Ravennatem Episcopum, dictum Clementem VI. in ejus locum eligunt, quem Imperator cum exercitu Romam veniens, expulso Gregorio, in Sede Episcopali collocavit, & ab eo coronam Imperatoriam accepit.

59. Exinde fœderati Principes Hermanno LotharingoRegnum deferunt *anno 1082.* qui annis post septem extinctus est, dum triennio ante, scilicet anno 1085. mortuus fuerat Gregorius, cui successit Victor III. vitâ functus anno 1088; in successorem à Cardinalibus delecto Othone Ostiensi, dicto Urbano II. qui sententiam in Henricum & Guibertum à Gregorio latam confirmavit, sed variè vexatus, Romæ mortuus est, eique anno 1099. successit Paschalis, adversùs Guibertum bellum gerens, Guiberto pauló post anno 1100. è vivis abeunte: neque tamen ejus morte factionum studia rescissa sunt, Richardo, qui Guiberto faverat, ei sufficiente Albertum quendam Atellanum, atque post hunc Maginulpho apud Ravennam usurpante Pontificatûs titulum. Nec minus Imperiū, quàm Pontificatus prædæ tunc erat, dum adversùs Henricum Pontifices excitaverunt ejus filium Conradum, & eo mortuo, filium alterum Henricum, à quo pater Imperio spoliatus, captus, & in custodiam conjectus est, profugus demum anno 1106.

dece-

decedens. Cui enarrationi post aliorum
quoque Imperatorum de Investituris varia
proximè recensenda acta, Elliesius subnectit
sequentia, ea nimirum, quæ tum à Pontifi-
cibus, tum à Romanis Imperatoribus ejus
dissidij tempore sunt attentata, aitque, in
exemplum trahi minimè posse, cùm utrinque
multa, præter jura, ac præter æquitatem
omnem, crudeliter, & impiè fuerint gesta.

Secundò proinde pergit Elliesius ulterio- 60.
rem de Investituris enarrationem ita retexe-
re. Violentiam, inquiens, Henrici IV. in Ro-
manos Pontifices, non imitatus est modò, sed
& superavit Henricus V. qui veniens in Ita-
liam, à Paschali per vim extorsit jura Investi-
turarum, de quibus tantum erat certamen ex-
ortum, & ab eodem ritu solito Imperator
inauguratus est. Sed quamprimùm ille Italiâ
discessit, hæc omnia irrita decrevit Paschalis
in Concilio Lateranensi, anno 1112. Indeque
in Concilio Viennensi, Investituram Episcopa-
tuum hæresim esse, declaratum est. Sed Ge-
lasio II. Paschalis successore, Romam redijt
Henricus, ut ab eo confirmationem eorum,
quæ à Paschali II. sibi concessa fuerant, extor-
queret: sed cùm ille Româ aufugisset, Burdi-
num, Gregorium VIII. à nonnullis appella-
tum, Bracarensem Archiepiscopum, Antipapam
constituit. Post discessum Henrici Gelasius
Romam redijt: sed excommunicato Henri-
co, & Burdino, iterum exulare compulsus,

paulò post obijt; cui successit Calixtus II. sub quo pax inter Pontificem & Imperatorem inita est, ac controversia de Investituris anno 1122. amicè terminata in Conventu Wormatiensi, in quo Imperator Investituram per annulum & baculum remisit, Canonicamque electionem, & liberam consecrationem permisit, sed ex alia parte Pontifex Imperatori concessit, ut electiones Episcoporum & Abbatum Regni Teutonici, coram ipso fierent absque simonia & violentia, electus autem Regalia per sceptrum acciperet.

61. Quò jam retrahere, visum est operæpretium, quas Elliesius deplorat ex illis Pontificem inter, ac Imperatorem controversijs obortas calamitates. Quot & quantæ, inquiens, Deus bone! ex Investiturarum controversiâ, & temerariâ Gregorij VII. sententiâ fluxerunt in Imperio seditiones, cædes, rebelliones, bella, parricidia; in Ecclesia mutuæ Episcoporum proscriptiones, Concilia sibi invicem opposita, spoliata templa, violatæ aræ, dejecti Pontifices, alij in eorum locum suffecti: de Romano Episcopatu *vi* & armis decertatum, longo ac diro schismate Ecclesia vexata, uno verbo omnia sive in Imperio, sive in Ecclesia susque deque versa.

62. Hinc *tertiò* pergit Elliesius in Gregorium VII. invehi. Quamquàm varia, inquiens, fuerint pro varijs affectibus Scriptorum de hoc dissidio judicia, nihilominùs tamen omnes

nes Gregorij de Imperatore deponendo conatum, novum & antehac inauditum fuisse, agnoverunt, & ex his non pauci crudelitatis & ambitionis arguunt Gregorium, ante Pontificatûs adeptionem de tyrannica crudelitate jam notatum à Petro Damiano *Epist. 10. lib. 1.* Leone quoque Ostiensi *lib. 3. cap. 24.* vocante eum elatione turgidum, & *cap. 48.* accusante ipsum perfidiæ, quòd post reconciliatum sibi Henricum Mathildæ consilijs, quemdam miserit, ad coronam illi auferendam, & adversùs Imperatorem ei suaserit rebellionem: ipsomet etiam Rudolpho, qui in locum Henrici suffectus fuerat, in acie vulnerato, paulò ante mortem fatente, se injustè ex jussione & mandato Pontificis rebellâsse; veluti referat Hemoldus *Chronici Sclavonici lib. 1. cap. 24.* imò ipsomet Gregorio morti proximo, eorum, quæ contra Henricum IV. tentaverat, pœnitente; uti refert Sigebertus *in Chronico.* Unde concludit Elliesius. Quis ergo non videat, pluris fieri debere morientium Henrici adversariorum verba eo tempore prolata, quo veræ tum demum excutiuntur pectore voces, detrahiturque persona, atque rei veritas; quàm quæ ipsi odijs, & ambitione impulsi, scripserunt, aut gesserunt?

Quartò proinde Elliesius Conciliorum, nempe Romani III. & VIII. sub Gregorio VII. Beneventani sub Victore III. Placentini, & Claromontani sub Urbano II. iterumque Ro- 63.

mani sub Paschali II. decreta elidere nititur, tum quòd majoris fieri non debeat istorum Conciliorum authoritas, quàm ipsorum Pontificum, quorum authoritate convocata sunt, iisque opponi posse Concilia ab Henrico convocata, quæ in Pontificem sententiam tulerunt; Wormatiense scilicet, Papiense, Moguntinum, Brixiense, & Moguntinum alterum, in quo Brixiensis Concilij sententia est confirmata.

64. Pari modo pro *quinto* Authoribus, qui Gregorij VII. factum approbârunt, scilicet Mariano Scoto, Lamberto Schafnaburgensi, Anselmo Cantuariensi, & Lucensi, Geberhardo Salisburgensi, Stephano Alberstadensi, Leoni Ostiensi, Othoni Frisingensi, Dodechino, & Abbati Urspergensi reponit Elliesius, hos perinde, ac Bellarminus Bennonem Cardinalem, aliosqueScriptores, uti suspectos, reijcit, posse plerosque ex illis, qui Gregorij partes sequebantur, meritò repelli: quippe cùm eo tempore omnes fere Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter tutati sint, ut testis est Anonymus *in vita Henrici IV*. Et *primò* quidem Mariani Scoti authoritatem nullius esse momenti, cùm faverit ipse rebellibus Saxonibus, & defectionem eorum probaverit. Pariter Lucensem Anselmum, Gregorij VII. Patronum fuisse, uti testantur Sigebertus, & Trithemius, nec adeò ejus authoritatem majoris esse momenti, quàm Gregorij. Gebehar-

hardum quoque eodem munere functum esse, ac disputâsse cum Vicetone Moguntino Archiepiscopo: Lambertum quoque Schafnaburgensem, aliosque Scriptores ob Investituras, & tentata in Gregorium, damnâsse Imperatorem, at ejus exauthorationem non omninò approbare, sed historicè tantùm referre. Multos verò Authores Henricum etiam post hanc exauthorationem appellare Imperatorem, inter quos Anonymum *hist. Franciæ* Scriptorem apud Duchesnium *t. 4.* observare, quòd excommunicatio, quæ totum Ecclesiæ statum turbâsset, à Gregorio lata fuerit contra totius pene Concilij voluntatem. Albertum Aquensem *lib. 1. cap. 7.* Guibertum Novigentinum *lib. 3. cap. 2.* Guilielmum Tyrium *lib. 1. cap. 13.* & *lib. 9. cap. 8.* Othonem Bambergensem *epist. ad Paschalem II. anno 1102.* Sugerium *in vita Ludovici VI.* & alios, factum Gregorij, velut novum & inauditum, reprehendere.

Nec pro *sexto*, ait Elliesius, juvare, si reponatur, nonnullos equidem existimâsse, illam adversùs Henricum, Gregorij sententiam fuisse injustè latam à Pontifice, nullum tamen fuisse, qui dubitârit, potestatem esse Pontifici, Reges deponere, dum ipse etiam Henricus in epistola quadam, eo tempore, quo Gregorio maximè offensus erat, scriptâ, agnovit, in materia hæreseos id fieri posse. Etenim ex opposito stare quàmplurimos Authores, qui non modò injustam, sed & illicitam existimârint Henrici 65.

Evangelicæ normâ à Christo institutâ primitus admonitum, si pergeret in Episcopatibus & beneficijs Simoniacè conferendis: Ecclesiasticarum insuper pœnarum comminationibus, exinde graviori etiam legationis Apostolicæ authoritate fuisse absterritum, sed hinc exasperatum, Wormatiæ indixisse Concilium, in quo Gregorius variorum flagitiorum accusatus, fuerit depositus, missâ etiam Romam legatione cum contumeliosis litteris, quibus denuntiabatur, ut se Episcopatu abdicaret. Quibus secundùm ipsius etiam Elliesii confessionem, ita se habentibus, dum non Ecclesiastica duntaxat jura pertinaciter infringebantur, sed vicaria Christi potestas enormissimè violabatur, num fas erat Gregorio, non vibrare virgam coercitivam *Matth. 18.* Ecclesiæ sanctæ demandatam, sicque non excommunicationis duntaxat ferre sententiam, sed gladium Imperatoriæ potestatis, quem Henricus adversùs sanctam Ecclesiam strinxerat, ex ejus manu rapere, per illam super *Quodcunque in terris Morale*, atque adeò super gladium illum Imperatorium, tantæ nequitiæ *moralitate* in Ecclesiæ ac Religionis publicæ perniciem vergente contaminatum, protendi potentem, Petro, ejusque successori Romano Pontifici à Christo concessam authoritatem; solvendo adeò, sicque perimendo in Henrico jus Imperatoriæ dignitatis? Quod ergo Henricus absque ullo jure, imò contra expressum jus *Divinum*, præsumpse-

ſumpſerat in exauthorando Gregorio, hoc iſte Summus Pontifex, ſummo Vicariæ Christi authoritatis jure, in perfidum illum Imperatorem meritò retorſit cum Concilio Romano, ipſum non excommunicando duntaxat, ſed etiam deponendo à Cæſareæ Majeſtatis ſublimitate.

67. Sed quid vituperio dignum poſteà egiſſe, dicendus eſt Gregorius, quando Henrico ſupplici non abſque difficultate, veniam quidem concesserat, ſed jus Cæſareæ Majeſtatis ipſi ademptum, necdum reſtituerat, animadvertens, ex ſuâ non tam inclementiâ, quàm juſtâ ad ſcelerum enormitatem magis oſtendendam, prorſus proficuâ retardatione, Henrici animum (uti Elliesius ait) eſſe exacerbatum, ut maturè ſibi proſpiceret, Rudolphum Ducem Saxoniæ ſollicitavit ad capeſſendum Imperium; atque hunc à Saxonibus electum, in altero Romano Concilio confirmavit, renovatâ in Henricum Summi Pontificatûs tam iniquum aggreſſorem, Eccleſiæque adeò ſanctæ publicum hoſtem ſententiâ, dum præcipuè illius fautores tum Moguntiæ, tum Brixiæ congregati Epiſcopi, Gregorij depoſitionem iteratò molientes, præſumpſerunt eidem opponere Antipapam Guibertum Ravennatem Epiſcopum, Victori etiam III. poſteà infeſtum, maximæque per Italiam hoſtilis ſtragis manifeſtum reum, meritoque adeò anno 1088, ab Urbano II. denuò condemnatum,

eò

eò quòd ex hoc Antipapa, ejuſque poſteà ſucceſſoribus Atellano, & Maginulpho continuatæ fuerint adversùs Romanam Eccleſiam, ejuſque legitimum Caput, atrociſſimæ hoſtilitates? Quare iniquiſſima eſt, quam Ellieſius facere nititur, cladium & calamitatum tum Imperio, tum Eccleſiæ ex Henrici IV. adversùs Gregorium VII. machinationibus imminentium compenſationem, prætexendo, utrinque præter jura, ac præter æquitatem omnem, plurima crudeliter, ac impiè geſta eſſe, cùm tamen ex prætactis manifeſtè pateat, pro Gregorio ſtetiſſe ſummum jus tam æquitatis, quàm Vicariæ Chriſti authoritatis: cùm econtra in Henrico Eccleſiæ Romanæ, ejuſque Pontificatûs hoſte publico, tam juſtitiæ, quàm poteſtatis, erga Summum Pontificem non niſi arrogatæ, ratio evidenter noſcatur defeciſſe.

Hinc ergo pro *ſecundo* ijs, quæ Ellieſius *ſecundæ exceptionis loco* de Inveſtituris oppoſuit, 68.
ad tertium Operis noſtris articulum, undecimam de Regalia diſquiſitionem, rejectis, unicè reſtat *ex pag. 34. n. 44.*
examinanda calamitatum, cædum, ſeditionum, ac rebellionum Gregorij VII. in Henricum IV. ſententiæ, ab illo Authore imputatarum deploratio, quam hocce Theologico argumento retorquemus. Si namque ſub formâ per Chriſtum *Matth.* 18. ſancitâ, ſervato ſeu *Divini*, ſeu *naturalis*, ſeu ſuper hiſce fundati *Canonici Iuris* debito ordine, Summus Pontifex procedat adversùs Regem, ſeu Imperatorem,

rem, Juris *Divini* temeratorem, eousque progressum, ut Ecclesiam audire contumaciter detrectet, indeque ex Christi jussu Communionis Christianæ jure destituatur, seu excomunicetur, sed necdum correctus, quinimò in sensum reprobum datus, sacræ Religionis ac Ecclesiæ interitum, quantum in se est, perversâ suâ contumaciâ moliatur, sitque adeò in eo statu positus, ut meritò persentiat illam à Christo Apostolis *cit. cap. 18.* commissam, & super *Quocunque in terris seu solvendo, seu ligando* protensam virgam coercitivam: num propterea, si Pastor Ecclesiæ Oecumenicus, in vi illius Apostolicæ authoritatis, & publicum sacræ Religionis, seu Summi Pontificatûs hostem liget censuris, & subditos solvat juramentorum, seu homagiorum vinculis, imò jus Regiæ potestatis tot sceleribus contaminatum, ab homine sibi subjecto adimat, numquid vel Christo, qui taliter procedendi mandatum fecit, vel ejus Vicario, qui potestate sibi Divinitus commissi officij uti compulsus, tali modo processit, imputanda erunt mala inde provenientia? Vel non potiùs, dum Pontifex stringit gladium ad malos extirpandos, communioneque fidelium, ne boni ab ipsis præcipitentur in ruinam, privandos, eosque, ne potestatis temporalis gladio adversùs sanctæ Ecclesiæ pacem, & Religionem publicam liberè abuti pos-

possint, exauthorandos, ipsissima hæc justitiæ adversùs Ecclesiæ sanctæ rebelles, publicæque Religionis perturbatores, demonstratio, ex se ipsa est tantum bonum, ut in respectu illius *quoad moralem imputationem*, haudquaquàm prævalere possint mala *per accidens*, & non nisi ex pravorũ Ecclesiæ rebellium contumaciâ provenientia? Hæc igitur, mi Elliesi, expendas, & facilè intelliges, quas Imperij, ac Ecclesiæ calamitates Gregorio VII. imputabas, in ejus Pontificiæ Majestatis temeratores meritò retorqueri.

Tertiò proinde conveniens esset, mi Elliesi, ut discerneres illud, quod Gregorius VII. egit ex Cathedræ Apostolicæ potestate, & ex propriæ affectionis voluntate; quemadmodùm Evangelista in ipso etiam Caipha, cùm esset anni illius Pontifex, actum ex hoc munere per Divinum quoque instinctum moderato promanantem, eatenus discrevit ab illius contra Christum attentatâ nequitiâ, ut etiam prophetizâsse dicatur ab Evangelistâ. Quando igitur *superiùs* ostensum est, ex qua authoritate, Clavium scilicet Regni Cælorum, solvendique super *Quodcunque in terris Morale* protensâ potestate, justitiæ ac Religionis publicæ rationibus exigentibus, sententiam tum excõmunicationis, tum depositionis Gregorius VII. protulit adversùs Henricum, cujus nefanda iterùm scelera *in epistola Ludovici Comitis contra VValtramum* à Baronio *ad annum 1090.* relatâ insigni- 69.

ſigniter deſcripta cernere licet. Ideo quantumvis verum eſſet, quod affingis Gregorio, tibi jure merito reponeretur illud S. Auguſtini adversùs Donaſtitas effatum. Quid tibi fecit Cathedra Apoſtolica, ut hujus actus, de Conciliorum quoque legitimorum conſilio & comprobatione adversùs Henricum factos, everſos, econtra verò Henrici pertinaciam & malitiam defenſam velis?

70. Verùm ſi non jam Cathedræ Apoſtolicæ actus publici, ſed ejuſdem vita privata in Gregorio expendantur, hujus ab Adverſarijs fruſtra impugnatam innocentiam, egregiè tuetur Bellarminus *lib. 4. de Romano Pontifice cap. 13.* ad quem, utpote ne in apice quidem validè confutatum, remitto Lectorem. Cui ſuffragatur viſio Divinitus facta à Leone Oſtienſi *lib. 3. cap. 53.* adducta, ex qua reddebatur manifeſtum, res à Gregorio geſtas Divinitus etiam comprobatas fuiſſe; uti videre licet etiam ex Baronio *ad annum 1084.* Quantumvis proinde verum eſſet, quod ab Henrici fautoribus, uti Baronius *ad annum 1080.* aſſerere confingitur, ac ſi Rudolphum in vitæ ſuæ exitu pœnituiſſet, quòd contra Henricum Regem inſurrexiſſet: *Dexteram, quâ ipſi juraverat, dicendo, juſto Dei judicio abſciſſam ſe pati.* Quantùmvis inſuper verum eſſet, ipſum quoque Gregorium morti jam proximum pœnituiſſe eorum, quæ non tam ex Cathedræ Apoſtolicæ authoritate, quàm ex ſubreptione ſuæ

pri-

privatæ fortaſſis perſonæ aliquando obrepente, poterat ex conſcientiæ teneritudine ſibi viſus fuiſſe minùs rectè peregiſſe: ex hiſce tamen allegationibus plus non evincitur, niſi quod Gregorius Magnus antehac ſcripſerat: *Conſcientias ſcilicet timoratas, ubi culpa non eſt, ſibi metuere*: dum cæteroqui præinſinuatus Ludovicus Comes *in ſuis ad VValtramum litteris* Papam Gregorium, & Regem Rudolphum de odio erga Henricum, ac de peſſimo hinc interitu damnatos, eatenus vindicat, ut in ipſis locus fuerit illi Pſalmidico effato: *Nonne, qui oderunt te Domine, oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti ſunt mihi*: ac propterea illa de Gregorij & Rudolphi interitu exprobratio, ac de Henrico pro tunc ſuperſtite gloriatio, non pluris facienda fuerit, ac ſi quis Neronem, quia Apoſtolis Petro & Paulo, aut Herodem, quia Iacobo Apoſtolo ſupervixerat, beatum propterea proclamaret.

Sed mi Ellieſi, pro *quarto* hinc te convenio, ut ipſemet ad mentem reducas, quò progreſſus fueris, dum etiam Concilia Romana III. & VIII. ſub Gregorio VII. Beneventanum ſub Victore III. Beneventanum, Placentinum & Claromontanum ſub Urbano II. iterumque Romanum ſub Paſchali II. non alio prætextu contendis reijcere: *niſi quòd majoris eorum authoritas fieri non debeat, quàm ipſorum Pontificum, quorum authoritate convocata fue-* 71.

runt? Oportet, ut sistas hîc, & consideres, si tali ratione liceat non Apostolicam duntaxat tot Pontificum, sed ipsorum etiam Conciliorum ab hisce convocatorum authoritatem elidere, nil jam tutum fore in Ecelcsia, ac frustra à Clero Gallicano jam moveri quæstionem de Conciliorum non acephalorum, sed cum Capite Ecclesiæ coadunatorum supra Papam superioritate, si non tantùm Capitis hujus, sed totius etiam Concilij authoritatem tam leviter tractare, imò Concilia hujusmodi comparare liceat Conciliabulis ab Imperatore schismatico, proptereáque justè exauthorato, coactis ad obtrudendos, seu fovendos Antipapas?

72. Nec pro *quinto* æqua est tua *quinta* exceptio, quâ niteris, Authores integerrimos, quorum pro Gregorio assertiones à Bellarmino sunt deductæ, æquiparare cum Bennonis Cardinalis, aliorumque Henrici partes tuentium attestationibus, quamdiu, quod hactenus non fecisti, nec solidè facere unquam poteris, legitimæ adversùs hos exceptionis argumenta tam fortia, per dictum Bellarminum exposita, non efficaciter refutaveris. Quando causaris, omnes ferè Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter eo tempore tutatos fuisse, ut vel hinc authoritatem Scriptorum pro Gregorio stantium infringas, oportuit, te causæ vel æquitatem, vel iniquitatem ex una alteráve parte subsistentem, æquiori ocu-

lo

lo expendisse, dum ex Gregorij parte authoritas Apostolica, ex parte autem Henrici contra *Divinum, humanúmque* Ius priùs jam arrogata in Summum Pontificem potestas: iterum ex hujus parte tam enormia facinora, & sacrilegia, etiam simoniam cum schismate, ne dicam, hæresi conjuncta: ex illius autem parte virga tantorum scelerum ex Christi præscripto coercitiva noscitur intervenisse.

Et hinc, quam *sexto loco* Elliesius extenuat propriam Henrici Imperatoris de Summi Pontificis ad Reges, ex causa saltem hæreseos, deponendos potestate confessionem, asseverare hanc oportet, ita Juri *Divino* per Christum constituto, consentaneam fuisse, ut consequenter frustraneæ sint, quæ cofinguntur adversùs illam, exceptiones, quemadmodùm ea etiam, quam idem Elliesius *præced. cap. 4. §. ult.* opposuit novitatis objectionem, validè à nobis *ibidem* confutata cernitur. 73.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex Friderici I. & Friderici II. depositione.

AUthor dicti *tractatûs de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ cit. lib. 4. cap. 5.* argumentatur tum ex Concilio Lateranensi sub Alexandro III. quod *anno 1168.* Fridericum I. Imperatorem excommunicavit, ejúsque subditos à fi- 74.

delitatis juramento absolvit. Quæ legitimè præstita fuisse, agnovit Fridericus, quandoquidem Pontifici se humiliter subjiciens, sententiam revocari exoraverit. Tum ex Concilio Lugdunensi sub Innocentio IV. à quo sententia depositionis in Fridericum II. & absolutio subditorum à juramento fidelitatis decreta fuit.

Exceptio Elliesij.

75. PRimò equidem Author iste nihil reponit adversùs ea, quæ de Friderico I. fuêre adducta; attamen circa Othonem IV. *à pag. 545.* & posteà circa Fridericum II. *à pag. 545.* talem facit relationem, ut præfatum Othonem contendat, nunquam fuisse legitimum Imperatorem, de Friderico autem II. asserat, ubi Investituras contumaciter sibi arrogâsset, & Pontificem Honorium III. de his admonentem sprevisset, anathemate fuerit primùm percussus, posteaque contumaciâ crescente, privatus Regno & Imperio, universis Imperij & Regnorum suorum subditis absolutis à juramento fidelitatis. Exinde præfatus Elliesius in Honorij successorem Gregorium IX. duriùs cum eodem Friderico agentem, graviter invehitur, atque istius ex authoritate Imperatoris partes manifestè suscipit. Sed quia ejus historica relatio apertè evanescit ex ijs, quæ Author *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 7. n. 1.* fusiùs exponit, ad eum ab Elliesio nullatenus confutatum, remitto

mitto Lectorem, ne præter necessitatem longior hîc esse debeam, dum præcipuè causam Friderici Concilium Generale Lugdunense sub Innocentio IV. postmodùm condemnavit, latâ in illum sententiâ tenoris *inferiùs* referendi, ex quo manifesta redditur iniqua ejus Imperatoris defensio.

Verùm pro *secundo* Elliesius *à pag. 551.* non veretur excipere, quòd sententia præinsinuata non à Concilio, sed ab Innocentio lata fuerit, Synodo eam neque examinante, neque confirmante; sit autem necessum, ut decretum aliquod Concilij authoritatem obtineat, Conciliariter id examinari, singulis Patrum rogatis ad dicendam sententiam, neq; verò quidquam horum circa illud negotium contigerit in Concilio Lugdunensi. Addit is Author, istud Concilium non immeritò negari fuisse Generale, cùm non omnes Christianitatis Nationes ad id vocatæ fuerint: quinimò, licèt Generale fuisset, dici posse, quòd in præsenti quæstione, utpote non tam *Iuris*, quàm *Facti*, errare potuerit, quippe cùm in ea Synodo non de jure Pontificis, sed hoc præsupposito, quæsitum sit; *utrùm Fridericus ob crimina ibi allegata diris esset devovendus?* 76.

Refutatio istarum exceptionum.

EXordiendo à postrema exceptione, remitto Lectorem ad ea, quæ tum *in præsen-* 77.

sentis articuli discussione *antecedenter* dixeramus, tum fusiùs circa *secundum* de Concilij, & *tertium* de infallibilitate Papæ, ex cathedra Apostolica definientis, fusiùs differemus de isthoc quæstionis puncto, quomodò in ijs, quæ *Facti* sunt, ubi cum fidei principijs sub prudentiali non naturalis duntaxat, sed supernaturalis ordinis lumine, per Spiritûs sancti assistentiam, ab ipsomet Christo repromissam, conferuntur, sit in Papa & Concilio infallibilitas *practicæ* decisionis, ab omni *materiali* falsitatis concretione depuratæ per directionem Spiritûs sancti, de quo Christus *Ioannis 16.* dixit Apostolis, fore, ut doceret omnem, adeoque *practicam* etiam, ex *Facto* aliquo cum Divini luminis principijs per prudentiam infusam conferendo, subsistentem veritatem.

78. Quo jam præsupposito, dum ex fundamentis *articulo secundo* deducendis, etiam patebit, Oecumenici Concilij characterem fuisse in præadducta Lugdunensi Synodo, sufficiet pro *primo*; prætactam ejusdem Concilij sententiam, relatam *in Cap. Ad Apostolicæ. De sent. & re judic. in 6.* proferre in medium, ad ostendendum, tum quòd ista decisio verè fuerit non solius Innocentij, sed Concilij: tum quòd præinsinuata Authoris *Regalis Sacerdotij*, non verò Elliesij relatio historica, nitatur veritate, summæque justitiæ, ac æquitatis ratio efflagitârit eam Decretalem, Friderici condemnatoriam, quæ ita se habet: *Cùm dura guerrarum*

rurum commotio nonnullas professionis Christianæ provincias diutiùs afflixisset, nos ad Fridericum præcipuum Principem sæcularem, dissensionis, & tribulationis authorem, à felicis recordationis Gregorio Papa IX. Prædecessore nostro pro suis excessibus anathematis vinculo innodatum, speciales Nuntios, & magnæ authoritatis viros duximus destinandos &c. Nos itaque super præmissis, & quàm pluribus alijs ejus nefandis excessibus cum Fratribus nostris, & sancto Concilio deliberatione præhabitâ diligenti (quomodò autem isthæc cum sacro Concilio deliberatio substitisset, si, uti Elliesius gratis prætendit, singulorum etiam Patrum suffragia non fuissent postulata?) *Cùm Iesu Christi vices, licèt immeriti, teneamus in terris*, (En Oecumenici Concilij characterem ex vicario Christi nomine subsistentem) *nobisque in Beati Petri personâ dictum sit.* Quòdcunque ligaveris super terram, ligatum erit & in cælis. *Memoratum Principem, qui se Imperio & Regnis, omnique honore & dignitate reddidit indignum, omni bonore & dignitate privatum à Domino ostendimus, & denuntiamus: & nihilominùs sententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adstricti, à juramento hujusmodi perpetuò absolventes, authoritate Apostolicâ firmiter inhibendo, ne quisquam de cætero sibi tanquam Imperatori, vel Regi pareat, & intendat. Decernendo, quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi consilium, vel auxilium præstiterint, seu favorem, ipso facto excommunicationis sententiæ subjacere. Illi autem,*

ad quos Imperatoris spectat electio, eligant liberè successorem.

79. Ex qua proinde Decretali pro *secundo* ad intentum nostrum ita licet argumentari. E- tenim ex ejus Canonicæ intrà Concilium Lugdunense editæ sanctionis litterâ clarè constat, ejus fundamentum reduci in hoc fidei principium, quo credimus, Summum Pontificem Christi in terris agere vices, ipsique in persona Petri dictum esse: *Quodcunque ligaveris, seu solveris super terram, erit ligatum, vel solutum in cælis.* Quis verò negare ausit, sub isto *quocunque, quod est in terris Morale*, contineri actus *morales* publici quoque à Rege promanantis regiminis: & dignitatis Regiæ ad hanc individuam personam, quà ex æquitatis ratione faciendam *applicabilitatem*, ejusque in Rege Ecclesiæ sanctæ perseverantiam *Moralem*? Sub illo adeò fidei principio, per eam sanctionem Synodalem expendebatur Imperatoris ex facinoribus suis indignitas. Cujus judiciaria proinde discussio, licèt fuerit dependens à probationibus, quæ intrà prudentiæ naturalis sphæram non supergrederentur *moralem certitudinem*, attamen hoc Oecumenici Concilij, unà & Summi Pontificis judicium, per Spiritûs sancti gratiam ita depurabatur à *materiali*, falsitatis periculo obnoxiâ concretione, ut altior prudentiæ infusæ commensurata certitudo *practica* omnimodam falsitatem excluderet, utpote per Dei instinctum

ex pag. 83. n. n. 62.

effor-

efformata, & cum illo fidei principio collata, sicque sub formâ *virtualiter* saltem syllogisticâ progrederetur ad concludendam sententiam, adversùs Imperatorem *judicialiter* ferendam sub verâ lumini supernaturali innixâ consequentiâ Theologicâ.

His pro *tertio* suppositis, discutienda foret relatio, quâ Elliesius *à pag. 552.* Ludovici Imperatoris exauthorationem improbabat, sed certis de causis malo circa hoc Lectorem reremittere[ad ea, quæ Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 8.* discussit. Quæ verò idem Elliesius *à pag. 560.* profert circa Bonifacij VIII. Extravagantem *Unam sanctam. De majorit. & obed.* ea à nobis fusiùs expensa cernere licet *in præsent. Summarij cap. 2. §. 4. n. 5. ac seq.* 80.

§. IV.

Quantum ad præsens institutum momenti sit ex Concilij Lateranensis, Constantiensis, & tandem Tridentini sanctionibus mox adducendis?

ARGUMENTUM I.

Petitum ex duplici Concilio Generali Lateranensi.

AUthor *Regalis Sacerdotij cit. cap. 5.* ita pergit argumentari. Concilium Generale 81.

Late-

Lateranense sub Alexandro III. cui plurimi Galli interfuerunt, *Can. ult.* decernit: *Relaxatos autem se noverint à debito fidelitatis, ac dominij, & totius obsequij, donec in tanta iniquitate permanserint* (Domini temporales) *quicumque illis aliquo pacto tenentur annexi.*

82. Alterum porrò Lateranense Concilium *anno 1215.* celebratum sic decernit *Cap. 3. Si verò Dominus temporalis requisitus, vel monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab hæretica fœditate, per Metropolitanum, & cæteros comprovinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipse vasallos ab ejus fidelitate denuntiet absolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis, sine ulla contradictione possideant. &c.*

Exceptio Elliesij.

83. Nihil contra prius, sed posterius hîc relatum Lateranense Concilium excipit Elliesius. *Primò* nec Ecclesiam, nec Concilium Generale eam repræsentans, quidquam habere juris in temporalia Regum Bona, nec de tijs statuere posse, quippe cùm Regum potestas *immediatè* à Deo sit, nec adeò eam ijs auferre, aut aliquid juris alteri in eam ribuere posse, præter ipsummet Deum.

84. *Secundò.* Illum Canonem non fuisse ab Universali Concilio Conciliariter, sed à solo

Papa

Papa conditum, Nauclero, Platinâ, Jacobo Muldemportio, & Matthæo Parisiensi attestantibus, in eo Concilio multa consultata, sed pauca esse conclusa: adstipulantibus ejusdem Synodi Canonibus *29. 33. 41. 42. 61. & 66.* utpote qui universi Canones demonstrant, quòd sint opus Innocentij III. partim in ipso Concilio, partim post Concilium, editum. Nec denique Canonem illum esse de dogmate, sed disciplina, neminem verò dubitare, quòd Concilium etiam Generale errare possit in disciplina.

Refutatio istarum exceptionum.

PRimò namque Elliesium, qui antehac in Rege Franciæ Childerico deponendo & subrogando Pipino, Statuum Regni authoritatem intervenisse contendebat, convenio, qualiter sua *prima* hîc opposita exceptio conveniat cum illâ tam solenni assertione suâ? Et quia Romano populo in Imperio Græcis adempto, & in Carolum Magnum translato primas attribuerat partes, rursus ipsum convenio, sciscitando, qualiter hoc assertum suum subsistat cum principio proximè tradito, quo nititur inferre ex hoc, quòd Regum æquè ac Imperatorum potestas sit *immediatè* à Deo, neminem, præter ipsummet Deum, posse eam potestatem illis auferre, aut aliquid juris alteri in eam tribuere? Sed hæc in anterioribus multimo- 85.

dè jam discussa fuerunt; quomodò scilicet non tam Regia potestas in se ipsa *formaliter*, quàm *concretè*, prout est in hoc sanctæ Ecclesiæ subjacente supposito, *quoad publici etiam regiminis, moralisque in hac individua persona subsistentiæ moralitates*, subsit sanctæ Ecclesiæ tum virgæ coercitivæ, tum Pastoralis officij Oecumenicæ authoritati.

86. Pro *secundo*. Ipsa Concilij prætacti Acta publica *tom. 3. par. 2. edit. Colon. à pag. 682.* relata, dum decreta sub ejusdem Concilij nomine exhibent, eo ipso probant, esse Conciliariter conclusa. Nec obstat, quòd inter multa, quæ fuerunt consultata, non nisi pauca (ea utique, quæ *dicto loco* recensentur) fuerint conclusa: his namque Concilium suam quoque impertijsse authoritatem, liquet ex *præallegatis* Canonibus; quippe cùm *in 29.* dicatur: *De multa providentia fuisse in Concilio Lateranensi prohibitum.* Et *in 33.* jubeatur *observari mediocritas in Concilio Lateranensi definita.* Item *in 41.* asserat Pontifex: *se judicio Synodali definire.* Rursus *in 46.* voluisse *Lateranense Concilium immunitati Ecclesiasticæ providere.*

87. Tametsi porrò Canon in argumento *superiùs* exposito adductus, loquatur de disciplina: quia tamen hæc *substantialiter* subsistit ex honestate morum per ipsum fidei lumen nobis traditâ, consequens est, si Concilium Generale in Ecclesiasticâ disciplinâ efformandâ *substantialem* errorem committeret, hunc re-

dun-

dundaturum esse contra dogmaticam quoque fidei veritatem; falsissimumque adeò est, quod Elliesius pro indubitato supponit, nempe *Concilium etiam Generale in disciplina Ecclesiastica errare posse.*

His ita constitutis, pro *tertio* lubeat præadductam Concilij Lateranensis *cit. cap. 3. De hæreticis.* latam constitutionem ad fidei principia reducere, disquirendo; *An sacrosancta hæc Synodus Generalis eâ sanctione intenderit, præceptum aliquod imponere, præscribendo modū, quo Papa procedere deberet adversùs Dominos temporales, hæreticorum fautores?* Pro quo elucidando, sequens exhibetur dissertatio. Quandoquidem enim sacro illi Concilio notissimum fuerit fidei principium de Ecclesiæ Clavibus cum *indefinitâ* super *Quocunque, quod in terris est Morale,* protensâ ligandi & solvendi potestate, legitimo Petri Successori competente, ideo nefas foret, dicere, Patres Concilij non tam respexisse ad illam Papæ authoritatem, quàm ex Concilij propriâ authoritate fecisse ipsi jurisdictionis suæ delegationem, decernendo, si Dominus temporalis ob hæreseos fautoriam excommunicatus, infra annum non satisfecerit, Summus Pontifex vasallos ab ejus fidelitate absolutos denuntiet, facto mandato, ut terra illius occupetur à Catholicis. Quare in vi hujus sanctionis dicendum est, Concilium illud Oecumenicum, ipso etiam Vicario 88. *ex pag. 83. n. 65.*

Christi

Christi nomine, seu authoritate fulcitum, unicè intendisse, ut pro illo incorrigibilitatis casu excitaret Papæ Oecumenicum Pastorale officium, cum ejus *indefinitâ* ligandi & solvendi potestate, ad eo modo, quo ibi præscribitur, procedendum adversùs Dominum temporalem, de hæreseos fautoriâ convictum. Quare per hoc decretum, Pontificiæ authoritatis excitatorium, redditur manifestum, quòd Concilium illud Oecumenicum agnoverit, & sanxerit, tum suam, tum etiam Papæ authoritatem protendi super Dominos temporales, eosque supremos, nec non super eorum dominia temporalia, ac territorialia, seu Regia, quà *moralitatis* ratione, Regni cælorum claves respiciente, supervestita, ita ut in vi hujus authoritatis suæ, Concilio ita decernente, conveniat Papæ, facere mandatum, de terris illis per alios occupandis.

89. Et hinc rursus patet, quàm inconveniens, in ipsum Regem suum redundans, sit Elliesij cavillatio, dum ait, injustam fuisse Ditionis ad Raymundum Comitem Tolosanum spectantis, ex causa hæreseos, cui iste favebat, à Concilio Lugdunensi decretam translationem in Comitem Montisfortis ex profligatâ Albigensium hæresi, singulari præmio dignum, interveniente licèt ipsius etiam Regis Franciæ beneplacito, & authoritate. Quæ injustitiæ, erga prætactum Concilium, unà & Franciæ Regem

exprobatio, nullatenus sustineri ex hoc potest quòd sanctus Ludovicus postmodùm eum Comitatum suo *directo*, ac supremo Domino apertum denuò restituerit Comiti Tolosano, quando ejus filia Alphonso fratri Comiti Pictaviensium eâ lege, velut is Author dicit, in matrimonium data fuit, ut, si absque filijs ex fratre moreretur, Tolosanus Tractus esset Regum Franciæ. Sic sic adeò in apertum prodit debitæ observantiæ in Elliesio satis detestabilis defectus, dum, ut argumenta suæ Thesi adversantia elidat, in proprium quoq; Regem, ac Generale Concilium tam turpiter invehitur.

ARGUMENTUM 11.

Ex Concilij Constantiensis decretis petitum.

QUatuor ad Ecclesiasticæ supra Reges authoritatis probationem, perquàm accommodata exempla trahi possunt ex dicti Concilij, ab ipsomet etiam Elliesio relatis decretis. 90.
Primum desumitur ex *Sessione vigesima*, ubi Fridericus Austriæ Dux *sub anathematis, sacrilegij, & privationis omnium bonorum feudalium, quæ ab Ecclesia, seu Imperio obtinet, & inhabilitationis ad feuda, & officia, beneficiáque usque ad secundam generationem, nec non honoris & famæ, atque communionis in consilijs Principum, pœnis* requirebatur ad restitutionem jurium, & Bonorum Epi-

scopatûs Tridentini à se, aliisq; occupatorum.

91. *Secundum* decretum habetur in *Sessione 39.* ubi ad præcavendum *metum, aut impressionem, quæ Papæ Electoribus fortassis esset inferenda*, cavetur, ut, *cujuscunque statûs, gradûs, aut etiamsi Imperiali, Regali &c. præfulgeat dignitate, illas pœnas ipso facto incurrat, quæ continentur in constitutione Bonifacij VIII. incipiente: Felicis.* Ubi privatio Bonorum, tanquam pœna statuitur.

92. *Tertium* decretum extat *in Sess. 17.* Ubi Concilium *pœnam excommunicationis, & depositionis* statuit in eos, qui impedirent Sigismundum Romanorum Regem proficiscentem ad Regem Arragoniæ pro pace Ecclesiæ.

93. *Quartum* decretum desumitur ex *Sessione 14.* Ubi in eos, qui Concilium turbaverint, statuitur; *Vt sint perpetuò infames, omnique dignitate, statu, honore, officio, & beneficio, Ecclesiasticis & sæcularibus, etiamsi Imperialis, Regalis &c. dignitatis existant, ipso Iure sint privati.*

Exceptio Elliesij.

94. HIc Author *præf. pag. 577.* excipit *primò.* In *præallegato primo decreto* esse sermonem de feudis, quæ Fridericus ab Ecclesia & Imperio obtinebat: esse verò Ecclesiæ, non quà Ecclesiæ, sed quà Domino *directo*, potestatem privandi feudis, eorumque Bonis; quoad Bona autem, quæ Fridericus ab Imperio in feu-

dum

dum possidebat, Concilij sententiam fuisse tantùm *directivam*, ipsius etiam Imperatoriæ confirmationis adhuc indigam.

Secundò. Constitutionem Bonifacij VIII. in *secundo* decreto adductam, in eos, quorum Regna, vel Imperia ab Ecclesia non pendent, unicè statuere pœnam excommunicationis; eos verò, qui Ecclesiæ Feudatarij sunt, solis Bonis privari. 95.

Tertiò. Concilium in *tertio* decreto non loqui de Regibus, sed de privatis, aut Principibus quibusdam, qui se Sigismundi professioni & itineri opponerent. Neque depositionis, sed excommunicationis duntaxat sententiam proferre, addendo tantummodò, ut ulteriùs omni honore, & dignitate, officio, & beneficio, Ecclesiastico, vel sæculari sint ipso jure privati: sub quibus verbis nomine beneficij sæcularis, non esse intelligendum aliud, quàm quòd Ecclesiæ deberetur, & uti feudum ab ea teneretur. 96.

Quartò. Verba *quarti* decreti, lati in eos, qui Concilium turbaverint, esse tantùm comminatoria, nec ullum sortiri effectum, nisi fortè ex consensu Principum, vel ultroneæ subjectionis. Addit tandem Elliesius, hæc omnia, uti etiam Concilij Basileensis *Sess. 39. & 40.* decreta similia esse perperam facta, eo tempore, quo vulgaris inoleverat opinio, Ecclesiam habere aliquid potestatis in Reges, neque Concilia allata quæstionem istam ex professo definijsse, 97.

quippe quam haud examinaverant, sed loqui, uti tunc loqui solebant Ecclesiastici. Quare non posse ea decreta pro definitionibus Conciliariter factis haberi.

Refutatio istarum exceptionum.

98. PRimò. Ipsamet Decreti *primi* verba manifestè confutant *primam* Elliesij exceptionem, cùm Fridericus AustriæDux, nisi restituat jura, & Bona Tridentinæ Ecclesiæ, privetur etiam feudis Imperij, nec non jure communionis in consilijs Principum, quæ uti temporalia jura sunt, non equidem quà talia, sed quà *moralitate* in Regnum cælorum seu ordinabili, seu deordinabili, supervestita, spiritualitatis subeunt rationem, ipsomet etiam Elliesio *alibi* fateri compulso, ut sic subesse authoritati Clavium Ecclesiasticarum, prout *in anterioribus* ostensum fuit. Unde is Author hîc etiam compellitur fateri, Concilij potestatem erga illa jura temporalia fuisse *directivam*. Sed quid ni, *coercitivam* quoque agnoscat, dum in vi *directivæ* ejusmodi potestatis, Fridericus Austriæ Dux transgrediendo decretum ejusmodi, contraheret talem *moralitatis* à Regni cælorum ordine desciscentis reatum, ut ex hoc per apertũ Christi mandatum *Matthæi 18.* Ecclesiæ sanctæ factum, hujus virgæ quoque *coercitivæ* subjaceret?

99. *Secundò.* Mi Elliesi, dum circa *secundum* Concilij Constantiensis (constitutionem Bonifacij

facij VIII. quæ incipit: *Felicis*) innovantis, decretum fateris, ibi decerni *pœnas quoque Civiles*, putà *inhabilitationis ad succedendum, ad testandum &c.* Nunquid convinceris jam profiteri, civiles quoq; pœnas, atque adeò temporalia Christianorum (quid ni & Regum) jura, in quantum præferunt *moralitatem*, Ecclesiæ clavibus esse subjecta.

Tertiò. Elliesius erroris manifestè convincitur, dum negat, Concilij Constantiensis *Sess. 17.* editum, & *tertio loco* ab ipso reproductum, decretum complecti Reges; contrarium namque apertè docet ejus littera, taliter sonans: *Vt quicunque, cujuscunque Status, etiamsi Regalis &c. qui Sigismundum Imperatorem impedierint &c. omni etiam honore, dignitate, officio, beneficio Ecclesiastico & sæculari sit ipso facto privatus.* 100.

Quartò. Dum Elliesius prætendit, verba Concilij *in Sess. 14.* decreto, quatenus inducunt *Regalis quoque dignitatis privationem*, esse duntaxat comminatoria, num fas ipsi erat, Synodo isti impingere, ac si in comminatione pœnarum, potestatis suæ sphæram transgressa fuisset, vel seriò non egisset, citra etiam veritatem efficaciæ à se intentatæ, utpote importantis privationem ipso Jure incurrendam? Hæc profectò plùs, quàm ignominiosa sunt erga sacra Concilia, uti etiam istud, quod *in fine* subnectit, ac si ejusmodi sacrosanctæ Synodi nixæ fuissent vulgari duntaxat opinione 101.

de Ecclesiæ in Reges potestate, absque ullâ rei hujus maturâ examinatione.

102. Quidni igitur pro *quinto* sit è contrario dicendum, Patres in Concilijs Generalibus congregatos, sanciendo præadducta decreta, attentos fuisse ad potestatis Oecumenicæ sibi Divinitus concessæ authoritatem? Sicuti ergo decreta illa *effectivè* profluxerunt ex ista authoritate Oecumenicâ, sic eorum resolutio *in actu exercito ac virtualiter* reducenda est, imò sub prima sua constitutione fuit reducta in fidei principium, quo Concilij Oecumenici authoritas habetur Divinitus constituta. Etsi verò ex Christi Domini *Matthæi 18.* exaratis verbis constet, Oecumenici Concilij characterem proprium (ex cujus nempe respectu Christus promisit se in Synodi medio futurum) subsistere *ex Christi nomine* utique *Vicario*, ejusque adeò in terris relictâ Petro, ac ipsius Successori collatâ *Vicariâ authoritate.* Hunc tamen characterem ex Martini V. Conciliaria decreta approbantis authoritate, accessisse Concilio Constantiensi, patet ex ejus fine. Quid ni ergo dixerimus, præallegatorum decretorum resolutiones, quà in fidei principium reducibiles, imò sub ipsa primâ sui constitutione, atque Papæ postmodùm secutâ approbatione, reductas in authoritatem Divinitus constitutam, ac fide Divinâ creditam, ex tunc integram obtinuisse Conciliarium sanctionum firmitatem prorsus certam, ac immobilem,

ex pag. 83. nu. 63.

ibi. 64.

quoad

quoad authoritatem Ecclesiasticam (ceu decretorum illorum principium) *in actu exercito*, ac *virtualiter* iisdem communicatam?

Hinc pro *sexto* lubeat concludere, hunc in modum argumentando. Nempe præallegatorum Generalium Conciliorum decreta, sive reducantur in *primum* illud fidei principium, quo Ecclesiasticarum Clavium super quoscunque Christiano charactere insignitos, & super *Quocunque in terris Morali* protensarum sphæra definitur: sive sanctiones illæ reducantur in *prudentialis* à Spiritu sancto, Concilijs Oecumenicis assistente inspirati dictaminis *supernaturalis*, quasi *secundarium* principium, sub utraque ista reductione fit resolutio in lumen aliquod Divinum, cujus, & hinc derivatæ conclusionis, seu sanctionis certitudo, longè major est naturali, seu *physicâ*, seu *metaphysicâ* certitudine, ad Theologicæ adeò certitudinis sublimitatem sublevanda. 103.

pag. 22. n. 61.

Ad Dei, Deiparæque gloriam, & sanctæ Ecclesiæ exaltationem.

Errata potiora sic corrige:

P*Aginâ 16. lineâ 3. pro* mo *lege* imò.
Pag. 22. lin. 21. pro negare *lege* asserere.
Pag. 23. lin. 5. pro est *lege* esse.
Ibi lin. 13. Pro oportet *lege* oportere.
Pag. 26. in fine pro sed Regni sui *lege* sed erga Regni sui.
Pag. 27. in initio sic lege urbes æquo prælio occupatas, suis quoque Regijs juribus spoliandum aggressorem justè decernit.
Pag. 28. lin. 6. istis verbis: Quoad omnimodam lumini &c. *adde* quoad omnimodam moralitatis lumini &c.
Pag. 49. lin. 2. pro publici regiminis *lege* publico regimine.
Pag. 57. lin. prò jacd sacerdotium *lege* id Sacerdotium.
Pag. 92. lin. 7. prò successione *lege* successionem.
Pag. 100. n. 86. lin. 4. deleatur ly Altero.
Pag. 128. lin. 18. pro prositprium *lege* proprium sit dirigere.
Pag. 162. lin. 5. pro subjacet *lege* subjaceat.
Pag. 197. lin. 3. pro sacrilegio *lege* sacrilego.
Pag. 201. lin. pro pe *lege* per.
Eâdem pag. lin. ultimâ pro rd *lege* ad.
Pag. 215. lin. 25. reiicto *lege* relicto.
Pag. 283. n. 47. lin. 4. pro recognoscat *lege* recognoscatur.
Pag. 324. n. 98. lin. 6. pro quæ uti temporalia jura sunt, non equidem quà talia, *lege* quæ utique temporalia jura sunt, & tamen, non equidem quà talia &c.

Reliquos errores facilè corriget benevolus Lector.